

การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โดย
นายกิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย

โดย

นายกิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THAI YANTRAS NAMING

By

Kittipat Petthongna

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Department of Thai

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การตั้งชื่ออันดับของ
คนไทย ” เสนอโดย นายกิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลยา ช้างขวัญยืน)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม)

...../...../.....

๔๕๒๐๒๒๐๑ : สาขาวิชาภาษาไทย

คำสำคัญ : ชื่อ / การตั้งชื่อ / ยันต์

กิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ : การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
ผศ.ดร.สมชาย ลำเนียงงาม. ๑๕๖ หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกณฑ์และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย ศึกษาความหมายของชื่อยันต์ รวมทั้งความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทย โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์คือชื่อยันต์ที่รวบรวมมาจากตำรายันต์ จำนวนทั้งสิ้น ๑๒๗ ชื่อ

ผลการศึกษาพบว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์มีทั้งสิ้น ๕ ประการ ได้แก่ วิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ ความเชื่อในศาสนา กฎาคมของยันต์ และเกณฑ์อื่นๆ เกณฑ์ดังกล่าวนำมาใช้เป็นกลวิธีในการตั้งชื่อยันต์ได้ทั้งสิ้น ๑๕ กลวิธี ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ๑ กลวิธีหลัก ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกัน ทั้งนี้กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามเกณฑ์ความเชื่อในศาสนาเป็นกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

การศึกษาค้นคว้าความหมายของชื่อยันต์ของคนไทยพบว่า มีการเลือกใช้หน่วยศัพท์ที่มีความหมายทั้งสิ้น ๑๔ กลุ่มความหมาย ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิจวัตรและคุณลักษณะ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวน กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก กลุ่มความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งและทิศทาง กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำแยกประเภท กลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรคภัยและความขัดแย้ง กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอวัยวะและชื่อต่างๆ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำประกอบความ และกลุ่มความหมายเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง ทั้งนี้กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อเป็นกลุ่มความหมายที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

ผลการศึกษาดังกล่าวดังสะท้อนความเชื่อและค่านิยมของคนไทยหลายประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู ความเชื่อเกี่ยวกับผีสงเทวดา ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง และค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา ๒๕๕๑

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

49202201 : MAJOR : THAI

KEY WORDS : NAME / NAMING / YANTRA

KITTIPAT PETTHONGNA : THAI YANTRAS NAMING. THESIS ADVISOR :
ASST.PROF.SOMCHAI SUMNIENGNGAM, Ph.D. 156 pp.

The purposes of this research are to explore criteria and strategies used in Thai Yantras naming, study meanings of Thai Yantra names, and beliefs and value reflecting from Thai Yantra names. Data used for analysis are 727 names collected from Yantra textbook.

The results of the analysis show that there are 5 criteria in Thai Yantras naming : process and usage, Yantra component, religious beliefs, power of Yantra, and other. The five criteria used in Thai Yantras naming are classified into 15 strategies. However, all the strategies can be classified into 3 main strategies. First, Thai Yantras naming is based on only one of the five criteria. Second, Thai Yantras naming is based on two of the five criteria, and Third, Thai Yantras naming is based on three of the five criteria. The most popular strategy found in this analysis is Thai Yantras naming based on religious beliefs.

As for the meaning, Thai Yantra names meanings can be classified into 14 groups of meaning : religion and religious beliefs, behavior and qualities, treasure things and food, human and nature, goodness and progress, grade and number, greatness victory and power, emotion and thoughtfulness, position and direction, classified word, disease danger and hostility, characters and other names, supplementary word, and location and building. The most popular group is religion and religious beliefs.

The above findings reflect Buddhist beliefs, Hindu beliefs, animistic beliefs, astrological beliefs, supernatural beliefs, talismanic beliefs, and value about satisfactory things.

Department of Thai Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2008

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำเนียงงาม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้วิทยานิพนธ์อย่างละเอียดด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ทั้งยังคอยให้กำลังใจจนกระทั่งผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยสำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลยา ช้างขวัญยืน ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชุมสาย สุวรรณขมภู และรองศาสตราจารย์กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์ ที่คอยให้กำลังใจและห่วงใย ใต้ถ่มทุกข์สุขตลอดจนความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเจ้าของตำรายันต์และผู้รู้ทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลประกอบการวิจัยด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักพิมพ์ลูก ศ. ธรรมภักดี ที่กรุณาให้นำตัวอย่างภาพยันต์บางส่วนในตำรายันต์ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของทางสำนักพิมพ์มาเผยแพร่ลงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ คุณอภิษฎา แก้วอุทัย ที่คอยให้ความช่วยเหลือ กำลังใจ และคำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ขอขอบคุณ คุณเรือนแก้ว แจ่มเดช ที่คอยให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ คุณนายสิริ พัฒนถาวร ที่คอยให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ คุณอำนาจ ปักษาสุข ที่คอยให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณญาติพี่น้องทุกคนที่คอยห่วงใย ใต้ถ่มทุกข์สุขและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลที่สำคัญที่สุดในชีวิตของผู้วิจัยคือ คุณพ่อ และคุณแม่ ที่เป็นกำลังใจสำคัญให้ผู้วิจัยมีความมานะพากเพียรอยู่เสมอ ทั้งยังเป็นผู้วางรากฐานชีวิตอันมั่นคงให้แก่ผู้วิจัย และเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในชีวิตของผู้วิจัยในทุกเรื่อง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	๑๖
สมมติฐานของการวิจัย	๑๖
ขอบเขตของการวิจัย.....	๑๖
นิยามศัพท์เฉพาะ	๑๖
วิธีดำเนินการวิจัย.....	๑๗
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๒๐
๒ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยันต์.....	๒๑
ที่มาและความหมายของสัญลักษณ์ในยันต์.....	๒๑
พิธีการลงยันต์และเครื่องสังเวทบูชา	๒๖
สูตรการลงยันต์.....	๒๗
การปลุกเสกยันต์	๓๑
รูปแบบการใช้ยันต์	๓๒
๓ เกณฑ์และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย	๓๔
เกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย	๓๔
วิธีการทำและใช้ยันต์.....	๓๔
องค์ประกอบของยันต์	๓๕
ความเชื่อในศาสนา.....	๓๖
กฤตยาคมของยันต์	๓๗
เกณฑ์อื่นๆ.....	๓๗

บทที่	หน้า
กลวิธีการตั้งชื่ออันดับของคนไทย.....	๓๓
กลวิธีการตั้งชื่ออันดับโดยใช้เกณฑ์เดียว	๓๘
กลวิธีการตั้งชื่ออันดับโดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน	๕๔
กลวิธีการตั้งชื่ออันดับโดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกัน	๖๑
๔ ความหมายของชื่ออันดับของคนไทย.....	๖๖
กลุ่มความหมายของชื่ออันดับของคนไทย.....	๖๕
การจัดกลุ่มความหมายของชื่ออันดับของคนไทย.....	๗๐
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ	๗๑
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะ.....	๗๑
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร	๗๒
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ.....	๗๒
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง	๗๓
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวน.....	๗๓
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ	๗๓
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก	๗๔
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งและทิศทาง	๗๔
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำแยกประเภท	๗๔
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรคภัยและความขัดแย้ง	๗๔
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอวัยวะและชื่อต่างๆ	๗๕
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำประกอบความ.....	๗๕
กลุ่มความหมายเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง.....	๗๕
๕ ความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากชื่ออันดับของคนไทย.....	๘๐
ความเชื่อที่สะท้อนจากชื่ออันดับของคนไทย	๘๐
ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา.....	๘๑
ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู	๘๒
ความเชื่อเกี่ยวกับผีสงเทวดา	๘๓
ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์.....	๘๕
ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์.....	๘๖
ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง.....	๘๕

บทที่	หน้า
คำนิยามที่สะท้อนจากชื่ออันดับของคนไทย	๕๐
คำนิยามเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา.....	๕๐
ความมั่งคั่ง	๕๐
ความเจริญรุ่งเรือง	๕๑
ความสุข.....	๕๑
อำนาจ.....	๕๒
๖ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๕๔
สรุปผลการวิจัย.....	๕๔
อภิปรายผลการวิจัย.....	๕๘
ข้อเสนอแนะ	๑๐๕
บรรณานุกรม	๑๐๖
ภาคผนวก	๑๑๕
ภาคผนวก ก ชื่ออันดับของคนไทยที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	๑๑๖
ภาคผนวก ข ตัวอย่างภาพยนต์ที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	๑๓๑
ประวัติผู้วิจัย	๑๕๖

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	ตัวอย่างการเข้ายันต์ขึ้นองค์.....	๓
๒	ตัวอย่างยันต์รูปวงกลม.....	๒๒
๓	ตัวอย่างยันต์รูปสามเหลี่ยม.....	๒๒
๔	ตัวอย่างยันต์รูปสี่เหลี่ยม.....	๒๓
๕	ตัวอย่างยันต์รูปภาพ.....	๒๓
๖	ตัวอย่างลักษณะแบบยันต์ต่างๆ ที่ลงด้วยตัวเลข.....	๒๕
๗	รูปสัญลักษณ์ที่ใช้ในยันต์.....	๒๖
๘	ยันต์ตะกรุดโทน.....	๑๓๒
๙	ยันต์ลงผ้าเช็ดหน้า.....	๑๓๓
๑๐	ยันต์หนุมานเชิญธง.....	๑๓๔
๑๑	ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์.....	๑๓๕
๑๒	ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์.....	๑๓๖
๑๓	ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์.....	๑๓๗
๑๔	ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์.....	๑๓๘
๑๕	ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์.....	๑๓๙
๑๖	ยันต์นาคเกี้ยว.....	๑๔๐
๑๗	ยันต์นาคเกี้ยว.....	๑๔๑
๑๘	ยันต์นาคเกี้ยว.....	๑๔๒
๑๙	ยันต์นาคเกี้ยว.....	๑๔๓
๒๐	ยันต์นาคเกี้ยว.....	๑๔๔
๒๑	ยันต์นาคเกี้ยว.....	๑๔๕
๒๒	ยันต์นกคุ้ม.....	๑๔๖
๒๓	ยันต์นกคุ้ม.....	๑๔๗
๒๔	ยันต์พญาเต่าเลื้อน.....	๑๔๘
๒๕	ยันต์พญาเต่าเลื้อน.....	๑๔๙
๒๖	ยันต์นกการเวก.....	๑๕๐
๒๗	ยันต์นกการเวก.....	๑๕๑
๒๘	ยันต์แก้วคลาด.....	๑๕๒

ภาพที่		หน้า
๒๕	ยันต์มหาละลวย.....	๑๕๓
๓๐	ยันต์ตะกรุดสมเด็จพระนเรศวร.....	๑๕๔
๓๑	ยันต์ตะกรุดคู่ชีวิต.....	๑๕๕

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลังมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยปรากฏหลักฐานอย่างเด่นชัดในสมัยอยุธยา เพราะมีเรื่องราวปรากฏทั้งในพระราชพงศาวดารและในวรรณคดีต่างๆ (ส. พลายน้อย ๒๕๓๕ : ๑๓๔) และนับตั้งแต่สมัยธนบุรีเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันความนิยมในการใช้เครื่องรางของขลังประเภทต่างๆ มีมากขึ้น และได้แพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวาง (บรรยง บุญฤทธิ์ ๒๕๓๖ : ๑๐)

เครื่องรางของขลังอาจแบ่งตามลักษณะที่มาได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ เครื่องรางของขลังที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น คดต่างๆ แก้วตาแมว เขี้ยวหมูตัน และเหล็กไหล เป็นต้น โดยเครื่องรางของขลังประเภทนี้มักนำมาเขียนอักขระคาถาหรือปลุกเสกก่อนจึงจะใช้ได้ และเครื่องรางของขลังที่ประดิษฐ์และปลุกเสกทำขึ้น เช่น พระเครื่อง ตะกรุด ลูกสะกด และผ้ายันต์ เป็นต้น (ประคอง นิมมานเหมินท์ ๒๕๔๒ : ๑๑๕๐)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเครื่องรางของขลังพบว่า ยันต์เป็นเครื่องรางของขลังที่ปรากฏลักษณะการใช้หลากหลายรูปแบบมากที่สุด โดยปรากฏทั้งการใช้เดี่ยว เช่น การสักตามร่างกาย การเขียนลงบนผืนผ้าหรือโลหะเพื่อทำเป็นเสื้อยันต์ ผ้ายันต์ ธง ผ้าประเจียด ตะกรุด และการเขียนลงบนกระดาษเพื่อทำเป็นใส่เทียน เป็นต้น และการใช้ร่วมกับเครื่องรางของขลังชนิดอื่นๆ เช่น การจารลงบนพระเครื่อง เป็นต้น เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับภักตยาคมของยันต์ตามความเชื่อของคนไทยพบว่า ยันต์มีภักตยาคมหลากหลายและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ในทุกด้าน เช่น คงกระพันชาตรี เมตตามหานิยม แคล้วคลาด และโชคลาภ เป็นต้น นอกจากนี้ในพิธีการต่างๆ ของคนไทยก็มักจะมียันต์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ เช่น เมื่อจะปลุกบ้านก็มียันต์ปิดหัวเสา คลอดบุตรอยู่ไฟก็ใช้ยันต์กันปีศาจ ยามป่วยไข้ไม่สบายก็ใช้ยันต์กันไข้ แม้เมื่อตายลงก็มียันต์ปิดฝาโลง เป็นต้น (ส. พลายน้อย ๒๕๓๕ : ๑๓๖)

จากการสำรวจเอกสารพบว่า มีผู้ให้ความหมายและตั้งข้อสันนิษฐานถึงที่มาของยันต์ไว้หลายท่าน ได้แก่ เปลื้อง ณ นคร ซึ่งได้กล่าวถึงยันต์ไว้ ดังนี้

ยันต์ น. ลายเขียนเพื่อให้ขลัง คำว่ายันต์แปลว่า เร็วหรือคล่อง ง่าย โบราณจารย์ต้องการให้คนนำข้อธรรมคิดตัวไปปฏิบัติคล่องแคล่วและจำได้ง่ายๆ จึงใช้วิธีย่อ โดยถอดเอา

อักษรที่เป็นหลักในข้อความหนึ่งๆ ออกมาเขียนลงในแผ่นผ้า หรืออย่างอื่น เรียกว่ายันต์ ในขณะที่เขียนยันต์อาจารย์ก็บริหารมือให้ลงด้วย ยันต์บางอย่างเขียนลงบนแผ่นผ้าเรียกว่า ผ้ายันต์ (เปลื้อง ฉนกร ๒๕๑๓ : ๓๗๐)

คำอธิบายดังกล่าวสอดคล้องกับ อุทัย สนิทสาร (๒๕๒๑ : ๓๖๑๖) ที่ได้ให้ความหมายของยันต์ไว้ว่า “รูปที่เขียนบนผ้า โลหะหรือสิ่งอื่นและลงอักขระหรือเลขใช้เป็นเครื่องราง และหมายถึงสิ่งที่มีลายนั้น เช่น เสื้อยันต์ ยันต์แปลว่า เร็ว”

ประทีน มหาจันทร์ (๒๕๓๔ : ๔๑) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับยันต์ไว้ว่า “ยันต์คือคาถาบาลีที่เขียนด้วยอักษรขอม แล้วผูกเข้าเป็นรูปทรงต่างๆ เพื่อให้เกิดความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ และความงาม”

คำอธิบายดังกล่าวสอดคล้องกับ อังคาร ปัญญาศิลป์ ซึ่งได้กล่าวถึงยันต์ไว้ ดังนี้

ยันต์ก็คือคาถาหรือเป็นอักขระในภาษาบาลี หรืออักษรขอม ซึ่งถูกเขียนขึ้นมาด้วยรูปลักษณะของลายเส้นอันสวยงามหลายๆ เส้น พร้อมกับผูกประกอบเข้าเป็นรูปทรงต่างๆ เพื่อองค์ประกอบทางศิลปะหรือด้วยความเชื่อถือบางประการที่สืบทอดกันมาอยู่เคียงคู่กันด้วยโดยหวังผลที่ปรากฏทางด้านเพื่อความขลัง ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นไปในรูปแบบที่สวยงามน่าสรรเสริญ (อังคาร ปัญญาศิลป์ ม.ป.ป. : ๑๐๕)

นอกจากนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ได้ให้ความหมายของยันต์ และยังได้กล่าวถึงชื่อยันต์บางชื่อไว้ ดังนี้

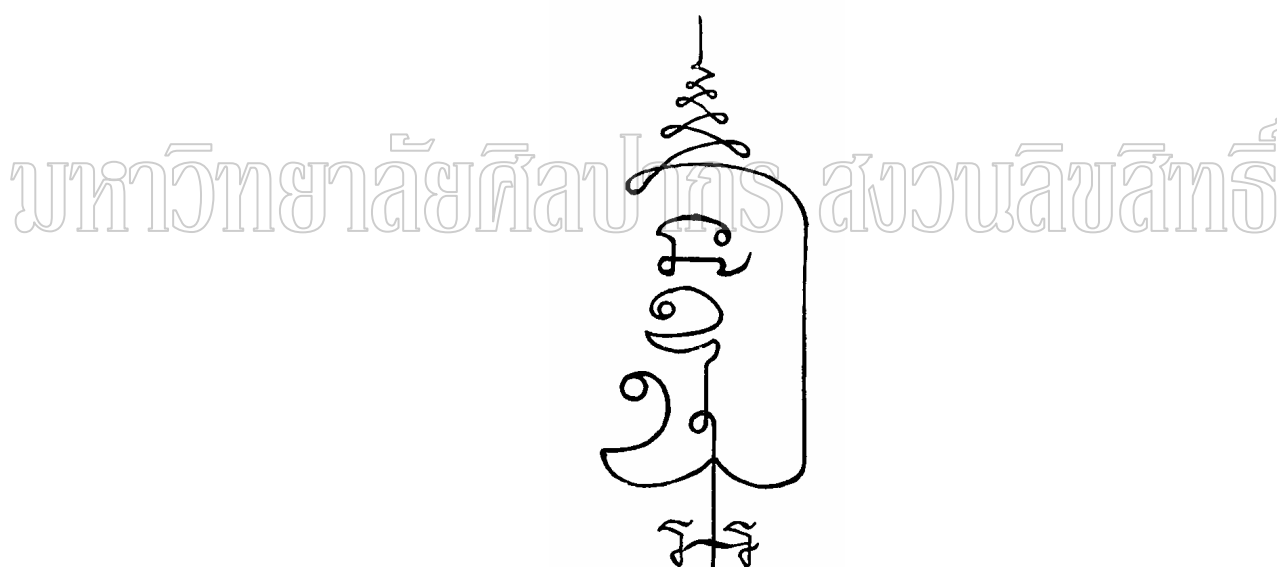
ยันต์ น. ตารางหรือลายเส้นเป็นเลข อักขระหรือรูปภาพที่เขียน ลัก หรือแกะสลักลงบนแผ่นผ้า ผิวนาง ไม้ โลหะ เป็นต้น ถือว่าเป็นของขลัง เช่น ยันต์ตรีสิงเห ยันต์พระเจ้า ๕ พระองค์, เรียกเสื้อหรือผ้าเป็นต้นที่มีลวดลายเช่นนั้นว่า เสื้อยันต์ ผ้ายันต์, เรียกกิริยาที่ทำเช่นนั้นว่า ลงเลข ลงยันต์ (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๘๕๘)

จากคำอธิบายข้างต้นสามารถสรุปความหมายของยันต์ได้ว่า “อักขระ เลข ลายเส้น และรูปภาพ ที่เขียน ลัก หรือแกะสลัก ลงบนผิวนางหรือวัสดุต่างๆ โดยนับถือกันว่ามี ความศักดิ์สิทธิ์ และใช้เป็นเครื่องรางของขลังชนิดหนึ่ง”

การทำยันต์ต่างๆ เรียกว่า “ลงยันต์” หรือ “ลงเลขยันต์” โบราณจารย์ได้กำหนดขั้นตอนในการทำโดยเริ่มจากการลากเส้นยันต์ จากนั้นจึงลงอักขระหรือตัวเลข หรือจะลงทั้งอักขระและตัวเลขประกอบกันก็ได้ โดยในแต่ละขั้นตอนจะต้องมีคาถากำกับด้วยเสมอ ในส่วน

ของภาษาหรืออักขระที่นิยมใช้ในการลงยันต์คืออักขระภาษาขอมซึ่งถือว่าเป็นอักษรขลัง ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยเป็นอักษรที่ใช้ในการศาสนามาแต่เดิมนั่นเอง การลงอักขระนิยมลงเฉพาะอักษรแรกของแต่ละข้อความในหลักธรรมหรือที่เรียกกันว่าหัวใจคาถา เพื่อเป็นการประหยัดเนื้อที่ เช่น หลักธรรมในอริยสัจ ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ก็ย่อเป็น “ทุสะนิมะ” เป็นต้น ส่วนตัวเลขจะเป็นผลรวมของอักษรตัวแรกของแต่ละข้อความอีกทีหนึ่ง เช่น “มะ อะ อุ” ซึ่งหมายถึง พระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทฺธ พระธรรม และพระสงฆ์ ก็เขียนแทนด้วยเลข ๓ เป็นต้น (เทิม มีเต็ม ๒๕๔๒ : ๕๓๓๑)

อย่างไรก็ตาม มียันต์ส่วนหนึ่งซึ่งประกอบด้วยอักขระล้วน โดยยันต์ดังกล่าวได้ปรากฏลักษณะการดัดแปลงสัณฐานของตัวอักขระให้มีความสวยงามเรียกว่าวิธีการเช่นนี้ว่า เข้ายันต์ ขึ้นองค์ (คมกริช ศรีธรรมมงคล ๒๕๕๑ : ๔๒) แต่ยันต์ในลักษณะนี้ก็มีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับยันต์ชนิดอื่นๆ

ยันต์มหาอำนาจ

ภาพที่ ๑ ตัวอย่างการเข้ายันต์ขึ้นองค์

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุรณะ, ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ศ. ธรรมภักดี, ม.ป.ป.), ๑๘๗.

เมื่อพิจารณาการตั้งชื่อยันต์พบว่า ชื่อยันต์ของคนไทยมีลักษณะการตั้งชื่อที่แตกต่างจากการตั้งชื่อในลักษณะอื่นๆ กล่าวคือ การตั้งชื่อโดยทั่วไปมักนิยมเลือกใช้คำที่มีความหมายที่ดี เพราะเชื่อว่าจะเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของชื่อ แต่การตั้งชื่อยันต์ของคนไทยกลับปรากฏทั้งการใช้คำที่

มีความหมายเป็นสิริมงคลมาประกอบเป็นชื่อยันต์ ได้แก่ คำที่หมายถึงความเจริญรุ่งเรือง ทรัพย์สิน และอำนาจ เช่น “ยันต์เจริญทรัพย์” “ยันต์โภคทรัพย์” “ยันต์มหาอำนาจ” เป็นต้น และการใช้คำที่มีความหมายเป็นกาลกิณีมาประกอบเป็นชื่อยันต์ ได้แก่ คำที่หมายถึงโรคภัย และความขัดแย้ง เช่น “ยันต์กันไข้” “ยันต์กันภัย” “ยันต์แข่งศัตรู” เป็นต้น ชื่อเหล่านี้ได้สะท้อนแนวคิดของคนไทยเกี่ยวกับเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ คือการตั้งชื่อยันต์ตามกฤตยาของยันต์ ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวนี้ไม่พบในงานวิจัยเรื่องชื่อในลักษณะอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบการตั้งชื่อยันต์ตามพระนามของพระมหากษัตริย์ ซึ่งคนไทยเชื่อว่าเป็นของสูงจึงไม่พบการนำมาใช้เป็นชื่อบุคคล ชื่อร้านค้า หรือชื่อพันธุ์ไม้มงคล

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่างๆ พบว่า มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับยันต์บ้างแล้วแต่ยังไม่พบการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการตั้งชื่อยันต์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าคนไทยมีเกณฑ์และกลวิธีในการตั้งชื่อยันต์อย่างไร และชื่อยันต์ได้สะท้อนความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนไทยอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ในการวิเคราะห์ชื่อยันต์ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความหมายของคำในภาษาเป็นสำคัญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยนำทฤษฎีอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์มาใช้ในการวิเคราะห์ชื่อยันต์ของคนไทย เนื่องจากอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnosemantics) เป็นการศึกษาภาษาของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งเพื่อให้เข้าใจระบบความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของกลุ่มชนนั้น โดยเชื่อว่าภาษาเป็นเครื่องสะท้อนความรู้สึคนึกคิดและการมองโลกของผู้พูด การวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษาหรือความหมายของคำศัพท์ในแต่ละหมวดของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งจะทำให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจระบบความนึกคิด ความเชื่อ และค่านิยมของกลุ่มชนนั้นได้

อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เป็นศาสตร์ที่เกิดขึ้นราวกลางทศวรรษที่ ๑๙๕๐ โดยการประสมประสานแนวคิดของศาสตร์ ๒ สาขาเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภาษาศาสตร์ และมานุษยวิทยา กล่าวคือ มีการนำเอาระเบียบวิธีทางภาษาศาสตร์ซึ่งมีความเป็นวิทยาศาสตร์มาใช้ในการศึกษาวัฒนธรรมของมนุษย์ โดยมุ่งเน้นการศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งผ่านทางภาษาที่ชนกลุ่มนั้นใช้ ทั้งนี้เนื่องจากภาษาเป็นตัวแทนของมโนทัศน์หรือความคิดของผู้ใช้ภาษานั้นนั่นเอง (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ๒๕๔๕ : ๗๗ – ๘๐)

เฟรค (Frake 1980, อ้างถึงใน สมชาย สำเนียงงาม ๒๕๔๕ : ๕ – ๑๐) เป็นผู้ที่สนใจศึกษาระบบความคิดและวัฒนธรรมของกลุ่มชนโดยการศึกษาผ่านทางภาษาของชน

กลุ่มนั้น เปรกเสนอความคิดว่า ภาษาหรือคำที่ใช้อยู่ในแต่ละวัฒนธรรมล้วนเป็นตัวแทนของ มโนทัศน์ของชนกลุ่มนั้น เพราะสิ่งใดที่มีอยู่ในมโนทัศน์และมีความสำคัญต่อชนกลุ่มนั้นสิ่งนั้นก็ จะมีคำใช้เรียก ในทางกลับกันสิ่งใดที่ไม่มีอยู่ในมโนทัศน์สิ่งนั้นก็ไม่มีคำใช้เรียก ดังนั้นคำที่มี ใช้อยู่ในแต่ละวัฒนธรรมจึงสามารถบอกให้เราเข้าใจวิธีการมองโลกของชนกลุ่มนั้นได้ นอกจากนี้เพรกกยังเสนอว่าการจำแนกประเภทสิ่งต่างๆ ของมนุษย์ไม่ได้เป็นสากลลักษณะ หากแต่ ขึ้นอยู่กับลักษณะสำคัญทางด้านความคิดของคนในแต่ละวัฒนธรรม การมองเห็นลักษณะที่ แตกต่างหรือลักษณะร่วมกันของสิ่งของสองสิ่งจนสามารถแบ่งประเภทตามลำดับขั้น (Taxonomy) ได้นั้น คนในแต่ละวัฒนธรรมจะเข้าใจกันเอง หากเราพยายามเข้าใจโครงสร้างของการจัดลำดับ ขั้นของแต่ละวัฒนธรรม เราก็จะสามารถเข้าใจระบบความคิดของคนในสังคมนั้นได้

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๔๕ : ๘๓) ได้สรุปหลักการสำคัญในการวิเคราะห์ ข้อมูลทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ไว้ ดังนี้

๑. คำในภาษาเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ ดังนั้นการวิเคราะห์คำทำให้เห็นและ เข้าใจมโนทัศน์ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจระบบความรู้ ความคิด และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาได้

๒. ข้อมูลที่ใช้ต้องได้มาอย่างธรรมชาติ และเป็นวัตถุวิสัย

๓. เน้นการวิเคราะห์ความหมายของคำ

๔. ผู้วิเคราะห์ต้องใช้วิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้

๕. เป้าหมายของการวิเคราะห์คือการตีแผ่ระบบความรู้จากมุมมองของชาวบ้าน ไม่ใช่จากมุมมองของผู้วิเคราะห์

หลักการดังกล่าวทำให้เกิดวิธีการวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์หลากหลาย วิธี ดังนี้

๑. วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นวิธีการที่นิยมนำมาใช้มากที่สุดในการศึกษา คำเรียกญาติ แนวคิดของวิธีการนี้คือ คำแต่ละคำสามารถแตกออกเป็นหลายองค์ประกอบทาง ความหมาย (semantic components) หรือ อรรถลักษณะ (semantic features) ในการวิเคราะห์ด้วย วิธีการนี้จะเริ่มจากการกำหนดมิติแห่งความแตกต่าง (dimensions of contrast) โดยพิจารณาว่าคำที่ วิเคราะห์มีความแตกต่างกันในแง่ใดบ้าง หลังจากนั้นจึงกำหนดอรรถลักษณะในแต่ละมิติแห่ง ความแตกต่าง เช่น ในมิติเรื่องเพศ ใช้แยกคำว่า “พ่อ” ให้แตกต่างจากคำว่า “แม่” เป็นต้น (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ๒๕๔๕ : ๘๔)

๒. วิธีการวิเคราะห์และตั้งกฎ เป็นวิธีการวิเคราะห์ความหมายของคำออกมาใน รูปแบบโครงสร้างตามลักษณะทางวากยสัมพันธ์และองค์ประกอบทางความหมาย จากนั้นจึง วิเคราะห์ต่อมาว่าในแต่ละส่วนประกอบมีความหมายถึงสิ่งใด เพื่อนำไปจัดประเภทรูปแบบต่างๆ

ของโครงสร้าง หรือการตั้งกฎโครงสร้างได้อย่างเหมาะสม ดังงานวิจัยเรื่อง “การปรับเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่” ของ นื่องนุช มณีอินทร์ (๒๕๔๓) ที่พบว่าโครงสร้างของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนหลัก และส่วนขยาย ส่วนหลักคือคำที่จะต้องมีส่วนและปรากฏเป็นคำแรกในชื่อหมู่บ้าน เพื่อแสดงลักษณะภูมิประเทศ ชื่อเฉพาะ หรือชุมชน และส่วนขยายคือส่วนที่จะมีหรือไม่มีก็ได้ในโครงสร้าง เป็นคำที่มาประกอบกับส่วนหลักเพื่อเพิ่มความหมายให้ชัดเจนหรือเฉพาะเจาะจงแก่ส่วนหลักที่ปรากฏข้างหน้า เพื่อแสดงลักษณะเฉพาะ ชุมชน หรือคุณสมบัติ เช่นชื่อหมู่บ้าน ห้วยทราย กวילה และกาด เป็นชื่อหมู่บ้านที่ประกอบด้วยส่วนหลักเพียงส่วนเดียว โดยชื่อหมู่บ้านดังกล่าวได้แสดงลักษณะของภูมิประเทศ ชื่อเฉพาะ และชุมชน ตามลำดับ ส่วนชื่อหมู่บ้าน ป่าข่อยเหนือ ประกอบด้วยส่วนหลักและส่วนขยาย โดยป่าเป็นส่วนหลักที่แสดงลักษณะภูมิประเทศ ส่วนข่อยเป็นส่วนขยายที่แสดงลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับพืชพันธุ์ และเหนือเป็นส่วนขยายที่แสดงคุณสมบัติเกี่ยวกับทิศทางของพื้นที่ เป็นต้น

๓.วิธีการวิเคราะห์ความหมายและจัดประเภท เป็นวิธีการวิเคราะห์ความหมายของคำจากนั้นจึงนำความหมายที่ได้มาจัดประเภททางความหมาย โดยพิจารณาจัดความหมายในทำนองเดียวกันไว้เป็นกลุ่มความหมายเดียวกัน ดังงานวิจัยเรื่อง “ลักษณะภาษาที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทย” ของ สมชาย สำเนียงงาม (๒๕๔๕) ที่จัดหน่วยศัพท์ที่หมายถึงทรัพย์สินมีค่า เช่น ทอง เพชร หน่วยศัพท์ที่หมายถึงสิ่งของเครื่องใช้ เช่น สัตว์ ปิ่น และหน่วยศัพท์ที่หมายถึงความอุดมสมบูรณ์ เช่น อุดม สมบูรณ์ ไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับความมั่งคั่ง เป็นต้น

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์ความหมายและจัดประเภท โดยการนำชื่อยี่ห้อต่างๆ มาวิเคราะห์ความหมายโดยใช้การแยกหน่วยศัพท์ (lexeme) แต่ละหน่วยที่แสดงแต่ละความหมายออกจากกัน โดยยึดความหมายตามพจนานุกรมและนามานุกรมฉบับต่างๆ เป็นเกณฑ์ จากนั้นจึงรวบรวมจัดหน่วยศัพท์ที่มีความหมายในทำนองเดียวกันไว้เป็นกลุ่มความหมายเดียวกัน

ปัจจุบันมีผู้สนใจนำวิธีการศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ภาษาของกลุ่มชนต่างๆ แล้วมากมาย โดยวงศัพท์ที่นิยมนำมาศึกษา ได้แก่ คำเรียกญาติ คำเรียกสี คำเรียกรส คำสรรพนาม นามสกุล ชื่อบุคคล และชื่อสถานที่ เป็นต้น แต่เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับชื่อ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะกล่าวถึงเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชื่อโดยตรงเท่านั้น นอกจากนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสັกด้วย แต่จะ

กล่าวถึงเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยี่ห้อเท่านั้น เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการศึกษาในครั้งนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับชื่อบุคคล

วรางคณา สว่างตระกูล(๒๕๔๐) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อของคนไทยในกรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อของคนไทยในกรุงเทพมหานครในเรื่องจำนวนพยางค์ การสร้างคำ ที่มาของภาษา และความหมายของชื่อ

ผลการศึกษาพบว่า ชื่อของเพศชายในทุกกลุ่มอายุมีจำนวนพยางค์น้อยกว่าชื่อของเพศหญิง และชื่อของกลุ่มอายุมากทั้งเพศชายและเพศหญิงมีจำนวนพยางค์น้อยกว่าชื่อของกลุ่มอายุน้อย ในด้านการสร้างคำพบว่า ชื่อของเพศชายในทุกกลุ่มอายุมีการสร้างคำที่ซับซ้อนน้อยกว่าชื่อของเพศหญิง และชื่อของกลุ่มอายุมากจะมีการสร้างคำที่ซับซ้อนน้อยกว่าชื่อของกลุ่มอายุน้อย ด้านภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อพบว่า ชื่อของกลุ่มอายุมากทั้งเพศชายและเพศหญิงมีชื่อที่เป็นภาษาไทยมากที่สุด ส่วนชื่อของกลุ่มอายุน้อยทั้งเพศชายและเพศหญิงมีชื่อภาษาบาลี – สันสกฤตมากที่สุด ในด้านความหมายพบว่า ชื่อของเพศชายมักมีความหมายเกี่ยวกับอำนาจ ชัยชนะ ความเป็นเลิศ และความกล้าหาญ ในขณะที่ชื่อของเพศหญิงมีความหมายเกี่ยวกับความงาม และความบริสุทธิ์

ชมพูนุช โพธิ์ทองคำ(๒๕๔๑) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงโป ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงโป วิธีการตั้งชื่อ และความหมายของชื่อ

ผลการศึกษาพบว่า ชาวกะเหรี่ยงโปมีการใช้ทั้งภาษากะเหรี่ยงและภาษาไทยในการตั้งชื่อ โดยการตั้งชื่อของคนในแต่ละกลุ่มอายุจะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ คนกลุ่มอายุระหว่าง ๔๑ – ๖๐ ปี และ ๒๑ – ๔๐ ปี ส่วนใหญ่มีทั้งชื่อภาษากะเหรี่ยงและชื่อภาษาไทย ส่วนคนในกลุ่มอายุระหว่าง ๑ – ๒๐ ปี จะมีเพียงชื่อภาษาไทยเท่านั้น ด้านการตั้งชื่อภาษาไทยของชาวกะเหรี่ยงโปมี ๔ วิธีการ ได้แก่ การตั้งตามเสียงชื่อภาษากะเหรี่ยง การตัดเสียงการเพิ่มเสียง หรือเปลี่ยนแปลงเสียงชื่อภาษากะเหรี่ยง การแปลความหมายชื่อกะเหรี่ยง และการใช้ชื่อภาษาไทย

ด้านความหมายพบว่า ความหมายของชื่อจะมีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอายุ กล่าวคือ ในกลุ่มอายุระหว่าง ๔๑ – ๖๐ ปี มักตั้งชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ต้นไม้ ดอกไม้ สิ่งของเครื่องใช้ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ส่วนในกลุ่มอายุระหว่าง ๒๑ – ๔๐ ปี เริ่มปรากฏการตั้งชื่อที่มีความหมายในทางนามธรรม ได้แก่ ความดี ความสำเร็จ

ความเจริญรุ่งเรือง มากขึ้น แต่ยังคงมีชื่อที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมอยู่ ส่วนในกลุ่มอายุระหว่าง ๑ – ๒๐ ปี ชื่อจะมีความหมายในทางนามธรรม ได้แก่ อำนาจ ชัยชนะ ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง

สมชาย ลำเนียงงาม (๒๕๔๕) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ลักษณะภาษาที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทย” เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทย โดยการวิเคราะห์รูปคำและความหมายของชื่อคนไทยในกลุ่มอายุต่างกัน รวมทั้งเปรียบเทียบความเชื่อดังกล่าวในชื่อคนไทยภาคต่างๆ

ผลการศึกษาพบว่า ชื่อของคนไทยสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณี โดยแสดงออกทั้งทางรูปคำและความหมายของชื่อ โดยในด้านรูปคำพบว่า ชื่อคนในกลุ่มอายุ ๘๑ ปีขึ้นไปหรือชื่อคนสมัยก่อนจะสะท้อนความเชื่อดังกล่าวน้อยกว่าชื่อคนกลุ่มอายุอื่น และมีแนวโน้มว่าชื่อของคนในกลุ่มอายุที่ลดลงจะสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีมากขึ้น โดยจะใช้ชื่อที่เลี่ยงอักษรกาลกิณีและมีความสัมพันธ์กับชื่อพ่อแม่มากขึ้น

ส่วนด้านความหมายพบว่า ชื่อคนในสมัยก่อนจะสะท้อนความเชื่อว่าเป็นสิริมงคล และคุณสมบัตินี้ของเจ้าของชื่อนี้ถือเป็นสิริมงคลมากที่สุด ในสมัยต่อมาถือว่าความดีงาม และความเจริญรุ่งเรืองเป็นสิริมงคลมากที่สุด และในสมัยปัจจุบันความรู้ความสามารถถือเป็นสิริมงคลมากที่สุด

การวิเคราะห์ความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทยภาคต่างๆ พบว่า ชื่อคนกลุ่มอายุ ๘๑ ปีขึ้นไป จะสะท้อนความเชื่อดังกล่าวโดยแสดงออกทางการตั้งชื่อให้สัมพันธ์กับชื่อพ่อแม่ และการเลือกใช้ความหมายแตกต่างกันตามภาค คือชื่อคนไทยภาคเหนือเลือกใช้ความหมายเกี่ยวกับความมั่งคั่งมากที่สุด ชื่อคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้เลือกใช้ความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะมากที่สุด ส่วนชื่อคนไทยภาคกลางเลือกใช้ความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด แต่มีการเลี่ยงอักษรกาลกิณีในระดับที่น้อยเหมือนกัน ส่วนชื่อคนกลุ่มอายุ ๑ – ๒๐ ปี พบว่า มีการเลี่ยงอักษรกาลกิณี การใช้ชื่อที่มีความสัมพันธ์กับชื่อพ่อแม่ และการเลือกใช้ความหมายของชื่อแตกต่างกันตามภาค ในด้านการเลี่ยงอักษรกาลกิณีนี้นพบว่าชื่อคนภาคเหนือสะท้อนความเชื่อนี้มากที่สุด ส่วนชื่อคนภาคใต้สะท้อนความเชื่อนี้น้อยที่สุด ในด้านการใช้ชื่อที่มีความสัมพันธ์กับชื่อพ่อแม่พบว่าชื่อคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือสะท้อนความเชื่อดังกล่าวมากกว่าชื่อคนไทยภาคอื่น ส่วนด้านการเลือกใช้ความหมายของชื่อพบว่าชื่อคนไทยภาคเหนือเลือกใช้ความหมายเกี่ยวกับความรู้ความสามารถมากที่สุด

ที่สุด ชื่อคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางเลือกใช้ความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด ส่วนชื่อคนไทยภาคใต้เลือกใช้ความหมายเกี่ยวกับเกียรติยศและอำนาจมากที่สุด

ไสลรัตน์ อิศระเสนีย์ (๒๕๔๖) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวกับภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อจริง” เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางเสียง และความหมายที่ใช้ในการตั้งชื่อของบุคคลในครอบครัวเดียวกัน

ผลการศึกษาพบว่า ชื่อจริงของบิดามารดากับบุตร และบุตรกับบุตรมีความสัมพันธ์ในเรื่องเสียงมากกว่าความหมาย และชื่อจริงของบุตรกับบุตรแสดงความสัมพันธ์สูงกว่าบิดามารดากับบุตรทั้งในเรื่องเสียงและความหมาย นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อจริงจะแตกต่างกันไปตามเพศอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ชื่อจริงของบิดากับบุตรชายมีความสัมพันธ์มากกว่าบิดากับบุตรหญิง และชื่อจริงของมารดากับบุตรหญิงมีความสัมพันธ์มากกว่ามารดากับบุตรชาย

ด้านรูปแบบทางเสียงพบว่า ชื่อจริงของบิดามารดากับบุตรมีความสัมพันธ์ประเภทเสียงพยัญชนะต้นเสียงเดียวกันมากที่สุด ส่วนบุตรกับบุตรมีความสัมพันธ์แบบพยางค์เดียวกันมากที่สุด ส่วนในด้านความหมายพบว่า ชื่อจริงของบิดามารดากับบุตรมีความสัมพันธ์ประเภทความงามมากที่สุด ส่วนบุตรกับบุตรแสดงความสัมพันธ์ประเภทความเจริญ ความเชื่อมากที่สุด นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า ความหมายของชื่อจะมีความแตกต่างกันไปตามเพศ กล่าวคือ ชื่อจริงของบิดากับบุตรชายจะมีความหมายเกี่ยวกับอำนาจ ชัยชนะมากที่สุด ส่วนชื่อของมารดากับบุตรหญิงจะมีความหมายเกี่ยวกับความงามมากที่สุด

นริศรา โนมศิริ (๒๕๔๗) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาริบททางภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมของชื่อชาวมอญ: กรณีศึกษาชาวมอญ บ้านวังกะ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อศึกษาริบททางภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมของชื่อชาวมอญในด้านภาษา โครงสร้างทางภาษา ที่มา ความหมายของชื่อ และการเปลี่ยนชื่อ

ผลการศึกษาพบว่า นอกจากชาวมอญจะใช้ภาษามอญในการตั้งชื่อแล้วยังพบชื่อที่ใช้ภาษาพม่า ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ด้านโครงสร้างทางภาษาพบว่า ชื่อส่วนใหญ่มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อนและมีลักษณะเดียวกับโครงสร้างคำในภาษามอญ โดยชื่อของชาวมอญในกลุ่มอายุ ๔๕ ปีขึ้นไป จะมีการสร้างคำที่ซับซ้อนน้อยกว่าชื่อของคนกลุ่มอายุน้อย

ด้านที่มาและความหมายของชื่อพบว่า ชื่อของเพศชายมักมีความหมายเกี่ยวกับความรักชาติ ชัยชนะ ส่วนชื่อของเพศหญิงมักมีความหมายเกี่ยวกับความสวยงาม ในส่วนของการเปลี่ยนชื่อพบว่า มีที่มาจาก ๒ สาเหตุ ได้แก่ เหตุผลด้านความเชื่อ และเหตุผลด้านสังคม โดยเหตุผลด้านสังคมถือเป็นเหตุผลหลักในการเปลี่ยนชื่อของชาวมอญ

อานาจ ปีกษาสุข (๒๕๕๐) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการตั้งนามฉายาของพระสงฆ์ไทย” เพื่อศึกษากลวิธีการตั้งนามฉายา ความหมายของนามฉายา และความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากนามฉายาของพระสงฆ์ไทย

ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีในการตั้งนามฉายาของพระสงฆ์ไทยสามารถจำแนกได้เป็น ๒ กลวิธี ได้แก่ การตั้งนามฉายาโดยใช้เกณฑ์เดียว ได้แก่ การตั้งนามฉายาตามวันเกิด การตั้งนามฉายาตามวันบวช การตั้งนามฉายาตามชื่อ และการตั้งนามฉายาตามนามสกุล และการตั้งนามฉายาโดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ๒ เกณฑ์รวมกัน ทั้งนี้การตั้งนามฉายาตามวันเกิดเป็นกลวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

ด้านความหมายพบว่า สามารถจำแนกได้เป็น ๘ กลุ่มความหมาย ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับเรื่องทางธรรม ความหมายเกี่ยวกับปัญญา ความหมายเกี่ยวกับสิริมงคลและความเจริญรุ่งเรือง ความหมายเกี่ยวกับเกียรติยศและอำนาจ ความหมายเกี่ยวกับความงาม ความหมายเกี่ยวกับความสุข ความหมายเกี่ยวกับความเพียร และความหมายเกี่ยวกับความอดทน โดยกลุ่มความหมายเกี่ยวกับเรื่องทางธรรมเป็นกลุ่มความหมายที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความหมายของนามฉายาของพระสงฆ์ไทยทั้ง ๔ ภาคพบว่า ความหมายของนามฉายาของพระสงฆ์ไทยทั้ง ๔ ภาค มี ๘ กลุ่มความหมาย และพบกลุ่มความหมายเกี่ยวกับเรื่องทางธรรมมากที่สุดเหมือนกัน

นอกจากนี้ นามฉายาของพระสงฆ์ไทยยังสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคลและกาลกิณีตามตำราทักษา ตลอดจนค่านิยมเกี่ยวกับคุณสมบัติที่พึงประสงค์ และค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนาของคนไทย

งานวิจัยเกี่ยวกับชื่ออื่นๆ

วิยะดา จงบรรจบ (๒๕๓๔) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อธุรกิจการค้า” เพื่อศึกษาที่มาของภาษา การประกอบเป็นชื่อธุรกิจการค้า ความหมายที่นำมาตั้งชื่อธุรกิจการค้า ตลอดจนค่านิยมที่สะท้อนจากความหมายของธุรกิจการค้า

ผลการศึกษาพบว่า ชื่อธุรกิจการค้ามาจากคำในภาษาต่างๆ จำนวน ๑๒ ประเภท ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทยกับบาลี – สันสกฤต ภาษาบาลี – สันสกฤต ภาษาอังกฤษกับ ภาษาบาลี – สันสกฤต ภาษาไทยกับอังกฤษ ภาษาไทย ภาษาไทยกับบาลี – สันสกฤตและอังกฤษ ภาษาไทยกับเขมรและบาลี – สันสกฤต ภาษาเขมรกับภาษาไทย ภาษาเขมรกับภาษาอังกฤษ ภาษาเขมรกับบาลี – สันสกฤต และภาษาเขมร ทั้งนี้ชื่อธุรกิจการค้าที่มาจากภาษาอังกฤษเป็นชื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุด โดยชื่อธุรกิจการค้าเหล่านี้มีการประกอบคำ ๔ ประเภท ได้แก่ คำโดด คำประสม คำซ้อน และคำซ้ำ

ความหมายที่นำมาใช้ในการตั้งชื่อธุรกิจการค้ามี ๑๑ ประเภท ได้แก่ ความหมาย ที่แสดงประเภทธุรกิจการค้า ความหมายเกี่ยวกับคุณภาพ ความเจริญรุ่งเรืองและความเป็น สิริมงคล ความมั่งคั่งร่ำรวย ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงยั่งยืน อำนาจ – ชัยชนะ ความสุข คุณธรรม ความสวยงาม และความหมายอื่นๆ ทั้งนี้ความหมายที่แสดงธุรกิจการค้า เป็นความหมายที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

ส่วนคำนิยมที่สะท้อนจากภาษาและความหมายของชื่อธุรกิจการค้ามี ๓ ประเภท ได้แก่ คำนิยมในการนำภาษาต่างประเทศมาตั้งชื่อธุรกิจการค้า คำนิยมที่เป็นนามธรรม และ คำนิยมที่เป็นรูปธรรม

ปราณี กุลละวณิช (๒๕๖๕) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ชื่อหมู่บ้านในมณฑลกวาสี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย” เพื่อศึกษาเปรียบเทียบชื่อหมู่บ้านจ้วงในเขต มณฑลกวาสีกับชื่อหมู่บ้านใน ๔ จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดเลย หนองคาย นครพนม และอุดรธานี ว่ามีลักษณะการตั้งชื่ออย่างไร และชื่อหมู่บ้านเหล่านั้น แสดงให้เห็นภูมิประเทศ ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านต่างๆ เหล่านั้น อย่างไร

ผลการศึกษาพบว่า วิธีการตั้งชื่อของชนสองกลุ่มซึ่งพูดภาษาตระกูลไทด้วยกันมีความเหมือนกัน คือมีลักษณะโครงสร้างทางภาษาเป็นคำ ๒ คำเป็นส่วนใหญ่ และมีการใช้คำหลัง ขยายความหมายของคำหน้า ส่วนชื่อหมู่บ้านที่เป็นคำ ๓ คำ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกันคือ คำที่สาม จะบอกทิศทางเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้วิธีการตั้งชื่อหมู่บ้านของทั้งสองกลุ่มชนก็มีหลักการที่ เหมือนกัน คือใช้ลักษณะการทำมาหากิน และลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญใน การเรียกชื่อหมู่บ้านของตนซึ่งปรากฏในคำแรกของชื่อหมู่บ้านเสมอ แต่ชื่อหมู่บ้านของไทยมี ลักษณะการตั้งชื่อที่เบี่ยงเบนไปจากหลักการนี้มากขึ้น

ลัดดาวัลย์ คีรีเมฆ (๒๕๔๑) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวนิยมในการตั้งชื่อร้านค้าในเขตเทศบาลนครขอนแก่น” เพื่อศึกษาแนวนิยมในการตั้งชื่อร้านค้าในเขตเทศบาลนครขอนแก่นในด้านที่มา ลักษณะของภาษา และความหมายของชื่อ

ผลการศึกษาพบว่า ที่มาของชื่อจำแนกได้เป็น ๑๓ ประเภท ได้แก่ ชื่อบุคคล ชื่อสกุล ชื่อสัตว์ ชื่อพืช ชื่อสิ่งของ ชื่อสถานที่ ชื่อกิจการค้าหรือบริการ ชื่อสวัสดิมงคล ชื่อตัวเลข ชื่อเวลา ชื่อภาพยนตร์ ชื่อเดือน และชื่อกลุ่มลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ชื่อบุคคลเป็นที่มาที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ส่วนชื่อเวลาและชื่อเดือนได้รับความนิยมน้อยที่สุด ส่วนลักษณะของภาษาที่นำมาใช้ในการตั้งชื่อพบว่า ภาษาไทยเป็นภาษาที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ในด้านโครงสร้างของคำที่นำมาใช้ในการตั้งชื่อพบว่า ชื่อที่เป็นโครงสร้างของคำสามพยางค์ได้รับความนิยมมากที่สุด

ส่วนความหมายของชื่อพบว่า สามารถจำแนกได้เป็น ๑ ความหมาย ได้แก่ ความหมายแสดงชื่อเฉพาะ ความหมายแสดงประเภทของสินค้า ความหมายแสดงธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความหมายแสดงความสำเร็จรุ่งเรือง ความหมายแสดงความเป็นสิริมงคล ความหมายแสดงความดีความเป็นเลิศ และความหมายแสดงความร่ำรวย โดยความหมายแสดงประเภทของสินค้าเป็นความหมายที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ส่วนความหมายแสดงความเป็นสิริมงคลเป็นความหมายที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุด

น้องนุช มณีอินทร์ (๒๕๔๓) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การปรับเปลี่ยนของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่” เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากชื่อหมู่บ้าน การปรับเปลี่ยนด้านภาษาในลักษณะต่างๆ และปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนของชื่อหมู่บ้าน

ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่สามารถจำแนกได้เป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่ ภูมิประเทศ + (ลักษณะเฉพาะ) + (คุณสมบัติ) ชื่อเฉพาะ และชุมชน + (ชื่อชุมชน)

ด้านความหมายของชื่อพบว่า ชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ได้สะท้อนลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชนในหลายด้าน ได้แก่ การตั้งถิ่นฐานใกล้แหล่งน้ำ ความสำคัญของพื้นที่ป่าต่อวิถีชีวิตของคนเชียงใหม่ ลักษณะภูมิประเทศแบบพื้นที่สูง ความหลากหลายของพืชพรรณ การบ่งบอกทิศทางตำแหน่งหรือแสดงลักษณะเด่นของหมู่บ้าน ความสำคัญของวัดและศาสนา ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ และการเปลี่ยนแปลงของลักษณะชุมชน ด้านการปรับเปลี่ยนชื่อพบว่า มีการปรับเปลี่ยนใน ๓ ลักษณะ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนด้านศัพท์ การปรับเปลี่ยนด้านตัวสะกด และการปรับเปลี่ยนด้านโครงสร้าง

ส่วนปัจจัยของการปรับเปลี่ยนชื่อพบว่า มี ๔ ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาษา ปัจจัยด้านภูมิประเทศ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง

วงเดือน คັນนันทน์ (๒๕๔๖) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคลในภาษาไทย” เพื่อศึกษาการตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคลในภาษาไทย ในด้านลักษณะโครงสร้างของชื่อ ความหมาย และความเชื่อที่สะท้อนจากชื่อ โดยศึกษาจากชื่อพันธุ์ไม้มงคลประเภทว่าน และโป๊ยเซียน

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะโครงสร้างของชื่อพันธุ์ไม้มงคลมี ๓ ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่เป็นคำ ลักษณะที่เป็นวลีและกลุ่มคำ และลักษณะที่เป็นประโยค โดยปรากฏลักษณะที่เป็นวลีและกลุ่มคำมากที่สุด ในด้านความหมายพบว่า มีทั้งชื่อที่มีความหมายมงคล และชื่อที่มีความหมายอื่นๆ โดยชื่อที่มีความหมายมงคลแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ ความหมายที่เกี่ยวกับความเจริญ ความหมายที่เกี่ยวกับความสุข และความหมายที่เกี่ยวกับความปลอดภัย โดยความหมายที่เกี่ยวกับความเจริญเป็นความหมายที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ส่วนความหมายอื่นๆ แบ่งได้เป็น ๓ กลุ่มเช่นกัน ได้แก่ ความหมายที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ ความหมายที่เกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหมายที่เกี่ยวกับบุคคล โดยความหมายที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับพันธุ์ไม้เป็นความหมายที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

ด้านความเชื่อพบว่า ชื่อของพันธุ์ไม้มงคลได้สะท้อนความเชื่อของคนไทย ๘ ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์ ความเชื่อเกี่ยวกับอัญมณี ความเชื่อเกี่ยวกับจำนวนและตัวเลข ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับสี และความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ

นอกจากนี้ ชื่อพันธุ์ไม้มงคลยังแสดงให้เห็นค่านิยมของคนไทยใน ๓ ด้าน ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง ค่านิยมเกี่ยวกับความปลอดภัย และค่านิยมเกี่ยวกับการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและอายุยืน

อนึ่ง ยังมีงานวิจัยสาขาอื่นที่ได้กล่าวถึงการตั้งชื่อไว้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย คือ วิทยานิพนธ์สาขาประวัติศาสตร์ศิลปะ ของ บุศรา สว่างศรี (๒๕๔๘) เรื่อง “พุทธพาณิชย์ : พระเครื่อง” ซึ่งมีวัตถุประสงค์หนึ่งเพื่อศึกษาการเรียกชื่อพระเครื่องในวงการพุทธพาณิชย์

ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียกชื่อพระเครื่องทั้งสิ้น ๘ ประการ ได้แก่ สถานที่พบ ลักษณะเด่น รูปทรง วัสดุที่ใช้ในการสร้าง จำนวนพระที่สร้าง ความเชื่อในพุทธคุณ ชื่อผู้สร้างหรือรูปของพระและเกณีนันๆ ชื่อผู้ใช้ และสิ่งที่นิยมในสมัยนั้น

งานวิจัยเกี่ยวกับยันต์

สุลักษณ์ ศรีบุรี และ ทวีวงศ์ ศรีบุรี (๒๕๓๐) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ลายสักที่พบในภาคกลางของประเทศไทย” เพื่อศึกษาถึงสภาพการสักในภาคกลางของประเทศไทย ใน ๘ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ ออยุธยา กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี

ผลการศึกษาพบว่า คนไทยภาคกลางยังคงมีความยึดมั่นเชื่อถือต่อการสักอย่างจริงจัง โดยมีวัตถุประสงค์ของการสักที่สำคัญ ๒ ประการ ได้แก่ การสักเพื่อความสวยงาม และการสักเพื่อผลทางไสยศาสตร์ โดยการสักเพื่อผลทางไสยศาสตร์สามารถจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ การสักเพื่อผลทางเมตตามหานิยม ซึ่งนิยมสักเป็นรูปจิ้งจก หรือสาธิดา และการสักเพื่อผลทางคงกระพันชาตรี ซึ่งมักนิยมสักลวดลายที่เป็นตัวแทนความดุร้าย ความปราดเปรียว ความสง่างาม ความกล้าหาญ ได้แก่ รูปเสือ หนุมาน มังกร และสิงห์ เป็นต้น หรือลายที่เปรียบเหมือนเกราะป้องกันอันตราย เช่น ยันต์เก้ายอด ยันต์เกราะเพชร เป็นต้น

สายสม ธรรมธิ (๒๕๓๘) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ลายสักไทใหญ่” เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสักของชาวไทใหญ่ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างการสักกับวิถีชีวิต และประวัติความเป็นมาของชาวไทใหญ่

ผลการศึกษาพบว่า การสักของชาวไทใหญ่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อทั้งในส่วนของพุทธศาสนาและไสยศาสตร์ นอกจากนี้การสักยังเป็นอัตลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นมาของชนชาติ ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวไทใหญ่ที่มีความผูกพันกับธรรมชาติ

การสักของชาวไทใหญ่อาจจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท ตามตำแหน่งที่สัก ได้แก่ การสักส่วนบน คือการสักตั้งแต่เอวขึ้นไปจนถึงศีรษะและแขน ได้แก่ การสักข่าม และการสักขามหานิยม ส่วนการสักส่วนล่าง คือการสักตั้งแต่เอวลงไปถึงหลังเท้า ได้แก่ การสักขาลาย และการสักข่ามเขียว

การสักข่าม เป็นการสักเพื่อหวังผลในทางคงกระพันชาตรี การสักขามหานิยม เป็นการสักเพื่อหวังผลในทางเมตตามหานิยม ส่วนการสักข่ามเขียว เป็นการสักเพื่อหวังผลในทางป้องกันพิษจากสัตว์ โดยการสักทั้งสามชนิดนี้จะพบการใช้ยันต์ในการสัก ส่วนการสักขาลายเป็นการสักตามประเพณีนิยมของชายชาวไทใหญ่ ทั้งยังเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงความเป็นลูกผู้ชายด้วย โดยลวดลายที่นิยมสักมักเป็นรูปเหลี่ยมต่างๆ รูปนาคร รูปเสือ และรูปใบไม้

ชนกภรณ์ นรากร (๒๕๔๘) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิวัฒนาการการสักและวัฒนธรรมมวลชนกับการสักรอยศิลปะบนเรือนร่าง” เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของการสักรอยศิลปะบนเรือนร่างตั้งแต่อดีตจนกระทั่งนำไปสู่การประกอบธุรกิจการสักในปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า ศิลปะบนเรือนร่างที่เรียกว่ารอยสัก ไม่ปรากฏหลักฐานอย่างแน่ชัดว่าเกิดขึ้นที่ไหนและเมื่อไร นอกจากตำนานที่เล่าขานสืบต่อกันมาเป็นประวัติศาสตร์อันยาวนานว่า รอยสักได้เกิดขึ้นตามความเชื่อในการดำเนินชีวิตของมวลมนุษยชาติและมีวิวัฒนาการตามยุคสมัยของแต่ละเผ่าพันธุ์ ในประเทศไทยการสักในอดีตส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งเพื่อความสวยงามแต่จะเน้นในเรื่องของความขลังความศักดิ์สิทธิ์ของสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นสำคัญ ดังนั้นสัญลักษณ์ที่ใช้จึงเป็นพวกอักขระ คาถา ยันต์ ซึ่งมีความหมายในเรื่องของความขลังความศักดิ์สิทธิ์อยู่ในตัวเอง

ณัฐธัญ มณีรัตน์ (๒๕๕๑) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “อิทธิพลของพุทธศาสนา มหายานที่มีต่อระบบยันต์ในประเทศไทย” เพื่อศึกษาอิทธิพลของพุทธปรัชญามหายานที่มีต่อรูปแบบของยันต์ในประเทศไทย ประวัติศาสตร์และความเชื่อเรื่องยันต์ของชาวพุทธในชุมชนโบราณของไทย และผลกระทบที่เกิดจากความเชื่อของระบบยันต์ที่มีต่อประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อเรื่องยันต์ที่แพร่กระจายอยู่ในประเทศไทยนั้นมีมาช้านานแล้ว จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นเอกสารโบราณ พระพิมพ์ หรือจารึกทำให้ทราบว่ายันต์ปรากฏในสังคมไทยมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น และเมื่อวิเคราะห์เนื้อหาของระบบยันต์พบว่า ยันต์ต่างๆ ที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลทางด้านแนวคิดและปรัชญาจากพุทธศาสนา มหายานในนิคายมนตรยานหรือพุทธตันตระ ไม่เพียงแต่ความเชื่อเหมือนกันในเรื่องรูปแบบ แม้แต่องค์ประกอบอื่นๆ เช่นการเสกยันต์ การสร้างและเขียนยันต์ก็เหมือนกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในอดีตดินแดนต่างๆ ในบริเวณนี้เคยได้รับอิทธิพลของคำสอนมหายานเอาไว้ ดังนั้นหลักคำสอนที่สำคัญต่างๆ เช่น สุนยตา ตรีกาย และมณฑล จึงปรากฏอยู่ในระบบยันต์ ส่วนการนำเอาความเชื่อเรื่องยันต์ไปสัมพันธ์กับเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ก็เพื่อต้องการรักษาสาระสำคัญบางอย่างเอาไว้ไม่ให้สูญหาย

จากข้อมูลผลการศึกษาในงานวิจัยที่เกี่ยวกับยันต์ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ยันต์มักมีการกล่าวถึงในแง่ของการสัก ทั้งที่แท้จริงแล้วการสักเป็นเพียงวิธีการใช้ยันต์อย่างหนึ่งของคนไทยเท่านั้น ส่วนผลการศึกษาของ ณัฐธัญ มณีรัตน์ (๒๕๕๑) แม้จะทำให้เห็นถึงที่มาและพัฒนาการของยันต์แต่ก็มิได้กล่าวถึงการตั้งชื่อยันต์โดยตรง ดังนั้นหากมีการศึกษาเรื่องยันต์โดยตรงจึงน่าจะช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับยันต์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้หากพิจารณาว่าภาษาเป็นเครื่อง

สะท้อนความคิด ความเชื่อ ตลอดจนวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษานั้นๆ แล้ว การศึกษาชื่อยันต์ของคนไทยจึงน่าจะช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้นในอีกทางหนึ่ง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาเกณฑ์และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย
๒. เพื่อศึกษาความหมายของชื่อยันต์ของคนไทย
๓. เพื่อศึกษาความเชื่อและค่านิยมของคนไทยที่สะท้อนจากชื่อยันต์

สมมติฐานของการวิจัย

๑. กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทยส่วนใหญ่สัมพันธ์กับภคตยาคมของยันต์
๒. ชื่อยันต์ของคนไทยส่วนใหญ่มีความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ
๓. ชื่อยันต์ของคนไทยส่วนใหญ่สะท้อนความเชื่อในพุทธศาสนา

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาชื่อยันต์ที่รวบรวมไว้ในหนังสือตำรายันต์ของ เทพย์ สาริกบุตร และ อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ จำนวนทั้งสิ้น ๙๒๗ ชื่อ ซึ่งรวบรวมมาจากตำรายันต์ ๕ เล่ม ได้แก่

๑. “คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘” ของ อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ (๒๕๒๑)
๒. “ประชุมมหายันต์ ๑๐๘” ของ เทพย์ สาริกบุตร (๒๕๓๘)
๓. “พระคัมภีร์พระเวท ละดับปญจมบรรพ” ของ เทพย์ สาริกบุตร (ม.ป.ป.)
๔. “เพ็ชรรัตนมหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร” ของ อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ (ม.ป.ป.)
๕. “๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร” ของ อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ (ม.ป.ป.)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชื่อยันต์ หมายถึง ชื่อเฉพาะที่แสดงเอกลักษณ์และใช้จำแนกยันต์แต่ละยันต์ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะถือว่า ชื่อยันต์ คือ “ชื่อ” ที่ตามหลังคำว่า “ยันต์” ที่ปรากฏในตำรายันต์ที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวไว้ในขอบเขตของการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น ๙๒๗ ชื่อ

หน่วยศัพท์ หมายถึง หน่วยพื้นฐานที่ปรากฏในคลังคำศัพท์ที่เป็นแม่คำหรือคำตั้งและลูกคำ

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

๒. สัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับยันต์ เช่น พรหมณ์ พระสงฆ์ และอาจารย์
สักยันต์ เป็นต้น

๓. รวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ สํารวจเอกสารตำรายันต์ที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ จากการศึกษาพบว่ามิตํรายันต์ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว ๔ สํานวน ได้แก่ ตำรายันต์ของเทพย์ สิงห์รักษ์ ตำรายันต์ของเทพย์ สาริกบุตร ตำรายันต์ของอาจารย์อื่น และตำรายันต์ของอุรคินทร์ วิริยะบูรณะ

เมื่อพิจารณาผู้แต่งเป็นรายบุคคลพบว่า เทพย์ สิงห์รักษ์ และอาจารย์อื่น เขียนตำรายันต์เพียงเล่มเดียวเท่านั้น ได้แก่ ตำราเพชรรัตนมหายันต์ และ ตำรามหายันต์ ตามลำดับ ทั้งนี้ ตำราเพชรรัตนมหายันต์ ของ เทพย์ สิงห์รักษ์ (๒๔๗๒) ซึ่งถือเป็นตำรายันต์เล่มแรกของประเทศไทยที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่นั้น ได้กล่าวถึงวิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ และกฤตยาคมของยันต์ แต่มิได้ระบุชื่อยันต์ไว้ ส่วน ตำรามหายันต์ ของ อาจารย์อื่น (๒๕๓๕) ส่วนใหญ่ก็ได้ระบุชื่อยันต์ไว้เช่นเดียวกัน เทพย์ สาริกบุตร เขียนตำรายันต์จำนวน ๔ เล่ม ได้แก่ ประชุมมหายันต์ ๑๐๘ พระคัมภีร์พระเวท ฉบับจัดตุลบรรพ พระคัมภีร์พระเวท ฉบับปัญจมบรรพ และ ตำราพุทธรัตนมหายันต์ ส่วน อุรคินทร์ วิริยะบูรณะ เขียนตำรายันต์จำนวน ๓ เล่ม ได้แก่ คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘ เพชรรัตนมหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร และ ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร ทั้งนี้ตำรายันต์ของ เทพย์ สาริกบุตร จำนวน ๒ เล่ม ได้แก่ พระคัมภีร์พระเวท ฉบับจัดตุลบรรพ และ ตำราพุทธรัตนมหายันต์ ต้นฉบับได้สูญหายไปจากหอสมุดแห่งชาติ และยังไม่มีการตีพิมพ์เพิ่มเติม จึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงจะศึกษาเฉพาะชื่อยันต์จากตำรายันต์ของ เทพย์ สาริกบุตร และ อุรคินทร์ วิริยะบูรณะ จำนวนทั้งสิ้น ๕ เล่ม ได้แก่ ประชุมมหายันต์ ๑๐๘ (๒๕๓๕) และ พระคัมภีร์พระเวท ฉบับปัญจมบรรพ (ม.ป.ป.) ของ เทพย์ สาริกบุตร และ คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘ (๒๕๒๑) เพชรรัตนมหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร (ม.ป.ป.) และ ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (ม.ป.ป.) ของ อุรคินทร์ วิริยะบูรณะ

๓.๒ รวบรวมชื่อยันต์จากเอกสารโดยชื่อยันต์ในงานวิจัยครั้งนี้ เก็บจาก “ชื่อ” ที่ตามหลังคำว่า “ยันต์” ในตำรายันต์ที่ใช้ในการศึกษาทั้ง ๕ เล่ม โดยผู้วิจัยจะถือว่าชื่อยันต์แต่ละชื่อเป็นวิสามานยนาม คือเป็นนามเฉพาะที่ใช้จำแนกยันต์แต่ละยันต์โดยอาศัยรูปเขียนเป็นสำคัญ ผลการรวบรวมข้อมูลพบว่ามีชื่อยันต์ที่ปรากฏในหนังสือตำรายันต์จำนวนทั้งสิ้น ๘๖๓ ชื่อ เมื่อวิเคราะห์ชื่อยันต์โดยละเอียดพบว่ามีชื่อยันต์จำนวนหนึ่งซ้ำกัน ทั้งนี้ชื่อยันต์ที่ผู้วิจัยถือว่าเป็นชื่อที่

ซ้ำกันนั้นคือยันต์ที่มีชื่อ วิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ และกฤตยาของยันต์ เหมือนกัน หรือชื่อยันต์ที่มีการแปรของรูปเขียน แต่มีวิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของ ยันต์ และกฤตยาของยันต์เหมือนกัน เช่น ยันต์สาริกา กับ ยันต์สาธิตา เป็นต้น ผู้วิจัยจะ เก็บไว้เพียงชื่อเดียวโดยเลือกชื่อที่มีการเขียนสะกดการันต์ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ (๒๕๕๖) เป็นหลัก

อย่างไรก็ดี ยันต์บางยันต์ที่มีชื่อเดียวกัน แต่มีวิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ หรือกฤตยาของยันต์ต่างกัน ผู้วิจัยจะถือว่าเป็นคนละยันต์กันและจะ เก็บชื่อยันต์เหล่านี้ไว้ทุกชื่อ เช่น ยันต์นกคุ้ม พบยันต์ชื่อเดียวกันจำนวน ๒ ชื่อ แต่มี องค์ประกอบของยันต์ต่างกัน กล่าวคือ ยันต์นกคุ้ม ลำดับที่ ๒๔๕ ในภาคผนวก ก เป็นยันต์ อักษระ ส่วนยันต์นกคุ้ม ลำดับที่ ๒๕๐ ในภาคผนวก ก เป็นยันต์รูปภาพ ผู้วิจัยจึงเก็บชื่อยันต์ไว้ ทั้ง ๒ ชื่อ เป็นต้น นอกจากนี้ ยันต์บางยันต์ที่เป็นยันต์ชนิดเดียวกันแต่มีวิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ หรือกฤตยาของยันต์ต่างกัน ผู้วิจัยจะถือว่าเป็นคนละยันต์กันด้วย เช่น ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์ พบยันต์ชื่อเดียวกันจำนวน ๕ ชื่อ ปรากฏในลำดับที่ ๓๘๐ – ๓๘๔ ใน ภาคผนวก ก ซึ่งเป็นยันต์อักษระทั้งหมด และ ยันต์นาคเกี้ยว พบยันต์ชื่อเดียวกันจำนวน ๖ ชื่อ ปรากฏในลำดับที่ ๒๖๑ – ๒๖๖ ในภาคผนวก ก ซึ่งเป็นยันต์รูปภาพทั้งหมด (ดูรายละเอียดเพิ่มเติม ในภาคผนวก ข) ผู้วิจัยจะเก็บชื่อยันต์เหล่านี้ไว้ทุกชื่อเช่นกัน เป็นต้น ดังนั้นจึงมีชื่อยันต์ที่ใช้ใน การวิเคราะห์จำนวนทั้งสิ้น ๗๒๗ ชื่อ

ตารางที่ ๑ ข้อมูลชื่อยันต์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

ลำดับ	ชื่อตำรายันต์	ชื่อยันต์ทั้งหมด		ชื่อยันต์ที่ใช้วิเคราะห์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑.	คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘	๑๘๔	๒๑.๒๒	๑๓๐	๒๓.๓๘
๒.	ประหม่อมหายันต์ ๑๐๘	๖๖	๗.๖๑	๖๒	๘.๕๕
๓.	พระคัมภีร์พระเวท จะบับปัญจมบรรพ	๑๔๐	๑๖.๑๕	๑๐๐	๑๓.๓๕
๔.	เพชรรัตนมหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร	๒๓๒	๒๖.๓๖	๑๓๘	๒๔.๔๘
๕.	๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร	๒๔๕	๒๘.๒๖	๒๑๓	๒๙.๘๔
รวม		๘๖๗	๑๐๐	๗๒๗	๑๐๐

๓.๓ วิเคราะห์เกณฑ์และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ การวิเคราะห์เกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ ผู้วิจัยได้พิจารณาว่าชื่อยันต์ที่ตั้งขึ้นมีความสัมพันธ์กับสิ่งใดบ้างจากนั้นจึงจัดระบบความสัมพันธ์ดังกล่าวขึ้นเป็นเกณฑ์ เช่น ยันต์พระจันทร์เพ็ญ เป็นชื่อยันต์ที่ตั้งตามวันและเวลาในการทำยันต์ ยันต์ดอกจำปา เป็นชื่อยันต์ที่ตั้งตามวัสดุที่ใช้ในการทำยันต์ ยันต์ลงถม เป็นชื่อยันต์ที่ตั้งตามขั้นตอนในการทำยันต์ ยันต์ตะกรุดโทน เป็นชื่อยันต์ที่ตั้งตามรูปแบบการใช้ยันต์ และยันต์กลั่นกิน เป็นชื่อยันต์ที่ตั้งตามวิธีการใช้ยันต์ ผู้วิจัยจึงจัดวันและเวลาในการทำยันต์ วัสดุที่ใช้ในการทำยันต์ ขั้นตอนในการทำยันต์ รูปแบบการใช้ยันต์ และวิธีการใช้ยันต์ เป็นเกณฑ์ย่อยในเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์ เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ว่าชื่อยันต์ที่ตั้งขึ้นมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์เกณฑ์ใดบ้าง ทั้งนี้ชื่อยันต์ ๑ ชื่ออาจปรากฏเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์มากกว่า ๑ เกณฑ์ก็ได้ เช่น

ยันต์พระโพธิสัตว์ เป็นชื่อยันต์ที่ตั้งตามเกณฑ์ความเชื่อในศาสนา คือ “พระโพธิสัตว์”

ยันต์ตะกรุดแคล้วคลาด เป็นชื่อยันต์ที่ตั้งตามเกณฑ์วิธีการทำและใช้ยันต์ คือ “ตะกรุด” กับเกณฑ์กฤตยาของยันต์ คือ “แคล้วคลาด”

ยันต์ธงไตรรัตน์ เป็นชื่อยันต์ที่ตั้งตามเกณฑ์วิธีการทำและใช้ยันต์ คือ “ธง” กับเกณฑ์ความเชื่อในศาสนา คือ “ไตรรัตน์”

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ไปแจกแจงความถี่แล้วแสดงผลเป็นจำนวนครั้งและค่าเฉลี่ยร้อยละ เพื่อนำไปอธิบายเกี่ยวกับเกณฑ์ที่นิยมใช้ในการตั้งชื่อยันต์

อนึ่ง ยันต์ที่มีชื่อเดียวกันแต่มีองค์ประกอบของยันต์ต่างกัน ผู้วิจัยได้ทำเชิงอรรถอธิบายความเพิ่มเติมเพื่อแสดงให้รู้ว่าชื่อยันต์ดังกล่าวมีองค์ประกอบของยันต์ต่างกัน คือบางยันต์เป็นยันต์อักษร บางยันต์เป็นยันต์รูปภาพ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ว่าชื่อยันต์ดังกล่าวเป็นชื่อยันต์ที่มีกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ต่างกัน เช่น ยันต์นกคุ้ม ลำดับที่ ๒๔๕ ในภาคผนวก ก เป็นยันต์อักษร ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ว่าเป็นชื่อยันต์ที่ใช้กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว คือกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนา ส่วนยันต์นกคุ้ม ลำดับที่ ๒๕๐ ในภาคผนวก ก เป็นยันต์รูปภาพ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ว่าเป็นชื่อยันต์ที่ใช้กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน คือกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับความเชื่อในศาสนา เป็นต้น

๓.๔ วิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์โดยการแยกหน่วยศัพท์ที่นำมาประกอบเป็นชื่อยันต์ โดยหน่วยศัพท์ในงานวิจัยนี้หมายถึงหน่วยพื้นฐานที่ปรากฏในคลังคำศัพท์ที่เป็นแม่คำหรือคำตั้งและลูกคำ ซึ่งได้กำหนดความหมายเป็นการเฉพาะแล้วในพจนานุกรม เช่น

ยันต์เกราะเพชร ประกอบด้วย ๒ หน่วยศัพท์ ได้แก่ “เกราะ” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “เครื่องสวมใส่หรือเครื่องหุ้มสำหรับป้องกันอาวุธหรืออันตราย” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๑๔๐) ผู้วิจัยได้จัดไว้ในความหมายเกี่ยวกับเครื่องใช้ และ “เพชร” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “ชื่อแก้วที่แข็งที่สุดและมีความแวววาวมากกว่าพลอยอื่นๆ ใช้ทำเครื่องประดับหรือใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรม” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๗๕๗) ผู้วิจัยได้จัดไว้ในความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ยันต์มหาอำนาจ ประกอบด้วย ๒ หน่วยศัพท์ ได้แก่ “มหา” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “ใหญ่ ยิ่งใหญ่” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๘๓๘) ผู้วิจัยได้จัดไว้ในความหมายเกี่ยวกับความเป็นเลิศ และ “อำนาจ” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “อิทธิพลที่จะบังคับให้ผู้อื่นต้องยอมทำตามหรือความสามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๑๓๗๑) ผู้วิจัยได้จัดไว้ในความหมายเกี่ยวกับอำนาจ

ยันต์แคล้วคลาด ถือเป็น ๑ หน่วยศัพท์คือ “แคล้วคลาด” ปรากฏเป็นลูกคำของ “แคล้ว” หมายถึง “รอดไป พ้นไป คลาดแคล้ว ก้าว” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๒๖๗) ผู้วิจัยได้จัดไว้ในความหมายเกี่ยวกับกิริยาอาการ เป็นต้น

การวิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์นี้ ผู้วิจัยจะยึดความหมายตามพจนานุกรมและนามานุกรมฉบับต่างๆ เป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ไปแจกแจงความถี่แล้วแสดงผลเป็นจำนวนครั้งและค่าเฉลี่ยร้อยละ เพื่อนำไปอธิบายเกี่ยวกับกลุ่มความหมายที่นิยมใช้ในการตั้งชื่อยันต์

๓.๕ วิเคราะห์ความเชื่อและค่านิยมของคนไทย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โดยพิจารณาจากทั้งกลวิธีการตั้งชื่อยันต์และกลุ่มความหมายของชื่อยันต์

๔. เรียบเรียงผลการวิจัยและนำเสนอในรูปแบบของวิทยานิพนธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบเกณฑ์และกลวิธีที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย
๒. ทำให้ทราบกลุ่มความหมายที่นิยมนำมาใช้เป็นชื่อยันต์ของคนไทย
๓. ทำให้ทราบความเชื่อและค่านิยมของคนไทยที่สะท้อนจากชื่อยันต์
๔. เป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยันต์ให้ดำรงอยู่ต่อไปในสังคมไทย
๕. เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องการตั้งชื่อในลักษณะอื่นๆ ต่อไป

บทที่ ๒

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยันต์

คนไทยโดยส่วนใหญ่มักรับรู้เพียงว่ายันต์เป็นเครื่องรางของขลังอย่างหนึ่งเท่านั้น ทั้งที่แท้จริงแล้วยันต์ถือเป็นวิชาที่สำคัญยิ่งแขนงหนึ่ง ดังนั้นชาติที่นับถือในความขลังของเวทมนต์คาถาจึงต่างบัญญัติยันต์ขึ้นตามความนิยมของชาตินั้น เช่น ยันต์ของอาหรับนิยมใช้ตัวเลขบรรจุไว้ในยันต์ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์กำลังของดวงดาวต่างๆ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๑) ซึ่งการใช้ตัวเลขแทนกำลังของดวงดาวนี้พบในยันต์ของฮินดูด้วยเช่นกัน (พระครูสุริยาเทวศรี ๒๕๕๑) ส่วนยันต์ที่ใช้ในประเทศไทยนิยมใช้ยันต์ที่ลงด้วยตัวอักษรขอมแทนอักษรไทยทั้งนี้อาจเพราะเป็นตัวอักษรที่ใช้ในศาสนามาแต่เดิมนั่นเอง (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๒)

อย่างไรก็ดี นอกจากยันต์ที่ลงด้วยอักษรขอมแล้วคนไทยยังนิยมใช้ยันต์ที่ลงด้วยตัวเลขอีกด้วย ทั้งนี้ตัวเลขที่บรรจุในยันต์ของคนไทยมิได้หมายถึงเกณฑ์กำลังของดวงดาวหรือเทวดาเช่นเดียวกับยันต์ของอาหรับและยันต์ของฮินดู แต่ถือเอาตามจำนวนอักษรที่จะต้องลงไปบนยันต์นั้นๆ เป็นหลัก (พุทธโธ สุโขทัย ม.ป.ป. : ๑๕๕)

ที่มาและความหมายของสัญลักษณ์ในยันต์

ตามมติของโบราณจารย์ถือกันว่า เส้นยันต์เปรียบเสมือนสายรกของพระพุทธเจ้า (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๒) ส่วนที่ลากขวางไปมาภายในยันต์ เรียกว่า เส้นกระดูกยันต์ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๔)

อมร ศรีพจนารถ (๒๕๓๕ : ๑๕๔๒๐) ได้จำแนกลักษณะของยันต์ออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

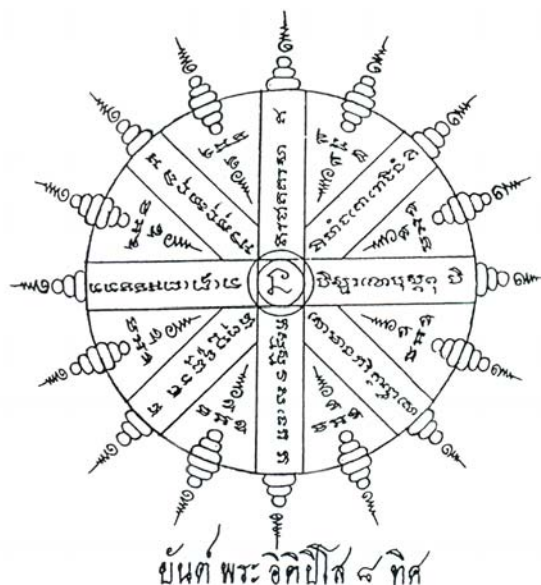
๑. ยันต์รูปวงกลม เขียนเส้นภายนอกเป็นรูปวงกลม ภายในอาจมีเส้นยันต์รูปสี่เหลี่ยมหรือสามเหลี่ยมก็ได้

๒. ยันต์รูปสามเหลี่ยมหรือสามมุม เขียนเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า สามเหลี่ยมหน้าจั่ว หรือไขว้กัน

๓. ยันต์รูปสี่เหลี่ยมหรือสี่มุม เขียนเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส สี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือไขว้กัน

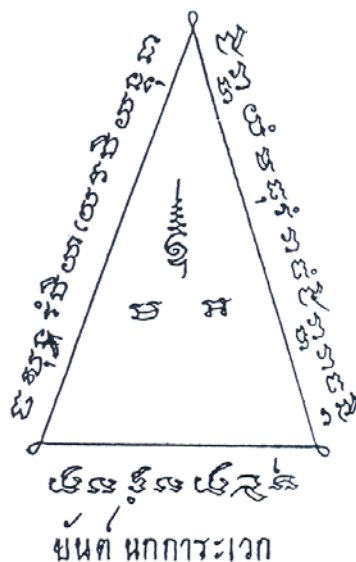
๔. ยันต์รูปภาพ อาจเขียนเป็นรูปพระพุทธเจ้า พระภควัม (พระปิตดา) รูปเทวดา ท้าวเวสสุวัณ ราหูอมจันทร์ มนุษย์ นางกั๊ก หนุมาน ราชสีห์ หงส์ นกคุ้ม พญานาค ปลาตะเพียน เป็นต้น

ยันต์ทั้ง ๔ ลักษณะนี้ บางทีก็เอามาปะปนกันเป็นยันต์เดียวกัน คือ มีทั้งรูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม (สามมุม) รูปสี่เหลี่ยม (สี่มุม) และรูปภาพ ก็ได้

ภาพที่ ๒ ตัวอย่างยันตรูปวงกลม

ที่มา: อมร ศรีพจนารถ, “ยันต์,” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๔ (๒๕๓๕): ๑๕๔๒๔.

ภาพที่ ๓ ตัวอย่างยันตรูปสามเหลี่ยม

ที่มา: อมร ศรีพจนารถ, “ยันต์,” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๔ (๒๕๓๕): ๑๕๔๒๓.

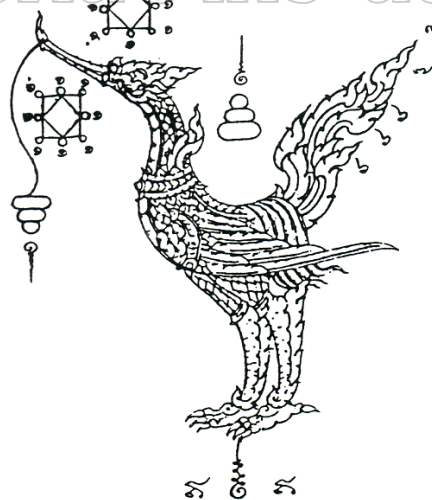
๕ ๔ ๓ ๒ ๑							
๕ ๔ ๓ ๒ ๑	๕	๔	๓	๒	๑ ๒ ๓ ๔ ๕		
	๔	๓	๒	๑			
	๓	๒	๑	๕			
	๒	๑	๕	๔			
๑ ๒ ๓ ๔ ๕							

ยันต์ตะกรุดโทน

ภาพที่ ๔ ตัวอย่างยันต์รูปสี่เหลี่ยม

ที่มา : อมร ศรีพจนารถ, “ยันต์,” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๔ (๒๕๓๕) : ๑๕๔๒๒.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ยันต์พญาหงส์ทศกัณฐ์

ภาพที่ ๕ ตัวอย่างยันต์รูปภาพ

ที่มา : อมร ศรีพจนารถ, “ยันต์,” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๔ (๒๕๓๕) : ๑๕๔๒๑.

ทั้งนี้รูปยันต์ต่างๆ ที่โบราณจารย์ได้คิดประดิษฐ์ขึ้นต่างก็มีความหมายด้วยกันทั้งสิ้น กล่าวคือ ยันต์รูปวงกลมหมายถึงพระพักตร์ของพระพุทธเจ้าหรือพระพรหม ยันต์รูปสามเหลี่ยม หมายถึงโลกทั้งสามหรือพระรัตนตรัยหรือพระเป็นเจ้าทั้งสามของศาสนาฮินดู ยันต์รูปสี่เหลี่ยม หมายถึงธาตุทั้งสี่หรือทวีปทั้งสี่ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๑๐) ส่วนยันต์รูปภาพก็มีความหมายตามรูปที่ใช้ในยันต์นั้นๆ เช่น หนุมานหมายถึงการเป็นผู้ที่อยู่ยงคงกระพัน สื่อหมายถึงการเป็นผู้มีตบะเดชะ และพระนิมพลีหมายถึงการเป็นผู้เจริญด้วยลาภสักการะ เป็นต้น (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๑๒)

อย่างไรก็ดี รูปภาพเหล่านี้เป็นเพียงเครื่องช่วยในการสร้างมโนภาพในการปลุกเสกยันต์ให้บังเกิดกฤตยาขึ้นมาเท่านั้น (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๓๕) ด้วยเหตุนี้รูปภาพในยันต์รูปเดียวกันจึงอาจมีความหมายมากกว่า ๑ ความหมายก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ทำยันต์จะประสงค์ให้รูปภาพในยันต์นั้นหมายถึงสิ่งใด เช่นยันต์รูปเสือหรือราชสีห์นอกจากจะมีความหมายเกี่ยวกับอำนาจแล้วยังอาจหมายถึงการเป็นเมตตามหานิยมได้อีกด้วย

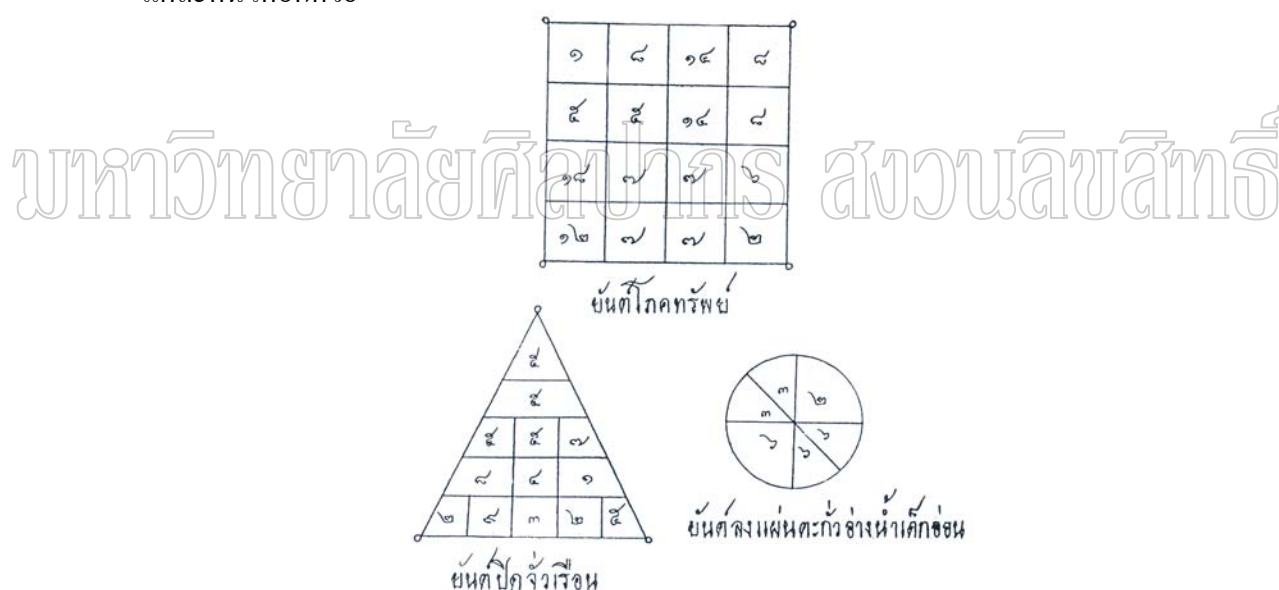
ส่วนตัวเลขในยันต์จะใช้เฉพาะตัวเลขไทยเท่านั้น โดยตัวเลขต่างๆ เหล่านี้เป็นเครื่องหมายย่อรวมของอักขระคาถาบาลีอีกทีหนึ่ง ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการประหยัดเนื้อที่ในการลงยันต์นั่นเอง เช่นเมื่อจะลงคาถานาวหรคุณคือ อะ เส วิ สุ โล ภู สะ พุ ภะ ก็ใช้เขียนเลข ๕ แทน เป็นต้น (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๓)

ความหมายของตัวเลขต่างๆ ที่พบในยันต์ สามารถแสดงได้ดังนี้ (อังการ ปัญญาพิลป ม.ป.ป. : ๕๘ – ๑๐๑)

เลข ๑	หมายถึง	คุณแห่งนิพพาน
เลข ๓	หมายถึง	คุณแห่งพระรัตนตรัย
เลข ๔	หมายถึง	คุณแห่งมรรคผล ๔ พรหมวิหาร ๔ และคุณแห่งพระฤทธิกัศสป
เลข ๕	หมายถึง	คุณแห่งศีล ๕
เลข ๖	หมายถึง	คุณแห่งพระเพลิง และคุณพระอาทิตย์
เลข ๗	หมายถึง	คุณแห่งพระพาย
เลข ๘	หมายถึง	คุณแห่งพระกรรมฐาน ศีล ๘ และคุณพระอังคาร
เลข ๙	หมายถึง	คุณแห่งมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ และคุณพระเกตุ
เลข ๑๐	หมายถึง	คุณแห่งครูบาอาจารย์ การรักษาศีล ๑๐ คุณอากาศ และคุณแห่งพระเสาร์
เลข ๑๒	หมายถึง	คุณแห่งพระราหู คุณมารดา และคุณพระคงคา

เลข ๑๔	หมายถึง	คุณแห่งพระสังฆเจ้า
เลข ๑๕	หมายถึง	คุณแห่งพระจันทร์
เลข ๑๗	หมายถึง	คุณแห่งพระพุทธร *
เลข ๑๙	หมายถึง	คุณแห่งพระพุทธร **
เลข ๒๑	หมายถึง	คุณแห่งบิดา คุณพระธรณี และคุณพระศุกร
เลข ๓๘	หมายถึง	คุณแห่งพระธรรมเจ้า
เลข ๓๙	หมายถึง	คุณแห่งแม่โพสพ
เลข ๔๑	หมายถึง	คุณแห่งอักษระ ***
เลข ๕๖	หมายถึง	คุณแห่งพระพุทธรเจ้า
เลข ๒๒๗	หมายถึง	คุณแห่งศีล ๒๒๗ ข้อ

อย่างไรก็ดี ความหมายของตัวเลขต่างๆ เหล่านี้อาจแตกต่างกันไปตามมติของอาจารย์แต่ละคนได้อีกด้วย

ภาพที่ ๖ ตัวอย่างลักษณะแบบยันต์ต่างๆ ที่ลงด้วยตัวเลข

ที่มา : อมร ศรีพจนารถ, “ยันต์,” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๔ (๒๕๓๙) : ๑๕๔-๑๕๕.

* วิทยา ประทุมธารรัตน์ (๒๕๔๐ : ๑๕) กล่าวว่า เลข ๑๗ หมายถึง คุณแห่งพระพุทธร

** วิทยา ประทุมธารรัตน์ (๒๕๔๐ : ๑๕) กล่าวว่า เลข ๑๙ หมายถึง คุณแห่งพระพุทธรหัสดี

*** ราช รัมมัญญ (๒๕๔๖ : ๓๘) กล่าวว่า เลข ๑๓ ก็หมายถึงคุณแห่งอักษระด้วยเช่นกัน

ในยันต์ต่างๆ นอกจากจะมีการลงอักขระและตัวเลขต่างๆ แล้ว ยังพบการลงรูปสัญลักษณ์ต่างๆ อีกด้วย ได้แก่ องค์พระ สุริย์ จันทร์ ศร อูงการ อุณาโลม และเตาะขัดสมาธิ การลงองค์พระเป็นการสมมติแทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า รูปสุริย์และรูปจันทร์หมายความว่ามนุษย์ที่เกิดมาในโลกนี้ต่างอยู่ใต้อิทธิพลของพระอาทิตย์และพระจันทร์ ซึ่งบันดาลความเติบโตเจริญงอกงามให้แก่มวลมนุษย์และสัตว์พืชทุกอย่างที่เกิดขึ้นมาในโลกนี้ รูปศรหมายถึงศรของเทวดาผู้มีมเหศักดิ์สำหรับป้องกันภัยอันตรายต่างๆ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๑๒ : ๗) รูปอูงการมีลักษณะคล้ายตัวอุในภาษาขอม แต่ไม่พบคำอธิบายว่าอูงการนี้หมายถึงสิ่งใด รูปอุณาโลมหมายถึงผู้ที่สำเร็จมรรคผลสละเสียดซึ่งกิเลสตัณหาทั้งมวล ดวงจิตย่อมไม่กระสับกระส่ายเช่นปุลุชนทั้งหลาย ด้วยเหตุนี้ยันต์ต่างๆ จึงมักลงอุณาโลมกำกับเป็นที่สุดเพื่อเป็นเครื่องแสดงถึงความสำเร็จของยันต์นั้น (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๑๑) ส่วนเตาะขัดสมาธิ เป็นการสมมติแทนองค์พระพุทธรูปเจ้าเช่นเดียวกับองค์พระ (อมร ศรีพจนารถ ๒๕๓๘ : ๑๕๔๒๘)

ภาพที่ ๗ รูปสัญลักษณ์ที่ใช้ในยันต์

ที่มา : เทพย์ สาริกบุตร, ประชุมมหายันต์ ๑๐๘ (กรุงเทพฯ : เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๓๘), ๗ - ๘.

พิธีการลงยันต์และเครื่องสังเวทบูชา

การลงยันต์ให้เกิดความเข้มขลังศักดิ์สิทธิ์นั้นผู้ลงยันต์จะต้องมีความศรัทธาเชื่อมั่นในคุณของพระรัตนตรัย คุณของบิดามารดา คุณของพระมหากษัตริย์ และคุณของครูบาอาจารย์ที่ได้ประดิษฐ์วิชาการประเพณีนี้ขึ้นมา (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๑๒ : ๕)

ในการบูชาพระรัตนตรัยนิยมใช้ดอกไม้ธูปเทียนเป็นเครื่องบูชา ส่วนการบูชาครู นอกจากจะใช้ดอกไม้ธูปเทียนแล้วจำเป็นจะต้องมีเครื่องบูชาอย่างอื่นเพิ่มเติมขึ้นอีกด้วย อย่างน้อยก็ต้องมีขันครู ซึ่งประกอบด้วย ขันล้างหน้า ๑ ใบ แล้วจัดทำกรวยขึ้น ๕ กรวย ภายในกรวยจะบรรจุดอกบัว ๑ ดอก รูป ๑ ดอก เทียน ๑ เล่ม หมากพลู ๑ กำ และข้าวดอก โดยมีผ้าขาวและ

ที่ใช้ลงจึงแตกต่างกันออกไปด้วย ทั้งนี้สูตรการลงยันต์ตามที่โบราณจารย์ได้บังคับไว้ ดังนี้
(เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๓-๑๔)

ยันต์กลม

ยันต์ง สันตัง วิกริ๊งคะเร

ยันต์สามเหลี่ยม

ดื่อยันต์ง สันตัง วิกริ๊งคะเร

ยันต์สี่เหลี่ยม

จตุยันต์ง สันตัง วิกริ๊งคะเร

กระดุกยันต์

อัญญียันต์ง สันตัง วิกริ๊งคะเร

ต่อเส้นยันต์ *

สนธิยันต์ง สันตัง วิกริ๊งคะเร

ขมวดมูมยันต์ **

ยันต์สามเหลี่ยม

พรัหมักสะมะเหสุรัง ยันต์ง สันตัง วิกริ๊งคะเร

ยันต์สี่เหลี่ยม

จัตตุโกณจา มหายันต์ พรัหมักสะมะเหสุรัง ยันต์ง สันตัง วิกริ๊ง

คะเร

ยันต์รูปภาพ

เกษา โลมา นขา ทันตา ตะโจ มังสั นหารู อัญญิ อัญญิมิณชัง วักกัง
หะทะยัง ยะกะนัง กิโหมะกัง ปิหะกัง ปับผาสัง อันตัง ยันตะคุณัง อุทะริยัง กระริสัง ปิตตัง
เสมหัง ปุพโพ โลหิตัง เสโท เมโท อัสสุ วัสสา เขโพ สิงฆานิกา ละลิกา มุตตัง มัตตะเก
มัตถุลุงคันติ

* ในขณะที่ลากเส้นยันต์หากมีเหตุให้ต้องหยุดชะงักกลางคันจะต้องต่อเส้นยันต์ด้วยสูตรนี้

** เมื่อลงอักขระเลขยันต์เสร็จสิ้นแล้วให้ขมวดมูมยันต์ด้วยสูตรนี้

อักขระในยันต์

ก่อนลงให้เรียกด้วยสูตร

อักขระยันต์ อุปปัชชะติ

เมื่อลงแล้วให้ว่าคาถากริ่งด้วยสูตร

อักขระยันต์ สันตัง วิกริ่งคะเร

เลขในยันต์

ก่อนลงให้เรียกด้วยสูตร

เลขยันต์ อุปปัชชะติ

เมื่อลงแล้วให้ว่าคาถากริ่งด้วยสูตร

เลขยันต์ สันตัง วิกริ่งคะเร

องค์พระ

เศียร ให้ลงด้วยสูตร

มะกาโร ศีรษะพุทธรูปะนะชาเยเต *

องค์ ให้ลงด้วยสูตร

อะกาโร องค์พุทธรูปะนะชาเยเต **

บาท ให้ลงด้วยสูตร

อุกาโร บาทพุทธรูปะนะชาเยเต ***

อุองการ

มะอะอุ อะทิกะมูลัง ตริเทวานัง มหาสาตรา อุอะอะอะ มะมะมันตรา อุอะ
สวามหามันตัง มะอะอุ โลปะเกเยยัง อังการะเสวราชีโน

จันทร์

ตริณีอักขะรานิ อัจฉะจันทา ปะนะชาเยเต ***⁺

* อัน อริยวิโส (๒๕๐๑:๕๐) กล่าวต่างออกไปว่า มะ ศีรษะพุทธรูปะนะชาเยเต

** อัน อริยวิโส (๒๕๐๑:๕๐) กล่าวต่างออกไปว่า อะ องค์พุทธรูปะนะชาเยเต

*** อัน อริยวิโส (๒๕๐๑:๕๐) กล่าวต่างออกไปว่า อุ บาทพุทธรูปะนะชาเยเต

***⁺ อัน อริยวิโส (๒๕๐๑:๕๐) กล่าวต่างออกไปว่า ตริณีจันทรา ปะนะชาเยเต

สุริย

ชาตานิ พันธุสุริยา ปะนะชายะเต *

อุณาโลม

อุณาโลม ปะนะชายะเต

สำหรับอุณาโลมนี้ เมื่อลงแล้วเวลาจะหยักตอนปลาย

ถ้าหยัก ๓ หยัก ให้ว่า

มะอะอุ

ถ้าหยัก ๕ หยัก ให้ว่า

นะโมพุทฺธายะ

ถ้าหยัก ๙ หยัก ให้ว่า

อะสังวิสุโลปุสะพุทะ

เมื่อหยักแล้วให้ขีดเป็นเส้นตรง เวลาชักเส้นตรงต่อจากหยักขึ้นไปนั้น ให้ว่า

สัตถุโนพุทฺโธ

เฒาะขัดสมาธิ

เฒาะถันโตศีลสมาธิ เฒาะถันติมะละมัตตะโน เฒาะถันโตกัมมัญญานัง เฒาะถันตั้งนะมามิหัง (อมร ศรีพจนารถ ๒๕๓๕ : ๑๕๔๓๑)

ทั้งนี้การลงยันต์มีข้อห้ามอยู่ว่าจะลงเป็นตัวอักษรหรือจะเป็นตัวเลขก็ตาม ห้ามเขียนให้ทับเส้นยันต์เป็นอันขาด เพราะเชื่อกันว่าจะกลายเป็นยันต์ตาบอด คือยันต์นั้นเสียใช้การไม่ได้ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๗)

เมื่อลงยันต์เสร็จแล้วให้เรียกด้วยสูตรนามกำกับทุกยันต์ โดยให้บ่งชื่อยันต์นั้นด้วยว่าเป็นยันต์ทางไหน เช่นถ้าเป็นยันต์ทางคงกระพัน ก็ให้บอกชื่อว่า “ยันต์คงกระพัน” ถ้าเป็นยันต์ทางแคล้วคลาด ก็ให้บอกชื่อว่า “ยันต์แคล้วคลาด” ถ้าเป็นยันต์ทางเมตตา ก็ให้บอกชื่อว่า “ยันต์เมตตา” ดังนี้ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๑๒-๑๔)

นามะนังสะมาโส ยุตตะโถ ยุตตะละ แห่งนามะทั้งหลาย พระอาจารย์ะพึงหมายให้ชื่อยันต์.....(ออกชื่อยันต์ตามประสงค์)..... ต่อจากนั้นจึงว่า

* อัน อริยวิโส (๒๕๐๑ : ๕๐) กล่าวต่างออกไปว่า พันธุสุริยา ปะนะชายะเต

อะนุปะทิกฺขณัง วุตตะโย คะโต อุทาหรณ์อันใดเป็นไปปมิได้สำเร็จ อาจารย์ะพึงสำเร็จให้แล้วด้วยสูตรนี้

สูตรข้างต้นเป็นสูตรสำเร็จสำหรับการลงยันต์ นอกจากยันต์นั้นโบราณจารย์ท่านวางสูตรกำกับไว้เป็นการเฉพาะก็ต้องลงไปตามสูตรที่ท่านวางไว้ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๑๓)

การปลุกเสกยันต์

การปลุกเสกยันต์เป็นขั้นตอนในการสร้างกฤตยาคมขึ้นแก่ยันต์ ทั้งนี้การปลุกเสกยันต์จำแนกออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ การเสก และการปลุก กล่าวคือ การเสก คือการประจุกระแสจิตด้วยอำนาจแห่งคาถาอาคมลงไปบนสิ่งที่เสกนั้น ส่วนการปลุก คือการใช้นิมนิตยพิธีฐานเพื่อให้ยันต์นั้นบังเกิดอิทธิฤทธิ์กฤตยาคมขึ้น (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๓๕ – ๓๖)

เมื่อลงยันต์เสร็จสิ้นแล้วจะต้องทำการเสกและการปลุกยันต์เสียก่อน โดยในการเสกมักใช้คาถาที่โบราณจารย์ท่านวางกำกับไว้ หากยันต์นั้นไม่มีคาถากำกับไว้เป็นการเฉพาะก็ให้ใช้คาถาที่ใช้ลงในยันต์นั้นเสก ส่วนยันต์ที่ไม่ปรากฏคาถาใดเลย ยันต์ชนิดนี้ผู้ลงยันต์จะต้องพิจารณาเองว่าควรจะใช้คาถาใดเสกโดยพิจารณาจากความเหมาะสมเป็นสำคัญ เช่นถ้าเป็นยันต์ทางคงทนก็ต้องเอาคาถาทางคงทนเสก แต่ถ้าเป็นยันต์ทางเมตตาก็ต้องเอาคาถาทางเมตตาเสก เป็นต้น แต่โดยทั่วไปโบราณจารย์ท่านมักนิยมนำคาถาพระไตรสรณาคมน์ คาถาพระพุทธคุณ คาถาพระธรรมคุณ คาถาพระสังฆคุณ คาถาพระเจ้า ๕ พระองค์ คาถาพระเจ้า ๑๖ พระองค์ และคาถาพระเจ้า ๒๘ พระองค์เสก (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๒๘ – ๒๙) ส่วนยันต์ที่เป็นรูปภาพนั้น นอกจากจะเสกด้วยคาถาที่ท่านวางกำกับไว้แล้วยังต้องเอาคาถาอาคม ๓๒ เสกกำกับลงไปด้วย ส่วนคาถาที่ใช้ปลุกนั้นก็มีหลายแบบด้วยกันแต่ไม่มีการระบุไว้อย่างแน่ชัดว่าควรใช้แบบใด ทั้งนี้ก็สุดแต่ผู้ลงยันต์จะเลือกใช้ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๓๐ – ๓๕) เมื่อได้เสกและปลุกตามพิธีกรรมแล้ว จะต้องเอาธาตุเข้าประสมเสกด้วย เนื่องจากความเชื่อที่ว่าสิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลกหากขาดธาตุเสียแล้วย่อมไม่อาจดำรงอยู่ได้

ธาตุที่ใช้ประสมเสกในยันต์ประกอบด้วย ๔ ธาตุ ได้แก่ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุไฟ และธาตุลม ส่วนจะเอาธาตุใดเข้าประสมเสกในยันต์ก็ให้พิจารณาจากกองธาตุที่จะใช้ให้เหมาะสมกับยันต์นั้นๆ โดยมีหลักสำคัญในการพิจารณา ดังนี้ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๓๙)

ธาตุน้ำ	ใช้ทางเสนห์เมตตา
ธาตุดิน	ใช้ทางจับไล่ภูตผี สะเดาะ
ธาตุไฟ	ใช้ทางคงกระพันชาตรี อิทธิปาฏิหาริย์
ธาตุลม	ใช้ทางล่องหน กำบัง สะกด จังจัง

เมื่อผ่านขั้นตอนการปลุกเสกแล้วก็ถือว่ายันต์นั้นเสร็จสมบูรณ์ มีความขลังอยู่ในตัวเอง อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ผู้รู้หลายท่านพบว่า ในสมัยโบราณผู้ใช้นยันต์จำเป็นต้องรู้คาถาที่ใช้ในการปลุกเสกยันต์ด้วย เนื่องจากเมื่อเวลาผ่านไปความเข้มขลังศักดิ์สิทธิ์ของยันต์อาจเสื่อมถอยลงด้วยหลายสาเหตุ ได้แก่ การเสื่อมเพราะกาลเวลา การเสื่อมเพราะถูกกระทำ และการเสื่อมเพราะการทำผิดข้อห้ามที่ครูบาอาจารย์แต่ละท่านได้กล่าวกำชับไว้ ดังนั้นผู้ใช้นยันต์จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับคาถาที่ใช้ในการปลุกเสกยันต์ด้วย แต่ในปัจจุบันความเชื่อเหล่านี้ได้แปรเปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวคือ คนไทยโดยส่วนใหญ่มักเชื่อกันว่ายันต์นั้นมีความเข้มขลังศักดิ์สิทธิ์อยู่เสมอ และบางส่วนเชื่อว่าความศักดิ์สิทธิ์ของยันต์จะคงอยู่ตราบเท่าที่ผู้ครอบครองไม่ทำผิดศีลธรรมหรือผิดกฎ ดังจะเห็นได้จากกฎข้อห้ามต่างๆ ที่สำนักสำนักยันต์แต่ละแห่งได้กำหนดขึ้นเพื่อให้ลูกศิษย์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน เช่น ห้ามผิดลูกเมียผู้อื่น ห้ามประพฤติตนเป็นมิจฉาชีพ และห้ามกล่าวพรสวาทต่อบิดามารดา เป็นต้น (สุลักษณ์ ศรีบุรี และ ทวีวงศ์ ศรีบุรี ๒๕๓๐ : ๔๕)

รูปแบบการใช้นยันต์

คนไทยได้นำยันต์ต่างๆ ที่มีอยู่มากมายมาประยุกต์สร้างเป็นเครื่องรางของขลังต่างๆ ที่นับถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้ ดังนี้ (ณัฐธัญ มณีรัตน์ ๒๕๕๑ : ๑๕ – ๑๗)

๑. ผ้ายันต์หรือผ้าประเจียด คือการลงอักขระเลขยันต์บนผืนผ้า โบราณใช้โพกศีรษะ บ้าง ผูกแขนบ้าง หรือถ้างที่เสื่อจะเรียกว่าเสื่อยันต์

๒. ตะกรุด คือการลงยันต์ในแผ่นโลหะต่างๆ ที่แผ่แล้วม้วนเป็นแท่งกลมเรียกว่า ตะกรุด

๓. พिरอด คือการลงยันต์ในกระดวย (โบราณใช้กระดวยว่าว) นำมาม้วนแล้วถักเป็นแหวน หากใช้สวมนแขนก็เรียก พिरอดแขน หากใช้สวมนิ้วก็เรียก พिरอดนิ้ว โดยพिरอดนี้ บางครั้งต้องโรยผงวิเศษในกระดวยยันต์เสียก่อน แล้วจึงนำกระดวยนั้นมาม้วนเป็นเชือกแล้วถักจากนั้นลงรักเพื่อให้คงทน

๔. ประคำ คือวัตถุมงคลสำหรับใช้คล้องประเทพหนึ่ง มีลักษณะเป็นเม็ดมีจำนวน ๑๑๑ เม็ด (จำนวน ๑๐๘ รวมกับลูกขอดอีก ๓ เม็ด) ซึ่งมีวิธีการสร้างโดยนำกระดวยสาหรือแผ่นตะกั่วที่รีดจนบางจำนวน ๑๑๑ แผ่น ลงยันต์องค์พระภควัมบิ ๑๑๑ ยันต์ โดยแต่ละยันต์จะไม่ซ้ำกันนำมาปั่นเป็นเม็ดประคำยันต์ยันต์ละ ๑ เม็ด โดยใช้ผงปลงมั่งและว่านยาต่างๆ พอกแผ่นตะกั่วเรียงลำดับโดยห้ามสลับที่กัน ร้อยด้วยไหมหรือด้ายเรียกว่าประคำพระเจ้ากสิณไตรภพ

๕. มืดหมอ คือการลงอัตราเลขตรีนิสิงเหบนหลักสำหรับตีมืดแล้วตีเป็นทับๆ ให้ได้ ๑๐๘ ทับนำมาทำเป็นใบมืด แล้วลงยันต์ประจำดในแผ่นโลหะสำหรับพันไว้ที่ก้นมืด (ส่วนปลายของใบมืดที่บรรจุเข้าที่ด้าม) ด้ามมืดให้ใช้ไม้มงคลแกะเป็นรูปท้าวเวสสุวรรณให้ลงด้วยเลขตรีนิสิงเหตามจุดต่างๆ คนโบราณเชื่อว่าสามารถป้องกันและขับไล่ภูตผีต่างๆ รวมทั้งสามารถขับไล่คุณไสยสารพัดชนิดได้ ดังนั้นมืดหมอนี้จึงเรียกว่ามืดเทพศาสตราวุธ

๖. เทียนประเภทต่างๆ คือการลงยันต์ในกระดาดแล้วนำไปควั่นเป็นไส้เทียน มีน้ำหนัก ๑ บาทบ้าง ๒ บาทบ้างแล้วแต่ตำรา เมื่อจะใช้ให้จุดเทียนบูชาพระแล้วสวดคาถาตามที่กำหนด ส่วนใหญ่จะกำหนดให้สวดจนเทียนไหม้หมดเล่ม

๗. พระกริ่งและพระชัยวัฒน์ แม้ว่าโดยลักษณะแล้วพระกริ่งและพระชัยวัฒน์จะไม่ได้มียันต์ปรากฏที่องค์พระให้เห็น แต่กรรมวิธีการสร้างพระกริ่งและพระชัยวัฒน์นั้นต้องใช้ยันต์ต่างๆ มากมายถึง ๑๐๘ ยันต์ แล้วนำแผ่นโลหะที่ลงยันต์บังคับตามตำราไปหล่อเป็นพระกริ่งและพระชัยวัฒน์

๘. พระไม้โพธิ์ห้ามสมุทร คือการนำเอาไม้โพธิ์นิพพานหรือกิ่งพระศรีมหาโพธิ์ที่ขึ้นไปทางทิศตะวันออกที่หักลงมาเอง นำมาแกะเป็นพระปางห้ามสมุทร เอาไม้ขนุนมาแกะเป็นฐานพระ และเอาไม้ชุมแสงมาแกะเป็นเศพระบรรจุแผ่นยันต์พระพิชัยสงครามซึ่งตรงกลางเป็นดวงชะตาของเจ้าของพระล้อมด้วยพระพุทธรูปทั้ง ๕๖ อักขระ เดินตาม้าหมากรุกด้านนอกล้อมด้วยคาถาอะเภุติและคาถาในคัมภีร์วัชรสารวินิจฉัย เชื่อว่าสามารถคุ้มภัยอันตรายแก่เจ้าของพระได้

๙. เหรียญพระคณาจารย์ต่างๆ คือเหรียญโลหะ ส่วนใหญ่ด้านหน้าจะเป็นรูปพระเกจิอาจารย์หรือพระพุทธรูปที่นับถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์ ด้านหลังจะเป็นยันต์ต่างๆ

๑๐. พระผงสมเด็จต่างๆ แม้ว่าจะไม่มียันต์ปรากฏบนองค์พระ แต่พระผงสมเด็จนั้นสร้างโดยการลงยันต์ต่างๆ ในกระดานชนวนเรียกว่าการลบผง แล้วลบเอาผงที่ได้มาผสมกับตัวประสานสร้างเป็นพระพิมพ์ต่างๆ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยันต์ ได้แก่ ที่มาและความหมายของสัญลักษณ์ในยันต์ พิธีการลงยันต์และเครื่องสังเวทบูชา สูตรการลงยันต์ การปลุกเสกยันต์ และรูปแบบการใช้ยันต์ พบว่า ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยันต์ทั้ง ๕ ประการนี้มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย ดังจะกล่าวต่อไปในบทที่ ๓

บทที่ ๓

เกณฑ์และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการตั้งชื่อยันต์ และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทยโดยการนำเกณฑ์ต่างๆ มาพิจารณาแล้วประกอบศัพท์ขึ้นเป็นชื่อยันต์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ชื่อยันต์ที่รวบรวมจากตำรายันต์ ทั้งหมด ๑๒๑ ชื่อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย

เกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย หมายถึง หลักที่โบราณจารย์ใช้ยึดถือเป็นแนวทางในการพิจารณาตั้งชื่อยันต์ต่างๆ

จากการศึกษาวิเคราะห์ชื่อยันต์ การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้รู้ พบว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย มี ๕ ประการ ได้แก่ วิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ ความเชื่อในศาสนา กฎตายมของยันต์ และเกณฑ์อื่นๆ ดังนี้

๑. วิธีการทำและใช้ยันต์

วิธีการทำและใช้ยันต์ หมายถึง กรรมวิธีในการทำยันต์ ซึ่งประกอบด้วยวันและเวลาในการทำ ขั้นตอนในการทำ วัสดุที่ใช้ ตำแหน่งหรือบริเวณที่ลงยันต์ รวมถึงรูปแบบการใช้ยันต์ และวิธีการใช้ยันต์ ดังนี้

วันและเวลาในการทำ หมายถึง การกำหนดวันและเวลาที่ดีในการทำยันต์ เนื่องจากยันต์ถือเป็นเครื่องรางของขลังชนิดหนึ่ง ดังนั้นการจะทำยันต์ให้ขลังจึงต้องทำในวันและเวลาที่ดวงดาวบนท้องฟ้าโคจรมาอยู่ในตำแหน่งที่ดี โดยทั่วไปจะกำหนดเอาวันที่เป็นธงชัยหรือวันที่เป็นอธิบดีของแต่ละปี ซึ่งมักตรงกับวันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ (เทิม มีเต็ม ๒๕๔๒ : ๕๓๓๑) โดยเฉพาะหากตรงกับวันอังคารกับวันเสาร์ ซึ่งถือเป็นวันแจ่ม มักนิยมทำยันต์มากกว่าวันอื่นๆ (พลูหลวง ๒๕๓๕ : ๑๓๓) และถ้าเป็นวันเสาร์ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๕ ของปีใดๆ ก็ตามถือว่าเป็นวันที่ดีที่สุด นอกเสียจากว่าวันเสาร์ของปีนั้นเป็นวันอุบาทว์หรือวันโลกาวินาศ ก็ไม่ควรที่จะทำ (เทิม มีเต็ม ๒๕๔๒ : ๕๓๓๑)

ขั้นตอนในการทำ หมายถึง วิธีการลงยันต์ จากการศึกษาศาสนาพบว่า การลงยันต์โดยทั่วไปมักใช้ดินสอ หรือเหล็กจารในการลงยันต์เพียงครั้งเดียวก็เสร็จสิ้น แต่บางยันต์ต้องอาศัยการลงยันต์ด้วยดินสอซ้ำๆ กันหลายๆ ครั้ง เมื่อลงเสร็จครั้งหนึ่งก็ลบเอาผงดินสอนั้นออกแล้ว

ลงใหม่ เรียกวิธีการลงยันต์เช่นนี้ว่า “การลงถม” (อุรคินทร์ วิริยะบุรณะ ๒๕๒๑ : ๑๑๓) ส่วนเครื่องมือที่ใช้ลงยันต์ ได้แก่ เหล็กจาร ดินสอดำ หมึกดำ ดินสอที่ปรุขี้ขึ้นเพื่อใช้ลงลบผงบนกระดานชนวน และเหล็กตัก (อมร ศรีพจนารถ ๒๕๓๕ : ๑๕๔๒๕)

วัสดุที่ใช้ หมายถึง วัสดุที่ใช้ในการทำยันต์ ซึ่งมีมากมายหลากหลายชนิด เช่น กระดาษ ผ้า แผ่นโลหะ หินบดยา ไม้เท้า บาตรน้ำมันต์ เป็นต้น (อมร ศรีพจนารถ ๒๕๓๕ : ๑๕๔๒๕) นอกจากนี้ยังนิยมใช้วัสดุที่นับถือกันว่ามีอำนาจลึกลับโดยธรรมชาติมาใช้ในการทำยันต์อีกด้วย เช่น หนังสือผากเสื่อ เขี้ยวเสือ ไม้ฟ้าผ่า กะลาตาเดียว เป็นต้น

ตำแหน่งหรือบริเวณที่ลงยันต์ หมายถึง ตำแหน่งหรือบริเวณของอวัยวะหรือสถานที่ซึ่งกำหนดไว้เป็นการเฉพาะในการลงยันต์นั้นๆ เช่น กระหม่อม ฝ่ามือ ประศู เพดาน เป็นต้น

รูปแบบการใช้อยันต์ หมายถึง เครื่องรางของขลังที่ประดิษฐ์และปลุกเสกทำขึ้นจากยันต์ เช่น หากนำแผ่นโลหะมาแผ่นแล้วม้วนก็ยังคงเป็นเพียงโลหะธรรมดาชิ้นหนึ่งเท่านั้น แต่หากนำแผ่นโลหะมาแผ่น ลงยันต์ แล้วม้วนจึงเรียกว่า ตะกรุด ซึ่งเป็นเครื่องรางของขลังชนิดหนึ่งของคนไทย เป็นต้น รูปแบบการใช้อยันต์นี้ เช่น พิสมร ผ้าประเจียด และแหวนพิรอด เป็นต้น

วิธีการใช้อยันต์ หมายถึง การนำยันต์แต่ละยันต์ไปใช้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น เมื่อจะใช้อยันต์ก็ให้กลืนยันต์นั้นพร้อมกับน้ำมันต์ที่ปลุกเสกแล้ว เป็นต้น นอกจากนี้แม้ยันต์บางยันต์อาจมีกฤตยาคุณหลายด้านแต่กฤตยาคุณเหล่านั้นก็ได้ถูกจำกัดไว้ด้วยวิธีการใช้ ดังนั้นผู้ใช้จึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับการใช้อยันต์ด้วย เช่น ยันต์มหารูด โบราณจารย์ได้กำหนดวิธีการใช้ไว้ว่า ถ้าจะต่อสู้ให้รูดไว้ข้างหน้า ถ้าหนีให้รูดไว้ข้างหลัง ถ้าเข้าฝ่าเท้าพระยารูดไว้ข้างขวา ถ้าจะเข้าหาผู้หญิงให้ไว้ข้างซ้าย ถ้าจะให้เป็นกำบังก็ให้ห่อไว้ เป็นต้น

๒. องค์ประกอบของยันต์

องค์ประกอบของยันต์ หมายถึง อักษระ รูปภาพ และชุดยันต์ ที่นำมาประกอบขึ้นเป็นยันต์แต่ละยันต์

ยันต์โดยทั่วไปมักประกอบด้วยลายเส้นและอักษระ ลายเส้นเปรียบเสมือนสายรกของพระพุทธเจ้า (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๒) ส่วนเส้นที่ลากผ่านไปมาในยันต์เรียกว่า กระดุกยันต์ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๔) ภายในช่องว่างระหว่างเส้นกระดุกยันต์อาจปรากฏเป็นอักษรหรือตัวเลข หรือทั้งอักษรและตัวเลขประกอบกันก็ได้ บางยันต์อาจประกอบด้วยรูปภาพต่างๆ เช่น ภาพเทวดาและสัตว์ต่างๆ และมีอักษรหรือตัวเลข หรือทั้งอักษรและตัวเลข

ประกอบกัน บางขั้นตอนอาจใช้การแกะสลักวัสดุให้มีลักษณะเป็นรูปสัตว์ต่างๆ เช่น นก ปลา จระเข้ เต่า เสือ เป็นต้น บางขั้นตอนใช้รูปทรงเรขาคณิตจากนั้นจึงลงอักขระหรือตัวเลข หรือทั้งอักขระและตัวเลขประกอบกันก็ได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะถือว่าทั้งการแกะสลักวัสดุและรูปทรงเรขาคณิตในยันต์เป็นรูปภาพ ส่วนชุดยันต์ หมายถึง ยันต์ที่ประกอบขึ้นจากยันต์มากกว่าหนึ่งยันต์ เช่น ยันต์สี่ดวง คือชุดยันต์ที่ประกอบขึ้นจากยันต์จำนวน ๔ ยันต์ เป็นต้น

๓. ความเชื่อในศาสนา

ความเชื่อในศาสนา หมายถึง ความเชื่อต่างๆ ที่ปรากฏในพุทธศาสนา และศาสนาฮินดู

ความเชื่อในศาสนาเป็นความเชื่อที่พัฒนามาจากความเชื่อเกี่ยวกับผี มนุษย์ในสมัยโบราณเชื่อว่าเบื้องหลังปรากฏการณ์ธรรมชาติอันน่าหวาดกลัว เช่น ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า น่าจะเป็นผลจากผู้ทรงพลานุภาพบางอย่างที่ไม่ใช่มนุษย์ แต่เป็นผู้วิเศษที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ธรรมชาติ (สมภาร พรหมทา ๒๕๔๖ : ๓๘) เมื่อมนุษย์มีความเชื่อถืออย่างแท้จริงในอำนาจของผีหรือเทพเจ้ามนุษย์จึงเริ่มคิดหาวิธีการที่จะติดต่อสื่อสารกับผีเพื่อขอความคุ้มครองช่วยเหลือ เกิดเป็นลัทธิไสยศาสตร์ขึ้น ซึ่งหมายถึงความเชื่อ หลักการปฏิบัติ และพิธีกรรมที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ เช่น การจุดบั้งไฟหรือแห่ขบวนแมวเพื่อขอฝน เป็นต้น (สมภาร พรหมทา ๒๕๔๖ : ๓๙) ต่อมาความคิดดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นไปอีกระดับหนึ่งเกิดเป็นศาสนาที่นับถือพระเจ้า เช่น ศาสนาฮินดู แม้ชาวฮินดูมีความเชื่อถืออย่างแท้จริงในอำนาจของพระเจ้า แต่ชาวฮินดูก็ตระหนักดีว่าคนดีเท่านั้นที่พระเจ้าจะทรงคุ้มครอง ต่อมาจึงเกิดศาสนาอีกรูปแบบหนึ่งคือศาสนาที่ไม่นับถือพระเจ้า เช่น พุทธศาสนา พุทธศาสนาเชื่อว่าสิ่งต่างๆ ในจักรวาลจะดำเนินไปตามกฎเกณฑ์ในธรรมชาติ เป็นต้น (สมภาร พรหมทา ๒๕๔๖ : ๔๑)

พุทธศาสนาอุบัติขึ้นหลังจากที่ศาสนาฮินดูได้แผ่อิทธิพลไปทั่วสังคมอินเดียแล้ว ด้วยเหตุนี้คำศัพท์ที่ประชาชนเข้าใจกันโดยทั่วไปในสมัยนั้นพุทธศาสนาก็รับเข้ามาใช้ด้วย ดังนั้นจึงมีหลักธรรมและคำศัพท์ต่างๆ เกี่ยวกับพุทธศาสนาเป็นจำนวนมากที่เหมือนกับในศาสนาฮินดู แต่การอธิบายความหมายของคำศัพท์เหล่านี้กลับแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะพุทธศาสนานั้นเกิดขึ้นเพื่อจะหักล้างคำสอนของศาสนาฮินดูเป็นส่วนสำคัญนั่นเอง (พระราชวรมนี ๒๕๒๖ : ๑๒ – ๑๓)

ในสมัยโบราณก่อนที่พุทธศาสนาจะเข้ามาประดิษฐานในประเทศไทย คนไทยมีความเชื่อทางศาสนาแบบวิญญาณนิยม (animism) เมื่อคนไทยรับเอาพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักของสังคมแล้วความเชื่อแบบวิญญาณนิยมก็มิได้สูญหายไป หากแต่ปฏิบัติควบคู่กันไปในสังคมอย่างกลมกลืน (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ๒๕๒๘ : ๓๒๘ – ๓๒๙)

ด้วยเหตุนี้การอธิบายผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงใช้การอธิบายความเชื่อในศาสนา ทั้งพุทธศาสนาและศาสนาฮินดูแบบควบคู่กันไป ทั้งนี้ความเชื่อในพุทธศาสนาได้อ้างอิงข้อมูลจาก พระไตรปิฎก และวรรณคดีพุทธศาสนาอันเกี่ยวเนื่องกับพระไตรปิฎก ได้แก่ ไตรภูมิพระร่วง และชาดกต่างๆ ส่วนความเชื่อในศาสนาฮินดูได้อ้างอิงข้อมูลจากคัมภีร์พระเวท และคัมภีร์ ปราณะ

๔. กฤตยาคมของยันต์

กฤตยาคมของยันต์ หมายถึง ผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการใช้ยันต์ ซึ่งเป็น คุณสมบัติประจำยันต์แต่ละยันต์ โดยทั่วไปกฤตยาคมของยันต์นิยมแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ใหญ่ๆ ได้แก่ ทางเมตตามหานิยม หมายถึง การเป็นเสน่ห์เป็นที่รักใคร่ชื่นชมของคนทั่วไป ทั้งยังมีความหมายถึงความเจริญรุ่งเรืองและโชคลาภอีกด้วย และทางคงกระพันชาตรี หมายถึง การแคล้วคลาดอยู่ยงคงกระพัน ตลอดจนการมีอำนาจเป็นที่เคารพยำเกรง (สุลักษณ์ ศรีบุรี และ ทวีวงศ์ ศรีบุรี ๒๕๓๐ : ๔๗ – ๔๘)

อย่างไรก็ตาม กฤตยาคมทั้ง ๒ ประเภทนี้อาจสามารถจำแนกเป็นประเภทย่อยๆ ได้อีกมากมาย เช่น ปวงคำ คูยเจียว (๒๕๔๒ : ๕๔๗๔ – ๕๔๘๑) ได้จำแนกกฤตยาคมของ ยันต์ออกเป็น ๑๑ กลุ่ม ได้แก่ ยันต์ที่ให้ผลทางสิริมงคลหรือโชคลาภ ยันต์เมตตามหานิยม ยันต์ สะเดาะเคราะห์ – ขับเสนียดจัญไร ยันต์ช่วยให้ค้าขายดี ยันต์ป้องกันผี ยันต์ป้องกันอาวุธ ยันต์ ป้องกันการกระทำด้วยอาคม ยันต์ใช้ไปกระทำกับผู้อื่น ยันต์ช่วยในการคลอดและคุ้มครองเด็ก ยันต์คุ้มครองสัตว์เลี้ยง และยันต์คุ้มครองพืชผล

๕. เกณฑ์อื่นๆ

จากการศึกษาวิเคราะห์ชื่อยันต์พบว่า มีชื่อยันต์จำนวนหนึ่งซึ่งใช้เกณฑ์การตั้งชื่อ ที่นอกเหนือจากเกณฑ์ทั้ง ๔ ประการข้างต้น กล่าวคือ พบการตั้งชื่อยันต์ตามคุณค่าและความสำคัญของยันต์ พระนามของพระมหากษัตริย์ และชื่อของตัวละครในวรรณคดีอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ชื่อยันต์ที่ตั้งตามเกณฑ์ดังกล่าวนี้พบจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย

กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย หมายถึง การนำเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์มา พิจารณาแล้วประกอบศัพท์ขึ้นเป็นชื่อยันต์ จากการศึกษวิเคราะห์ชื่อยันต์ ทั้งสิ้น ๗๒๗ ชื่อ สามารถจำแนกกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทยได้เป็น ๓ กลวิธีหลัก ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์

โดยใช้เกณฑ์เดียว กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว

กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว หมายถึง การนำเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์ ได้แก่ วิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ ความเชื่อในศาสนา กฎตายมของยันต์ และเกณฑ์อื่นๆ อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงเกณฑ์เดียวมาใช้พิจารณาในการตั้งชื่อยันต์ จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๕๒๗ ชื่อ ดังนี้

๑.๑ การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์

การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามวันและเวลาในการทำ วัสดุที่ใช้ ขั้นตอนในการทำ ตำแหน่งหรือบริเวณที่ลงยันต์ รวมถึงรูปแบบการใช้ยันต์ และวิธีการใช้ยันต์ จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๑๒๕ ชื่อ ดังนี้

๑.๑.๑ การตั้งชื่อยันต์ตามวันและเวลาในการทำยันต์ คือ ยันต์พระจันทร์เพ็ญ

ยันต์นี้ให้ลงในวันเพ็ญที่ตรงกับวันจันทร์

๑.๑.๒ การตั้งชื่อยันต์ตามวัสดุที่ใช้ในการทำยันต์ เช่น

ยันต์งบน้ำอ้อย

ยันต์นี้ให้ลงบนงบน้ำอ้อย คือน้ำอ้อยที่นำมาเคี้ยวเป็นน้ำตาลโดยทำให้มีรูปเป็นแผ่นกลมๆ ซึ่งมีขนาดแตกต่างกันไปตามขนาดของงบทที่ใช้เป็นแม่พิมพ์

ยันต์ดอกจำปา

ยันต์นี้ให้ลงบนกลีบดอกจำปา

ยันต์บาตรแตก

ยันต์นี้ให้ลงบนบาตรแตก คือบาตรพระที่แตกแล้วใช้

การไม่ได้แล้ว เป็นต้น

๑.๑.๓ การตั้งชื่อยันต์ตามขั้นตอนในการทำยันต์ คือ

ยันต์ลงถม

ยันต์นี้ใช้การลงถม คือการลงยันต์ด้วยดินสอแล้วลบออก จากนั้นจึงลงซ้ำด้วยยันต์เดิม ทำอย่างนี้จนครบตามจำนวนครั้งที่กำหนดไว้ในตำรายันต์ คือ ด้านหน้าให้ลงถม ๒๓ ครั้ง ส่วนด้านหลังให้ลงถม ๒๗ ครั้ง

๑.๑.๔ การตั้งชื่อยันต์ตามรูปแบบการใช้ยันต์ เช่น

ยันต์ตะกรุดโทน

ตะกรุด หมายถึง แผ่นโลหะที่แผ่แล้วม้วนกลมๆ ลงคาถาอาคม ใช้เป็นเครื่องรางของขลังอย่างหนึ่ง ต่อมาใช้เป็นเครื่องประดับก็มี (สังคม ศรีราช ๒๕๑๗ : ๗๕๕๑) อย่างไรก็ตาม ตะกรุดนั้นไม่จำกัดว่าจะต้องทำจากโลหะเท่านั้น เพราะปรากฏการทำตะกรุดจากวัสดุหลากหลาย เช่น ใบบลาน กระดาษสา ไม้ไผ่ งา เขา สังกะสี อะลูมิเนียม ทองเหลือง เงิน ทอง นาก ตะกั่ว ชิน หรือโลหะผสมอื่นๆ ไม่มีจำกัดตายตัว (เจดีย์ทอง และคณะ ๒๕๔๖ : ๑๒๓) ยันต์นี้ให้ลงแผ่นโลหะแล้วม้วนทำเป็นตะกรุดโทน ซึ่งหมายถึงตะกรุดดอกเดียว

ยันต์ผ้าประเจียด

ผ้าประเจียด หมายถึง ผ้าที่ลงยันต์ ถือกันว่าเป็นเครื่องรางของขลังชนิดหนึ่ง ยันต์นี้ให้ลงผ้าทำเป็นผ้าประเจียด

ยันต์แหวนพिरอด

แหวนพिरอด หมายถึง แหวนชนิดหนึ่ง ซึ่งถือกันว่าเป็นเครื่องรางของขลัง ยันต์นี้ให้ลงยันต์บนกระดาศหรือผ้าขาวแล้วถักเป็นแหวนพिरอด เป็นต้น

๑.๑.๕ การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการใช้ยันต์ เช่น

ยันต์กลืนกิน

ยันต์นี้ให้ลงกระดาศปิดกันชั้น จากนั้นเอาน้ำใส่ลงในขัน แล้วจึงกลืนกินน้ำในขันนั้นพร้อมกับยันต์

ยันต์มหาประสะ

ประสะ หมายถึง ฟอกหรือชำระสิ่งต่างๆ (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๖๖๖) ยันต์นี้ให้ลงกระดาศปิดกันชั้น จากนั้นนำขันไปลอยลงในบาตร เติมน้ำในบาตรนั้นให้เดือด แล้วจึงเอาขันตักน้ำนั้นอาบชำระตัว

ยันต์มหาอุด

ยันต์นี้ให้ทำเป็นตะกรุด เมื่อจะใช้ก็ให้รัดตะกรุดนั้นไป ตามตำแหน่งที่กำหนดไว้ คือ ถ้าจะต่อสู้อย่างไรข้างหน้า ถ้าหนีให้รัดไว้ข้างหลัง ถ้าเข้าเฝ้าท้าว พระยารูดไว้ข้างขวา ถ้าจะเข้าหาผู้หญิงให้ไว้ข้างซ้าย ถ้าจะให้เป็นกำบังก็ให้ห้อมไว้

ยันต์ห่อพระธาตุ

ยันต์นี้ให้ลงบนกระดาด ผ้าขาว หรือแผ่นทองคำ สำหรับห่อพระธาตุก่อนบรรจุเข้าไปในองค์พระ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า การตั้งชื่อยันต์ของคนไทยนั้น นอกจากจะ พบการตั้งชื่อยันต์ตามกลวิธีย่อ ได้แก่ วันและเวลาในการทำ วัสดุที่ใช้ ขั้นตอนในการทำ ตำแหน่งหรือบริเวณที่ลงยันต์ รูปแบบการใช้ยันต์ และวิธีการใช้ยันต์ อย่างใดอย่างหนึ่งเพียง ประการเดียว ดังข้อมูลที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังพบการตั้งชื่อยันต์โดยนำกลวิธีย่อสองประการมา ประกอบกันในการตั้งชื่อยันต์อีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดรวมไว้เป็นกลวิธีย่อในกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ ตามวิธีการทำและใช้ยันต์ ดังนี้

๑.๑.๖ การตั้งชื่อยันต์ตามขั้นตอนในการทำและตำแหน่งหรือบริเวณที่ลง

ยันต์ ได้แก่

ยันต์ลงกระหม่อม

ยันต์นี้ให้ลงบนกระหม่อม

ยันต์ลงฝ่ามือ

ยันต์นี้ให้ลงบนฝ่ามือ

ยันต์ลงประตู่

ยันต์นี้ให้ลงบนประตู่ เป็นต้น

๑.๑.๗ การตั้งชื่อยันต์ตามรูปแบบการใช้ยันต์และวันและเวลาในการทำ

ยันต์ คือ

ยันต์ตะกรุดเพ็ญวันเสาร์

ยันต์นี้ให้ทำเป็นตะกรุด โดยให้ทำในวันเพ็ญที่ตรงกับ

วันเสาร์

๑.๑.๘ การตั้งชื่อยันต์ตามรูปแบบการใช้ยันต์และขั้นตอนในการทำยันต์

คือ

ยันต์ตะกรุดลบถม

ยันต์นี้ให้ทำเป็นตะกรุด การลงยันต์ให้ใช้การลงถม
ทั้งหมด ๑๐๘ ครั้ง โดยครั้งสุดท้ายคือครั้งที่ ๑๐๘ ไม่ต้องลบ จากนั้นจึงม้วนทำเป็นตะกรุด

๑.๑.๙ การตั้งชื่อยันต์ตามรูปแบบการใช้ยันต์และวัสดุที่ใช้ในการทำยันต์

คือ

ยันต์ตะกรุดสามกษัตริย์

ยันต์นี้ให้ทำเป็นตะกรุด ๓ ดอก โดยให้ลงในแผ่นเงิน
แผ่นทอง และแผ่นนาก อย่างละ ๑ ดอก เรียกว่า สามกษัตริย์ จากนั้นร้อยสาย

๑.๑.๑๐ การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการใช้ยันต์และตำแหน่งหรือบริเวณที่ลง

ยันต์ เช่น

ยันต์ปิดทวาร

ยันต์นี้ให้ลงบนกระดาดใช้ปิดประตูบ้าน

ยันต์ปิดประตูเรือน

ยันต์นี้ให้ลงบนผ้าใช้ปิดประตูเรือน

ยันต์ผูกข้อมือ

ยันต์นี้ให้ลงบนใบตาลแล้วนำมาผูกข้อมือ เป็นต้น

๑.๒ การตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์

การตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามอักขระ
รูปภาพ และชุดยันต์ที่นำมาประกอบขึ้นเป็นยันต์แต่ละยันต์ จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๕๖ ชื่อ ดังนี้

๑.๒.๑ การตั้งชื่อยันต์ตามอักขระ เช่น

ยันต์ปฐมอักขระ

ยันต์นี้ให้ลงเป็นตาหมากรุก ภายในยันต์บรรจุอักขระ
ขอมบาลีทั้งพยัญชนะและสระ ซึ่งเป็นอักขระเริ่มต้นที่ใช้ประกอบเป็นคำต่างๆ ในภาษา ส่วนของ
พยัญชนะนั้นจะบรรจุในตารางช่องละหนึ่งตัวอักษร

ยันต์ยอดอักษร

ยันต์นี้ให้ลงเป็นตาหมากรุก ภายในยันต์บรรจุอักขระ ขอมบาลีทั้งพยัญชนะและสระเช่นเดียวกับยันต์ปฐุมอักษร แต่พยัญชนะนั้นจะบรรจุในตารางช่อง ละสองตัวอักษร คืออักษรพยัญชนะตัวต้น และอักษรพยัญชนะตัวตาม เป็นต้น

๑.๒.๒ การตั้งชื่อยันต์ตามรูปภาพ เช่น

ยันต์ดอกบัว

ยันต์นี้เป็นรูปดอกบัว

ยันต์เสื่อแผ่น

ยันต์นี้เป็นรูปเสื่อในท่าแผ่น

ยันต์เก้ายอด

ยันต์นี้เป็นรูปทรงเรขาคณิตมีเก้ายอด

ยันต์ห้ายอด

ยันต์นี้เป็นรูปทรงเรขาคณิตมีห้ายอด

ยันต์ปลาตะเพียน

ยันต์นี้ให้ลงบนปลาตะเพียนที่แกะสลักจากโลหะ

ยันต์จระเข้

ยันต์นี้ให้ลงบนจระเข้ที่แกะสลักจากไม้รักซ้อน เป็นต้น

๑.๒.๓ การตั้งชื่อยันต์ตามจำนวนยันต์ในชุดยันต์ เช่น

ยันต์สี่ดวง

ยันต์นี้เป็นชุดยันต์ที่ประกอบจากยันต์จำนวน ๔ ยันต์

ยันต์สิบสองดวง

ยันต์นี้เป็นชุดยันต์ที่ประกอบจากยันต์จำนวน ๑๒ ยันต์

เป็นต้น

๑.๓ การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนา

การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนา เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อต่างๆ ที่ปรากฏในพุทธศาสนาและศาสนาฮินดู ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพระรัตนตรัย ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ ความเชื่อเกี่ยวกับกัมภีร์และหลักธรรมในศาสนา

ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าและสัตว์หิมพานต์ ความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตและจักรวาล ความเชื่อเกี่ยวกับนักบวชในศาสนา และความเชื่อเกี่ยวกับจักรพรรดิและของวิเศษ จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๒๐๑ ชื่อ ดังนี้

๑.๓.๑ การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อเกี่ยวกับพระรัตนตรัย เช่น

ยันต์ไตรรัตน์

ไตรรัตน์ หมายถึง แก้วสามประการ คือ พระพุทธเจ้า

พระธรรม และพระสงฆ์ (พระธรรมปิฎก ๒๕๔๖ : ๖๕)

ยันต์พระไตรสรณาคมน์

พระไตรสรณาคมน์ หมายถึง การถึงสรณะสาม คือ

พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง (พระธรรมปิฎก ๒๕๔๖ : ๓๐) เป็นต้น

๑.๓.๒ การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าและ

พระโพธิสัตว์ เช่น

ยันต์พระวิปัสสิ

พระวิปัสสิ เป็นชื่อของพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง คือ

พระวิปัสสิพุทธเจ้าที่ได้ตรัสรู้ในกัป* ที่ ๓๑ มีพระนามเดิมว่า โกณฑัญญะ ได้ตรัสรู้ ณ โคนไม้ แคล้อย มีคู่แห่งพระอัครสาวกนามว่า ชันฑะ กับ ดิสสะ (สุชีพ ปุญญานุภาพ ๒๕๓๕ : ๓๑๖)

ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์

พระเจ้าห้าพระองค์ คำว่า พระเจ้า ในที่นี้หมายถึง

พระพุทธเจ้า ส่วน ห้าพระองค์ หมายถึง จำนวนของพระพุทธเจ้าที่จะได้ตรัสรู้ในภัททกัปอันเป็นกัปในปัจจุบัน ได้แก่ พระกกุสันธพุทธเจ้า พระโกนาคมนพุทธเจ้า พระกัสสปพุทธเจ้า พระโคตมพุทธเจ้า และพระศรีอริยเมตไตรยพุทธเจ้า

* กัป (กัลป์) หมายถึง ช่วงระยะเวลาอันยาวนานของโลกไม่สามารถกำหนดเป็นวัน เป็นเดือน หรือเป็นปีได้ กัปที่มีพระพุทธเจ้ามาอุบัติขึ้นบนโลกเรียกว่า อสุณฺณกัป แบ่งเป็น ๕ ประเภท ได้แก่ “สารกัป” คือ กัปที่จะมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ๑ พระองค์ “มณฑกัป” คือ กัปที่จะมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ๒ พระองค์ “วารกัป” คือ กัปที่จะมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ๓ พระองค์ “สารมณฑกัป” คือ กัปที่จะมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ๔ พระองค์ และ “ภัททกัป” คือ กัปที่จะมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ๕ พระองค์ (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๔ : ๖๕๘ – ๖๖๐)

ยันต์พระเจ้ายี่สิบแปดพระองค์

พระเจ้ายี่สิบแปดพระองค์ มาจากจำนวนของพระพุทธรูปทั้งหมดที่ได้อุบัติขึ้นแล้วในโลก กล่าวคือ เริ่มนับตั้งแต่พระคันธังกรพุทธรูปเจ้าซึ่งเป็นพระพุทธรูปพระองค์แรกในสามมณฑลที่แรกและเป็นพระพุทธรูปพระองค์แรกของโลกจนกระทั่งถึงพระโคตมพุทธรูปเจ้าซึ่งเป็นพระพุทธรูปเจ้าในภัททกัปอันเป็นกัปปัจจุบัน

ยันต์พระเจ้าเปิดโลก

พระเจ้าเปิดโลก เป็นพุทธรูปปาฏิหาริย์ในพุทธประวัติ ตอนหนึ่งที่กล่าวว่าพระพุทธรูปทรงทำโลกวิวัฒนปาฏิหาริย์เปิดโลก โดยพระอาการทอดพระเนตรไปในทิศต่างๆ รวมทั้งเบื้องบนและเบื้องล่าง รวมเป็นสิบทิศด้วยกัน ในทันใดนั้นเทวดาในสวรรค์ก็สามารถมองเห็นมนุษย์เห็นยมโลกและสัตว์นรก ส่วนมนุษย์ก็สามารถมองเห็นเทวดาและสัตว์นรก และแม้แต่สัตว์นรกเองก็สามารถมองเห็นมนุษย์ตลอดจนเทวดาในสวรรค์ได้โดยไม่มีสิ่งใดมาปิดบัง (พระพิมลธรรม ๒๕๓๓ : ๑๖๑ – ๑๖๔)

ยันต์พระโพธิสัตว์

พระโพธิสัตว์ หมายถึง ผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูป (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๘๐๕) ในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงธรรมดาของพระโพธิสัตว์ไว้ ๑๖ ประการ เช่น พระโพธิสัตว์จุติจากดุสิตทรงมีสติสัมปชัญญะลงสู่พระครรภ์พระมารดา เมื่อพระโพธิสัตว์ลงสู่พระครรภ์พระมารดาจะมีแสงสว่างอันโอฬารปรากฏในโลก หมั่นโลกธาตุสะท้อนสะท้อนสว่างไสว เป็นต้น (สุชีพ ปุณฺณานุภาพ ๒๕๓๕ : ๓๑๘)

ยันต์พระเจ้าสิบชาติ

พระเจ้าสิบชาติ มาจากจำนวนสิบพระชาติสุดท้ายที่พระโพธิสัตว์ได้เคยเสวยพระชาติก่อนจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปองค์ปัจจุบัน

ยันต์นกคุ้ม *

นกคุ้ม มาจากนิบาตชาดกหรือชาดกจำนวน ๕๔๗ เรื่อง ที่ปรากฏในขุททกนิกาย พระสุตตันตปิฎก วัฏฏกชาดก กล่าวคือ เมื่อครั้งที่พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นนกคุ้มได้ระลึกถึงพระพุทธรูปในอดีต จากนั้นจึงตั้งสัจจาธิษฐานขอให้ไฟป่านั้นดับไป (สำราญ นักการเขียน ๒๕๔๘ : ๕๕) เนื่องจากนกคุ้มมีความเกี่ยวข้องกับการคุ้มภัยจากไฟ จึงพบการแปรของรูปเขียนเป็น “นกคุ้ม”

* ยันต์นี้เป็นยันต์อักขระ ปรากฏเป็นชื่อยันต์ลำดับที่ ๒๔๕ ในภาคผนวก ก จึงจัดอยู่ในกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว คู่ตัวอย่างยันต์ในภาคผนวก ข หน้า ๑๔๖

ยันต์พญาเต่าเลื้อน *

เต่าเลื้อน มาจากชาดกนอกนิบาตหรือพาหิรชาดก ชาดกกลุ่มนี้เป็นชาดกที่มีเนื้อเรื่องไม่ตรงกับนิบาตชาดก เป็นเรื่องที่ผู้แต่งชาดกสร้างสรรค์ขึ้นมาเองหรือได้แนวคิดจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง หรือเกิดจากการประสมประสานประสบการณ์ของผู้แต่ง (สืบพงศ์ ธรรมชาติ ๒๕๔๒ : ๕) ในเนื้อเรื่องกล่าวถึง เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าได้เสวยพระชาติเป็นเต่าซึ่งมีขนาดใหญ่โตเท่าเรือน วันหนึ่งมีเรือสำเภามาอับปางหน้าเกาะที่พระองค์อาศัยอยู่ ด้วยความสังเวชพระทัยเกรงว่าบรรดาลูกเรือจะพากัน溺ตาย พระองค์จึงอธิษฐานสร้างร่างกายเป็นทาน (กิตติ วัฒนะมหาตม์ ๒๕๔๓ : ๒๕๖) เนื่องจากเต่าเรือนมักใช้ในทางคติความเชื่อทำให้ฝ่ายโงทย์สติเลอะเลือนให้การขัดกันเองจับต้นชนปลายจนต้องแพ็คคิไปในที่สุด (พุทธโศภิต ม.ป.ป. : ๖๐ – ๖๑) จึงพบการแปรของรูปเขียนเป็น “เต่าเลื้อน” เป็นต้น

๑.๓.๓ การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อเกี่ยวกับคัมภีร์และหลักธรรมใน

ศาสนา เช่น

ยันต์พระไตรปิฎก

พระไตรปิฎก เป็นชื่อคัมภีร์ในพุทธศาสนาที่รวบรวมพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า มี ๓ ปิฎก ได้แก่ วินยปิฎก ว่าด้วยวินัยหรือศีลของภิกษุ ภิกษุณี พระสุตตันตปิฎก ว่าด้วยพระธรรมเทศนาต่างๆ ไป และพระอภิธรรมปิฎก ว่าด้วยธรรมะล้วนๆ หรือธรรมะที่สำคัญ (สุชีพ ปุญญานุภาพ ๒๕๓๕ : ๑)

ยันต์มหาจักร

มหาจักร เป็นศัพท์โหราศาสตร์ใช้เรียกตำแหน่งของดาวอังคารเคราะห์ซึ่งโคจรมาอยู่ในตำแหน่งที่เป็นมงคล โหราศาสตร์นี้จัดอยู่ในโหราศาสตร์ซึ่งเป็นสูตรที่ย่อสาระสำคัญในคัมภีร์พระเวทในศาสนาฮินดู (สุมาลี มหณรงค์ชัย ๒๕๔๖ : ๓๑)

ยันต์ไตรลักษณ์

ไตรลักษณ์ หมายถึง อาการที่เป็นเครื่องกำหนดหมายสามอย่าง อันให้รู้ถึงความจริงของสภาวะธรรมทั้งหลายที่เป็นอย่างนั้นๆ ตามธรรมดาของมัน ได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา (พระธรรมปิฎก ๒๕๔๖ : ๖๕)

* ยันต์นี้เป็นยันต์อักขระ ปรากฏเป็นชื่อยันต์ลำดับที่ ๓๔๑ ในภาคผนวก ก จึงจัดอยู่ในกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว ดูตัวอย่างภาพยันต์ในภาคผนวก ข หน้า ๑๔๘

ยันต์พระนวหรรณ

พระนวหรรณ หมายถึง คุณของพระพุทธเจ้า ๙ ประการ ได้แก่ เป็นพระอรหันต์ เป็นผู้ตรัสรู้ชอบเอง เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชา เป็นผู้เสด็จไปได้แล้ว เป็นผู้รู้แจ้งโลก เป็นผู้ฝึกคนได้ดีเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้ต้นและเบิกบานแล้ว และเป็นผู้จำแนกแจกธรรม (พระธรรมปิฎก ๒๕๔๖ : ๒๐๒)

ยันต์พาหุ

พาหุ เป็นบทสวดที่พระสงฆ์ใช้ในการเจริญพระพุทธมนต์ มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า ขยมังคลอัฐกคาถา แปลว่า คาถาว่าด้วยชัยชนะ ๘ ประการอันเป็นมงคลของพระพุทธเจ้า สาเหตุที่เรียกกันติดปากว่า พาหุ เพราะบทสวดนี้เริ่มต้นด้วยคำว่า พาหุ นั่นเอง (สำรวย นักการเรียนรู้ ๒๕๔๘ : ๒๐)

ยันต์ยะโดหัง

ยะโดหัง เป็นคำแรกที่ปรากฏในบทสวดชื่อว่าบาลี องคุลิมาลปริตร ซึ่งนำมาจาก องคุลิมาลสูตร หรือองคุลิมาลปริตร ปรากฏในมัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ และปปัญจสูทนี มัชฌิมปัณณาสก์กัณณนา ซึ่งมีเนื้อหาสาระเป็นคำกล่าวของ พระองคุลิมาลเถระ (สำรวย นักการเรียนรู้ ๒๕๔๘ : ๘๕)

ยันต์อิระเจ

อิระเจ เป็นชื่อของการทำผงวิเศษ ซึ่งมีที่มาจาก การเรียนบาลีไวยากรณ์ในสมัยโบราณ ใช้ลงด้วยสูตรมูลกัจจายน์ โดยการเขียนอักษรด้วยแท่งดินสอลงบนแผ่นกระดาน ขณะเมื่อเรียนเขียนทำตัวตามสูตรมูลกัจจายน์นั้นก็มีการลบลงอักษรสลักกันไป ผงที่ได้ถือเป็นผงวิเศษ (ชาดา โสมสิริวัลย์ ๒๕๔๕ : ๕๗) เป็นต้น

๑.๓.๔ การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าและสัตว์หิมพานต์

เช่น

ยันต์ท้าวมหาพรหม

พระพรหม ตามความเชื่อในพุทธศาสนาถือเป็นเทพในพรหมโลก ซึ่งจำแนกเป็นรูปพรหม และอรูปพรหม ในไตรภูมิพระร่วงได้กล่าวถึงมหาพรหมองค์หนึ่งซึ่งเสด็จลงมาดูน้ำและดอกบัว หากเห็นดอกบัวก็จะทำนายว่ามีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ในที่นี้แล้วจึงนำเครื่องอัฐบริขารในดอกบัวนั้นขึ้นไปเก็บรักษาไว้ในพรหมโลก เมื่อพระโพธิสัตว์เสด็จออกผนวชและจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ท้าวมหาพรหมจึงนำเครื่องอัฐบริขารเหล่านั้นมาถวาย ดังความว่า

ในดอกบัวนั้นมีอัฐบริหาร มหาพรหมย่อมเอาอัฐบริหารขึ้นไปไว้ในพรหมโลกย์ เมื่อใดต่อ
พระโพธิสัตว์เจ้าออกบวชแลตรัสเป็นพระพุทธรเจ้าได้ มหาพรหมจึงเฝ้าลงมาถวายในวันออกบวช
นั้นแล (พญาลิไท ๒๕๔๓ : ๓๐๐)

ส่วนในศาสนาฮินดู พระพรหมถือเป็นหนึ่งในสามของ
เทพเจ้าตรีมูรติ หรือเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ทั้งสามในศาสนาฮินดู พระพรหมถือเป็นเทพเจ้าผู้สร้างโลก
กำเนิดของพระพรหมนั้นมีการกล่าวแตกต่างกันออกไปตามความเชื่อถือในลัทธิอื่นๆ เช่นใน
คัมภีร์มานวธรรมศาสตร์กล่าวว่า พระพรหมทรงกำเนิดขึ้นเองจากไข่ทอง ส่วนในคัมภีร์วราห
ปุราณะกล่าวว่า พระพรหมได้บังเกิดในดอกบัวอันผุดขึ้นจากพระนาภีของพระวิษณุในขณะที่
บรรทมหลับอยู่บนหลังอนันตนาคราช ณ เกษียรสมุทร ส่วนคัมภีร์ปัทมปุราณะกล่าวว่า พระวิษณุ
มีประสงค์จะสร้างโลก จึงทรงแบ่งภาคพระองค์เองออกเป็นสาม ได้แก่ พระพรหม พระวิษณุ
และพระศิวะ (พระยาธำจาทิรมย์ ๒๕๕๐ : ๒๔ – ๒๖) ความแตกต่างระหว่างพระพรหมใน
พุทธศาสนาและศาสนาฮินดูคือ พระพรหมในพุทธศาสนามีหลายองค์ โดยอยู่ในพรหมโลก
ตามลำดับชั้นฌานที่ปฏิบัติได้ ส่วนพระพรหมในศาสนาฮินดูนั้นมีเพียงองค์เดียว (ชนากิต
๒๕๔๖ : ๑๗)

ยัคนารายณ์แปลงรูป

พระนารายณ์หรือพระวิษณุ เป็นมหาเทพผู้คอยรักษา
โลก เมื่อโลกเกิดยุคเข็ญพระนารายณ์ก็จะอวตารลงมาช่วยเหลือ ในคัมภีร์วราหปุราณะกล่าวว่า
พระปรพพรหมประสงค์จะให้ทรงสร้างโลกจึงได้ทรงแบ่งภาคของพระองค์เองขึ้นเป็นรูปเทพคือ
พระนารายณ์หรือพระวิษณุ แล้วพระปรพพรหมจึงประทานพรให้แก่พระวิษณุเป็นผู้สร้างสิ่งทั้งปวง
เป็นผู้บริหารโลกทั้งสาม และเป็นที่นับถือแก่ชนทั้งหลาย ต่อมาในปีทศปุราณะได้กล่าวว่า เมื่อ
พระองค์เริ่มสร้างโลกพระองค์ทรงแบ่งภาคเป็นสาม คือเป็นผู้สร้าง ผู้บริหาร และผู้สังหาร ใน
การนี้พระองค์ได้สร้างพระพรหมมาจากสรีระด้านขวา สร้างพระวิษณุจากสรีระด้านซ้ายเพื่อ
บริหารโลก และสร้างพระศิวะมาจากท่อนกลางพระองค์เพื่อล้างโลก (พระยาธำจาทิรมย์
๒๕๕๐ : ๒๑ – ๒๒) พระนารายณ์มีมเหสีทรงนามว่าลักษมี วิมานเป็นแก้วมณี มีพญาครุฑเป็น
พาหนะ มีอนันตนาคราชเป็นบัลลังก์ ที่สถิตเรียกว่าไวคุणเฑธ์ ณ เกษียรสมุทร รูปพระนารายณ์มัก
เขียนเป็นบุรุษหนุ่ม กายเป็นสีนิลแก่ มี ๔ กร ทรงตรี คทาชื่อเกาโมทกี จักรชื่อสุทรรสนะหรือ
วัชรนาคะ สังข์ชื่อปัญจันยะ บางแห่งว่ามีธนูชื่อสารังคะและดอกบัวกับพระขรรค์ชื่อนันทกะ มี
แก้ว ทับทรวงชื่อเกาสตุกะ และมีวลัยฝังแก้วชื่อสยมันตกะ (พระยาธำจาทิรมย์ ๒๕๕๐ : ๒๒)

ยันต์นกรเวก *

นกรเวกหรือนกรวิก เป็นนกที่มีถิ่นอาศัยในป่า
หิมพานต์ มีเสียงร้องที่ไพเราะมาก ดังความในไตรภูมิพระร่วงว่า

เสียงนกอันชื่อว่านกรวิกนั้นได้แลมีเสียงอันไพเราะมากถูกเนื้อฟังใจแก่ฝูงสัตว์ทั้งหลายยิ่งนักหนา
แม้ว่าเสื่อจะเอาเนื้อไปกินก็ดี ครั้นว่าได้ยินเสียงนกรวิกนั้นร้องก็ลืมเสื่อมาจกเอาเนื้อไปกิน
ได้เลยแล (พญาลิไท ๒๕๔๓ : ๑๔๕)

ยันต์ลีลาพระยาราชสีห์

ราชสีห์ เป็นสัตว์หิมพานต์ชนิดหนึ่ง สามารถจำแนก
ได้เป็น ๔ ชนิด ได้แก่ ดินราชสีห์ กาพราชสีห์ ปันฑุราชสีห์ และไกรสรราชสีห์ ราชสีห์ทั้ง
๔ ประเภทนี้ ไกรสรราชสีห์ถือว่าเป็นยอดแห่งราชสีห์ทั้งหมด เพราะมีลีลาที่สง่างามกว่า มีกำลัง
เหนือกว่า วิ่งได้เร็วกว่า และสามารถกระโดดสูงกว่าราชสีห์ประเภทอื่นๆ (ราชบัณฑิตยสถาน
๒๕๔๔ : ๗๑๐) ราชสีห์มีคุณลักษณะประจำตัว ๗ ประการ ได้แก่ เป็นสัตว์หมดจดสะอาดไม่มัว
หมอง เทียบไปด้วยสีเทามีเขี้ยวกรายอย่างกล้าหาญ มีรูปร่างโอ้อวดร่ายคอสะสวย ไม่นอบน้อม
สัตว์ใดๆ หออาหารไปโดยลำดับพบปะอาหารในที่ใดก็กินเสียจนอิ่มในที่นั้นโดยไม่เลือกว่าดี
หรือไม่ดี ไม่สะสมอาหาร และแม้จะหาอาหารไม่ได้ก็ไม่คืบรนหรือแม่ได้มาก็ไม่ทะยานและไม่
กินอาหารจนเกินความต้องการ (ส.พลายน้อย ๒๕๓๔ : ๑๔๒ – ๑๔๓) เป็นต้น

๑.๓.๕ การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตและจักรวาล เช่น

ยันต์ธาตุทั้งสี่

ธาตุ หมายถึง สิ่งที่ทรงสภาวะของมันอยู่เองตาม
ธรรมชาติของเหตุปัจจัย ในพุทธศาสนาเชื่อว่าร่างกายประกอบขึ้นด้วยธาตุทั้ง ๔ ได้แก่ ธาตุดิน
คือสภาวะที่แผ่ไปหรือกินเนื้อที่ ธาตุน้ำ คือสภาวะที่เอบอบดูดซึม ธาตุไฟ คือสภาวะที่ทำให้
ร้อน และธาตุลม คือสภาวะที่ทำให้เคลื่อนไหว (พระธรรมปิฎก ๒๕๔๖ : ๕๓)

* ยันต์นี้เป็นยันต์อักขระ ปรากฏเป็นชื่อยันต์ลำดับที่ ๒๔๕ ในภาคผนวก ก จึงจัดอยู่ในกลวิธีการตั้ง
ชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว ดูตัวอย่างภาพยันต์ในภาคผนวก ข หน้า ๑๕๐

ยันต์ปฐมกัปปี

ปฐมกัปปี หมายถึง การเริ่มต้นแห่งกัปปี เทพยัสตาริกบุตร (๒๕๓๘ : ๓) อธิบายว่า ปฐมกัปปี ในที่นี้หมายถึง กัทรกัปปีอันเป็นกัปปีในปัจจุบันซึ่งจะมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ๕ พระองค์ อย่างไรก็ตาม กัปปีแรกที่มีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ในโลกชื่อว่า สารมณีกัปปี ซึ่งมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ๔ พระองค์ โดยมีพระตมหังกรพุทธเจ้าเป็นพระพุทธเจ้าพระองค์แรกแห่งกัปปีนั้น และยังเป็นพระพุทธเจ้าพระองค์แรกของโลกด้วย (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๔ : ๗๑๕)

ยันต์สกลชมพูทวีป

สกลชมพูทวีปหรือชมพูทวีป เป็นชื่อทวีปที่อยู่ทางใต้ของเขาสุมเมรุ ในไตรภูมิพระร่วงได้กล่าวถึงทวีปทั้ง ๔ ซึ่งอยู่รายรอบเขาสุมเมรุอันเป็นศูนย์กลางแห่งจักรวาล ได้แก่ ชมพูทวีปซึ่งเป็นทวีปทางทิศใต้ บุรพพิเทหทวีปซึ่งเป็นทวีปทางทิศตะวันออก อุตตรกฐทวีปซึ่งเป็นทวีปทางทิศเหนือ และอมรโคยานทวีปซึ่งเป็นทวีปทางทิศตะวันตก ดังความว่า

อันว่าเขาสุมเมรุราชอันสูงได้ ๘๔,๐๐๐ โยชน์ ได้น้ำก็ได้ ๘๔,๐๐๐ โยชน์ โดยหนาก็ได้ ๘๔,๐๐๐ โยชน์ แลเขาสุมเมรุราชนั้น แลกลมได้โดยรอบปริมาตรได้ ๒๕๒,๐๐๐ โยชน์ ด้านฝ่ายตะวันออกอันเป็นฝ่ายบุรพพิเทहनันเทียรย่อมเงินแล ด้านห้วนอนพระสุเมรุราช อันอยู่ฝ่ายชมพูทวีปอันที่เราอยู่นี้เทียรย่อมแก้วอินทนิล ด้านตะวันตกพระสุเมรุราช ฝ่ายอมรโคยานทวีปมีพระมเหียรย่อมแก้วผลึกรัตน ด้านดินอนพระสุเมรุราชฝ่ายอุตตรกฐทวีปมีพระมเหียรย่อมทอง (พญาลิไท ๒๕๔๓ : ๒๖๒)

ยันต์กำแพงจักรวาล

ในคัมภีร์จักรกภาพทีปนี ได้อธิบายความหมายของจักรวาลไว้ว่า จักรวาลคือโลกธาตุ มีลักษณะเป็นแผ่นกลม มีภูเขาสิเนรุหรือภูเขาพระสุเมรุเป็นศูนย์กลางของจักรวาล มีภูเขาจักรวาลซึ่งตั้งเป็นรูปวงแหวนล้อมรอบเขาสัตบริภัณฑ์ และเป็นเครื่องกั้นเขตแดนของจักรวาลหนึ่งๆ (ศักดิ์ศรี เข้มมั่นคงดา ๒๕๔๓ : ๘๐-๘๑) ส่วนกำแพงจักรวาล หมายถึง “กำแพงล้อมรอบที่เป็นเขตกั้นแสงสว่างกับความมืด” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๔ : ๓๑๕) ในไตรภูมิพระร่วงได้กล่าวถึงโลกกันตนรก ซึ่งเป็นขุมนรกอันมืดมิดเพราะอยู่นอกกำแพงจักรวาล ดังความว่า

ฝูงสัตว์ซึ่งไปเกิดในโลกันตนรคนั้นดังหลับตาอยู่เมื่อเดือนดับนั้นแลเมื่อดาวเดือนและตะวันอันไปส่องให้คนทั้งหลาย ๔ แผ่นดินนี้ให้เห็นหนทุกแห่ง ดังนั้นก็มีอาจส่องให้เห็นหนในโลกันตนรคนั้นได้ เพราะว่าเดือนและตะวันอันเป็นไฟและส่องให้คนทั้งหลาย ๔ แผ่นดินนี้ไปส่องสว่างกลางหาแต่เพียงปลายเขาเขาคันธรไต้ และส่องสว่างไปแต่ในกำแพงจักรวาล (พญาลิไท ๒๕๔๓ : ๓๑ – ๓๒)

๑.๓.๖ การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อเกี่ยวกับนักบวชในศาสนา เช่น

ยันต์พระนิมพลี

พระนิมพลีหรือพระสิวลี เป็นภิกษุที่ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นเอตทัคคะในทางมิลาก (สุชีพ ปุญญานุภาพ ๒๕๓๕ : ๔๕๔) พระสิวลีเป็นโอรสของพระนางสุปปาวสา ซึ่งเป็นพระธิดาของเจ้าเมืองโกลิยะ พระสิวลีนั้นเมื่อคราวได้มาปฏิสนธิในครรภ์ของมารดาก็ได้ให้กุมมารดาเอนกอนันต์จนเป็นที่เลื่องลือ (อรชุน กรุนนท์ ๒๕๕๐ : ๑๐) นอกจากนี้พระสิวลียังได้รับการยกย่องว่าทรงมีปัญญาเป็นเลิศเนื่องจากสามารถสำเร็จเป็นพระอรหันต์ตั้งแต่ปลงผมเสร็จ (อรชุน กรุนนท์ ๒๕๕๐ : ๒๑)

ยันต์พระฤๅษีตาไฟ

ฤๅษี แปลว่า ผู้เห็น หมายถึง การแลเห็นด้วยความรู้พิเศษอันเกิดจากฌาน สามารถแลเห็นอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (ศักดิ์ศรี แย้มนัตตา ๒๕๔๔ : ๑๖๑๐๗) พระฤๅษีตาไฟเป็นชื่อฤๅษีคนหนึ่งซึ่งตะบะแก่กล้ามาก ทั้งยังมีดวงตาที่สามตรงกลางหน้าผากเช่นเดียวกับพระอิศวร ชื่อของพระฤๅษีตาไฟปรากฏในตำนานต่างๆ มากมาย เช่น ตำนานการสร้างบ้านแปลงเมืองของเมืองศรีเทพว่า กษัตริย์เมืองศรีเทพได้ร่ำเรียนวิชากับพระฤๅษีตาไฟแต่ภายหลังคิดฆ่าอาจารย์ตัวเองจึงถูกพระฤๅษีตาไฟสาปให้เกิดโรคระบาดจนเมืองศรีเทพต้องกลายสภาพเป็นเมืองร้าง นอกจากนี้พระฤๅษีตาไฟยังปรากฏในตำนานการสร้างพระตำกระดานและตำนานการสร้างพระซุ้มกอ เป็นต้น (ทิพยจักร ๒๕๕๐ : ๖๔) จากข้อมูลข้างต้นที่กล่าวถึงบทบาทของพระฤๅษีตาไฟในการสร้างพระเครื่องแสดงให้เห็นว่า พระฤๅษีตาไฟน่าจะเป็นนักบวชในพุทธศาสนาแบบมหายานมากกว่านักบวชในศาสนาฮินดู (ฉัฐธัญ มณีรัตน์ ๒๕๕๑ : ๒๕)

๑.๓.๗ การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อเกี่ยวกับจักรพรรดิและของวิเศษ เช่น

ยันต์จักรพรรตราธิราช

จักรพรรตราธิราช หมายถึง พระราชาธิราช ประมุขของจักรวรรดิ โบราณเขียนว่า จักรพัตราธิราช ก็มี (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๒๕๖) ผู้เป็นจักรพรรตราธิราชได้นั้นจำเป็นจะต้องมีรัตนะทั้งเจ็ดประการประกอบพระบารมี ได้แก่ จักรแก้ว

ช้างแก้ว ม้าแก้ว แก้วมณี นางแก้ว ขุนคลังแก้ว และขุนพลแก้ว ดังที่ปรากฏในพระไตรปิฎก มหาสุทฺธสนสูตร (สุชีฟ ปุณฺณานุภาพ ๒๕๓๕ : ๓๒๕)

ยันต์ดอกไม้สวรรค์

ดอกไม้สวรรค์ ในที่นี้หมายถึงชื่อดอกไม้ ๒ ชนิด ซึ่งมีกลิ่นหอมและจะขึ้นเฉพาะสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เท่านั้น ได้แก่ ดอกอสาฬหิ ซึ่งพັນปีจึงจะบานสักครั้ง และดอกปาริชาติ ซึ่งร้อยปีจึงจะบานสักครั้ง ดังความในไตรภูมิพระร่วงว่า

มีดอกไม้สิ่ง ๑ ชื่ออสาฬหิหอมหนักหนาแล ดอกไม้นั้นบานนานนักแม้ว่ายังละพັນปีจึงจะบานก็ดี
ฝูงเทพดาทั้งหลายมีใจรักใคร่ชมใคร่หาดอกไม้นั้น เทพดาทั้งหลายถ้าเห็นดอกไม้นั้นบาน
แล้วย่อมป็นกันไปอยู่เฝ้าดอกไม้อันคหาบบานแลอยู่รอดถ้วนพັນปีนั้นแล เพราะว่ารักดอกไม้
นั้นแล ดอกทองหลางอันชื่อว่าปาริชาตินั้นแม้ว่าร้อยปีดอกไม้ไม้นั้นจึงบานก็ดี ฝูงเทพดาอินรัย
ใคร่นักหนาแล (พญาลิไท ๒๕๔๓ : ๒๒๓)

ยันต์มหาชมพูบดี

มหาชมพูบดีหรือพญาชมพูบดี เป็นพระนามของกษัตริย์พระองค์หนึ่งในสมัยพุทธกาล ตามพุทธประวัติกล่าวว่า วันหนึ่งท้าวมหาชมพูบดีได้ทอดพระเนตรเห็นปราสาทของพระเจ้าพิมพิสารเกิดจิตริษยาที่ปราสาทนั้นงามกว่าปราสาทของพระองค์ จึงหมายจะชิงเอาราชสมบัติของพระเจ้าพิมพิสารเสีย พระเจ้าพิมพิสารจึงเสด็จไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่พระเวฬุวันวิหารเพื่อขอประทานความคุ้มครอง พระพุทธเจ้าจึงตรัสพระธรรมเทศนาโปรด จนพญาชมพูบดีเกิดจิตศรัทธาขอบรรพชาอุปสมบทในพุทธศาสนา (พระพิมลธรรม ๒๕๓๓ : ๒๔๑ – ๒๔๓) เป็นต้น

๑.๔ การตั้งชื่อยันต์ตามกฤตยาคมของยันต์

การตั้งชื่อยันต์ตามกฤตยาคมของยันต์ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการใช้ยันต์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติประจำยันต์แต่ละยันต์ จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๑๓๗ ชื่อ เช่น

ยันต์กันภัย

ยันต์นี้ให้ลงบนผ้าแดงกับผ้าขาวสองผืนทับกันปิดไว้ที่เสารือนทุกๆ เสอ กันได้สารพัด ห้ามเสียซึ่งภัยอันตรายทั้งปวง

ยันต์กำบัง

ยันต์นี้ให้ลงบนผ้าโพกหัว หรือลงหมวกก็ได้ เดินไป
เป็นกำบังคนมิเห็นตัว ทั้งอยู่คงแคล้วคลาดด้วย

ยันต์จิ้งจ

ยันต์นี้ให้ลงผ้าประเจียด ตะกรุด หรือสักติดไว้กับตัว
เมื่อศัตรูคิดจะปองร้ายครั้นมาถึงตัวก็ให้งวยงงจิ้งจ ไม่สามารถจะทำอันตรายได้

ยันต์มหาลาภ

ยันต์นี้ให้ลงกระดาษาทำเป็นไฉ้เทียน จุกภาวนาเป็น
มงคลและบังเกิดลาภ

ยันต์มหาอำนาจ

ยันต์นี้ให้ลงตะกรุด หรือลงลบเอาผงทำเป้งผัดหน้า
เป็นมหาอำนาจ

ยันต์เมตตา

ยันต์นี้ให้ลงตะกรุด เป็นเมตตาตามหานิยม เป็นคัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนอนุรักษ์มรดก

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่านอกจากจะมีการตั้งชื่อยันต์ตาม
ผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการใช้ยันต์โดยตรงดังตัวอย่างข้างต้นแล้ว ยังพบการใช้คำที่มีความหมายถึง
กฤตยาคมทางอ้อม โดยการกล่าวเปรียบเทียบกับให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการใช้ยันต์นั้นๆ
เช่น

ยันต์กระชู้เจ็ดแบก

กระชู้เจ็ดแบก เป็นการกล่าวเปรียบเทียบกับแมลงไปอยู่
ในบ่อแคบๆ เอาไม้กระชู้มามากถึงเจ็ดคนแบกพุ่งลงไปบ่อทั้งหมดก็ยังไม่ถูกตัวผู้อยู่ในบ่อนั้น
(ขุนชาญ โหรีพประเทศ ๒๕๓๕ : ๓๓) ยันต์กระชู้เจ็ดแบกจึงมีกฤตยาคมทางแคล้วคลาด

ยันต์ครอบจักรวาล

ครอบจักรวาล หมายถึง ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่าง
(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๒๒๐) ยันต์ครอบจักรวาลจึงมีกฤตยาคมสารพัด

ยันต์ทศทิศ

ยันต์ทศทิศ หมายถึง สิบทิศ ในที่นี้หมายถึงทั่วทุก
ทิศ ยันต์ทศทิศมีกฤตยาคมทางป้องกันภัย จะเดินทางไปทิศใดก็มีผู้นิยมรักใคร่นับถือเรา

ยันต์พะเนียงแตก

พะเนียง หมายถึง ดอกไม้ไฟชนิดหนึ่ง ทำด้วย กระบอกไม้ไผ่บรรจุดินดำ ใช้ตั้งจุดไฟให้ลุกเป็นช่องาม เรียก ไฟพะเนียง (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๓๓๓) ยันต์นี้มีกฤตยาคมทางมหาอุด คือสามารถอุดปากกระบอกไฟพะเนียงไม่ให้แตก พุ่งขึ้นมาได้

ยันต์พิชัยสงคราม

พิชัยสงคราม เป็นตำราว่าด้วยวิธีการเอาชัยชนะข้าศึก ในสงครามซึ่งนักปราชญ์ทางทหารในสมัยโบราณได้แต่งขึ้นเพื่อให้แม่ทัพนายกองใช้ศึกษาและเป็น คู่มือในการอำนวยการรบให้หน่วยทหารมีชัยชนะแก่ข้าศึก (คำเนิร เลขะกุล ๒๕๓๐ : ๑๓๒๓๓) ยันต์นี้ใช้ลงเสื่อออกสงคราม มีกฤตยาคมทางแคล้วคลาด

ยันต์ไฟสุ่มซ่อน

ไฟสุ่มซ่อน เป็นสำนวน หมายถึง ร้อนรุ่มอยู่ภายใน เหมือนไฟที่ติดคุกรุ่นอยู่ภายในซ่อนไม้ ส่วนมากใช้กับความรู้สึกทางจิตใจ (กาญจนาศุภพ ๒๕๑๔ : ๗๗) ยันต์นี้มีกฤตยาคมทางเสน่ห์ หากผู้ใดถูกกระทำด้วยยันต์นี้จะกระสันถึงผู้กระทำ เหมือนมีกองไฟสุ่มอยู่ในอก เป็นต้น

๑.๕ การตั้งชื่อยันต์ตามเกณฑ์อื่นๆ

การตั้งชื่อยันต์ตามเกณฑ์อื่นๆ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามคุณค่าและความสำคัญของยันต์ และชื่อของตัวละครในวรรณคดี จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๔ ชื่อ ดังนี้

๑.๕.๑ การตั้งชื่อยันต์ตามคุณค่าและความสำคัญของยันต์ เช่น

ยันต์ค่าควรเมือง

ค่าควรเมือง หมายถึง มีค่ามาก ยันต์นี้เปรียบเหมือน สิ่งที่มีค่าเทียบเท่ากับเมืองเมืองหนึ่ง หากผู้ใดได้ครอบครองถือว่าเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตอย่างยิ่ง

ยันต์พระยายันต์

พระยายันต์ หมายถึง ยันต์นี้เป็นยอดแห่งยันต์ทั้งปวง หากผู้ใดได้พบเห็นสมควรจะทำเก็บไว้เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต เป็นต้น

๑.๕.๒ การตั้งชื่อยันต์ชื่อของตัวละครในวรรณคดี คือ

ยันต์หัวใจทศกัณฐ์

ทศกัณฐ์ เป็นชื่อของพญายักษ์ในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ทศกัณฐ์เป็นเจ้าเมืองลงกา โอรสของท้าวลัสเตียนกับนางรัชดา เป็นยักษ์ที่มีสิบหน้า ยี่สิบมือ เจ้าชู้มากในกามารมณ์ ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ในรัชกาลที่ ๑ ได้กล่าวถึงกำเนิดของทศกัณฐ์ว่าเป็นนันทกถลบลัษณาเกิดตามคำสาปของพระนารายณ์ ดังความว่า

“เมื่อนั้น	ฝ่ายนางรัชดาเหสี
องค์ท้าวลัสเตียนธิบติ	เทวีมีราชบุตรา
คือว่านันทกถลบลัษณา	เกิดเป็นพระโอรสา
ชื่อทศกัณฐ์กุมารา	สิบเศียรสิบหน้ายี่สิบกร”

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ๒๕๐๖ : ๖๔)

๒. กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน

กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน หมายถึง การนำเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์ ได้แก่ วิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ ความเชื่อในศาสนา กฎตายมของยันต์ และเกณฑ์อื่นๆ สองเกณฑ์มาประกอบกันในการตั้งชื่อยันต์ จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๑๘๕ ชื่อ ดังนี้

๒.๑ การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับองค์ประกอบของยันต์

การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับองค์ประกอบของยันต์ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามรูปแบบการใช้ยันต์ร่วมกับองค์ประกอบของยันต์ ได้แก่ รูปภาพ และชุดยันต์ จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๑๑ ชื่อ เช่น

ยันต์ตะกรุดดอกจัน

ยันต์นี้ให้ทำเป็นตะกรุดซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ โดย

ยันต์นี้มีรูปยันต์เป็นรูปดอกจัน

ยันต์ตะกรุดสี่ดอก

ยันต์นี้ให้ทำเป็นตะกรุดซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ โดย

ยันต์นี้เป็นชุดยันต์ที่ประกอบขึ้นจากยันต์จำนวน ๔ ยันต์ เวลาลงยันต์ให้ลงดอกละ ๑ ยันต์ เสร็จแล้วร้อยเชือก เป็นต้น

๒.๒ การตั้งข้อบัญญัติตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับความเชื่อในศาสนา

การตั้งข้อบัญญัติตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับความเชื่อในศาสนา เป็นการตั้งข้อบัญญัติตามวันและเวลาในการทำ วัสดุที่ใช้ รูปแบบการใช้ยันต์ และวิธีการใช้ยันต์ ร่วมกับความเชื่อในศาสนา ได้แก่ ความเชื่อในคัมภีร์ หลักธรรมคำสอน การศึกษาธรรมะ จำนวนพระพุทธรูป พุทธปาฏิหาริย์ เทพเจ้า และนักบวชในศาสนา จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๓๕ ชื่อ เช่น

ยันต์หัวใจพระอาทิตย์

ยันต์นี้ให้ทำในวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันและเวลาในการทำ ยันต์ นอกจากนี้ตามความเชื่อในทางโหราศาสตร์ พระอาทิตย์ถือเป็นหนึ่งในเทวดานพเคราะห์ คำนานทางโหราศาสตร์กล่าวว่า พระอิศวรได้สร้างพระอาทิตย์ขึ้นโดยเอาราชสีห์หกตัวมาป่นลง แล้วห่อด้วยผ้าสีแดง แล้วพรมด้วยน้ำอมฤตจึงเกิดเป็นพระอาทิตย์ พระอาทิตย์สีมีกายและสีวิมานเป็นสีแดง ทรงราชสีห์เป็นพาหนะ (พระยาธรรมาภิรมย์ ๒๕๕๐ : ๕๓) ยันต์นี้ให้ลงไส้เทียนใช้จุดบูชาเมื่อพระอาทิตย์เข้าสวดยพระเคราะห์

ยันต์กำเนิดลงใบรัก

กำเนิด ในที่นี้หมายถึง ตำราปถมัง ซึ่งเป็นตำราในการทำผงวิเศษเช่นเดียวกับอริยะ โดยมามีที่มจากการเรียนบาลีไวยากรณในสมัยโบราณซึ่งใช้ลงด้วยสูตรมูลกัจจายน์ (ธาดา โสมสิริวัลย์ ๒๕๔๘ : ๕๓) ยันต์นี้ให้ลงบนใบรักซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้ทำยันต์ จากนั้นนำไปไว้ใต้ที่นอน

ยันต์ตะกรุดพระพุทธรูป

ยันต์นี้ให้ทำเป็นตะกรุดซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ ส่วน พระพุทธรูป มาจากพุทธประวัติตอนหนึ่งที่กล่าวถึง นิमित ๔ ประการ ที่เจ้าชายสิทธัตถะพบก่อนเสด็จออกบรรพชา ได้แก่ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ (พระธรรมปิฎก ๒๕๔๖ : ๘๓) นอกจากนี้ยังหมายถึง มหาสุบินนิमित ๕ ประการ ที่บังเกิดขึ้นแก่เจ้าชายสิทธัตถะหลังจากทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยาอันเป็นทางที่ผิดนั้นเสียแล้วเริ่มกลับมาฉันอาหารเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นทรงทราบว่าพระองค์จะได้ตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณ (ฉวมพุทธ ๒๕๕๐ : ๕๔)

ยันต์ประเจียดเปล่งรัศมี

ยันต์นี้ให้ทำเป็นประเจียดซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ ส่วน เปล่งรัศมี มาจากพุทธประวัติตอนหนึ่งที่กล่าวถึง พระพุทธเจ้าทรงกระทำโลกกวีรณปาฏิหาริย์เปิดโลกและเปล่งฉัพพณรังษีพระรัศมี ๖ ประการ เป็นมหาอัศจรรย์เมื่อวันออกพรรษา (พระพิมลธรรม ๒๕๓๓ : ๑๖๓)

ยันต์เทียนพระฉิมพลี

ยันต์นี้ให้ทำเป็นเทียนซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ ส่วนพระฉิมพลีหรือพระสิวลี เป็นชื่อพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้เลิศในทางลาภ ยันต์นี้ให้ลงเป็นเทียนจุณฐาพระสิวลี เป็นต้น

๒.๓ การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับกฤตยาของยันต์

การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับกฤตยาของยันต์ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามขั้นตอนในการทำ วัสดุที่ใช้ และรูปแบบการใช้ยันต์ ร่วมกับกฤตยาของยันต์คือผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการใช้ยันต์ซึ่งเป็นคุณสมบัติประจำยันต์แต่ละยันต์ จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๓๖ ชื่อ เช่น

ยันต์ลงใบพลูอย่างทำเสน่ห์

ยันต์นี้ให้ลงบนใบพลูซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้ในการทำยันต์ จากนั้นนำไปอย่างตามวิธีการใช้ยันต์ มีกฤตยาทางเสน่ห์

ยันต์ลงบุหรืทำเสน่ห์

ยันต์นี้ให้ลงบนใบตองทำเป็นบุหรืซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ เมื่อจะใช้ให้ภาวนาเป่าลมบุหรืให้ถูกตัวผู้ที่หมายปอง มีกฤตยาทางเสน่ห์

ยันต์ตะกรุดคงทน

ยันต์นี้ให้ลงเป็นตะกรุดซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ มีกฤตยาทางคงทนต่ออาวุธทั้งปวง เป็นต้น

๒.๔ การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับเกณฑ์อื่นๆ

การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับอื่นๆ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามรูปแบบการใช้ยันต์ ร่วมกับเกณฑ์อื่นๆ ได้แก่ คุณค่าและความสำคัญของยันต์ พระนามของพระมหากษัตริย์ และชื่อตัวละครในวรรณคดี จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๔ ชื่อ เช่น

ยันต์ตะกรุดคู่ชีวิต

ยันต์นี้ให้ทำเป็นตะกรุดซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ ยันต์นี้มีคุณค่าและความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีกฤตยาสมสารพัด หากผู้ใดได้พบเห็นยันต์นี้ให้เร่งทำไว้และเก็บรักษาเป็นสมบัติคู่ชีวิตของตน

ยันต์ตะกรุดสมเด็จพระนเรศวร

ยันต์นี้ให้ทำเป็นตะกรุดซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ ส่วน สมเด็จพระนเรศวรเป็นพระนามของพระมหากษัตริย์ไทย ยันต์นี้เป็นยันต์ในตำรับของวัด ประจักษ์โรจนธรรม เชื่อกันว่าพระครูเทพมงคลทำถวายสมเด็จพระนเรศวร เมื่อครั้งทรงชนช้างกับ พระมหาอุปราชา ทำให้มีชัยเหนือพระมหาอุปราชาและข้าศึกทั้งปวง (อุรคินทร์ วิริยะบุรณะ ม.ป.ป. : ๑๒๐ – ๑๒๓)

ยันต์เขียนขุนแผนส่องกระจก

ยันต์นี้ให้ทำเป็นเทียนซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ ส่วน ขุนแผนส่องกระจก เป็นชื่อและพฤติกรรมของตัวละครเอกในวรรณคดีไทยเรื่องขุนช้างขุนแผน เนื้อเรื่องในตอนขุนแผนส่องกระจกได้กล่าวถึงนางสร้อยฟ้าทำเสน่ห์พระไวย ขุนแผนผู้เป็นพ่อจึง ทำกระจกมนตร์เพื่อให้พระไวยทราบความจริง ยันต์นี้มีกฤตยาคมทางค้นหาสิ่งของต่างๆ เช่นเดียวกับที่ขุนแผนใช้จับเสน่ห์นางสร้อยฟ้า ข้อแตกต่างคือยันต์นี้ให้ลงทำเป็นเทียน ส่วน ขุนแผนใช้วิธีลงยันต์บนกระดานชนวนแล้วลบเอาผงใส่กระจก เป็นต้น

๒.๕ การตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับความเชื่อในศาสนา

การตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับความเชื่อในศาสนา เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์คือรูปภาพ ร่วมกับความเชื่อในศาสนา ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ เทพเจ้า สัตว์หิมพานต์ และชื่อบุคคล จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๘๓ ชื่อ เช่น

ยันต์พระเจ้าเข้านิโรธ

พระเจ้า ในที่นี้หมายถึง พระพุทธเจ้า ส่วน เข้านิโรธ หรือนิโรธสมาบัติ หมายถึง การดับสัญญาความจำได้หมายรู้ และเวทนาการเสวยอารมณ์ เรียก เต็มว่า เข้าสัญญาเวทนิโรธ ซึ่งพระอรหันต์และพระอนาคามีที่ได้สมาบัติ ๘ แล้วจึงจะเข้านิโรธ สมาบัติได้ (พระธรรมปิฎก ๒๕๔๖ : ๑๐๔ – ๑๐๕) ยันต์นี้เป็นรูปพระพุทธเจ้าในท่านั่งเข้านิโรธ

ยันต์นกคุ้ม *

นกคุ้มหรือนกคุ้ม เป็นพระชาติหนึ่งที่พระโพธิสัตว์ ก่อนจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน ยันต์นี้เป็นรูปนกคุ้มอยู่กลางยันต์

* ยันต์นี้เป็นยันต์รูปภาพ ปรากฏเป็นชื่อยันต์ลำดับที่ ๒๕๐ ในภาคผนวก ก จึงจัดอยู่ในกลวิธีการตั้ง ชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน ดูตัวอย่างภาพยันต์ในภาคผนวก ข หน้า ๑๔๗

ยันต์ตราพระอิศวร

พระอิศวรหรือพระศิวะ เป็นมหาเทพผู้ล้างผู้ทำลายโลก ซึ่งถือกันว่าทำให้สะอาดปราศจากโทษมลทิน เพื่อให้มีกำเนิดใหม่ (พระยาสังฆาภิรมย์ ๒๕๕๐ : ๑๒) ในคัมภีร์ปัทมปุราณะกล่าวว่า พระมनुสวามิภวัตร ซึ่งเรียกนามโดยตรงว่าพระปรพรม ซึ่งหมายถึงพระนารายณ์หรือพระวิष्ณุได้ทรงสร้างพระอิศวรหรือพระศิวะมาากาลจากบั้นกลางพระองค์เพื่อช่วยกันสร้างโลก (พระยาสังฆาภิรมย์ ๒๕๕๐ : ๑๔) รูปโฉมพระอิศวรมักมีสี่กายขา มีสามตา ตาที่สามนี้อยู่ตรงหน้าผาก มีรูปพระจันทร์ครึ่งซีกอยู่เหนือตาที่สามนั้น เกศามุ่นเป็น ขฎ्ฐารูปร่าง มีประจำกะโหลกหัวคนคล้องคอ มีสังวาลเป็นงู สอสินีล นุ่งหนังเสือ หนังช้างหรือ หนังควาย บางทีก็เปลือยกาย สถิต ณ เขาไกรลาส มีภูตผีเป็นบริวาร มีอาวุธตรีศูลชื่อปีนาท ฆนูชื่ออชคพ คทาหยอดหัวกะโหลกชื่อขัฏ्ฐวงค์ บางทีก็ถือบ่วงบาศ บันฑะเขว้ มฤค หรือสังข์ มีพระมหาลีขี้อูมาหรือปารวตี ทรงโคอุศุกราชเผือกชื่อนันทิ (พระยาสังฆาภิรมย์ ๒๕๕๐ : ๑๔ – ๑๕) ยันต์นี้เป็นอักขระอยู่ในตรารูปวงกลมซึ่งถือเป็นรูปภาพตามเกณฑ์องค์ประกอบของยันต์

ยันต์ปัญจมุขี

ปัญจมุขี เป็นอีกพระนามหนึ่ง ของพระอิศวร แปลว่า ผู้มีห้าหน้า พวกพราหมณ์ในอินเดียแถบตะวันตกเชื่อว่าหากบูชาแล้วจะหายจากอาการเจ็บป่วยและ อาจบนขอลูกก็ได้ (พระยาสังฆาภิรมย์ ๒๕๕๐ : ๑๖) ยันต์นี้เป็นรูปพระอิศวรมี ๕ หน้า

ยันต์ท้าวเวสสุวรรณ

ท้าวเวสสุวรรณหรือท้าวเวรหรือท้าวไพศพนมหาราช เป็น หนึ่งในท้าวจตุโลกบาล ทรงปกครองพวกยักษ์ อยู่ทางทิศเหนือของเขาศิวะเมรุ ดังความใน ไตรภูมิพระร่วงว่า “แลเทพยดาผู้เป็นพระญาฝ่ายอุดรชื่อท้าวไพศพนมหาราชเป็นพระญาแก่หมู่ยักษ์ทั้งหลาย” (พญาสิทธิ ๒๕๔๓ : ๒๐๔) ส่วนในไตรเพท กล่าวว่า ท้าวเวสสุวรรณเป็นอธิบดีของ พวกอสูรและรากษสตลอดจนพวกภูตผี (พระยาสังฆาภิรมย์ ๒๕๕๐ : ๔๕) ยันต์นี้เป็นรูปท้าว เวสสุวรรณยืนเหนือแท่นในท่ากางขาย่อตัวเล็กน้อยสองมือกุมกระบอง

ยันต์อสูรินทราหู

อสูรินทราหูหรือพระราหู ในทางพุทธศาสนากล่าวว่า อสูรินทราหูเป็นพระโอรสของท้าวเวปจิตติผู้ครองอสูรพิภพ หลงลำพองในความใหญ่โตของ ร่างกายตนจึงหมิ่นแคลนพระพุทธเจ้าว่าเป็นมนุษย์ มีพระกายเล็ก ไม่สมควรที่ตนจะไปก้มเศียรให้ พระพุทธเจ้าจึงทรงกระทำปาฏิหาริย์เนรมิตพระวรกายให้ใหญ่โตกว่าอสูรินทราหูหลายเท่า เพื่อให้ อสูรินทราหูลดมานะทิฐิอันกระด้างลง (พระพิมลธรรม ๒๕๓๓ : ๒๕๕ – ๒๖๒) ส่วนในศาสนา ฮินดู พระราหูเป็นเจ้าแห่งอุกกาบาต เป็นผู้คุ้มครองโลกอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ในคัมภีร์

เฉลิมไตรภพอันเป็นคัมภีร์เกี่ยวกับโหราศาสตร์กล่าวว่า พระราหูมีกำลัง ๑๒ เพราะพระอิศวรได้สร้างพระราหูด้วยหัวผีโขมด ๑๒ หัว นำมาป่นด้วยพระเวทแล้วพรมด้วยน้ำอมฤตจึงบังเกิดเป็นพระราหู ในทางโหราศาสตร์ถือว่าพระราหูเป็นอสูรหรือเทวดาที่ให้โทษให้ความร้ายแรงพอๆ กับพระเสาร์ (ธนาภิต ๒๕๔๖ : ๒๐๓) ยันต์นี้เป็นรูปอสูรอินทราหูกำลังจับพระจันทร์

ยันต์นาคเกี้ยว

นาคหรือพญานาค เป็นสัตว์หิมพานต์จำพวกหนึ่งในชั้นปริตตคาถา กล่าวว่า นาคมี ๔ ตระกูล ได้แก่ วิรูปกษัย เอราปถ ฉัพพยาปุตตะ และกัณหาโคตรมะ (สรเมธี วชิรปราการ ๒๕๕๑ : ๕๓) ในไตรภูมิพระร่วงยังได้จำแนกนาคออกเป็น ๒ ประเภทตามถิ่นที่อยู่ ได้แก่ ถลชะและชลชะ หรือ นาคบกกับนาคน้ำ ดังความว่า “นาคนั้นยังมีสองสิ่งๆ หนึ่งชื่อ ถลชะ สิ่งหนึ่งชื่อ ชลชะ” (พญาภิไธย ๒๕๔๓ : ๔๔) นาคที่ปรากฏชื่อในสมัยพุทธกาลมีมากมาย เช่น ท้าวมุจลินทร์นาคราช และท้าวหนโตนันนาคราช เป็นต้น นาคบางตัวมีอายุยืนยาวมาก เช่น พญาภพนาคราช ซึ่งอยู่ได้ยาวนานในแม่น้ำน่านรักษาเป็นผู้พิทักษ์รักษาธาตุทองคำอันเป็นเครื่องบริวารอย่างหนึ่งของพระโพธิสัตว์ในชาติสุดท้ายก่อนจะได้ตรัสรู้เป็นองค์พระพุทธเจ้า (ศักดิ์ศรี เข้มมั่นคง ๒๕๔๒ : ๓๐๐๕ – ๓๐๑๐) ส่วนทางศาสนาฮินดูตามตำนานอุปปาดิเกะ กล่าวว่า พญานาคเป็นโอรสของพระกัศยปเทพบิดรและนางกัทร ส่วนเมืองที่อยู่ที่เรียกว่าบาดาลนั้น ตามวิญญูปุราณะ และปัทมปุราณะ กล่าวว่า มีถึง ๓ ชั้น เรียงลำดับซ้อนๆ กันลงไป ได้แก่ อุตล วิตล สุตล ตลาตล มหาตล รสาตล และปาตล (พระยาสังฆาภิรมย์ ๒๕๕๐ : ๔๕) ยันต์นี้เป็นรูปนาคสองตัวเกี่ยวกันหรือพันกัน

ยันต์พระสังขกระเจาย

พระสังขกระเจายหรือพระสังกัจจายน์ ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นเอตทัคคะคือบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางจำแนกอรรถแห่งภยิตโดยพิสดาร (สุชีพ ปุณฺณานุภาพ ๒๕๓๕ : ๔๕๔) พระสังกัจจายน์ชื่อเดิมว่า กัญจนะ เป็นบุตรในตระกูลพราหมณ์กัจจายโคตรหรือกัจจายโคตร ซึ่งเป็นสกุลพราหมณ์ปุโรหิตในราชสำนักของพระเจ้าจันทรปัชโชตแห่งกรุงอุชเชนี เมืองหลวงของแคว้นอวันตี พระไตรปิฎกฉบับมัคคกัณฑ์กถาและปรมัตถทีปนี กล่าวว่า พระสังกัจจายน์ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ตั้งแต่วันแรกที่ได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าแม้ว่าขณะนั้นยังไม่ได้บวชเป็นพระภิกษุ (อรชุน กรุนนท์ ๒๕๕๐ : ๘๐) ยันต์นี้เป็นรูปพระสังกัจจายน์ในท่านั่งสมาธิ

ยันต์ชุก

ชุก เป็นชื่อตัวละครในชาดกซึ่งจัดเป็นความเชื่อในศาสนา ในเวสสันดรชาดก กล่าวว่า ชุกได้ทูลขอพระโอรสและพระธิดาของพระเวสสันดร

คือชาติและกัณหาเพื่อนำไปเป็นทาสรบใช้ ต่อมาพระเจ้าสญชัยทรงเห็นเข้าจึงโปรดให้นำทรัพย์มาไถ่พระราชันต์คาทั้งสองคืน ยันต์นี้เป็นรูปชุกถือนไม้เท้าสะพายย่าม เป็นต้น

๒.๖ การตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับกฤตยาของยันต์

การตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับกฤตยาของยันต์ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามอักขระคาถาในยันต์ ร่วมกับผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการใช้ยันต์ซึ่งเป็นคุณสมบัติประจำยันต์แต่ละยันต์ จากการศึกษาพบเพียงชื่อเดียว คือ

ยันต์พระอักขระวิเศษ

พระอักขระ ในที่นี้หมายถึง วิกัตติในภาษาบาลีซึ่งใช้ประกอบท้ายศัพท์ทำให้ศัพท์เป็นบท วิกัตติแยกเป็น ๒ ชนิด ได้แก่ วิกัตตินาม แสดงหน้าที่พจน์ เพศ และการก ส่วนวิกัตติกริยา แสดงบุรุษ กาล มาตา และวาจกของศัพท์นั้น (สุภาพร มากแจ้ง ๒๕๒๖: ๘๖) เช่น ปุริส + ลี เป็น ปุริโส “อันว่าบุรุษ” ปุริส + โย เป็น ปุริสา “อันว่าบุรุษทั้งหลาย” เป็นต้น ยันต์นี้มีกฤตยาพิเศษมากมาย สุดแต่จะเลือกใช้ตามประสงค์

๒.๗ การตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับเกณฑ์อื่นๆ

การตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับอื่นๆ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์คือรูปภาพ ร่วมกับชื่อของตัวละครในวรรณคดี จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๕ ชื่อ เช่น

ยันต์จระเข้เถรกวาด

ยันต์นี้ให้ลงจระเข้ที่แกะสลักจากไม้รักซ้อนซึ่งเป็นองค์ประกอบของยันต์ด้านรูปภาพจากนั้นนำไปแช่ลงในน้ำมันหอม ส่วน เถรกวาด (เขียนสะกดตามต้นฉบับตำรายันต์) หรือเถนกวาด (เขียนสะกดตามวรรณคดี) เป็นชื่อของตัวละครในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน เนื้อเรื่องตอนหนึ่งได้กล่าวถึง นางสร้อยฟ้าริษยานางศรีมาลาจึงไปขอร้องให้เถนกวาดทำเสน่ห์ให้พระไวยหลงไหลตนและชิงชิงนางศรีมาลา ต่อมาถูกพลาญชุมพลจับได้จึงหนีไปอยู่เมืองเชียงใหม่ ด้วยความเคียดแค้นพลาญชุมพลเถนกวาดจึงแปลงกายเป็นจระเข้แล้วล่องแม่น้ำลงมาอาละวาดที่กรุงศรีอยุธยา พระพันวสาจึงมีรับสั่งให้พลาญชุมพลไปปราบ

ยันต์หนุมานเชิญธง

หนุมาน เป็นชื่อของตัวละครในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ หนุมานเป็นพญาวานรเผือก เป็นลูกของพระพายกับนางสวาหะ ต่อมาได้เป็นทหารเอกของพระราม หนุมานเป็นพญาวานรที่มีฤทธิ์มากเนื่องจากมีกำเนิดมาจากกำลังและศาสตราวุธ

ทั้ง๓ ของพระอิศวร ได้แก่ คทา ตรี และจักรแก้ว ยันต์นี้เป็นรูปหนุมานถือธงในท่าทะยาน เป็นต้น

๒.๘ การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนากับกฤตยาคมของยันต์

การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนากับกฤตยาคมของยันต์ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า คัมภีร์ในศาสนา บทสวด เทพเจ้าและสัตว์หิมพานต์ ร่วมกับผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการใช้ยันต์ซึ่งเป็นคุณสมบัติประจำยันต์แต่ละยันต์ จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๑๔ ชื่อ เช่น

ยันต์พุทธเมตตา

พุทธ หมายถึง พระพุทธเจ้า ส่วนเมตตา หมายถึง พระเมตตาของพระพุทธเจ้า และยังหมายถึงคุณธรรมที่ควรยึดถือประการหนึ่งในพรหมวิหารด้วย ยันต์นี้มีกฤตยาคมทางเมตตา

ยันต์มหาจักรอนันตคุณ

มหาจักร เป็นความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ซึ่งจัดอยู่ใน โยชิตศาสตร์อันเป็นสูตรที่ย่อสาระสำคัญในคัมภีร์พระเวทในศาสนาฮินดู (สุมาลี มหณรงค์ชัย ๒๕๔๖ : ๓๑) ส่วน อนันตคุณ หมายถึงคุณอันวิเศษของยันต์ ยันต์นี้มีกฤตยาคมสารพัด

ยันต์นโมตาบอด

นโม เป็นภาษาบาลีแปลว่า นอบน้อม เป็นคำแรกใน บทนมัสการที่ใช้สวดเริ่มต้นก่อนที่จะมีพิธีกรรมทางพุทธศาสนา เรียกกันโดยทั่วไปว่า บทไหว้ครู (สำราญ นักการเรือน ๒๕๔๘ : ๑๕) ส่วน ตาบอด ในที่นี้หมายถึง ไม่เห็น ผิดพลาด ยันต์นี้มีกฤตยาคมทางแคล้วคลาด คือศัตรูไม่อาจทำอันตรายได้

ยันต์ตวาดหิมพานต์

ตวาด เป็นอาการที่แผดเสียงด้วยความโกรธเพื่อแสดงอำนาจ ส่วน หิมพานต์ ในที่นี้หมายถึงสัตว์หิมพานต์ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีฤทธิ์มีอำนาจมาก ยันต์นี้มีกฤตยาคมทางอำนาจ คือแม้แต่สัตว์หิมพานต์ยังต้องเกรงเกรง เป็นต้น

๓. กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกัน

กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกัน หมายถึง การนำเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์ ได้แก่ วิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ ความเชื่อในศาสนา

กฤตยาคมของยันต์ และเกณฑ์อื่นๆ สามเกณฑ์มาประกอบกันเพื่อใช้พิจารณาในการตั้งชื่อยันต์ จากการศึกษาพบทั้งสิ้น ๑๑ ชื่อ ดังนี้

๓.๑ การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ และความเชื่อในศาสนา

การตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ และความเชื่อในศาสนา เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามขั้นตอนในการทำ รูปแบบการใช้ยันต์ และรูปภาพซึ่งแสดงความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์หิมพานต์ จากการศึกษาพบเพียงชื่อเดียว คือ

ยันต์พญานาคลงแหวน

พญานาค เป็นสัตว์หิมพานต์มีความเกี่ยวข้องกับ พุทธศาสนาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม กล่าวคือ หากพิจารณานาคในเชิงสัตว์หิมพานต์ชนิดหนึ่ง ตามพุทธประวัติก็จะพบว่ามียานหลายตัวที่มีบทบาทในการปกป้องคุ้มครองพระศาสนา เช่น พญามุจลินท์ที่แผ่พังพานกันฝนถวายพระพุทธเจ้า หรือพญากาฬนาคราชที่เป็นผู้พิทักษ์ถาดทองของพระพุทธเจ้าที่จะมาตรัสรู้ในกัปนี้ เป็นต้น แต่หากพิจารณานาคในเชิงสถานภาพบุคคลก็จะพบว่า นาคเป็นคำที่คนไทยใช้เรียกบุคคลที่กำลังจะอุปสมบท หรือผู้ที่จะเป็นกรรมทายาทของ พระพุทธเจ้าต่อไปในอนาคต ส่วนศาสนาฮินดูก็มีความเชื่อเกี่ยวกับพญานาคเช่นกัน ชื่อแตกต่างกัน คือ ในพุทธศาสนาเชื่อว่าพญานาคเป็นเพียงสัตว์เดรัจฉานซึ่งมีอิทธิฤทธิ์เช่นเดียวกับเทพ แต่ในศาสนาฮินดูเชื่อว่าพญานาคเป็นเทพแต่อยู่ในรูปของสัตว์หรือเป็นกึ่งเทพกึ่งสัตว์ ยันต์นี้เป็นรูป พญานาค ๒ ตัว เลื้อยอยู่ในลักษณะซ้อนกัน ตรงลำตัวมีอักขระคาถาทอดไปตามแนวของลำตัว ส่วนแหวนในที่นี้คือแหวนพिरอดซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ยันต์ ยันต์พญานาคลงแหวนใช้การลงยันต์ บนกระดาดแล้วถักเป็นแหวนพिरอด

๓.๒ การตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์ ความเชื่อในศาสนา และ กฤตยาคมของยันต์

การตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์ ความเชื่อในศาสนา และ กฤตยาคมของยันต์ เป็นการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์คือรูปภาพ ซึ่งแสดงความเชื่อใน ศาสนาเกี่ยวกับพระโพธิสัตว์และเทพเจ้า และผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการใช้ยันต์นั้นๆ จาก การศึกษาพบทั้งสิ้น ๑๐ ชื่อ เช่น

ยันต์เต่าเลื้อนทำความ

เต่าเลื้อน เป็นพระชาติหนึ่งที่พระโพธิสัตว์ได้เสวยพระชาติก่อนจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน ยันต์นี้เป็นรูปเต่า ตรงกระดองมีอักขระคาถา ยันต์นี้มักใช้ในทางคติความเพราะมีกฤตยาคมทำให้ผู้ที่ถูกกระทำมีสติเลอะเลือนให้การขัดกันเองจนต้องแพ้คดีไปในที่สุด

ยันต์เทพราจวน

เทพหรือเทวดา เป็นชาวสวรรค์ซึ่งมีรูปโฉมอันวิจิตรเป็นผู้มีดาทิพย์หุทิพย์และกินอาหารทิพย์ ทั้งยังสามารถเนรมิตตนและเหาะเหินเดินอากาศได้ ส่วนราจวน หมายถึง ความกระสันถึง ยันต์นี้เป็นรูปเทพประทับยืน และมีอักขระคาถาล้อมอยู่ด้านบน ให้ลงทำเป็นเทียน ผู้ถูกกระทำจะกระสันถึงผู้กระทำจนทนอยู่ไม่ได้ เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์เกณฑ์และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ดังตาราง ต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ ๒ ความถี่และค่าเฉลี่ยร้อยละของกลวิธีการตั้งชื่อยี่ห้อของคนไทย

ลำดับ	กลวิธีการตั้งชื่อยี่ห้อของคนไทย	ความถี่	ร้อยละ
	กลวิธีการตั้งชื่อยี่ห้อโดยใช้เกณฑ์เดียว	๕๒๓	๗๒.๔๗
๑.	วิธีการทำและใช้ยี่ห้อ	๑๒๕	๑๗.๗๔
๒.	องค์ประกอบของยี่ห้อ	๕๖	๗.๗๐
๓.	ความเชื่อในศาสนา	๒๐๑	๒๗.๖๕
๔.	กฤตยาคมของยี่ห้อ	๑๓๗	๑๘.๘๓
๕.	เกณฑ์อื่นๆ	๔	๐.๕๕
	กลวิธีการตั้งชื่อยี่ห้อโดยใช้สองเกณฑ์ประกอบกัน	๑๘๕	๒๕.๕๕
๑.	วิธีการทำและใช้ยี่ห้อ + องค์ประกอบของยี่ห้อ	๑๑	๑.๕๑
๒.	วิธีการทำและใช้ยี่ห้อ + ความเชื่อในศาสนา	๓๕	๔.๘๑
๓.	วิธีการทำและใช้ยี่ห้อ + กฤตยาคมของยี่ห้อ	๓๖	๔.๙๕
๔.	วิธีการทำและใช้ยี่ห้อ + เกณฑ์อื่นๆ	๔	๐.๕๕
๕.	องค์ประกอบของยี่ห้อ + ความเชื่อในศาสนา	๘๓	๑๑.๔๑
๖.	องค์ประกอบของยี่ห้อ + กฤตยาคมของยี่ห้อ	๑	๐.๑๔
๗.	องค์ประกอบของยี่ห้อ + เกณฑ์อื่นๆ	๕	๐.๖๕
๘.	ความเชื่อในศาสนา + กฤตยาคมของยี่ห้อ	๑๔	๑.๙๓
	กลวิธีการตั้งชื่อยี่ห้อโดยใช้สามเกณฑ์ประกอบกัน	๑๑	๑.๕๔
๑.	วิธีการทำและใช้ยี่ห้อ + องค์ประกอบ + ความเชื่อในศาสนา	๑	๐.๑๔
๒.	องค์ประกอบ + ความเชื่อในศาสนา + กฤตยาคม	๑๐	๑.๔๐
รวม		๗๒๓	๑๐๐

จากตารางแสดงเห็นว่า กลวิธีการตั้งชื่อยี่ห้อโดยใช้เกณฑ์เดียวเป็นกลวิธีการตั้งชื่อยี่ห้อที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๔๗ รองลงมาคือกลวิธีการตั้งชื่อยี่ห้อโดยใช้สองเกณฑ์ประกอบกัน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕๕ ส่วนกลวิธีการตั้งชื่อยี่ห้อโดยใช้สามเกณฑ์ประกอบกันเป็นกลวิธีการตั้งชื่อที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๔ ทั้งนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลวิธีการตั้งชื่อยี่ห้อโดยใช้เกณฑ์เดียวได้รับความนิยมมากที่สุด เนื่องจากการตั้งชื่อโดยใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งเพียงประการเดียวเป็นวิธีที่การตั้งชื่อที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน นอกจากนี้ยังเป็นการตั้งชื่อที่แสดงแนวคิดหรือการบอกคุณสมบัติของยี่ห้อนั้นๆ ได้ชัดเจนที่สุดด้วย

และเมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้สองเกณฑ์ประกอบกัน และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้สามเกณฑ์ประกอบกันก็จะพบว่า ยิ่งใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์ประกอบกันมากขึ้นเพียงใด อัตราร้อยละซึ่งแสดงความนิยมในการตั้งชื่อยันต์ก็จะยิ่งลดน้อยลงตามลำดับ

เมื่อพิจารณากลวิธีย่อยที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียวพบว่า กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนาเป็นกลวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๕ นอกจากนี้กลวิธีดังกล่าวยังเป็นกลวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในการตั้งชื่อยันต์อีกด้วย เมื่อพิจารณากลวิธีย่อยที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกันพบว่า กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับความเชื่อในศาสนาเป็นกลวิธีที่ปรากฏการใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๑ และเมื่อพิจารณากลวิธีย่อยที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกันพบว่า กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์ประกอบกับความเชื่อในศาสนาและกฤตยาคมของยันต์เป็นกลวิธีที่ปรากฏการใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๐ ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเกณฑ์ความเชื่อในศาสนาเป็นเกณฑ์ที่ได้รับความนิยมในการตั้งชื่อยันต์มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากกลวิธีย่อยที่ปรากฏการใช้มากที่สุดทั้งในส่วนของกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกัน ต่างก็ปรากฏการใช้เกณฑ์ความเชื่อในศาสนาเป็นเกณฑ์หนึ่งในกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การตั้งชื่อยันต์ของคนไทยมุ่งแสดงความเชื่อในศาสนาโดยเฉพาะพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่อดีตต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันนั่นเอง

บทที่ ๔

ความหมายของชื่อย่นต์ของคนไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นความหมายของชื่อย่นต์ของคนไทย ซึ่งรวบรวมมาจากตำราย่นต์ทั้งหมด ๑๒๗ ชื่อ ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ความหมายของชื่อย่นต์ ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ความหมายรวมของชื่อ แต่จะวิเคราะห์โดยใช้การแยกหน่วยศัพท์แต่ละหน่วยที่แสดงความหมายแต่ละความหมายออกจากกัน และจัดกลุ่มไว้ตามกลุ่มความหมาย โดยหน่วยศัพท์ในงานวิจัยนี้หมายถึง หน่วยพื้นฐานที่ปรากฏในคลังคำศัพท์ที่เป็นแม่คำหรือคำตั้งและลูกคำ ซึ่งได้กำหนดความหมายเป็นการเฉพาะแล้วในพจนานุกรม เช่น ย่นต์กันภัย ประกอบด้วย ๒ หน่วยศัพท์ ได้แก่ “กัน” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “กีดขวางไว้ไม่ให้เข้ามาหรือออกไป หรือไม่ให้เกิดมีขึ้น” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๑๐๔) และ “ภัย” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “สิ่งที่น่ากลัว, อันตราย” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๘๑๕) ส่วน ย่นต์คุ้มกัน ถือเป็น ๑ หน่วยศัพท์ เพราะ “คุ้มกัน” ปรากฏเป็นลูกคำของ “คุ้ม” หมายถึง “คอยป้องกันให้ปลอดภัย, คุ้มครองให้พ้นจากบางสิ่งบางอย่าง” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๒๕๔) เป็นต้น

นอกจากนี้ หน่วยศัพท์ที่มีคำว่า “พระ” ปรากฏอยู่ข้างหน้าคำ เช่น “พระอิศวร” ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยถือว่าเป็นหน่วยศัพท์เดี่ยว และพิจารณาความหมายจากหน่วยศัพท์ที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายเป็นหลักคือ “อิศวร” ซึ่งหมายถึง “ชื่อเรียกพระศิวะซึ่งเป็นพระเจ้าองค์หนึ่งของพราหมณ์” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๑๓๓๕) เนื่องจากคำว่า “พระ” เป็นคำที่ใช้ประกอบหน้าคำอื่นเพื่อแสดงความยกย่อง เช่น พระอิศวร พระนารายณ์ พระวิษณุ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๓๖๒) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ความหมายผู้วิจัยได้ยึดความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (๒๕๔๖), พจนานุกรมบาลี – ไทย (๒๕๔๖), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ (๒๕๔๖), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม (๒๕๔๖), นามานุกรมขุนช้าง – ขุนแผน (๒๕๐๘), นามานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (๒๕๔๘) และนามานุกรมรามเกียรติ์ (๒๕๔๖) เป็นเกณฑ์

ส่วนหน่วยศัพท์ที่ไม่มีความหมายปรากฏในพจนานุกรม ได้แก่ ชื่อเฉพาะและศัพท์ในภาษาบาลีบางคำ ผู้วิจัยได้สอบถามจากผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญทางภาษา

ผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างการวิเคราะห์และจัดกลุ่มความหมายพอสังเขป ดังนี้

ย่นต์พระไตรปิฎก ประกอบด้วย ๑ หน่วยศัพท์ คือ “พระไตรปิฎก” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามี ๓ ปิฎก คือ พระวินัย เรียก วินัยปิฎก

พระสูตร เรียก สุตตันตปิฎก พระอภิธรรม เรียก อภิธรรมปิฎก, ตรีปิฎก ก็ว่า” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๔๘๓) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ

ย่นต์กำบัง ประกอบด้วย ๑ หน่วยศัพท์ คือ “กำบัง” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “บัง เช่น หาทีกำบังฝน, บังอย่างมิดชิด เช่น กำบังกายเข้าไป” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๑๒๑) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะ

ย่นต์เกราะเพชร ประกอบด้วย ๒ หน่วยศัพท์ ได้แก่ “เกราะ” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “เครื่องสวมใส่หรือเครื่องหุ้มสำหรับป้องกันอาวุธหรืออันตราย เช่น เสื้อเกราะ” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๑๔๐) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร และ “เพชร” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “ชื่อแก้วที่แข็งที่สุดและมีความแวววาวมากกว่าพลอยอื่นๆ ใช้ทำเครื่องประดับหรือใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรม” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๓๕๓) ผู้วิจัยจัดไว้ในความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร

ย่นต์ดอกจำปา ประกอบด้วย ๒ หน่วยศัพท์ ได้แก่ “ดอก” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “ส่วนหนึ่งของพรรณไม้ที่ผลิออกจากต้นหรือกิ่ง มีหน้าที่ทำให้เกิดผลและเมล็ดเพื่อสืบพันธุ์ เรียกเต็มว่า ดอกไม้” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๓๕๖) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ และ “จำปา” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “ชื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ ดอกสีเหลืองอมส้ม กลีบดอกใหญ่ยาว มีหลายกลีบ กลิ่นหอม” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๓๐๕) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ

ย่นต์พระพุทธรุณ ประกอบด้วย ๑ หน่วยศัพท์ คือ “พระพุทธรุณ” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “คุณของพระพุทธรุเจ้าอย่างย่อที่สุด มี ๓ ประการ คือ พระบริสุทธิคุณ พระปัญญาคุณ พระกรุณาคุณ” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๓๕๕) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง

ย่นต์ทศเทพ ประกอบด้วย ๒ หน่วยศัพท์ ได้แก่ “ทศ” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “สิบ, มักใช้เป็นส่วนหน้าสมาส” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๕๐๗) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวน และ “เทพ” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “เทวดา” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๕๓๕) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ

ย่นต์ชาตรี ประกอบด้วย ๑ หน่วยศัพท์ คือ “ชาตรี” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “ผู้ที่มีศิลปะวิชาอาคมหรือฝีมือลายมือในการต่อสู้ เช่น ชายชาตรี” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๓๕๕) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ

ย่นต์ไฟสุมขน ประกอบด้วย ๑ หน่วยศัพท์ คือ “ไฟสุมขน” ปรากฏเป็นลูกคำของ “ไฟ” หมายถึง “ไฟที่คุกรุ่นอยู่ในขนไม้ขนาดใหญ่ ดับยาก, โดยปริยายหมายถึงอารมณ์

รัก โกรธ หรือแค้นเป็นต้น ที่ร้อนรุ่มอยู่ในใจ”(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๘๑๖) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก

ย่นต์ก้นดุง ประกอบด้วย ๒ หน่วยศัพท์ ได้แก่ “ก้น” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “ส่วนล่างของภาชนะ เช่น ก้นหม้อ”(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๗) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งและทิศทาง และ “ดุง” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “เครื่องใช้สำหรับใส่สิ่งของ ทำด้วยผ้าหรือกระดาษเป็นต้น ก้นปิด ปากเปิด บางชนิดที่ปากมีหูรูดหรือหูหิ้ว”(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๔๕๔) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร

ย่นต์ตะกรุดสี่ดอก ประกอบด้วย ๓ หน่วยศัพท์ ได้แก่ “ตะกรุด” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “เครื่องรางอย่างหนึ่ง ทำด้วยโลหะหรือใบลานเป็นต้น โดยปรกติลงคาถาอาคมแล้วม้วนเป็นรูปกลมยาวและกลวง, ตะกรุด กี่ว่า”(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๔๓๘) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ “สี่” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “จำนวนสามบวกหนึ่ง”(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๑๑๕๗) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวน และ “ดอก” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “ลักษณะนามของสิ่งของบางอย่าง”(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๓๕๖) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำแยกประเภท

ย่นต์ก้นไข่ ประกอบด้วย ๒ หน่วยศัพท์ ได้แก่ “ก้น” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “กีดขวางไว้ไม่ให้เข้ามาหรือออกไป หรือไม่ให้เกิดขึ้น”(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๑๐๔) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะ และ “ไข่” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “ความเจ็บป่วย”(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๒๑๐) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรคภัยและความขัดแย้ง

ย่นต์พิชัยสงคราม ประกอบด้วย ๑ หน่วยศัพท์ คือ “พิชัยสงคราม” ปรากฏเป็นลูกคำของ “พิชัย” หมายถึง “ตำราว่าด้วยกลยุทธ์, ตำราว่าด้วยวิธีการเอาชนะในสงคราม”(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๗๘๗) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับอักษรและชื่อต่างๆ

ย่นต์หัวใจอิติปิโส ประกอบด้วย ๒ หน่วยศัพท์ ได้แก่ “หัวใจ” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง อักษรย่อของหลักธรรมหรือข้อความต่างๆ ที่ผูกไว้เพื่อกำหนดจำได้ง่าย นิยมว่าเป็นของขลัง เช่น หัวใจร้อยดวงว่า พุ ส นิ ม”(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๑๒๘๓) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ และ “อิติปิโส” ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของแม่คำ หมายถึง “แม่เพราะอย่างนี้”(พระธรรมปิฎก ๒๕๔๖ : ๒๒๒) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำประกอบความ

ยันต์เพดาน ประกอบด้วย ๑ หน่วยศัพท์ คือ “เพดาน” ปรากฏเป็นแม่คำ หมายถึง “ส่วนที่สูงที่สุดของห้องเป็นต้น ไม่ว่าจะมียี่สิบหรือไม่กี่ตาม” (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๓๕๘) ผู้วิจัยจัดไว้ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น

กลุ่มความหมายของชื่อยันต์ของคนไทย

ผลการวิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์ทั้งหมด ๓๒๓ ชื่อ พบว่า ชื่อยันต์ของคนไทย เกิดจากการประกอบหน่วยศัพท์ที่มีความหมายต่างๆ กัน รวมทั้งสิ้น ๑,๕๔๗ หน่วยศัพท์ ทั้งนี้ในการนับจำนวนหน่วยศัพท์ผู้วิจัยจะนับหน่วยศัพท์ทุกหน่วยศัพท์ที่นำมาประกอบเป็นชื่อยันต์ ผลการวิเคราะห์สามารถจำแนกความหมายของชื่อยันต์ได้เป็น ๑๔ กลุ่มความหมาย โดยผู้วิจัยได้จัดหน่วยศัพท์ที่มีความหมายในทำนองเดียวกันไว้ในกลุ่มความหมายเดียวกัน เช่น หน่วยศัพท์ที่หมายถึงพุทธศาสนา ศาสนาฮินดู และความเชื่อต่างๆ ถือเป็นความหมายย่อยในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ ส่วนหน่วยศัพท์ที่หมายถึงกิริยาอาการ สภาพ ลักษณะ และคุณลักษณะต่างๆ ถือเป็นความหมายย่อยในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะ เป็นต้น ซึ่งทั้ง ๑๔ กลุ่มความหมาย สามารถแสดงโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ ความถี่และร้อยละของกลุ่มความหมายของชื่อยันต์ของคนไทย

ลำดับ	กลุ่มความหมาย	ความถี่	ร้อยละ
๑.	ศาสนาและความเชื่อ	๓๓๕	๒๔.๕๔
๒.	กิริยาและคุณลักษณะ	๓๑๔	๒๐.๒๘
๓.	ทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร	๒๑๘	๑๔.๐๘
๔.	มนุษย์และธรรมชาติ	๑๕๕	๑๒.๖๐
๕.	ความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง	๑๒๔	๘.๐๑
๖.	ลำดับและจำนวน	๕๑	๕.๘๘
๗.	ความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ	๕๖	๓.๖๒
๘.	อารมณ์ความรู้สึก	๔๑	๒.๖๕
๙.	ตำแหน่งและทิศทาง	๓๔	๒.๒๐
๑๐.	คำแยกประเภท	๒๕	๑.๖๒
๑๑.	โรคภัยและความขัดแย้ง	๒๒	๑.๔๒

ตารางที่ ๓ (ต่อ)

ลำดับ	กลุ่มความหมาย	ความถี่	ร้อยละ
๑๒.	อักขระและชื่อต่างๆ	๑๓	๑.๑๐
๑๓.	คำประกอบความ	๑๖	๑.๐๓
๑๔.	สถานที่และสิ่งปลูกสร้าง	๑๕	๐.๙๓
รวม		๑,๕๔๓	๑๐๐

จากตารางแสดงให้เห็นว่า กลุ่มความหมายที่คนไทยนิยมนำมาใช้เป็นชื่ออันดับมากที่สุด คือ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๔ รองลงมาคือกลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒๘ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๘ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๐ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๑ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวน คิดเป็นร้อยละ ๕.๘๘ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๒ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๕ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งและทิศทาง คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๐ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำแยกประเภท คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๒ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรคภัยและความขัดแย้ง คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๒ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอักขระและชื่อต่างๆ คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๐ และกลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำประกอบความ คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๓ ส่วนกลุ่มความหมายเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งปลูกสร้างพบน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๐.๙๓ ตามลำดับ ซึ่งทั้ง ๑๔ กลุ่มความหมายต่างมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่ออันดับดังจะอธิบายต่อไป

การจัดกลุ่มความหมายของชื่ออันดับของคนไทย

ความหมายที่ใช้ในการตั้งชื่ออันดับของคนไทยสามารถจำแนกได้เป็น ๑๔ กลุ่มความหมาย โดยแต่ละกลุ่มความหมายพิจารณาจัดหน่วยศัพท์ที่มีความหมายย่อยในทำนองเดียวกันไว้ในกลุ่มความหมายเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างหน่วยศัพท์ และตัวอย่างชื่ออันดับ ดังนี้

๑. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ พระไตรปิฎก หลักธรรมคำสอน พระสาวก บุคคลในพุทธประวัติและชาดกต่างๆ ศาสนาฮินดู ได้แก่ ความเชื่อเรื่องพระเป็นเจ้า ไสยศาสตร์ และโหราศาสตร์ และความเชื่อต่างๆ อันเกิดจากการผสมผสานความเชื่อทั้งในพุทธศาสนาและศาสนาฮินดูเข้าด้วยกัน ได้แก่ สวรรค์ เทวดา ปีศาจ สัตว์หิมพานต์ และเครื่องรางของขลังต่างๆ

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น พระพุทธเจ้า พระวิปัสสิ (ชื่อพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง) พระเจ้าห้าพระองค์ พระโพธิสัตว์ พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก ไตรลักษณ์ โพฆณัง (ธรรมที่เป็นองค์แห่งการตรัสรู้) อริยสัจจ์ พระฉิมพลี พระสังขกระเจาย จัญจมานวิกา (ชื่อบุคคลในพุทธประวัติ) ชูชก พระอิศวร นารายณ์ อาถรรพ์ เสน่ห์ มหาจักร (ดาวอัฐเคราะห์สถิตในราศีนิยมซึ่งส่งผลดีต่อเจ้าของชะตา) สวรรค์ เทพ พระอินทร์ ปีศาจ การเวก นาค ราชสีห์ หงส์ ตะกรุด และพิสมร เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อย่นต์ที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ เช่น ย่นต์พระพุทธเจ้าเดี่ยวบารมี ย่นต์พระวิปัสสิ ย่นต์พระเจ้าห้าพระองค์ ย่นต์พระโพธิสัตว์ ย่นต์พระไตรปิฎก ย่นต์พระวินัยปิฎก ย่นต์ไตรลักษณ์ ย่นต์ธงชัยสัตตโพฆณัง ย่นต์อริยสัจจ์ ย่นต์เทียนพระฉิมพลี ย่นต์พระสังขกระเจาย ย่นต์จัญจมานวิกา ย่นต์ชูชก ย่นต์ตราพระอิศวร ย่นต์นารายณ์กลืนจักร ย่นต์ทำอาถรรพ์เฝ้าบ้าน ย่นต์เสน่ห์ ย่นต์มหาจักร ย่นต์ดอกไม้อัสน์ ย่นต์เทพเจ้ายวน ย่นต์ธงชัยพระอินทร์ ย่นต์กันปีศาจ ย่นต์การเวก ย่นต์นาค เกี่ยว ย่นต์ราชสีห์ ย่นต์พญาหงส์ทอง ย่นต์ตะกรุดคงทน และย่นต์ลงพิสมร เป็นต้น

๒. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะ

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะ ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงกิริยาอาการ รวมทั้งสภาพ ลักษณะ และคุณลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏเป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น กัน กำบัง แะ ตวาด ปิด ผูก แผ่น โผน ฟุบ ลง ห่อ แดง เพ็ญ น้อย ใหญ่ และหอม เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อย่นต์ที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะ เช่น ย่นต์กันไฟ ย่นต์กำบัง ย่นต์แะน้ำมันหอม ย่นต์ตวาดหิมพานต์ ย่นต์ปิดหน้าต่าง ย่นต์ผูกข้อมือ ย่นต์เลื้อแผ่น ย่นต์ราชสีห์โผน ย่นต์เลื้อฟุบ ย่นต์ลงตะกรุด ย่นต์ห่อ

พระธาตุ ยันต์บาตรแตก ยันต์พระจันทร์เพ็ญ ยันต์จักรนารายณ์น้อย และยันต์พระนิมพลีใหญ่ เป็นต้น

๓. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงทรัพย์สินมีค่า เครื่องใช้ และอาหาร

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น แก้ว ทรัพย์สิน ทอง เพชร สามกษัตริย์ สุวรรณ กรง กระจก กระถาง เกราะ ตลับ ตะเกียง ตาช่าง เทียน ธง รูป บุหรี่ ผ้าเช็ดหน้า พระแสง สี่ฝู้งบ และน้ำอ้อย เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร เช่น ยันต์บัวแก้ว ยันต์เจริญทรัพย์สิน ยันต์กรง/ทอง* ยันต์ดาบ/เพชร ยันต์ตะกรุดสามกษัตริย์ ยันต์สุวรรณสิงห์ ยันต์เทียนขุนแผนส่องกระจก ยันต์ลงกระถาง/รูป ยันต์เกราะ/เพชร ยันต์ลงตะเกียง ยันต์เทียนมหาลาภ ยันต์ธงไตรรัตน์ ยันต์ลงบุหรี่ ยันต์ลงผ้าเช็ดหน้า ยันต์บรรจุด้ามพระแสง ยันต์ลงตลับ/สี่ฝู้ง และยันต์งบน้ำอ้อย เป็นต้น

๔. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงมนุษย์ อวัยวะ ธรรมชาติทั่วไป ได้แก่ พืช สัตว์ และโลก ปราศกฏการณ์ธรรมชาติ และภาวะตามธรรมชาติ ได้แก่ ชาติ เพศ วัย และการเกิด

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น คน บุตร เกลอ (เพื่อนสนิท) ข้อมือ หนึ่งหน้าผาก ดอก ใบ จำปา บัว พลุ จระเข้ นก เสือ หนู โลก ฝน ฟ้าผ่า ชาติ ชาย หญิง เด็ก และปฏิสนธิ เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ เช่น ยันต์ใส่กระถางรูปเรียกคน ยันต์คลอดบุตร ยันต์สี่เกลอ ยันต์ผูกข้อมือ/เด็ก ยันต์ลงหนัง/หน้าผาก/เสือ ยันต์ดอก/จำปา ยันต์ลงใบ/บัว ยันต์ลงใบ/พลุ ยันต์จระเข้ ยันต์ลงกัณนกะ ยันต์เสือโพน ยันต์กัณหนู ยันต์มหาพรหมส่องโลก ยันต์ฝนแสนห่า ยันต์กัณฟ้าผ่า ยันต์ดวงธาตุ ยันต์หัวใจชาย ยันต์หัวใจหญิง และยันต์ปฏิสนธิ เป็นต้น

* เครื่องหมาย (/) ใช้แสดงหน่วยศัพท์แต่ละหน่วยศัพท์ที่นำมาประกอบเป็นชื่อยันต์ ในกรณีที่หน่วยศัพท์ที่อยู่ติดกันนั้นมีความหมายอยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกัน

๕. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงความดีงาม ความเป็นเลิศ ความเจริญ และความรุ่งเรือง

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น บารมี พระธรรมคุณ พระพุทฺธคุณ พระสังฆคุณ กรณีย์ (เรื่องอันควรทำ) มหา วิเศษ เสฏฺฐิน (ประเสริฐ) เจริญ มงคล โชติ และรัศมี เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง เช่น ยันต์**บารมี**พระเจ้าสิบชาติ ยันต์**พระธรรมคุณ** ยันต์**พระพุทฺธคุณ** ยันต์**พระสังฆคุณ** ยันต์**หัวใจกรณีย์** ยันต์**มหาระงับ** ยันต์**ลงมงคลวิเศษ** ยันต์**หัวใจเสฏฺฐิน** ยันต์**เจริญทรัพย์** ยันต์**มงคลแปดทิศ** ยันต์**แก้วมณีโชติ** และยันต์**พระเจ้าเปล่งรัศมี** เป็นต้น

๖. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวน

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวน ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงลำดับและจำนวน

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น ปฐม ตรี สี่ ห้า สัตต อัฐ นพ ทศ โสฬส แสน เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวน เช่น ยันต์**ปฐมกัปปี** ยันต์**ตรีศกมภ์** ยันต์**ตะกรุดสี่ดอก** ยันต์**ห้ายอด** ยันต์**ธงชัยสัตต** **โพชฌงค์** ยันต์**ธงชัยอัฐจิต** ยันต์**นพไกร** ยันต์**ทศเทพ** ยันต์**โสฬสมงคล** และยันต์**แสนสาก** เหล็ก เป็นต้น

๗. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงความเป็นใหญ่ ชัยชนะ ความเก่งกล้า และอำนาจ

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น บรม จักรพรรดิ ราชะ ชัย ไกร ชาตรี สีนาค (เสียงทวาดของนักรบเพื่อให้เป็นที่เกรงขามของข้าศึก) และอำนาจ เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับความเป็นใหญ่ ชัยชนะและอำนาจ เช่น ยันต์**แก้วบรม/จักรพรรดิ** ยันต์**ราชะช้าง** ยันต์**รวิชัย** ยันต์**นพไกร** ยันต์**ชาตรี** ยันต์**มหาสินาค** และยันต์**มหาอำนาจ** เป็นต้น

๘. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงอารมณ์ และความคิดคำนึง

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น ทุกข์ นิยม ไฟสุมขอน (อารมณ์ที่ร้อนรุ่มอยู่ในใจ) เมตตา อิงฉา ราชวน (สะท้อนใจด้วยความกระสันถึง) และรำลึก เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก เช่น ยันต์พระเจ้าห้ามทุกข์ ยันต์มหานิยม ยันต์ไฟสุมขอน ยันต์เมตตา ยันต์เทียนทำคนอิงฉา ยันต์เทพราชวน และยันต์เทพรำลึก เป็นต้น

๙. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งและทิศทาง

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งและทิศทาง ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงตำแหน่งหรือบริเวณของสิ่งของเครื่องใช้ และทิศทาง

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น กัน ค้ำม ปลาย ใต้ และทิศ เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งและทิศทาง เช่น ยันต์กันสูง ยันต์บรรจุค้ำมพระแสง ยันต์ปลายเสากันฟ้าผ่า ยันต์ใต้เทียน และยันต์แปดทิศ เป็นต้น

๑๐. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำแยกประเภท

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำแยกประเภท หมายถึง หน่วยศัพท์ที่ทำหน้าที่จำแนก คำนามออกเป็นกลุ่มเป็นพวก ตามรูปร่างลักษณะหรือชนิดของสิ่งนั้น

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น ยอด ดอก และโขลง เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับคำแยกประเภท เช่น ยันต์ห้ายอด ยันต์ตะกรุดสี่ดอก และยันต์ช้างประสมโขลง เป็นต้น

๑๑. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรคภัยและความขัดแย้ง

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรคภัยและความขัดแย้ง ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงโรค ภัย และความขัดแย้งทั้งในระดับบุคคล และระดับชาติ

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น ไข้ โรค ขโมย ภัย ศัตรู ความ ยุทธ และสงคราม เป็นต้น

ตัวอย่างชื่ออันดับที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับโรคภัยและความขัดแย้ง เช่น อันดับกันไข้ อันดับกันโรคระบาด อันดับกันขโมย อันดับกันภัย อันดับแข่งศัตรู อันดับถ่วงความ อันดับกระปี่ยุทธ และอันดับออกสงคราม เป็นต้น

๑๒. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอักขระและชื่อต่างๆ

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอักขระและชื่อต่างๆ ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงอักขระหรือตัวหนังสือในภาษา ชื่อตำราการสู้รบ พระนามของพระมหากษัตริย์ และชื่อของตัวละครในวรรณคดี

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น อักขระ พิชัยสงคราม สมเด็จพระนเรศวร ขุนแผน เกรกวาด ทศกัณฐ์ และหนุมาน เป็นต้น

ตัวอย่างชื่ออันดับที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับอักขระและชื่อต่างๆ เช่น อันดับปฐมอักขระ อันดับพิชัยสงคราม อันดับตะกรุดสมเด็จพระนเรศวร อันดับเทียน ขุนแผนส่องกระจก อันดับจะเข้เกรกวาด อันดับหัวใจทศกัณฐ์ และอันดับหนุมาน เป็นต้น

๑๓. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำประกอบความ

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำประกอบความ หมายถึง หน่วยศัพท์ที่ทำหน้าที่เป็นคำประกอบความในคาถาที่มาจากพระสูตรในพุทธศาสนา และบทสรรเสริญคุณของพระพุทธเจ้า

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น ฆะเภติ (ท่านพยายามอยู่) อะโกจณิมัง (ได้ค่าแล้วซึ่งเรา) และอติปิโส (แม้เพราะอย่างนี้) เป็นต้น

ตัวอย่างชื่ออันดับที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับคำประกอบความ เช่น อันดับฆะเภติ อันดับอะโกจณิมัง และอันดับหัวใจอติปิโส เป็นต้น

๑๔. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง

กลุ่มความหมายเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงสถานที่ สิ่งปลูกสร้าง และส่วนประกอบของสิ่งปลูกสร้าง

ตัวอย่างหน่วยศัพท์ เช่น เมือง คอก ยุง เรือน เส้า ประตู เพดาน และหน้าต่าง เป็นต้น

ตัวอย่างชื่ออันดับที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง เช่น อันดับค่าควรมือง อันดับปิดคอกวัวควาย อันดับลงใส่ยุงข้าว อันดับปิดประตูเรือน อันดับปิดปลายเสา อันดับฟ้าผ่า อันดับเพดาน และอันดับปิดหน้าต่าง เป็นต้น

ความหมายของชื่อยันต์ทั้ง ๑๔ กลุ่มความหมายข้างต้น สามารถแสดงโดยสรุปเพื่อให้เห็นความหมายย่อยที่อยู่ในแต่ละกลุ่มความหมาย และตัวอย่างหน่วยศัพท์ที่นำมาใช้เป็นชื่อยันต์ของคนไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

ตารางที่ ๔ ความหมายย่อยที่อยู่ในแต่ละกลุ่มความหมายและตัวอย่างหน่วยศัพท์

ลำดับ	กลุ่มความหมาย	ความหมายย่อย	ตัวอย่างหน่วยศัพท์
๑.	ศาสนาและความเชื่อ	พุทธศาสนา	พุทธ อริยสัจจ์ พระนิมพลี
		ศาสนาฮินดู	นารายณ์ อาถรรพ์ มหาจักร
		ความเชื่อต่างๆ	เทพ นาค ตะกรุด
๒.	กิริยาและคุณลักษณะ	กิริยาอาการ	กั้น กำบัง แซ่ เผ่น
		สภาพ ลักษณะ	แตก น้อย ใหญ่
		คุณลักษณะต่างๆ	หอม
๓.	ทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร	ทรัพย์สินมีค่า	แก้ว ทอง เพชร มณี
		เครื่องใช้	กระจก ตะเกียง เทียน
		อาหาร	งบ น้ำอ้อย
๔.	มนุษย์และธรรมชาติ	มนุษย์	คน บุตร เกลต
		อวัยวะ	มือ หิ้ง หน้าผาก
		ธรรมชาติทั่วไป	บัว ช้าง แผ่นดิน โลก
		ปรากฏการณ์ธรรมชาติ	ฝน ฟ้าผ่า
		ภาวะตามธรรมชาติ	ธาตุ ชาย หญิง ปฏิสนธิ
๕.	ความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง	ความดีงาม	บารมี พระพุทธคุณ กรณีย์
		ความเป็นเลิศ	มหา วิเศษ เสฏฐัน
		ความเจริญ	เจริญ มงคล
		ความรุ่งเรือง	โชติ รัศมี
๖.	ลำดับและจำนวน	ลำดับ	ปฐม
		จำนวน	สี่ ห้า นพ ทศ
๗.	ความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ	ความเป็นใหญ่	จักรพรรดิ บรม ราชะ
		ชัยชนะ ความกล้า	ชัย ไกร ชาตรี
		อำนาจ	อำนาจ

ตารางที่ ๔ (ต่อ)

ลำดับ	กลุ่มความหมาย	ความหมายย่อย	ตัวอย่างหน่วยศัพท์
๘.	อารมณ์ความรู้สึก	อารมณ์	ทุกข์ นิยม เมตตา อิจฉา
		ความคิดคำนึง	รำจวน รำลึก
๙.	ตำแหน่งและทิศทาง	ตำแหน่ง บริเวณ	กั้น ค้ำม ปลาย
		ทิศทาง	ทิศ
๑๐.	คำแยกประเภท	คำแยกประเภท	ยอด ดอก โขลง
๑๑.	โรคภัยและความขัดแย้ง	โรค	ไข้ โรค
		ภัย	ขโมย ภัย
		ความขัดแย้ง	ความ ศัตรู สงคราม
๑๒.	อักขระและชื่อต่างๆ	อักขระ	อักขระ
		ชื่อตำราการสู้รบ	พิชัยสงคราม
		พระนามของกษัตริย์	สมเด็จพระนเรศวร
		ชื่อของตัวละครในวรรณคดี	ขุนแผน เกรกवाद ทศกัณฐ์ หนุมาน
๑๓.	คำประกอบความ	คำประกอบความ	มะเถติ อะโกณิมัง อิติปิโส
๑๔.	สถานที่และสิ่งปลูกสร้าง	สถานที่	เมือง
		สิ่งปลูกสร้าง	คอก ชุ้ง เรือน
		ส่วนประกอบของสิ่งปลูกสร้าง	เสา ประตู เพดาน หน้าต่าง

จากผลการวิเคราะห์ความหมายของชื่อย่นต์พบว่า หน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อเป็นกลุ่มความหมายที่คนไทยนิยมนำมาใช้เป็นชื่อย่นต์มากที่สุด โดยอาจปรากฏเป็นกลุ่มความหมายเดียวในชื่อย่นต์ เช่น ย่นต์พระเจ้าห้าพระองค์ ย่นต์พระโพธิสัตว์ และย่นต์ไตรลักษณ์ เป็นต้น หรืออาจปรากฏร่วมกับหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายอื่นๆ ประกอบกันขึ้นเป็นชื่อย่นต์ต่างๆ ได้อีกด้วย เช่น ย่นต์พระเจ้าแปลงรัศมี ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อคือ “พระเจ้า” ร่วมกับหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะคือ “แปลง” และหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรืองคือ “รัศมี” ย่นต์อริยสัจจ์โสฬสมงคล ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ในกลุ่ม

ความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อคือ “อริยสัจ” ร่วมกับหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวนคือ “โสฬส” และหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรืองคือ “มงคล” เป็นต้น

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์พบว่า ความหมายของหน่วยศัพท์ที่นำมาใช้เป็นชื่อยันต์ทั้ง ๑๔ กลุ่มความหมายต่างมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ กล่าวคือคนไทยมีการเลือกสรรหน่วยศัพท์ต่างๆ มาตั้งเป็นชื่อยันต์ตามเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ ๓ เช่น เกณฑ์ความเชื่อในศาสนานั้นพบว่าคนไทยมีการเลือกสรรหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ เช่นหน่วยศัพท์ที่หมายถึงพระรัตนตรัย หลักธรรมคำสอน พระสาวก รวมไปถึงหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำประกอบความซึ่งมีที่มาจากพระสูตรในพุทธศาสนา มาตั้งเป็นชื่อยันต์ เช่น ยันต์ไตรรัตน์ ยันต์อริยสัจ ยันต์พระสิวลี ยันต์มะณี และยันต์อะโกณฉิม เป็นต้น เกณฑ์กฤตยาคมของยันต์พบว่าคนไทยมีการเลือกสรรหน่วยศัพท์ในหลายกลุ่มความหมาย เช่นหน่วยศัพท์ที่หมายถึงทรัพย์สิน ความเก่งกล้า และอารมณ์ความรู้สึกเพื่อบ่งบอกถึงกฤตยาคมของยันต์นั้นๆ เช่น ยันต์โภคทรัพย์ ยันต์ชาตรี และยันต์เมตตา เป็นต้น ส่วนเกณฑ์วิธีการทำและใช้ยันต์พบว่าคนไทยมีการเลือกสรรหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ เช่นหน่วยศัพท์ที่หมายถึงพืชเพื่อแสดงวิสัยทัศน์ที่ใช้ในการทำยันต์ เช่น ยันต์กลีบบัว ยันต์กาหลง และยันต์ดอกจำปา เป็นต้น

อย่างไรก็ดี นอกจากจะพบชื่อยันต์ที่เป็นชื่อความหมายเดียวตามกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียวแล้ว ยังพบการใช้หน่วยศัพท์ในหลายกลุ่มความหมายประกอบกันเป็นชื่อยันต์ตามกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียวอีกด้วย เช่นเกณฑ์กฤตยาคมของยันต์ซึ่งเป็นผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการใช้ยันต์นั้นลำพังเพียงกลุ่มความหมายเดียวอาจไม่สามารถแสดงความหมายตามเกณฑ์ดังกล่าวได้จึงพบการใช้หน่วยศัพท์ที่หมายถึงกิริยาอาการต่างๆ ร่วมกับหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรคภัยและความขัดแย้งเพื่อแสดงกฤตยาคมในด้านการคุ้มครองป้องกันจากภัยอันตรายต่างๆ เช่น ยันต์กันไข้ ยันต์กันภัย และยันต์กันศัตรู เป็นต้น ด้านเกณฑ์องค์ประกอบของยันต์พบการใช้หน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวนร่วมกับหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับอักขระเพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของยันต์นั้นๆ เช่น ยันต์ปฐมอักขระ หมายถึง ยันต์ที่ประกอบขึ้นจากอักขระขอมบาลีทั้งพยัญชนะและสระ ซึ่งเป็นอักขระเริ่มต้นที่ใช้ประกอบเป็นคำต่างๆ ในภาษา เป็นต้น ส่วนเกณฑ์อื่นๆ พบการใช้หน่วยศัพท์ที่หมายถึงความเป็นใหญ่ร่วมกับหน่วยศัพท์ที่หมายถึงเครื่องรางของขลังเพื่อแสดงคุณค่าและความสำคัญของยันต์ เช่น ยันต์พระยายันต์ หมายถึง ยันต์นี้เป็นยอดแห่งยันต์ทั้งปวง เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังพบการใช้หน่วยศัพท์ในหลายกลุ่มความหมายในชื่อยันต์ซึ่งสัมพันธ์กับเกณฑ์มากกว่าหนึ่งเกณฑ์ เช่น กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับความเชื่อในศาสนา พบการใช้หน่วยศัพท์ที่หมายถึงสิ่งของเครื่องใช้เพื่อแสดงรูปแบบการใช้ยันต์ร่วมกับหน่วยศัพท์ที่หมายถึงชื่อของพระสงฆ์มาประกอบเป็นชื่อยันต์ เช่น ยันต์เทียนพระฉิมพลี เป็นต้น ส่วนกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนากับกฤตยาคมของยันต์ พบการใช้หน่วยศัพท์ที่หมายถึงพระพุทธเจ้าร่วมกับหน่วยศัพท์ที่หมายถึงอารมณ์ความรู้สึกเพื่อแสดงกฤตยาคมของยันต์ เช่น ยันต์พุทธเมตตา เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงแนวคิดของคนไทยในการตั้งชื่อยันต์โดยการเลือกสรรหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายต่างๆ มาตั้งเป็นชื่อยันต์ตามเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมบางประการของคนไทยอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อในศาสนา ซึ่งเป็นเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์และกลุ่มความหมายของชื่อยันต์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าศาสนาและความเชื่อต่างๆ อันเกี่ยวเนื่องกับศาสนานั้นมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนไทยเป็นอย่างมาก ดังจะกล่าวต่อไปในบทที่ ๕

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ ๕

ความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทย

ภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดและการมองโลกของผู้ใช้ภาษานั้นๆ ดังนั้น การวิเคราะห์ชื่อยันต์ของคนไทยจึงทำให้เห็นความคิด ความเชื่อ และค่านิยมต่างๆ ของคนไทยด้วยเช่นกัน ในบทนี้ผู้วิจัยจึงนำเสนอความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทย ซึ่งพิจารณาจากทั้งกลวิธีการตั้งชื่อยันต์และกลุ่มความหมายของชื่อยันต์

จากการวิเคราะห์ชื่อยันต์ของคนไทยทั้งในด้านกลวิธีการตั้งชื่อยันต์และกลุ่มความหมายของชื่อยันต์ พบความเชื่อและค่านิยมต่างๆ ของคนไทย ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู ความเชื่อเกี่ยวกับผีสงเทวดา ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง และค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความเชื่อที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทย

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความเชื่อไว้ ดังนี้

ทัศนีย์ ทานตวนิช (๒๕๒๓ : ๒๒๔) กล่าวว่าความเชื่อหมายถึง การยอมรับนับถือ หรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งที่มีตัวตนหรือไม่ก็ตามว่าเป็นความจริงหรือมีอยู่จริง โดยจะมีหลักฐานมาพิสูจน์เพื่อให้เห็นจริงหรือไม่ก็ได้

ธวัช ปุณโณทก (๒๕๒๘ : ๓๕๐) กล่าวว่าความเชื่อหมายถึง การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์หรือสังคมนั้นๆ แม้พลังเหนือธรรมชาติเหล่านี้จะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและเคารพเกรงกลัว

ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๘ : ๒๔) ได้ให้ความหมายของความเชื่อไว้ว่าหมายถึง “การยอมรับเรื่องราวต่างๆ ซึ่งอาจเป็นจริงหรือไม่ก็ได้”

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่าความเชื่อหมายถึง การที่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับนับถือสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นจริงหรือมีอยู่จริง เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ โดยการยอมรับนับถือดังกล่าวจะมีหลักฐานมาพิสูจน์เพื่อให้เห็นจริงหรือไม่ก็ได้

จากการวิเคราะห์ชื่อยันต์พบความเชื่อของคนไทยสามารถจำแนกได้เป็น ๖ ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู ความเชื่อเกี่ยวกับผีสงเทวดา

ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ และความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา

พุทธศาสนาถือเป็นศาสนาหลักของสังคมไทยต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ในการศึกษาประวัติพุทธศาสนาในประเทศไทยมักกล่าวย้อนไปถึงยุคที่พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งประเทศอินเดียส่งพระสมณทูตมาประกาศและเผยแพร่มหายานพุทธศาสนา ซึ่งปัจจุบันก็คือประเทศไทยรวมถึงประเทศต่างๆ ในแถบอินโดจีน (จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ ๒๕๔๗ : ๓๗) ด้วยเหตุนี้พุทธศาสนาจึงมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยอย่างแนบแน่น ดังจะพบว่าการปฏิบัติต่างๆ เช่น การบวช การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ ตลอดจนคติในการดำเนินชีวิตของคนไทยมักนำเอาพิธีสงฆ์เข้ามาประกอบเพื่อความเป็นสิริมงคล (ณรงค์ เส็งประชา ๒๕๔๔ : ๖๒)

หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนไทยอีกด้วย เช่น การชอบทำบุญ ความซื่อสัตย์ การเคารพผู้อาวุโส ความเชื่อในกฎแห่งกรรม และความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น เป็นต้น (ณรงค์ เส็งประชา ๒๕๔๔ : ๗๐) นอกจากนี้วัดซึ่งเป็นศาสนสถานในพุทธศาสนายังเป็นแหล่งการเรียนรู้และอบรมศีลธรรมจริยธรรม รวมทั้งช่วยประสานสัมพันธ์และให้การสงเคราะห์คนในสังคมอีกด้วย (ณรงค์ เส็งประชา ๒๕๔๔ : ๗๖)

ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อคนไทยทั้งในด้านวรรณคดี ประเพณี และพฤติกรรมทางสังคม เช่น สังคมไทยมีวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนามากมาย เช่น ไตรภูมิพระร่วง มหาชาดิกาลหลวง และพระมัลลิกาลหลวง เป็นต้น คนไทยยังมีความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติครบทั้ง ๑๓ กัณฑ์ จะได้ไปเกิดในยุคของพระศรีอริยเมตไตรยซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าองค์สุดท้ายของกัปนี้ซึ่งจะมาตรัสรู้ในอนาคตจึงเกิดประเพณีการฟังเทศน์มหาชาติขึ้น นอกจากนี้สิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เช่น พระพุทธรูป พระบรมสารีริกธาตุ และเจดีย์ เป็นต้น ยังถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนไทย การเคารพกราบไหว้ศาสนวัตถุและศาสนสถานจะทำให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิตอย่างยิ่ง (จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ ๒๕๔๗ : ๓๘)

ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนาได้สะท้อนผ่านข้อสันต์ในหลายลักษณะ ได้แก่ พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า จำนวนพระพุทธเจ้าในแต่ละกัป การบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ในชาติภพต่างๆ คัมภีร์และหลักธรรมคำสอน ตลอดจนความเคารพศรัทธาต่อพระสงฆ์ผู้เป็นธรรมทายาทของพระพุทธเจ้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาที่มีต่อความคิดความเชื่อของคนไทยอย่างเด่นชัด เช่น คนไทยได้นำเอาเรื่องราวต่างๆ ในพุทธประวัติมาสร้างเป็น

พระพุทธรูปปางต่างๆ เพื่อเป็นพุทธบูชา นอกจากนี้ คนไทยยังมีความเชื่อเกี่ยวกับคติชินกาล คือ ความเชื่อเกี่ยวกับระยะเวลาของพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งๆ ว่าเริ่มต้นแต่ทรงเริ่มเป็นพระโพธิสัตว์ คิดปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตจึงได้ตั้งมโนปณิธานและอธิปณิธานตลอดชาติต่างๆ เป็นอันมาก จนกระทั่งได้รับพุทธพยากรณ์ว่าจะได้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตอย่างแน่นอน จึงบำเพ็ญบารมี ๓๐ วนรอบถ้วน ได้บังเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิตแล้วลงมาเกิดเป็นมนุษย์ปฏิบัติธรรมจนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า (สุภาพรรณ ฌ บางช้าง ๒๕๓๕ : ๒๕) ส่วนหลักธรรมคำสอนต่างๆ ในพุทธศาสนาก็มีอิทธิพลต่อความเชื่อของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง เช่น คนไทยเชื่อว่าชีวิตทุกชีวิต ประสบสภาวะสุขและทุกข์แตกต่างกันในกระแสการเวียนว่ายตายเกิดในไตรภพตามการกระทำและผลการกระทำของตนซึ่งเป็นกฎแห่งกรรม (สุภาพรรณ ฌ บางช้าง ๒๕๓๕ : ๒๘) ส่วนพระสงฆ์ผู้เป็นธรรมทายาทของพระพุทธเจ้านอกจากจะได้รับความเคารพในฐานะเป็นผู้เผยแผร์หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาแล้ว พระสงฆ์บางรูปในสมัยพุทธกาลที่ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นเอตทัคคะในด้านต่างๆ เช่น พระสังกัจจายน์ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้เลิศในทางจำแนก อรรถแห่งภายิตโดยพิสดาร และพระสีวลีที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้เลิศในทางมีลาภสักการะ เป็นต้น (สุชีพ ปุญญานุภาพ ๒๕๓๕ : ๔๕๔) คนไทยยังนำชื่อของพระอรหันตสาวกเหล่านี้มาตั้งเป็นชื่อยันต์อีกด้วย ตัวอย่างชื่อยันต์ที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์ ยันต์ยี่สิบแปดพระองค์ ยันต์พระเจ้าสิบชาติ ยันต์พระโพธิสัตว์ ยันต์บารมีสามสิบห้า ยันต์ไตรลักษณ์ ยันต์อริยสัจจ์ ยันต์พระสังขระจาย และยันต์พระสีวลี เป็นต้น

๒. ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู

ศาสนาฮินดูเป็นพัฒนาการล่าสุดของศาสนาพราหมณ์ เนื่องจากพวกพราหมณ์ต้องการปรับปรุงศาสนาของตนให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยมีแรงผลักดันสำคัญคือผลกระทบจากพุทธศาสนา ศาสนาเชน ความเชื่อท้องถิ่น และการตีความคำสอนที่คลุมเครือในพระเวทของฤषิยุคหลัง (วิทยา ศักยานันท์ ๒๕๔๕ : ๒)

ลักษณะทั่วไปของศาสนาฮินดู ได้แก่ การนับถือคัมภีร์พระเวทรวมถึงคัมภีร์สันสกฤตยุคหลังพระเวทอย่างมหาภารตเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาด้วย การนับถือพระเจ้าทั้งที่มีตัวตนและปราศจากตัวตน การเชื่อในระบบวรรณะ เชื่อในพิธีกรรมทางศาสนา ศรัทธาในครูว่าเป็นผู้บรรลุภาวะสูงสุดทางจิตและยึดถือคำสอนของท่านเป็นแนวทางเพื่อตนจะได้บรรลุเช่นนั้นบ้าง เชื่อในเอกภาพของพรหมันและอาตมัน เชื่อในกฎแห่งกรรมและการเกิดใหม่ และเชื่อในการอวตารของพระเป็นเจ้า (วิทยา ศักยานันท์ ๒๕๔๕ : ๓ – ๘)

แม้สังคมไทยจะเป็นสังคมชาวพุทธแต่คนไทยส่วนใหญ่ก็ยังให้ความสำคัญเคารพศรัทธาเทพเจ้าในศาสนาฮินดูควบคู่กันไปกับความเชื่อในพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้จากการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ของคนไทยมักมีการเอ่ยนามเทพเจ้าเพื่อความเป็นสิริมงคลในการประกอบพิธีกรรมอยู่เสมอ เช่น ในโอกาสไหว้ครูย่นต์มีการเอ่ยนามเทพเจ้าต่างๆ ในศาสนาฮินดู เช่น พระพรหม พระอิศวร และพระนารายณ์ เป็นต้น เพื่อความเป็นสิริมงคลในการทำย่นต์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดูมีอิทธิพลต่อความกิดความเชื่อของคนไทยเป็นอย่างมาก ดังที่สุกัญญา สุจนายา (๒๕๒๓ : ๑๖๕) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า เทพเจ้าของศาสนาฮินดูเป็นที่เคารพบูชานับถือของคนไทยไม่หย่อนไปกว่าพระพุทธเจ้า แม้คนไทยจะนับถือพุทธศาสนาบูชาพระพุทธเจ้า แต่ลักษณะความเป็นมนุษย์ของพระพุทธเจ้าไม่สร้างความรู้สึกลัวเกรงได้เท่ากับเทพเจ้าในศาสนาฮินดู ซึ่งดูยิ่งใหญ่มีอำนาจน่าเกรงขาม ดังนั้นการเอ่ยนามเทพเจ้าต่างๆ จึงมีผลให้เกิดความรู้สึกว่าพิธีกรรมที่กำลังกระทำนั้นมีความเข้มขลังศักดิ์สิทธิ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาข้อย่นต์ที่แสดงความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู พบว่าคนไทยมิได้ตั้งข้อย่นต์โดยหวังเพียงการอัญเอนามของเทพเจ้าเพื่อส่งผลให้เกิดความเป็นสิริมงคลขึ้นแก่ย่นต์เท่านั้น แต่ข้อย่นต์ที่แสดงความเชื่อต่างๆ เหล่านี้ยังมีความสัมพันธ์กับกฤตยาคมของย่นต์นั้นๆ อีกด้วย เช่น พระพรหม เป็นเทพเจ้าผู้ลิขิตชีวิตมนุษย์ที่เรียกว่า พรหมลิขิต ซึ่งมักถูกนำไปใช้ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับความรัก ข้อย่นต์ที่หมายถึงพระพรหมจึงมักมีกฤตยาคมทางเมตตามหานิยมเป็นหลัก เช่น ย่นต์ท้าวมหาพรหม ย่นต์พรหมสี่หน้า เป็นต้น ส่วนพระอิศวรเป็นเทพเจ้าของเหล่าภูตผี ดังนั้นข้อย่นต์ที่หมายถึงพระอิศวรจึงมีกฤตยาคมเกี่ยวกับการป้องกันภูตผี เช่น ย่นต์ตราพระอิศวร เป็นต้น

ตัวอย่างข้อย่นต์ที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู เช่น ย่นต์พรหมสี่หน้า ย่นต์ตราพระอิศวร ย่นต์นารายณ์แปลงรูป และย่นต์พระฆเนศวร เป็นต้น

๓. ความเชื่อเกี่ยวกับผีสงเทวดา

ผีสงเทวดาเป็นความเชื่อดั้งเดิมของมนุษย์ซึ่งเกิดจากการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ (สมภาร พรหมทา ๒๕๔๖ : ๓๘) จึงเกิดความเชื่อว่าธรรมชาติต่างๆ มีอำนาจบางอย่างสิงสถิตอยู่ ซึ่งสามารถบันดาลให้เกิดความทุกข์และความสุขขึ้นแก่มนุษย์ได้ (ดนัย ไชยโยธา ๒๕๓๘ : ๕๐)

อย่างไรก็ตาม เมื่อมนุษย์มีความเข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติต่างๆ มากขึ้นจนเกิดเป็นความเชื่อในรูปแบบของศาสนาแล้ว แต่ยังมีศาสนาไม่น้อยที่ยังคงให้ความสำคัญต่อผีสงเทวดาอยู่เช่นเดิม แม้ในพุทธศาสนาซึ่งเชื่อว่าสิ่งต่างๆ ในจักรวาลจะดำเนินไปตามกฎเกณฑ์ใน

ธรรมชาติ (สมภาร พรหมทา ๒๕๔๖ : ๔๑) ก็ยังคงปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับผีบางเทวดาเช่นเดียวกับศาสนาที่นับถือพระเจ้า เช่น ในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงกุศลที่จะทำให้ได้ไปเกิดเป็นพระอินทร์ ๖ ประการ ได้แก่ เลี้ยงบิดามารดาตลอดชีวิต ประพฤติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูลตลอดชีวิต พุดจาอ่อนหวานตลอดชีวิต ไม่พูดส่อเสียดตลอดชีวิต ไม่ตระหนี่ให้ทานและยินดีในทานตลอดชีวิต กล่าวคำสัตย์ตลอดชีวิต และไม่โกรธเลยตลอดชีวิต เป็นต้น

ในไตรภูมิพระร่วงซึ่งเป็นวรรณคดีในพุทธศาสนาได้จำแนกภูมิออกเป็น ๓ ภูมิใหญ่ๆ ได้แก่ กามภูมิ รูปภูมิ และอรุภูมิ กามภูมิคือแดนที่ขึงอยู่ด้วยกามคันหา มี ๑๑ ภูมิ รูปภูมิคือแดนมีสุขอันไม่มีเรื่องกามเข้าไปปน ผู้ไปเกิดยังแดนนี้เรียกว่า พรหม มี ๑๖ ภูมิ และอรุภูมิคือแดนของพรหมซึ่งไม่มีรูป มี ๔ ภูมิ รวมทั้งสิ้น ๓๑ ภูมิ โดยภูมิต่างๆ เหล่านี้ล้วนอาศัยกรรมเป็นเครื่องจำแนก กล่าวคือ ผู้ใดเคยทำกรรมเช่นไรไว้เมื่อตายก็จะได้ไปเกิดใหม่ในภพภูมิต่างๆ ตามผลกรรมของตน โดยผู้ที่ทำความชั่วก็จะไปเกิดเป็นสัตว์นรกเปรต อสุรกาย หรือสัตว์เดรัจฉาน ส่วนผู้ที่ทำความดีก็จะไปเกิดเป็นมนุษย์ เทวดา หรือพรหม ตามอำนาจแห่งบาปและบุญของแต่ละบุคคล (เสฐียรโกเศศ ๒๕๑๘ : ๑๐-๑๕) ซึ่งตรงคำสอนในพุทธศาสนาเรื่องกฎแห่งกรรมนั่นเอง

เสฐียรโกเศศ ได้อธิบายถึงความเชื่อเกี่ยวกับผีบางเทวดาของคนไทยไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ไทยแต่เดิมนับถือผี ถึงเดี๋ยวนี้ก็ยังนับถืออยู่ พระอินทร์ พระพรหม และพระอะไรต่อพระอะไร ก็เป็นผี พระเจ้าหรือพระเป็นเจ้าก็เป็นผี โดยเหตุที่ท่านเหล่านี้ เข้าใจกันว่าอยู่บนฟ้าสูงลิบขึ้นไปบนโน้น ไทยแต่เดิมจึงเรียกท่านเป็นคำรวมว่า ผีฟ้า ภายหลังเมื่อไทยนับถือพุทธศาสนาแล้ว ก็เปลี่ยนเป็นเรียกท่านว่า เทวดา และเรียกที่อยู่ของท่านว่า สวรรค์ และมีคำเดิมคือ ชั้นฟ้า เอาไปซ้อนเข้าคู่เป็น สวรรค์ชั้นฟ้า เพื่อให้ทราบว่าสวรรค์หมายความว่า ชั้นฟ้านั่นเอง (เสฐียรโกเศศ ๒๕๑๕ : ๑๕๕)

คนไทยเชื่อว่าผีบางเทวดาสามารถให้ทั้งคุณและโทษแก่มนุษย์ได้ ผีบางเทวดาที่ให้คุณย่อมได้รับการยกย่องบูชาและเซ่นไหว้ ผีบางเทวดาเหล่านี้ ได้แก่ ผีเรือน พระภูมิ และเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นต้น ส่วนผีบางเทวดาที่ให้โทษ คนไทยก็ให้การเซ่นไหว้เช่นกันทั้งนี้เพื่อเป็นการขอร้องมิให้ผีบางเทวดาเหล่านี้มาทำอันตรายได้นั่นเอง (คณัย ไชยโยธา ๒๕๑๘ : ๒๐๖) ส่วนผีบางเทวดาบางคนที่มีก่อกวนความเดือดร้อนวุ่นวายแม้จะได้รับการเซ่นไหว้แล้วก็ตาม คนไทยในสมัยก่อนจึงได้คิดหาทางป้องกันด้วยวิธีต่างๆ เช่น ผูกตะกรุดพิสมรและคาถาผ้าประเจียดลงเลข

ยันต์และคาถาอาคมก็มี วงด้วยสายสิญจน์หรือปักเกล้าไว้ตามเขตบริเวณบ้านก็มี ปัดเลขยันต์ไว้ที่ปากประตูบ้านก็มี เป็นต้น (เสฐียรโกเศศ ๒๕๔๖ : ๖๕)

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับผีบางเทวดา เช่น ยันต์เทพชุมนุม ยันต์เทพราจวัน ยันต์เทพราลิก ยันต์เทพประสิทธิ์ ยันต์กันปีศาจ และยันต์กันพราย เป็นต้น

๔. ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์

โหราศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการตรวจสอบผลกรรมของมนุษย์โดยอาศัยดวงดาวเป็นเครื่องพยากรณ์ เชื่อกันว่าโหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เก่าแก่มาศตวรรษหนึ่งโดยเกิดในเอเชียก่อนไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ ปี แล้วจึงแพร่หลายไปในดินแดนต่างๆ เพราะในคัมภีร์พระเวทซึ่งมีอายุเก่าแก่หลายพันปีได้ปรากฏคำสดุดีดาวพระเคราะห์อยู่ด้วย ส่วนโหราศาสตร์ในเมืองไทยนั้นได้รับช่วงสืบทอดมาจากพราหมณาจารย์ผู้นำมาเผยแพร่จากอินเดีย (อุทัย สันธูสาร ๒๕๒๒ : ๔๕๘๕)

โหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยนับตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น การคลอดด้วยวิธีการผ่าตัด บิดามารดามักนิยมแสวงหาฤกษ์ตามหลักโหราศาสตร์ว่าวันเวลาใดจึงจะเป็นเวลาที่ดีที่สุดแก่ดวงชะตาของเด็ก เมื่อได้ตรวจสอบตามหลักโหราศาสตร์และได้เวลาที่ดีที่สุดแล้วก็จะใช้เวลาดังกล่าวทำการผ่าตัดมารดาเพื่อนำเด็กออกจากครรภ์ (อานนท์ อาภาภิรม ๒๕๑๕ : ๓๐) นอกจากนี้ คนไทยยังมีคตินิยมเกี่ยวกับการเผาศพโดยห้ามเผาศพในวันศุกร์เด็ดขาด เพราะเชื่อกันว่าจะนำความอัปมงคลมาสู่ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ดังคำกล่าวแต่โบราณที่ว่า “เผาผีวันศุกร์ให้ทุกข์คนยัง” (สุวรรณ สุวรรณเวช ๒๕๔๖ : ๒๒๐)

คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ว่า ดวงดาวบนท้องฟ้ามีอิทธิพลครอบงำมนุษย์ในวันต่างๆ สลับกันไป เริ่มตั้งแต่วันอาทิตย์ไปจนถึงวันเสาร์เป็นหนึ่งชุดคือหนึ่งสัปดาห์ ดาวพระเคราะห์เหล่านี้จึงมีอิทธิพลต่อดวงชะตาราศีของคนที่เกิดในวันนั้นๆ และมีอิทธิพลต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวันที่ดวงดาวพระเคราะห์เข้ามาครองวัน เพื่อประกอบการทำนายทายทัก (สุวรรณ สุวรรณเวช ๒๕๔๖ : ๒๑๙)

นอกจากนี้ คนไทยยังมีความเชื่อเกี่ยวกับวันทั้งเจ็ดด้วยว่า วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ถือเป็นวันอ่อนนิยมใช้ในการประกอบงานมงคล วันพฤหัสบดีถือว่าเป็นวันดีเลิศ เพราะเป็นวันครู ส่วนวันอาทิตย์ วันอังคาร และวันเสาร์ ถือเป็นวันแข็ง โดยเฉพาะวันอังคารกับวันเสาร์มักนิยมใช้ในการปลุกเสกเครื่องรางของขลัง (พลหลวง ๒๕๓๕ : ๑๓๓) และหากเป็นวันเสาร์ ๑๕ ค่ำ ในทางโหราศาสตร์ถือเป็นวันมหาสิทธิโชค เชื่อกันว่าหากทำการสิ่งใดในวันนี้จะประสบความสำเร็จดีมาก (สมบัติ จำปาเงิน ๒๕๓๔ : ๒๘)

คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์เป็นอย่างมาก ดังจะพบว่าคนไทยมีตำราการตั้งชื่อซึ่งได้รับอิทธิพลจากความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์มากมาย เช่น ตำราทักษา ตำราเลขศาสตร์ ตำราชื่อต่ออายุตนะหก และตำราดูฤกษ์ยาม เป็นต้น (สมชาย ลำเนียงงาม ๒๕๔๕ : ๓๕) นอกจากนี้ เมื่อคนไทยจะทำกิจการงานใดก็ตามมักคำนึงถึงเรื่องฤกษ์ยามอยู่เสมอ เช่น เมื่อจะแต่งงาน เปิดกิจการ หรือขึ้นบ้านใหม่ก็มักจะต้องตรวจดูฤกษ์ยามเสียก่อน เมื่อได้ฤกษ์ยามที่ดีแล้วจึงดำเนินการ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่กิจการงานนั้น เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ เช่น ยันต์ตะกรุดเพ็ญวันเสาร์ ยันต์พระจันทร์เพ็ญ ยันต์มหาจักร ยันต์มหาจักรอนันตคุณ ยันต์พระเคราะห์สามชั้น และยันต์หัวใจพระเคราะห์ทั้งปวง เป็นต้น

๕. ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์

ไสยศาสตร์เป็นความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาฮินดู พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของไสยศาสตร์ว่าหมายถึง ตำราไสย วิชามagic ทางไสย ส่วน ไสย หมายถึง ลัทธิอันเนื่องด้วยเวทมนตร์คาถาซึ่งเชื่อว่าได้มาจากพราหมณ์ เช่น ถูกคุณ ถูกไสย (ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ : ๑๒๓๖) ส่วน ปัน มุกกันต์ (๒๕๓๔ : ๓๓๐) ได้กล่าวถึงไสยศาสตร์ไว้ว่าหมายถึง “ความรู้ว่าด้วยการปลุกเสกให้ขลัง เป็นความรู้นอกพุทธศาสนา”

เสฐียรโกเศศ ได้กล่าวถึงไสยศาสตร์ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ไสยศาสตร์หมายถึงความเชื่อด้วยความรู้ลึกระงม ในสิ่งที่เข้าใจว่าอยู่เหนือธรรมชาติ หรือในสิ่งลึกลับ อันไม่สามารถจะทราบได้ด้วยเหตุผลตามหลักของวิทยาศาสตร์ และสิ่งนั้นอาจให้ดีหรือให้ร้ายแก่ผู้ที่เชื่อก็ได้ เมื่อมีความเชื่อและความรู้สึกเช่นนี้แล้ว ก็สำแดงความเชื่อและความรู้สึกนั้นออก เป็นรูปพิธีรีตองอันเนื่องด้วยคาถาอาคมและเวทมนต์ เพื่ออำนวยการประโยชน์ให้แก่ตน ทั้งในทางดีและทางชั่ว ในทางดีก็ได้แก่ให้เกิดเป็นสิริมงคล หรือป้องกันเหตุร้ายและเรื่องอุปัทวภัยอะไร ไม่ให้เข้ามาเบียดเบียนตน หรือถ้าเข้ามาแล้วก็ขับไล่ไสส่งให้มันหนีไปเสีย ในทางชั่วก็ได้แก่การใช้อุปเท่ห์ล่อลวงด้วยเวทมนต์และคาถาอาคม ให้เป็นผลเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นหลงรักตนโดยอุบายวิธีที่เรียกว่า ทำคุณทำไสย ฝังรูปฝังรอย หรือทำกฤตยาวิธยากรรมมีการทำเสน่ห์ยาแฝด เป็นต้น (เสฐียรโกเศศ ๒๕๑๕ : ๒๒๒)

ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์เป็นความเชื่อดั้งเดิมของคนไทย แม้ภายหลังคนไทยจะรับเอาพุทธศาสนาเข้ามาเป็นศาสนาหลักของสังคมแล้วแต่ความเชื่อดังกล่าวนี้ก็มิได้สูญหายไป

ทั้งนี้เพราะคนไทยได้นำเอาไสยศาสตร์ในศาสนาฮินดูเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของพุทธศาสนาด้วย ตัวอย่างของไสยศาสตร์ในพุทธศาสนาที่สังเกตได้ไม่ยาก เช่น เมื่อชาวบ้านจัดงานทำบุญเลี้ยงพระ พระจะพรมน้ำมนต์หรือเจิมป้ายอาคารเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่สถานที่และผู้มาร่วมงาน เป็นต้น (สมภาร พรหมทา ๒๕๔๖ : ๔๒)

สุภาพรรณ ณ บางช้าง (๒๕๓๕ : ๓๕) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ของคนไทยว่าน่าจะเป็นความเชื่อและการปฏิบัติที่มีแต่ก่อนสมัยสุโขทัยโดยเฉพาะในช่วงสมัยที่ขอมเรืองอำนาจ แต่ไม่มีหลักฐานปรากฏชัด อย่างไรก็ตาม ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์นี้ได้เฟื่องฟูขึ้นในสมัยอยุธยา อันเนื่องมาจากอิทธิพลของศาสนาฮินดู ความต้องการที่พึ่งในการสงคราม และความเร่งรัดทางสังคมที่ผลักดันในคนต้องการที่พึ่งเพื่ออำนาจและความสำเร็จในด้านต่างๆ ของชีวิต (สุภาพรรณ ณ บางช้าง ๒๕๓๕ : ๒๓๔)

อานนท์ อาภาภิรม (๒๕๑๕ : ๗๖) ที่กล่าวถึงมูลเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยสนใจในไสยศาสตร์ ได้แก่ ความกลัว และความต้องการ เช่น กลัวความเจ็บไข้ได้ป่วย กลัวภัยพิบัติ กลัวอุบัติเหตุต่างๆ ต้องการโชคลาภ ต้องการชัยชนะ ต้องการความสุข และต้องการความปลอดภัย เป็นต้น สอดคล้องกับ สุวรรณ สุวรรณเวช (๒๕๔๖ : ๒๓๒) ที่ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้ไสยศาสตร์ไว้ ๒ ประการ ได้แก่ เพื่อนำมาซึ่งโชคดี ความสำเร็จ ความสุข และความปลอดภัย และเพื่อทำลายหรือจัดปัดเป่าสิ่งอัปมงคลและภัยพิบัติต่างๆ

ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์นี้ปรากฏทั้งในประวัติศาสตร์และวรรณคดี กล่าวคือในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง พระองค์มีรับสั่งให้เอาตำราวิทยากรโบราณคือตำราไสยศาสตร์และตำราโหราศาสตร์มาเผาทิ้งเสียเพื่อไม่ให้ประชาชนงมงาย นอกจากนี้ยังเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เหล่าเชื้อพระวงศ์เดิมนำตำราเหล่านี้มาใช้แก้แค้นพระองค์ ทั้งนี้เนื่องจากสมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรงขึ้นครองราชย์โดยการยึดอำนาจจากสมเด็จพระเชษฐาธิราชซึ่งเป็นพระโอรสของพระเจ้าทรงธรรมนั่นเอง (พลาดิสัย สิทธิธัญกิจ ๒๕๔๓ : ๑๔๔) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนไทยตั้งแต่ระดับชาวบ้านไปจนถึงพระมหากษัตริย์ต่างมีความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์เป็นอย่างมาก

ในส่วนของวรรณคดีไทยพบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ได้ปรากฏอย่างชัดเจนในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนซึ่งเป็นวรรณคดีที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านมาทุกยุคทุกสมัย เรื่องขุนช้างขุนแผนเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสมัยอยุธยา ต่อมาได้นำมาแต่งเป็นนิทาน แล้วจึงถูกนำมาแต่งเป็นกลอนเสภาในภายหลัง โดยกวีอาจเพิ่มเติมแต่งเนื้อหาบางส่วนเพื่อให้มีความสนุกสนานมากขึ้น (ประจักษ์ ประภาพิตยกร ๒๕๒๕ : ๑๓) ทั้งนี้บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนฉบับที่กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่ในปัจจุบันนี้ล้วนเป็นบทที่แต่งขึ้นใน

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ทั้งสิ้น (ทัศนีย์ สุจินะพงษ์ ๒๕๑๖ : ๒) ดังนั้นขุนช้างขุนแผนจึงเป็นวรรณคดีที่สะท้อนภาพชีวิตของชาวบ้านทั้งในสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ร่วมกันได้ดี อีกทั้งวรรณคดีเรื่องนี้ยังมีความดีเด่นในด้านวรรณศิลป์จนได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรให้เป็นยอดของวรรณคดีประเภทกลอนเสภาอีกด้วย (ทัศนีย์ สุจินะพงษ์ ๒๕๑๖ : ๔)

นอกจากนี้ วรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนยังเป็นวรรณคดีที่รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของคนไทยไว้มากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์หรือการใช้คาถาอาคม ดังจะเห็นได้จากตัวละครเอกของเรื่อง เช่น ขุนแผน พระไวย พลายชุมพล และเถนขวาด เป็นต้น ล้วนเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางไสยศาสตร์ทั้งสิ้น ดังความในตอนขุนแผนส่องกระจกที่กล่าวถึงขุนแผนทำกระจกมนตร์เพื่อจับเสน่หานางสร้อยฟ้า ความว่า

“ขุนแผนผินรับจับกระจก	พลาทหีบขกกระดานชนวนใหญ่
มาขีดเขียนเลขยันต์ในทันใด	แล้วลบผงลงใส่กระจกพลัน
โอมอ่านมนตร์ครบจบศัริษะ	ขอเดชะพระเวทวิเศษขยัน
ถ้าใครทำมนตร์ยาใจอาธรรม์	จงปรากฏเห็นกันทันตา”

(เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ๒๕๔๔ : ๓๐๕)

และความในตอนจระเข้เถนขวาดที่กล่าวถึงเถนขวาดได้แปลงกายเป็นจระเข้เพื่อมาล้างแค้นพลายชุมพล ความว่า

“เสกไม้เท้าต่อหางที่กลางตัว	แล้วเอาบาตรสวมหัวเข้าเร็วรี
แผ่นโพนโจนผางกลางนที	ก็กลายเป็นกุ่มภักดิ์หิม
เขี้ยวขาวยาวออกนอกปากโจ่ง	ฟาดโพงร้องเพียงเสียงฟ้าผ่า
โตใหญ่ด้วยยาวสักเก้าวา	ขึ้นวังร่าหลังน้ำด้วยลำพอง”

(เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ๒๕๔๔ : ๓๘๕)

ดังนั้น การตั้งชื่อยันต์ตามชื่อของตัวละครในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนจึงแสดงความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ในอีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ยังมีความเกี่ยวข้องกับวิธีการทำยันต์อีกด้วย โดยอาศัยการใช้คาถาอาคมต่างๆ ซึ่งก็คือพระพุทธรูป เพื่อสร้างอิทธิฤทธิ์กฤตยาขึ้นมาขึ้นแก่ยันต์นั้นๆ ทั้งนี้เนื่องจากนักไสยศาสตร์เชื่อว่าอักขระเลขยันต์ทุกตัวมีชีวิตในตัวเอง และมีปฏิกิริยา

อย่างพิสดารต่อคาถาที่ใช้บริการม ปลุกเสก หรือลงอักขระนั้น (อุทัย สินธุสาร ๒๕๒๒ : ๔๔๖๔)

ตัวอย่างข้อยันต์ที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ เช่น ยันต์ปลมั่ง ยันต์มหาละลวย ยันต์เสน่ห์ ยันต์เทียนขุนแผนส่องกระจก และยันต์จระเข้เถรกวาด เป็นต้น

๖. ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง

ประคอง นิมมานเหมินท์ ได้อธิบายความหมายของเครื่องรางของขลังไว้ ดังนี้

เครื่องรางของขลัง หมายถึง วัตถุที่เชื่อกันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ มีพลังอำนาจ ให้คุณแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองในลักษณะต่างๆ สามารถใช้เพื่อป้องกันอันตราย เพื่อช่วยให้โชคดีมีความเจริญรุ่งเรือง ทำมาค้าขึ้น หรือมีเสน่ห์ มีคนรักคนนิยมชมชอบ เครื่องรางบางชนิดอาจมีคุณอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่เครื่องรางบางชนิดมีคุณหลายอย่าง นอกจากป้องกันอันตรายทำให้อยู่ยงคงกระพันแล้ว ในขณะเดียวกันก็ให้คุณทางเจริญรุ่งเรืองหรือทางเมตตา มหานิยมด้วย (ประคอง นิมมานเหมินท์ ๒๕๔๒ : ๑๕๐)

คนไทยมีความนิยมเครื่องรางของขลังมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่มาปรากฏหลักฐานแน่ชัดในสมัยอยุธยา เพราะมีเรื่องราวปรากฏทั้งในพระราชพงศาวดารและในวรรณคดีต่างๆ (ส. พลายน้อย ๒๕๓๕ : ๑๓๔) เช่น ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยากล่าวถึงชื่อของพระอาจารย์ธรรมโชติที่ได้แจกตะกรุด ผ้าประเจียด และมงคลให้แก่ชาวบ้านระจันเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการสู้รบกับกองทัพพม่า ส่วนวรรณคดีนั้นพบว่าวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนปรากฏเรื่องราวความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลังต่างๆ อยู่ตลอดทั้งเรื่อง เป็นต้น

เครื่องรางของขลังอาจแบ่งตามลักษณะที่มาได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ เครื่องรางของขลังที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น กดต่างๆ แก้วตาแมว เขี้ยวหมูตัน และเหล็กไหล เป็นต้น โดยเครื่องรางของขลังประเภทนี้มักนำมาเขียนอักขระคาถาหรือปลุกเสกก่อนจึงจะใช้ได้ และเครื่องรางของขลังที่ประดิษฐ์และปลุกเสกทำขึ้น เช่น พระเครื่อง ตะกรุด ลูกสะกด และผ้ายันต์ เป็นต้น (ประคอง นิมมานเหมินท์ ๒๕๔๒ : ๑๕๐)

สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยสนใจเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง เพราะเชื่อกันว่าเครื่องรางของขลังเป็นสิ่งที่จะนำสิริมงคลมาสู่เจ้าของ ดังนั้นการพกพาเครื่องรางของขลังติดตัวจึงเป็นการนำสิริมงคลติดตัวอยู่เสมอ เมื่อในยามทุกข์ร้อนก็สามารถอธิษฐานขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองช่วยเหลือได้ (ณรงค์ เส็งประหา ๒๕๔๔ : ๗๒)

ตัวอย่างข้อยัณฑ์ที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง เช่น ยันต์ตะกรุด โทน ยันต์ผ้าประเจียด ยันต์พิสมรสามดอก และยันต์แหวนพิรอด เป็นต้น

ค่านิยมที่สะท้อนจากข้อยัณฑ์ของคนไทย

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของค่านิยมไว้ ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ(๒๕๓๔ : ๒๓) กล่าวว่าค่านิยมหมายถึง “สิ่งที่กลุ่มสังคมหนึ่งๆ เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง”

ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๖ : ๒๔๒) กล่าวว่าค่านิยมหมายถึง “สิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง”

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์(๒๕๔๗ : ๑๑๔) กล่าวว่าค่านิยมหมายถึง คุณค่าที่บุคคลในสังคมมอบให้แก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งส่งผลให้สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มีความควรแก่การใฝ่หาและครอบครอง และทำให้บุคคลที่ครอบครองกลายเป็นคนมีเกียรติยศเป็นคนดีในสังคม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่าค่านิยมหมายถึง สิ่งทีบุคคลหรือสังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม มีคุณค่า น่ายกย่อง ควรค่าแก่การกระทำ และเป็นแบบฉบับของความคิดที่บุคคลในสังคมนั้นใช้ยึดถือในการปฏิบัติตนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

จากการวิเคราะห์ข้อยัณฑ์พบค่านิยมที่สะท้อนจากข้อยัณฑ์ของคนไทยคือ ค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา

ค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา เป็นค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลอยากจะมี อยากจะได้ หรืออยากจะทำให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง ครอบครัว หรือวงศ์ตระกูล

จากการวิเคราะห์ข้อยัณฑ์สามารถจำแนกค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนาได้เป็น ๔ ประการ ได้แก่ ความมั่งคั่ง ความเจริญรุ่งเรือง สุข และอำนาจ ดังนี้

๑. ความมั่งคั่ง

ความมั่งคั่งเป็นสิ่งที่ทุกคนพึงปรารถนา ผู้คนทั่วไปต่างปรารถนาอยากให้ตนเองมีทรัพย์สินเงินทองของมีค่าต่างๆ อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าตนเป็นผู้มั่งคั่ง ทั้งนี้เพราะความมั่งคั่งทำให้ได้มาซึ่งอำนาจ ตำแหน่ง ความมีหน้ามีตา ความรัก และความเคารพยกย่องจากสังคม (สุพัตรา สุภาพ ๒๕๓๔ : ๑๕)

นอกจากนี้ ผู้มีความมั่งคั่งในสังคมไทยยังเปรียบเสมือนผู้ที่มีญาติมาก เมื่อต้องการสิ่งใดย่อมได้ตามประสงค์ ดังสำนวนที่ว่า “มีเงินเขานับเป็นน้อง มีทองเขานับเป็นพี่” หรือ “เงินตราคือพระเจ้า” เป็นต้น (ราชินิกุล เศรษฐ์ ๒๕๒๓ : ๑๑๓)

ความมั่งคั่งนอกจากจะแสดงออกในลักษณะของสิ่งของมีค่าต่างๆ เช่น เงิน ทองรูปพรรณ เครื่องเพชร บ้าน และรถยนต์ แล้ว ในสังคมไทยซึ่งมีรากฐานมาจาก สังคมเกษตรกรรม ความมั่งคั่งยังอาจหมายถึงการมีจำนวนที่ดินและสัตว์แรงงานที่ใช้การเกษตร ได้แก่ วัว และควาย ได้อีกด้วย

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่สะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง เช่น ยันต์เจริญทรัพย์ ยันต์โลกทรัพย์ ยันต์กรงทอง ยันต์เกราะแก้ว และยันต์เกราะเพชร เป็นต้น

๒. ความเจริญรุ่งเรือง

ความเจริญรุ่งเรืองเป็นสิ่งที่ทุกคนพึงปรารถนาเช่นเดียวกับความมั่งคั่ง มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาอยากให้ตนเองมีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตหรือความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

อย่างไรก็ดี ความเจริญรุ่งเรืองตามความคิดของคนไทยนั้นจะต้องเป็น ความเจริญรุ่งเรืองที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาซึ่งกล่าวถึงสัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีวิตชอบ คือการเว้นจากการกระทำที่ผิดทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม เช่น คดโกง หลอกลวง ปิบบ้างค้ำชูเขี้ยว และค้ายาเสพติด เป็นต้น (พระธรรมปิฎก ๒๕๔๖ : ๒๗๘)

เมื่อพิจารณาชื่อยันต์ที่สะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองพบว่า ความเจริญรุ่งเรืองมีความสัมพันธ์กับความเป็นเลิศอย่างเด่นชัด ดังจะเห็นได้จากคนไทยนิยมนำ หน่วยศัพท์ที่หมายถึงความเป็นเลิศมาใช้เป็นชื่อยันต์เพื่อแสดงถึงความดีงามและความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ทั้งนี้อาจเพราะความเป็นเลิศเป็นคุณสมบัติที่แสดงถึงความโดดเด่น ช่วยส่งเสริมให้บุคคลเป็นที่นับหน้าถือตาของคนในสังคม นอกจากนี้ความเจริญรุ่งเรืองยังทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน เงินทอง และความสุขอีกด้วย

ตัวอย่างชื่อยันต์ที่สะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรือง เช่น ยันต์มงคล ยันต์มงคลแปดทิศ ยันต์มหามงคล ยันต์มหาวิเศษ และยันต์เสถียร เป็นต้น

๓. ความสุข

ความสุข หมายถึง ความสบาย ความสำราญ สุขเป็นสิ่งที่ทุกคนพึงปรารถนาเช่นเดียวกับความมั่งคั่งและความเจริญรุ่งเรือง ทั้งนี้ความสุขอาจจำแนกได้เป็น ๒

ประเภท ได้แก่ สุขทางกาย และความสุขทางใจ สุขทางกายนั้นเกิดจากการมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง ส่วนความสุขทางใจนั้นเกิดจากการได้รับความรัก ความเมตตา และการเอาใจใส่จากผู้อื่น นอกจากนี้ สุขยังหมายถึงการมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอีกด้วย

ตัวอย่างข้อยืนต์ที่สะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความสุข เช่น ยันต์กันไข้ยันต์มหานิยม ยันต์เมตตา และยันต์กันขโมย เป็นต้น

๔. อำนาจ

สังคมไทยมีคติผูกพันกับระบบศักดินาซึ่งใช้อำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมสังคม (อานนท์ อาภาภิรม ๒๕๑๕ : ๕๑) ดังนั้นคนไทยจึงยกย่องผู้มีอำนาจและปรารถนาที่จะได้เป็นเจ้าของอำนาจไม่ว่าจะเป็นอำนาจเล็กน้อยแค่ไหนก็ตาม (รัชนีกร เศรษฐ ๒๕๒๓ : ๑๑๔) เพราะอำนาจสามารถบันดาลให้มีทรัพย์สินเงินทอง บริวาร และตำแหน่ง ส่วนผู้ที่ไม่มีอำนาจคนในสังคมก็มักไม่ให้ความเกรงใจ อำนาจจึงเป็นสิ่งที่คนจำนวนไม่น้อยใฝ่หาและอยากครอบครอง (สุพัตรา สุภาพ ๒๕๓๔ : ๑๕)

นอกจากนี้ คนไทยยังยอมรับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ว่าเป็นอำนาจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในสังคมไทย ทั้งนี้เพราะคนไทยเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์มาตั้งแต่สมัยโบราณ ในอดีตพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะสมมติเทพ ทรงเป็นเจ้าชีวิตของพสกนิกรทุกคน พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้นำในการสร้างบ้านแปลงเมือง และในบางคราวก็ทรงเป็นผู้นำในการกอบกู้อิสรภาพของบ้านเมืองด้วย แม้ปัจจุบันระบอบการปกครองของไทยจะเปลี่ยนมาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว แต่บทบาทของพระมหากษัตริย์ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ก็มีได้ลดน้อยลงแต่กลับมีบทบาทความสำคัญมากขึ้นทั้งในด้านพิธีการ ด้านสังคม และการปกครองตลอดจนเป็นผู้นำในด้านชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร จนอาจกล่าวได้ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ทำให้ชาวไทยมีกำลังใจ และมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้อยู่รอดและการรักษาเอกราชของไทย (สุพัตรา สุภาพ ๒๕๓๔ : ๗-๘) ดังนั้นคนไทยจึงยกย่องและเทิดทูนพระมหากษัตริย์รวมถึงพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ด้วยความจงรักภักดีมาโดยตลอด

ข้อน่าสังเกตคือ จากการศึกษาพบว่า มีพระนามของพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้นที่คนไทยนำมาใช้เป็นข้อยืนต์คือ สมเด็จพระนเรศวร ทั้งนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า อาจเนื่องมาจากสมเด็จพระนเรศวรทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาที่ทรงมีพระราชประวัติที่โดดเด่นกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์อื่นๆ ในสมัยเดียวกัน กล่าวคือ ก่อนที่สมเด็จพระนเรศวรจะทรงขึ้นครองราชย์ พระองค์ทรงต้องตกเป็นตัวจมน้ำในกรุงหงสาวดีอยู่นานถึง ๖ ปี ก่อนจะทรง

ประกาศอิสรภาพและขึ้นครองราชสมบัติกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๑๓๓ ตลอดรัชสมัยของพระองค์กรุงศรีอยุธยาต้องทำศึกกับกรุงหงสาวดีอยู่หลายครั้ง แต่กรุงศรีอยุธยาที่เป็นฝ่ายเอาชนะได้ทุกครั้ง ทั้งนี้สงครามระหว่างกรุงศรีอยุธยากับกรุงหงสาวดีที่สร้างความประทับใจให้แก่คนไทยมาจนถึงปัจจุบันคือ สงครามยุทธหัตถี ซึ่งสมเด็จพระนเรศวรทรงมีชัยเหนือพระมหาอุปราชา เมื่อ พ.ศ. ๒๑๓๕ (รอง ศยามานนท์ ๒๕๒๒ : ๕๔๒๐ – ๕๔๓๑) ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสยังได้ทรงนำพระวีรกรรมในครั้งนั้นมาแต่งเป็นวรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายเพื่อสรรเสริญพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรอีกด้วย

ตัวอย่างข้อย่นที่สะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับอำนาจ เช่น ย่นคัมภีร์มหาสิริหนาท ย่นคัมภีร์มหาอำนาจ ย่นคัมภีร์มหาอำนาจหนังสือ และย่นคัมภีร์ตระกูลสมเด็จพระนเรศวร เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์ความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากข้อย่นของคนไทยแสดงให้เห็นว่า นอกจากข้อย่นจะเป็นชื่อเรียกและใช้จำแนกความแตกต่างของย่นแต่ละย่นแล้ว ข้อย่นยังสะท้อนความคิด ความเชื่อ และค่านิยมบางประการของคนไทยอีกด้วย ผลการศึกษาที่ได้จึงช่วยยืนยันให้เห็นว่าการศึกษาวรรณคดีชาติพันธุ์สามารถนำมาใช้ในการศึกษาวัฒนธรรมของมนุษย์ผ่านทางภาษาที่กลุ่มชนนั้นใช้ได้จริง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ ๖

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการตั้งชื่ออันดับของคนไทย โดยการวิเคราะห์เกณฑ์และกลวิธีการตั้งชื่ออันดับ ความหมายของชื่ออันดับ ตลอดจนความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากชื่ออันดับของคนไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่ากลวิธีการตั้งชื่ออันดับของคนไทยส่วนใหญ่สัมพันธ์กับภคตยาคมของอันดับ ความหมายของชื่ออันดับของคนไทยส่วนใหญ่เกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ และชื่ออันดับของคนไทยส่วนใหญ่สะท้อนความเชื่อในพุทธศาสนา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลชื่ออันดับของคนไทยจากตำรายันต์ทั้งหมด ๕ เล่ม ได้แก่ คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘ (อุรคินทร วิริยะบุรณะ ๒๕๒๑) ประชุมมหายันต์ ๑๐๘ (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘) พระคัมภีร์พระเวท ฉบับปัญจมนบรรพ (เทพย์ สาริกบุตร ม.ป.ป.) เพ็ชรรัตนมหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร (อุรคินทร วิริยะบุรณะ ม.ป.ป.) และ ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (อุรคินทร วิริยะบุรณะ ม.ป.ป.) ได้ชื่ออันดับจำนวนทั้งสิ้น ๘๖๗ ชื่อ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตัดชื่ออันดับที่ซ้ำกันออก ซึ่งชื่ออันดับที่ผู้วิจัยถือว่าเป็นชื่อที่ซ้ำกันนั้นคือยันต์ที่มีชื่อ วิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ และภคตยาคมของยันต์เหมือนกัน หรือชื่ออันดับที่มีการแปรของรูปเขียน แต่มีวิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ และภคตยาคมของยันต์เหมือนกัน ดังนั้นจึงมีชื่ออันดับที่ใช้ในการวิเคราะห์ จำนวนทั้งสิ้น ๗๒๗ ชื่อ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การตั้งชื่ออันดับของคนไทยสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

๑. เกณฑ์และกลวิธีการตั้งชื่ออันดับของคนไทย

เกณฑ์การตั้งชื่ออันดับของคนไทย หมายถึง หลักที่โบราณจารย์ใช้ยึดถือเป็นแนวทางในการพิจารณาตั้งชื่ออันดับต่างๆ

จากการศึกษาวิเคราะห์ชื่ออันดับ การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้รู้ พบว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่ออันดับ มี ๕ ประการ ได้แก่ วิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ ความเชื่อในศาสนา ภคตยาคมของยันต์ และเกณฑ์อื่นๆ ดังนี้

๑. วิธีการทำและใช้ยันต์ หมายถึง กรรมวิธีในการทำยันต์ ซึ่งประกอบด้วย วันและเวลาในการทำ ขั้นตอนในการทำ วัสดุที่ใช้ ตำแหน่งหรือบริเวณที่ลงยันต์ รวมถึงรูปแบบการใช้ยันต์ และวิธีการใช้ยันต์

๒. องค์ประกอบของยันต์ หมายถึง อักษระ รูปภาพ และชุดยันต์ ที่นำมาประกอบขึ้นเป็นยันต์แต่ละยันต์

๓. ความเชื่อในศาสนา หมายถึง ความเชื่อต่างๆ ที่ปรากฏในพุทธศาสนา และศาสนาฮินดู

๔. กุศุทธยาคมของยันต์ หมายถึง ผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการใช้ยันต์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติประจำยันต์แต่ละยันต์

๕. เกณฑ์อื่นๆ หมายถึง เกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ที่นอกเหนือจากเกณฑ์หลักทั้ง ๔ ประการข้างต้น ได้แก่ คุณค่าและความสำคัญของยันต์ พระนามของพระมหากษัตริย์ และชื่อของตัวละครในวรรณคดี

ส่วนกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย หมายถึง การนำเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์ดังกล่าวข้างต้นมาพิจารณาแล้วประกอบศัพท์ขึ้นเป็นชื่อยันต์ต่างๆ จากการวิเคราะห์ชื่อยันต์ พบกลวิธีที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย จำนวนทั้งสิ้น ๑๕ กลวิธี ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ๓ กลวิธีหลัก ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกัน ดังนี้

๑. กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว พบ ๕ กลวิธีย่อย ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์ เช่น ยันต์พระจันทร์เพ็ญ ยันต์บาตรแตก และยันต์มหาอุด เป็นต้น กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์ เช่น ยันต์ปฐุมอักษระ ยันต์เก้ายอด และยันต์สิบสองดวง เป็นต้น กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนา เช่น ยันต์ไครรัตน์ ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์ และยันต์ไตรลักษณ์ เป็นต้น กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามเกณฑ์กุศุทธยาคมของยันต์ เช่น ยันต์กันภัย ยันต์เมตตา และยันต์มหาอำนาจ เป็นต้น และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามเกณฑ์อื่นๆ เช่น ยันต์ค่าควรเมือง ยันต์พระยายันต์ และยันต์หัวใจทศกัณฐ์ เป็นต้น

๒. กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน พบ ๘ กลวิธีย่อย ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับองค์ประกอบของยันต์ เช่น ยันต์ตะกวดดอกจัน และยันต์ตะกวดสี่ดอก เป็นต้น กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับความเชื่อในศาสนา เช่น ยันต์ตะกวดพระพุทธรูปนิมิต และยันต์เทียนพระฉิมพลี เป็นต้น กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับกุศุทธยาคมของยันต์ เช่น ยันต์ลงบุหรีท่าเสาหน้ และยันต์ตะกวดทองน เป็นต้น กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์กับเกณฑ์อื่นๆ เช่น

ยันต์ตะกรุดคู่ชีวิต และยันต์เขียนขุนแผนส่องกระจก เป็นต้น กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับความเชื่อในศาสนา เช่น ยันต์ท้าวเวสสุวรรณ และยันต์นาคเกี้ยว เป็นต้น กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับกฤตยาของยันต์ คือ ยันต์พระอักขระวิเศษ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับเกณฑ์อื่นๆ เช่น ยันต์จระเข้เกรวาค และยันต์หนุมานเชิญธง เป็นต้น และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนากับกฤตยาของยันต์ เช่น ยันต์พุทธเมตตา และยันต์ดวงคหิมพานต์ เป็นต้น

๓. กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกัน พบ ๒ กลวิธีย่อย ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์องค์ประกอบของยันต์และความเชื่อในศาสนา คือ ยันต์พญานาคลงแหวน และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์ความเชื่อในศาสนาและกฤตยาของยันต์ เช่น ยันต์เต่าเลือนทำความ และยันต์เทพราชวน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาอัตราความถี่และค่าเฉลี่ยร้อยละซึ่งแสดงถึงความนิยมในการเลือกใช้ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย พบว่า กลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียวเป็นกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด รองลงมาคือกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกัน และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกัน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณากลวิธีย่อยที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในแต่ละกลวิธีหลัก พบว่า กลวิธีย่อยที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียวคือ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนา ส่วนกลวิธีย่อยที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สองเกณฑ์ประกอบกันคือ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์กับความเชื่อในศาสนา และกลวิธีย่อยที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในกลวิธีการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกันคือ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามองค์ประกอบของยันต์ความเชื่อในศาสนาและกฤตยาของยันต์ ตามลำดับ ทั้งนี้กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนาเป็นกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

๒. ความหมายของชื่อยันต์ของคนไทย

ในการวิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์ ผู้วิจัยใช้การแยกหน่วยศัพท์แต่ละหน่วยที่แสดงความหมายแต่ละความหมายออกจากกัน และจัดหน่วยศัพท์ที่มีความหมายในทำนองเดียวกันไว้ในกลุ่มความหมายเดียวกัน ทั้งนี้หน่วยศัพท์ในงานวิจัยนี้หมายถึง หน่วยพื้นฐานที่ปรากฏในคลังคำศัพท์ที่เป็นแม่คำหรือคำตั้งและลูกคำ โดยอ้างอิงความหมายตามพจนานุกรมและนามานุกรมฉบับต่างๆ เป็นเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์ทั้งหมด ๗๒๗ ชื่อ พบว่า ชื่อยันต์ของคนไทยเกิดจากการประกอบศัพท์ที่มีความหมายต่างๆ กันมาตั้งเป็นชื่อทั้งหมด ๑,๕๔๗ หน่วยศัพท์ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ๑๔ กลุ่มความหมาย เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้

๑. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ เช่น พระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ พระไตรปิฎก อริยสัจจ์ พระฉิมพลี ชูชก พระอิศวร นารายณ์ อาถรรพ์ มหาจักร สวรรค์ เทพ ปิศาจ ราชสีห์ และตะกรุด เป็นต้น

๒. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะ เช่น กัน ปิด ผูก แผ่น ห่อ แดก เพ็ญ น้อย ใหญ่ และหอม เป็นต้น

๓. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร เช่น แก้ว ทรัพย์ ทอง เพชร กระจก เกราะ ตะเกียง ตาช่าย เทียน บุหรี่ สีผึ้ง งบ และน้ำอ้อย เป็นต้น

๔. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ เช่น คน บุตร เกล็ด มือ หน้าผาก บัว พลู นก เสือ โลก ฝน ฟ้าผ่า ธาตุ ชาย หญิง เด็ก และปฏิสนธิ เป็นต้น

๕. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง เช่น บารมี มหาวิเศษ เจริญ มงคล โชติ และรัศมี เป็นต้น

๖. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับลำดับและจำนวน เช่น ปฐม ตรี สี่ ห้า สัตต อัฐ นพ ทศ โสฬส แสน เป็นต้น

๗. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ เช่น จักรพรรดิ บรม ราชะ ชัย ไกร ชาตรี และอำนาจ เป็นต้น

๘. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก เช่น ทุกข์ นิยม เมตตา อิจฉา รำจวน และรำลึก เป็นต้น

๙. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งและทิศทาง เช่น กัน ค้ำ ปลาย ใต้ และทิศ เป็นต้น

๑๐. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำแยกประเภท เช่น ยอด ดอก และโขลง เป็นต้น

๑๑. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรคภัยและความขัดแย้ง เช่น ไข้ โรค ขโมย ภัย ศัตรู ยุทธ และสงคราม เป็นต้น

๑๒. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับอักขระและชื่อต่างๆ เช่น อักขระ พิชัยสงคราม สมเด็จพระนเรศวร ขุนแผน เกรวาด ทศกัณฐ์ และหนุมาน เป็นต้น

๑๓. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำประกอบความ เช่น ฆะเณติ อะโกจิณัง และอติปิโส เป็นต้น

๑๔. กลุ่มความหมายเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง เช่น เมือง คอก ช้าง เรือน เสา ประตู เพดาน และหน้าต่าง เป็นต้น

๓. ความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทย

ในการวิเคราะห์ความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทย ผู้วิจัยได้พิจารณาจากทั้งกลวิธีการตั้งชื่อยันต์และกลุ่มความหมายของชื่อยันต์

ความเชื่อ หมายถึง การที่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับนับถือสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นจริงหรือมีอยู่จริง เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ โดยการยอมรับนับถือดังกล่าวจะมีหลักฐานมาพิสูจน์ให้เห็นจริงหรือไม่ก็ได้

จากการวิเคราะห์พบความเชื่อที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทยทั้งหมด ๖ ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู ความเชื่อเกี่ยวกับผีบางเทวดา ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ และความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง

ส่วนค่านิยม หมายถึง สิ่งที่บุคคลหรือสังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม มีคุณค่า น่ายกย่อง ควรค่าแก่การกระทำ และเป็นแบบฉบับของความคิดที่บุคคลในสังคมนั้นใช้ยึดถือในการปฏิบัติตนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

จากการวิเคราะห์พบค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทยคือ ค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา

ค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา เป็นค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลอยากจะมี อยากจะได้ หรืออยากจะทำให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง ครอบครัว หรือวงศ์ตระกูล ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ๔ ประการ ได้แก่ ความมั่งคั่ง ความเจริญรุ่งเรือง ความสุข และอำนาจ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยและตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑. คนไทยโดยส่วนใหญ่มักรับรู้ว่ายันต์จะเป็นเครื่องรางของขลังอย่างหนึ่งของคนไทย ดังนั้นชื่อยันต์จึงน่าจะแสดงกฤตยาคมของยันต์เป็นหลัก แต่ผลการวิเคราะห์เกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ของคนไทยพบเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ถึง ๕ ประการ ได้แก่ วิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ ความเชื่อในศาสนา กฤตยาคมของยันต์ และเกณฑ์อื่นๆ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นอกจากกฤตยาคมซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะของยันต์รวมไปถึงเครื่องรางของขลังทุก

ประเภทแล้ว ความเชื่อในศาสนาซึ่งแสดงที่มาและความหมายของยันต์ องค์ประกอบของยันต์ซึ่งแสดงรูปภาพและชุดยันต์อันเป็นลักษณะเฉพาะของยันต์แต่ละยันต์ วิธีการทำและใช้ยันต์ซึ่งแสดงกรรมวิธีในการทำยันต์และการใช้ยันต์ และพระนามของพระมหากษัตริย์และชื่อของตัวละครในวรรณคดีซึ่งแสดงประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติยังมีอิทธิพลต่อแนวคิดในการตั้งยันต์ของคนไทยอีกด้วย

ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์เกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ของคนไทยพบที่มีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเรียกชื่อพระเครื่องในงานวิจัยของ บุศรา สว่างศรี (๒๕๔๙ : ๖๔ – ๖๕) ว่ามี ๕ ประการ ได้แก่ สถานที่พบ ลักษณะเด่น รูปทรง วัสดุที่ใช้ในการสร้าง จำนวนพระ ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธรูป ชื่อผู้ใช้ และสิ่งที่เป็นนิมิตในสมัยนั้น กล่าวคือ วัสดุที่ใช้ในการสร้างพระเครื่องสอดคล้องกับวัสดุที่ใช้ในการทำยันต์ตามเกณฑ์วิธีการทำและใช้ยันต์ เช่น พระผงสุพรรณ คำว่า “ผง” หมายถึง ผงเกสรดอกไม้เน่าเน่าพันธุ์ซึ่งเป็นวัสดุที่นำมาผสมเป็นพระเครื่อง ส่วนยันต์ดอกจำปา คำว่า “ดอกจำปา” หมายถึง ดอกของต้นจำปา ซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้ในการทำยันต์ เป็นต้น ลักษณะเด่นกับรูปทรงของพระเครื่องสอดคล้องกับองค์ประกอบของยันต์ด้านรูปภาพ เช่น พระหูยาน หมายถึง พระที่มีพระกรณียาวมาจนติดกับพระอังสา ส่วนยันต์เสือเผ่น หมายถึง ยันต์นี้เป็นยันต์รูปภาพคือเป็นภาพเสือกำลังเผ่น เป็นต้น ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธรูปสอดคล้องกับกฤตยาคมของยันต์ เช่น พระอยู่ดง หมายถึง พระเครื่องที่มีพุทธรูปยังไม่ออก ฟันไม่เข้า ส่วนยันต์คงทน หมายถึง ยันต์ที่มีกฤตยาคมทางคงกระพันชาตรี เป็นต้น และชื่อผู้ใช้สอดคล้องกับเกณฑ์อื่นๆ คือพระนามของพระมหากษัตริย์ เช่น พระสวนเป็นพระเครื่องที่เลื่อมเหศวรซึ่งเป็นขุนโจรของสุพรรณบุรีใช้ทำให้คงกระพันชาตรี ต่อมาจึงมีผู้เรียกพระสวนว่าพระมเหศวร ซึ่งสอดคล้องกับที่มาของยันต์ตระกูลสมเด็จพระนเรศวร ที่กล่าวว่า ยันต์นี้เป็นยันต์ที่ใช้ลงตะกุดของสมเด็จพระนเรศวร เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าการตั้งชื่อยันต์ของคนไทยกับการตั้งชื่อพระเครื่องมีเกณฑ์การตั้งชื่อที่ใกล้เคียงกันเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเพราะทั้งยันต์และพระเครื่องต่างเป็นเครื่องรางของขลังชนิดหนึ่งของคนไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และยังปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ความศักดิ์สิทธิ์ และความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ครอบครองเช่นเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ที่ได้จึงแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ซึ่งรวมถึงชื่อของพระเครื่องที่ชัดเจนเป็นระบบ

๒. จากการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทยพบ ว่า กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนา ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ของคนไทยส่วนใหญ่สัมพันธ์กับกฤตยาคมของยันต์ ทั้งนี้ผู้วิจัย

สันนิษฐานว่าอาจเพราะยันต์เป็นเครื่องรางของขลังที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพุทธศาสนา ดังคำอธิบายเกี่ยวกับเส้นยันต์ว่าเปรียบเสมือนสายรกของพระพุทธเจ้า (เทพย์ สาริกบุตร ๒๕๓๘ : ๒) และสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในยันต์ เช่น องค์พระ อุณาโลม และเตาะขัดสมาธิ เป็นต้น ต่างก็มีความหมายเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเป็นหลัก นอกจากนี้ผู้รู้หลายท่านยังให้ความเห็นไปในทำนองเดียวกันว่า ยันต์คือคาถาบาลีในพุทธศาสนาที่เขียนขึ้นด้วยอักษรขอม แล้วผูกเข้าเป็นรูปทรงต่างๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฌรัฐชฌ มณีรัตน์ (๒๕๕๑) ที่พบว่ายันต์ของคนไทยได้รับอิทธิพลทางด้านแนวคิดและปรัชญาจากพุทธศาสนาฝ่ายมหายานในนิยายพุทธตันตระเป็นสำคัญ ดังนั้นกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนาจึงเป็นกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ที่สามารถอธิบายหรือแสดงแนวคิดของคนไทยเกี่ยวกับยันต์ได้ดีที่สุด

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอัตราความถี่และค่าเฉลี่ยร้อยละของทุกกลวิธีย่อยพบว่าเกณฑ์กฤตยาของยันต์เป็นเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์ที่ได้รับความนิยมมากรองจากเกณฑ์ความเชื่อในศาสนา ดังจะเห็นได้จากกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ ๒ ในทั้ง ๓ กลวิธีหลัก พบการใช้เกณฑ์กฤตยาของยันต์เป็นเกณฑ์หนึ่งในกลวิธีอื่นๆ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความเชื่อในศาสนาในแง่ที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งคนไทยเชื่อกันว่าสามารถบันดาลให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ผู้เคารพศรัทธาก็จะพบว่า การตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนา นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงความเลื่อมใสศรัทธาของคนไทยมีต่อพุทธศาสนาซึ่งอาจรวมไปถึงศาสนาอื่นด้วย และความเชื่อเกี่ยวกับผีสารเทวดาซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมของสังคมแล้ว ความเชื่อในศาสนายังมีนัยที่เกี่ยวเนื่องกับความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์หรือกฤตยาของยันต์อีกด้วย ดังที่เสฐียร โกเศศ (๒๕๓๑ : ๔) กล่าวว่า “สิ่งที่มนุษย์เคารพบูชาด้วยความกลัวเกรงและถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์และมีค่ายิ่งแก่ตนเองและส่วนรวม ไม่มีอะไรจะยิ่งไปกว่าศาสนาที่ตนนับถืออยู่และยึดเอาเป็นที่พึ่งของตน”

๓. จากการวิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์ของคนไทยพบว่า กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อเป็นกลุ่มความหมายที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ชื่อยันต์ของคนไทยส่วนใหญ่มีความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์กับกลุ่มความหมายของชื่อยันต์พบว่า ความหมายของชื่อยันต์มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์อย่างเด่นชัด กล่าวคือเมื่อคนไทยได้กำหนดเกณฑ์ในการตั้งชื่อยันต์แล้วจึงมีการเลือกสรรหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายต่างๆ เพื่อประกอบศัพท์ขึ้นเป็นชื่อยันต์

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มความหมายของชื่อยันต์ที่มีความถี่สูง คือมีค่าเฉลี่ยร้อยละตั้งแต่ร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป ซึ่งพบทั้งสิ้น ๔ กลุ่มความหมาย ได้แก่ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและ

ความเชื่อ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สิน เครื่องใช้และอาหาร และกลุ่มความหมายเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ ตามลำดับ ยังสอดคล้องกับกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดใน ๓ อันดับแรกอีกด้วย ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามความเชื่อในศาสนา กลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามกฤตยาของยันต์ และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ตามวิธีการทำและใช้ยันต์ ตามลำดับ ซึ่งยืนยันให้เห็นว่าคนไทยมีการเลือกสรรหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายต่างๆ มาตั้งเป็นชื่อยันต์ตามเกณฑ์การตั้งชื่อยันต์นั่นเอง

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์กลุ่มความหมายของชื่อยันต์ของคนไทยส่วนใหญ่ยังสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์กลุ่มความหมายที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลของคนไทยในงานวิจัยของ สมชาย ลำเนียงงาม (๒๕๔๕) เช่น กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง และกลุ่มความหมายเกี่ยวกับความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่านอกจากชื่อยันต์จะเป็นชื่อเฉพาะที่ใช้จำแนกความแตกต่างของยันต์แต่ละยันต์แล้ว ชื่อยันต์ยังสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลของคนไทยอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ชื่อยันต์พบหน่วยศัพท์ที่หมายถึงพระนามของพระมหากษัตริย์ด้วย ซึ่งหน่วยศัพท์ที่มีความหมายดังกล่าวนี้ไม่พบการนำมาใช้เป็นชื่อของคนไทย เนื่องจากคนไทยเชื่อว่าเป็นชื่อที่สูงเกินฐานะของตัว (สมชาย ลำเนียงงาม ๒๕๔๕ : ๒๗๓) แสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อว่ายันต์เป็นของสูงและเป็นสิ่งที่สมควรเคารพบูชาเพื่อความเป็นสิริมงคล ส่วนกลุ่มความหมายเกี่ยวกับโรคภัยและความขัดแย้งซึ่งแม้จะมีความหมายเป็นกาลกิณี แต่จากการวิเคราะห์ชื่อยันต์ไม่พบการปรากฏของหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเหล่านี้ตามลำดับ แต่จะปรากฏหลังหน่วยศัพท์ในกลุ่มความหมายเกี่ยวกับกิริยาและคุณลักษณะเพื่อแสดงกฤตยาของยันต์ในด้านการปกป้องคุ้มครอง เช่น ยันต์กันไข้ ยันต์กันภัย และยันต์กันขโมย เป็นต้น ซึ่งเป็นการสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลของคนไทยในทางอ้อมนั่นเอง

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์กับผลการวิเคราะห์ความหมายของชื่อในลักษณะอื่นๆ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่น่าสนใจบางประการ กล่าวคือ ความนิยมในการเลือกใช้ความหมายของชื่อสามารถสะท้อนความคิด ความเชื่อ และวัตถุประสงค์ของชื่อแต่ละประเภทได้อีกด้วย เช่น ผลการวิเคราะห์ความหมายของชื่อยันต์พบว่า คนไทยมีการเลือกใช้กลุ่มความหมายเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อมาใช้เป็นชื่อยันต์มากที่สุด ส่วนในงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งชื่อร้านค้าของ วิยะดา จงบรรจบ (๒๕๓๔) และ ลัดดาวัลย์ ทิธีเมฆ (๒๕๔๑) พบว่า การตั้งชื่อร้านค้านิยมเลือกใช้ความหมายที่แสดงประเภทของธุรกิจ ในงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคลของ วงเดือน คัยนันท์ (๒๕๔๗) พบว่า การตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคลนิยมเลือกใช้ความหมายเกี่ยวกับ

ความเจริญ และในงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งนามฉายาของพระสงฆ์ไทยของ อำนาจ ปัทมาสุข (๒๕๕๐) พบว่า การตั้งนามฉายาของพระสงฆ์ไทยนิยมเลือกใช้ความหมายเกี่ยวกับเรื่องทางธรรม เป็นต้น

๔. จากการวิเคราะห์ความเชื่อที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทยพบว่า ชื่อยันต์ของคนไทยสะท้อนความเชื่อทั้งในพุทธศาสนาและศาสนาฮินดู โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้จากความหลากหลายในการปรากฏของความหมาย เช่น พระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ หลักธรรมคำสอน และชื่อพระสาวก เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ชื่อยันต์ของคนไทยส่วนใหญ่สะท้อนความเชื่อในพุทธศาสนา

ทั้งนี้เหตุผลสำคัญที่ทำให้ปรากฏความเชื่อในพุทธศาสนาอย่างเด่นชัดในชื่อยันต์ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าอาจเพราะคนไทยยอมรับนับถือพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักของสังคมมาช้านาน ความเชื่อในพุทธศาสนาจึงฝังรากลึกในความรู้สึกนึกคิดและวิถีชีวิตของคนไทยอย่างมั่นคง

อย่างไรก็ตาม ความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์อันเป็นเรื่องนอกพุทธศาสนาก็ยังมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อของคนไทยไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โบราณจารย์ซึ่งน่าจะหมายถึงพระสงฆ์เป็นหลักจึงนำความเชื่อดังกล่าวนี้มาเป็นเครื่องล่อใจให้ผู้คนหันมาสนใจศึกษาธรรมะจึงคิดประดิษฐ์ยันต์ขึ้นโดยการย่อหลักธรรมคำสอนต่างๆ ให้ออกมาในรูปของหัวใจคาถาเพื่อให้ผู้คนนำข้อธรรมติดตัวไปปฏิบัติคล่องแคล่วและจำได้ง่ายๆ (เปลื้อง ณ นคร ๒๕๑๓ : ๓๓๐) ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้เองน่าจะเป็นที่มาของการปรากฏความเชื่อในศาสนาฮินดูในชื่อยันต์ของคนไทย ดังผลการศึกษาของ ณัฐธัญ มณีรัตน์ (๒๕๕๑ : ๘๖) ที่พบว่าคัมภีร์ไสยศาสตร์ของคนไทยในยุคแรกๆ เช่น คัมภีร์ปถมัง ไม่พบการเอ่ยอ้างถึงพระศิวะ และพระนารายณ์แต่อย่างใด

คนไทยยอมรับนับถือทั้งพุทธศาสนาและศาสนาฮินดูควบคู่กันไปมาช้านาน จนกระทั่งมีคำกล่าวไว้ในสังคมไทยนั้น “พุทธกับไสยย่อมอาศัยกัน” (เสฐียรโกเศศ ๒๕๑๕ : ๔๐๑) ดังข้อความตอนหนึ่งในบทพระราชนิพนธ์เรื่อง พระราชพิธีสิบสองเดือน ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความว่า

พระราชพิธีซึ่งมีสำหรับพระนคร ที่ได้เคยประเพณีมาแต่ก่อนจนถึงปัจจุบันนี้ อาศัยที่มาเป็น ๒ อย่าง อย่างหนึ่งมาตามตำราไสยศาสตร์ที่นับถือพระเป็นเจ้า อิศวร นารายณ์ อย่างหนึ่งมาตามพระพุทธศาสนา แต่พิธีที่มาจากต้นเหตุทั้งสองอย่างนี้ มาละละระคนกันเป็นพิธีอีกอย่างหนึ่งขึ้นก็มี (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ๒๕๔๒ : ๑)

และจารึกฐานพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร พ.ศ. ๒๐๕๓ ความว่า

ศักราช ๑๔๓๒ (ปี) มะเมียขึ้นศักราช อาทิตยพารเดือน ๖ ขึ้น ๑๔ ค่ำ ได้ให้สดฤกษ์ เพลารุ่งแล้ว ๒ นาฬิกา จึงเจ้าพระยาศรีธรรมมาโสกราช ประดิษฐานพระอิศวรเป็นเจ้าน้ำไว้ให้ครองสัตว์สี่ตีนสองตีนในเมืองกำแพงเพชรแลช่วยเลิกศาสนา พุทธศาสนาและไสยศาสตร์และพระเทพกรรมมิให้หมั่นให้หมองให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว (จารึกสมัยสุโขทัย ๒๕๒๗ : ๑๗๓)

นอกจากนี้ ในพิธีกรรมต่างๆ ของคนไทย เช่น พระราชพิธีราชาภิเษก พิธีวางเสาหลักเมือง พิธีแรกนาขวัญ และพิธีตรียัมปวาย เป็นต้น ยังแสดงให้เห็นถึงการรับเอาอิทธิพลทางความเชื่อในศาสนาฮินดูได้เป็นอย่างดี (ฉฐธิมา ไชยสิทธิ์ ๒๕๔๖ : ๓๘)

อย่างไรก็ตาม คนไทยก็มิได้รับเอาความเชื่อในศาสนาฮินดูเข้ามาทั้งหมด แต่เป็นไปในลักษณะของการประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมชาวพุทธ เช่นพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ซึ่งเป็นพิธีเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่พืชพันธุ์ธัญญาหารช่วยสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เกษตรกรในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย ๒ พระราชพิธี คือในวันแรกจะเป็นพระราชพิธีพืชมงคลซึ่งเป็นพิธีกรรมในพุทธศาสนาโดยจะกระทำในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันรุ่งขึ้นจึงเป็นพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญซึ่งเป็นพิธีกรรมในศาสนาฮินดูโดยมีพระยาแรกนาและเทพีเป็นผู้ประกอบพิธี และมีคณะพราหมณ์เป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น (สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ ๒๕๓๖ : ๖๘-๗๑)

นอกจากนี้ ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ซึ่งเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความศักดิ์สิทธิ์ของเวทมนตร์คาถาอันเป็นความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลมาจากอาถรรพเวทย์ในศาสนาฮินดู คนไทยก็ได้นำมาปรับเปลี่ยนเสียใหม่เพื่อให้เข้ากับพุทธศาสนา ดังที่เทพย์ สาริกบุตร (๒๕๓๘ : ๓) ได้อธิบายเกี่ยวกับไสยศาสตร์ในสังคมไทยว่า แม้ไสยศาสตร์จะเป็นเรื่องของศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) แต่เวทมนตร์คาถาที่พุทธศาสนิกชนใช้กันอยู่ทุกวันนี้ แท้จริงคือพระพุทธรูปที่โบราณจารย์ท่านดัดแปลงแก้ไขเลียนแบบอย่างวิธีทางลัทธิไสยศาสตร์เดิมมาเท่านั้น มิใช่เป็นลัทธิไสยศาสตร์ของพราหมณ์ดังที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

๕. จากการวิเคราะห์ค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อยี่ห้อของคนไทยพบว่า ชื่อยี่ห้อที่ดังขึ้นได้สะท้อนค่านิยมของคนไทยเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา ได้แก่ ความมั่งคั่ง ความเจริญรุ่งเรือง ความสุข และอำนาจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนไทยมีความต้องการเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเพราะทั้งความมั่งคั่ง ความเจริญรุ่งเรือง ความสุข และอำนาจ ล้วนนำมาซึ่งความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow) ในทางจิตวิทยาที่กล่าวถึงความต้องการ ๕ ชั้นของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการทางสรีระ ความต้องการทางความมั่นคง

ปลอดภัย ความต้องการทางความรักและการยอมรับ ความต้องการการยกย่องจากผู้อื่น และความต้องการกระทำการสิ่งต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง (สมชาย ลำเนียงงาม ๒๕๔๕ : ๒๗๕)

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ที่ได้ยังสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับค่านิยมของคนไทยในงานวิจัยอื่นๆ อีกด้วย กล่าวคือ ในงานวิจัยของ วิยะดา จงบรรจบ (๒๕๓๔) พบค่านิยมที่สะท้อนจากความหมายของชื่อธุรกิจการค้า ๗ ประการ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ค่านิยมที่เป็นรูปธรรม และค่านิยมที่เป็นนามธรรม โดยค่านิยมที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความเจริญรุ่งเรืองและความเป็นสิริมงคล ความมั่นคงยั่งยืน อำนาจชัยชนะ และความมีคุณธรรม ส่วนค่านิยมที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ คุณภาพ ความมั่งคั่งร่ำรวย และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ในงานวิจัยของ วังเดือน คัยนันท์ (๒๕๔๗) พบค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อพันธุ์ไม้มงคล ๓ ประการ ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง ค่านิยมเกี่ยวกับความปลอดภัย และค่านิยมเกี่ยวกับการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและอายุยืน และในงานวิจัยของ อำนวย ปักสาสุข (๒๕๕๐) พบค่านิยมที่สะท้อนจากนามฉายาของพระสงฆ์ไทย ซึ่งจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับคุณสมบัติที่พึงประสงค์ และค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา โดยในส่วนของค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา ประกอบด้วย ความเจริญรุ่งเรือง เกียรติยศและอำนาจ

ความมั่งคั่ง และความสุข ผลการวิเคราะห์ค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อยันต์แสดงให้เห็นว่า ความหมายของชื่อยันต์สามารถสะท้อนค่านิยมของคนไทยได้เช่นเดียวกับความหมายของชื่อประเภทอื่นๆ ชื่อน่าสังเกตคือนอกจากชื่อยันต์จะสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง ค่านิยมเกี่ยวกับความปลอดภัย และค่านิยมเกี่ยวกับการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและอายุยืนเช่นเดียวกับชื่อยันต์ไม้มงคล ซึ่งค่านิยม ๒ ประการหลังนี้ผู้วิจัยได้จัดไว้ในค่านิยมเกี่ยวกับความสุขแล้ว ชื่อยันต์ยังสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองอีกด้วย ทั้งนี้อาจเพราะยันต์เป็นเครื่องรางของขลังที่มีรูปแบบการใช้หลากหลาย เช่น ตะกรุด ผ้าประเจียด และแหวนพิรอด เป็นต้น นอกจากนี้ยันต์ยังสามารถนำมาประกอบร่วมกับเครื่องรางของขลังชนิดอื่นๆ ได้อีกด้วย เช่น พระเครื่อง เป็นต้น ดังนั้นคนไทยจึงนิยมสักยันต์หรือพกพาเครื่องรางของขลังต่างๆ ติดตัวอยู่เสมอ โดยเชื่อกันว่าเครื่องรางของขลังเหล่านี้จะนำพาความเป็นสิริมงคลมาสู่เจ้าของ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานอันจะนำมาซึ่งชื่อเสียงเกียรติยศและความมั่งคั่ง ด้วยเหตุนี้จึงปรากฏค่านิยมเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองในชื่อยันต์ ส่วนค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่งที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทยแต่ไม่พบในนามฉายาของพระสงฆ์ไทยนั้น อาจเพราะจุดมุ่งหมายสำคัญของการบวชคือการศึกษาศาสนาของพระพุทธเจ้าเพื่อเข้าถึงพระนิพพานอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของพุทธศาสนา ส่วนทรัพย์สินเงินทองของมีค่าต่างๆ ที่แสดงถึงความมั่งคั่ง ทางพุทธศาสนาถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งชั่ว

ให้เกิดกิเลสซึ่งขัดขวางต่อการมุ่งสู่พระนิพพานทั้งยังเป็นข้อห้ามตามพระธรรมวินัยอีกด้วยดังศีลข้อที่ ๑๐ ว่า “ชาตรูปหตตปฏิกุณหา เวรมณิ ลิกฺขปาปํ สมายิยามิ” แปลว่า ห้ามรับเงินและทอง (พระธรรมปิฎก ๒๕๔๖ : ๒๔๖) ดังนั้นจึงไม่ปรากฏค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่งในนามฉายาของพระสงฆ์ไทย ส่วนยันต์เป็นเครื่องรางของขลังที่คนไทยให้ความเคารพศรัทธาและคาดหวังในอิทธิฤทธิ์กฤตยาคมเพื่อช่วยส่งเสริมการดำเนินชีวิตในโลกวัตถุนิยมที่มีการแก่งแย่งแข่งขันอยู่ตลอดเวลาให้มีความราบรื่น มั่งคั่ง และประสบแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตจึงปรากฏค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่งซึ่งสะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทยด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประเด็นอื่นๆ ที่น่าสนใจและสามารถนำมาศึกษาได้ในโอกาสต่อไป ดังนี้

๑. ควรมีการศึกษาการตั้งชื่อยันต์ตามสำนักสำนักยันต์ต่างๆ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเกณฑ์และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ ความหมายของชื่อยันต์ รวมทั้งความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อยันต์ว่ามีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกัน อย่างไร

๒. ควรมีการศึกษาการตั้งชื่อยันต์ที่ใช้ภาษาถิ่น เช่น ยันต์ในล้านนา เป็นต้น

๓. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการตั้งชื่อยันต์ของคนไทยกับการตั้งชื่อยันต์ของประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ พม่า ลาว และกัมพูชา

บรรณานุกรม

กาญจนาภรณ์. สำนักไทย. พระนคร : รวมสาส์น, ๒๕๑๔.

กิตติ วัฒนมหาคม. สัตว์มงคล เครื่องราง ของขลัง. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์บุ๊คส์, ๒๕๔๗.

ขนิษฐา จิตชนะกุล. คติชนวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.

ขุนชาญ โห้ระประเทศ. คาถาอาคมไทย. กรุงเทพฯ : อมตะ, ๒๕๓๕.

คมกริช ศรีธรรมมงคล. คู่มือไสยเวท ๘๘ เครื่องรางของขลังคู่แผ่นดินสยาม. กรุงเทพฯ : เพชรสีน้ำเงิน, ๒๕๕๑.

จารึกสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๒๗.

จำนงค์ ทองประเสริฐ. “พราหมณ์.” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๐ (๒๕๒๕) : ๑๒๘๗๖ – ๑๒๘๘๖.

จำนงค์ อธิวัฒน์ทิพย์. ศาสนา ชีวิต และสังคม. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, ๒๕๔๗.

จรัส เพชรทับ. “ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลังของชาวบ้าน อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๕.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชพิธีสิบสองเดือน. พิมพ์ครั้งที่ ๑๘. กรุงเทพฯ : บรรณาการ, ๒๕๔๒.

จุลทัศน์ พยาฆรานนท์. “นางกวัก.” สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง ๗ (๒๕๔๒) : ๓๐๑๒ – ๓๐๑๕.

เจดีย์ทอง และคณะ. ยอดคนขมังเวทย์ มหาอุทม์. กรุงเทพฯ : วันชนะ, ๒๕๔๖.

ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. “คติความเชื่อและพิธีกรรมของคนไทยในจังหวัดนครปฐม.” ใน วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ, ๓๒๕ – ๓๔๕. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๘.

ชนกภรณ์ นรากร. “วิวัฒนาการการสักและวัฒนธรรมมวลชนกับการสักรอยศิลปะบนเรือนร่าง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕.

ชมพูนุช โพธิ์ทองคำ. “การตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงโป ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑.

ชวินทร์ สระคำ และ จำลอง สารพัตน์. พจนานุกรมบาลี-ไทย ฉบับนักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : เรื่องปัญญา, ๒๕๔๖.

ทิตลิตา นากเกษม. ไทยศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๐.

ณรงค์ เส็งประชา. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒.

_____. วิถีไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔.

ณวมพุทธ. พุทธกำเนิด. กรุงเทพฯ : กลุ่มสุคตฟุ้งฝัน, ๒๕๕๐.

ณัฐธัญ มณีนันท์. “อิทธิพลของพุทธศาสนายานที่มีต่อระบบยันต์ในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.

ณัฐธัญ ไซยสิทธิ์. “รัฐไทยกับไสยเวทย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.

ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม. “ภควัม – พระ.” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๑ (๒๕๓๐) :
๑๓๖๕ – ๑๓๖๘.

คณัย ไชยโยธา. นามานุกรมประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘.

_____. ลัทธิ ศาสนา และระบบความเชื่อกับประเพณีนิยมในท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โอเดียน-
สโตร์, ๒๕๓๘.

คำเนรี เลขะกุล. “พิธีสงกรรม.” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๑ (๒๕๓๐) :
๑๓๖๙ – ๑๓๗๔.

ทัศนีย์ ทานตวนิช. คติชาวบ้าน. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, ๒๕๒๓.

ทัศนีย์ สุจินะพงษ์. “การใช้ไสยศาสตร์ในสภาพชุมชนชนเผ่า.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
แผนกวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖.

ทิพย์จักร. ตะกรุด มหาอุด หยุตม์จุมพ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : กรีนปัญญาญาณ, ๒๕๕๐.

_____. เป็นเศรษฐีด้วยบารมีพ่อแก่. กรุงเทพฯ : กรีนปัญญาญาณ, ๒๕๕๐.

เทพย์ สาริกบุตร. คัมภีร์หัวใจ ๑๐๘. กรุงเทพฯ : เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๓๘.

_____. ประชุมมหายันต์ ๑๐๘. กรุงเทพฯ : เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๓๘.

_____. พระคัมภีร์พระเวท ฉบับปฐมบรมพร. กรุงเทพฯ : อุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์, ม.ป.ป.

_____. พระคัมภีร์พระเวท ฉบับพิเศษ. พระนคร : เกษมบรรณกิจ, ๒๕๑๒.

_____. วิชาคงกระพันชาตรี. กรุงเทพฯ : เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๔๕.

_____. โหราศาสตร์ในวรรณคดี. พระนคร : ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๐๖.

เทพย์ สิงห์รักษ์. ตำราเพชรรัตนมหายันต์. พระนคร : โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๒.

เทม มีเต็ม. “ยันต์.” สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง ๑๑ (๒๕๔๒) : ๕๓๒ – ๕๓๓.

ไทยสะกอ. พุทธศาสนาในตำนานสุวรรณภูมิ. กรุงเทพฯ : ศิริธรรม, ๒๕๕๐.

ธนาภิต. ตำนานเทพเจ้าและอสูร. กรุงเทพฯ : พีรามิด, ๒๕๔๖.

ธรรมปิฎก, พระ [ป. อ. ปยุตฺโต]. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

_____. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

ธวัช ปุณโณทก. “ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับชีวิตในสังคมอีสาน.” ใน **วัฒนธรรมพื้นบ้าน :**

คติความเชื่อ, ๓๕๐ – ๓๕๒. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๘.

ธาดา โสมศิริวัลย์. **ฝ่าคัมภีร์ไสยศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ไพลิน, ๒๕๔๕.

นริศรา โฉมศิริ. “การศึกษาบริบททางภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมของชื่อชาวมอญ : กรณีศึกษา

ชาวมอญ บ้านวังกะ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗.

นววรรณ พันธุมธา. **ไวยากรณ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

น้องนุช มณีอินทร์. “การเปลี่ยนแปลงของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

บรรเทง พาทีจิตร. **ประเพณี วัฒนธรรมไทย และคติความเชื่อ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.

บรรยง บุญฤทธิ์. **โลกเร้นลับ ศาสตร์พิศวง**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : น้องใหม่, ๒๕๓๖.

บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร. **อธิบายสำนวน สุภาษิต และคำพังเพยไทย**. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, ๒๕๔๑.

บุศรา สว่างศรี. “พุทธพาณิชย์ : พระเครื่อง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๕.

ประติศาตร์ศิลป์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๕.

ประคอง นิมมานเหมินท์. “เครื่องราง.” **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง ๓ (๒๕๔๒) :**

๑๑๕๐ – ๑๑๕๓.

ประจักษ์ ประภาพิตยาร. **นามานุกรมขุนช้าง – ขุนแผน**. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๐๘.

_____. **ประเพณีและไสยเวทวิทยาในขุนช้างขุนแผน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : องค์การคำของคุรุสภา, ๒๕๒๕.

ประจวบ หวายเป็น. “คติความเชื่อ ข้อน่า และคุณไสย.” **เมืองโบราณ ๓๑, ๔ (ตุลาคม –**

ธันวาคม ๒๕๔๘) : ๑๑๖ – ๑๒๓.

ประเทิน มหาจันทร์. **ศิลปะการสักลาย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๔.

ปราณี กุลละวณิช. **ชื่อหมู่บ้านในมณฑลทวายและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย**.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ปวงคำ ดุษฎีนิพนธ์. “ยันต์.” สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ ๑๑ (๒๕๔๒) : ๕๔๗๔ – ๕๔๘๑.

ปานทิพย์ มหาไตรภพ. “นามสกุลพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ปิ่น มุกกันต์. ประมวลศัพท์ ๖ ศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : นิตยสารคลังสมอง, ๒๕๓๔.

เปี้ยก จักรวรรดิ. ตำนานสักยันต์. กรุงเทพฯ : ไพลิน, ๒๕๔๘.

เปลื้อง ณ นคร. “ยันต์.” พจนานุกรมฉบับทันสมัย เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๗.

พญาภิไท. ไตรภูมิพระร่วง. กรุงเทพฯ : บรรณาการ, ๒๕๔๓.

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม ๒๗ – ๒๘. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหมอบรัดเล. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : โฉมิต, ๒๕๔๕.

พลาคิษฐ์ สิทธิชัยกิจ. ประวัติศาสตร์ไทย ฉบับเสริมการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, ๒๕๔๗.

พลูหลวง. คติสยาม. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, ๒๕๓๕.

_____. เทวโลก : เทพนพเคราะห์ – เทพเจ้าประจำวัน และเทพเจ้าองค์สำคัญทั้งปวง. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, ๒๕๔๗.

พ่วง บุษราคัม. “เครื่องราง.” สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ ๓ (๒๕๔๒) : ๑๒๖๒ – ๑๒๖๔.

พิทุรีย์ มลิวัลย์ และ ไสว มาลาทอง, รวบรวมและเรียบเรียง. พุทธกิจ ๔๕ พรรษา ตอน ๒. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๘.

พิมลธรรม, พระ. ตำนานพระพุทธรูปปางต่างๆ. กรุงเทพฯ : โครงการมูลนิธิหอไตร, ๒๕๓๓.

พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. รามเกียรติ์. พระนคร : คลังวิทยา, ๒๕๐๖.

พุทธโธ สุโขทัย. เครื่องรางของขลัง. กรุงเทพฯ : เจริญ, ม.ป.ป.

เพ็ญแข วัจนสุนทร. คำนิยมในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๘.

ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทย. กรุงเทพฯ : เลียงเชียงจงเจริญ, ๒๕๑๓.

ไพฑูรย์ พรหมวิจิตร. “ช้างโขลง ยันต์เมตตามหานิยม.” ศิลปวัฒนธรรม ๒๐, ๑๑ (กันยายน ๒๕๔๒) : ๔๖ – ๔๗.

_____. “ยันต์เสน่ห์ของล้านนา.” ศิลปวัฒนธรรม ๕, ๓ (มกราคม ๒๕๓๑) : ๖๖ – ๗๐.

ปัญญา จิตต์ธรรม. ความเชื่อ. สงขลา : มงคลการพิมพ์, ๒๕๒๒.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. เทพเจ้าและสิ่งน่ารู้. กรุงเทพฯ : ศรีปัญญา, ๒๕๔๗.

รอง ศยามานนท์. “นเรศวร.” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๑๕ (๒๕๒๒) : ๕๔๒๐ –

๕๔๓๑.

รัชนิกร เศรษฐ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๓.

ราช รัมมัญญ. สักยันต์. กรุงเทพฯ : อนิเมทกรุ๊ป, ๒๕๔๖.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊ค

พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

_____. พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา อักษร A – L ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ :

ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๘.

_____. พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย สมัยสุโขทัย ไตรภูมิภคา. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน,

๒๕๔๔.

_____. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ ๓.

กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๕.

рінฤทัย สัจจพันธุ์. นามานุกรมรวมเกียรติ. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๖.

ลัดดาวัลย์ ศรีเมฆ. “แนวโน้มในการตั้งชื่อร้านค้าในเขตเทศบาลนครขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์

ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๑.

วงเดือน คัยนันท์. “การตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคลในภาษาไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

วนิดา เจริญสุข. “นามสกุลคนไทยเชื้อสายจีน : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชา

ภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

วรมณี, พระราช. ไตรภูมิพระร่วงอิทธิพลต่อสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ชุมชนศึกษาพุทธศาสนาและ

ประเพณี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๖.

วิจิตรวาทการ, พลตรี หลวง. วิชชาแปลประการ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์บุ๊คส์,

๒๕๕๐.

วิทยา ประทุมธารรัตน์, บรรณาธิการ. สักยันต์. กรุงเทพฯ : ฉัตรแก้ว, ๒๕๔๐.

วิทยา ศักยภินันท์. ศาสนาฮินดู. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.

วิภัทรินทร์ ประพันธ์ศิริ. “คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชา

ภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

วิยะดา จงบรรจบ. “การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อธุรกิจการค้า.” วิทยานิพนธ์ปริญญา-

มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๔.

เวทย์ วรวิทย์. **ลายยันต์ดำรับเขาอ้อ**. กรุงเทพฯ : ร่มฟ้าสยาม, ม.ป.ป.

ศักดิ์ศรี เข้มนั้ดดา. **วรรณคดีพุทธศาสนาพาทย์ไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

_____. “นาค.” **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง ๗ (๒๕๔๒) : ๓๐๐๕ – ๓๐๑๐**.

_____. “ญี่.” **สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕ (๒๕๔๔) : ๑๖๑๐๖ – ๑๖๑๒๐**.

ศาสนโสภณ, พระ. **สวดมนต์แปล**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๗.

ไสลรัตน์ อิสระเสนีย์. “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวกับภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อจริง.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

ส. พลายน้อย. “วิวัฒนาการของเครื่องราง.” ใน **เกร็ดโบราณคดีประวัติศาสตร์ไทย, ๑๓๐ – ๑๔๓**.

พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, ๒๕๓๕.

_____. **สัตว์หิมพานต์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, ๒๕๓๔.

_____. **สิริมงคล**. กรุงเทพฯ : พิมพ์คำ, ๒๕๔๗.

สมชาย ลำเนียงงาม. “ลักษณะภาษาที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและ

กาลกิณีในชื่อของคนไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

สมบัติ จำปาเงิน. **อุกษัณณ-ยามดี**. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, ๒๕๓๔.

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. **ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,

๒๕๓๖.

สมภาร พรหมทา. **มนุษย์กับศาสนา**. กรุงเทพฯ : ศยาม, ๒๕๔๖.

สมฤทธิ บัวระมวล. **ตำนานแห่งศาสนา ลัทธินิยม และความเชื่อปรัมปรา**. กรุงเทพฯ : คุ่มคำ,

๒๕๕๐.

สรเมธี วชิรปราการ. **เปิดชีวิตเทวดานางฟ้าไขปริศนาแดนสวรรค์**. นนทบุรี : สมาร์ทบุ๊ก, ๒๕๕๑.

สังคม ศรีราช. “โผสพ – แม่.” **สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๑ (๒๕๓๐) : ๑๓๖๓๗ – ๑๓๖๕๐**.

สังจาภิรมย์, พระยา. **เทวกำเนิด**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๖. กรุงเทพฯ : อมรินทร์, ๒๕๕๐.

สัมพันธ์ อนันตเมฆ. “ยันต์.” **ความรู้คือประทีป ๒ (๒๕๕๑) : ๘ – ๑๓**.

สายสม ธรรมธิ. **ลายสักไทใหญ่**. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสงคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๘.

ตำรวจ นักการเรือน, ผู้เรียบเรียง. **ธรรมะจากเจ็ดตำนาน สิบสองตำนาน คาลาพาหุง**. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๘.

สืบพงศ์ ธรรมชาติ. **วรรณคดีชาตก**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๒.

สุกัญญา สุฉายา. “เพลงปฏิพากย์ : การศึกษาในเชิงวรรณคดีวิเคราะห์.” **วิทยานิพนธ์**

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. **พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๖. กรุงเทพฯ :

มหาเมฆราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

สุพัตรา สุภาพ. **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ถิ่นนิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี**. พิมพ์ครั้งที่ ๕.

กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๔.

สุภาพร มากแจ้ง. **ภาษาบาลี – สันสกฤตในภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๗.

สุภาพรรณ ณ บางช้าง. **การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.

_____. **ขนบธรรมเนียมประเพณี : ความเชื่อและแนวการปฏิบัติในสมัยสุโขทัยถึงสมัยอยุธยา**

ตอนกลาง. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. **พุทธธรรมที่เป็นรากฐานสังคมไทย : ก่อนสมัยสุโขทัยถึงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง**.

กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. **ไวยากรณ์บาลี : ตามแนวกระจายนวยากรณ์ โมคคัลลนวยากรณ์ สัททนีติปกรณ์**.

กรุงเทพฯ : มูลนิธิมหาเมฆราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

สุมาลี มหณรงค์ชัย. **อินดู – พุทธ จุดยืนที่แตกต่างกัน**. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, ๒๕๔๖.

สุริยา รัตนกุล. **อรรถศาสตร์เบื้องต้น**. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา

ชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๔.

สุลักษณ์ ศรีบุรี และ ทวีวงศ์ ศรีบุรี. **ลายสักที่พบในภาคกลางของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.

สุวรรณ สุวรรณเวช. **พื้นฐานความเชื่อของคนไทย**. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991, ๒๕๔๖.

เสาเรื่องขุนช้างขุนแผน. พิมพ์ครั้งที่ ๑๘. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๔๔.

เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. **วรรณกรรมเอกของไทย : ขุนช้างขุนแผน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๓.

แสง จันทร์งาม. **พุทธศาสนวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์บุ๊คส์, ๒๕๔๔.

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. **วัฒนธรรมในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

เสฐียร โกเศศ. การศึกษาเรื่องประเพณีไทยและชีวิตชาวไทยสมัยก่อน. พระนคร : คลังวิทยา,
๒๕๑๕.

_____. ประเพณีเบ็ดเตล็ด. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : ศยาม, ๒๕๔๖.

_____. เมืองสวรรค์และผีसाงเทวดา. พระนคร : บรรณาการ, ๒๕๑๕.

_____. เล่าเรื่องในไตรภูมิ. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, ๒๕๑๘.

_____. ศาสนาเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๑.

หรีด เรื่องฤทธิ์. “เครื่องราง.” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๖ (๒๕๐๘) : ๓๖๕๓ –
๓๖๕๕.

อัน อริยวิโส. คัมภีร์พุทธเวทย์มหามนต์. พระนคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๐๑.

_____. ตำราหายันต์. กรุงเทพฯ : อำนวยสาส์น, ๒๕๓๕.

อดิศักดิ์ ทองบุญ. “ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ : มุมมองของนักวิชาการ.” ราชบัณฑิตยสถาน ๒๗,
๒ (เมษายน – มิถุนายน ๒๕๔๕) : ๓๓๔ – ๓๘๔.

อมร ศรีพจนารถ. “ยันต์.” สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๔ (๒๕๓๕) : ๑๕๔๒๐ –
๑๕๔๓๓.

อมรา ประดิษฐ์รัฐดิษฐ์. “อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ : วิธีการศึกษาภาษาเพื่อเข้าถึงระบบปริชาณของ
มนุษย์.” ใน กว่าจะเป็นนักภาษาศาสตร์, ๗๓ – ๙๔. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

อรชุน กรูนนท์. พระสืวลีเถระและพระสังกัจจายน์ พระอรหันต์ผู้มีลาภมาก. กรุงเทพฯ : เพทาย,
๒๕๕๐.

อังคาร ปัญญาศิลป์. รอยสักไทย. กรุงเทพฯ : วิ.ที.เอส. บิ๊กเซ็นเตอร์, ม.ป.ป.

อานนท์ อาภาภิรม. มนุษย์กับสังคม : สังคมและวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๑๕.

อำนาจ ปีกาสุข. “การศึกษาการตั้งนามฉายาของพระสงฆ์ไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐.

อุทัย สินธุสาร. “ยันต์.” สารานุกรมไทย ๑๕ (๒๕๒๑) : ๓๖๑๖.

_____. “ไสยเวท.” สารานุกรมไทย ๒๓ (๒๕๒๒) : ๔๔๗๔.

_____. “โหราศาสตร์.” สารานุกรมไทย ๒๓ (๒๕๒๒) : ๔๕๘๕ – ๔๕๘๗.

อุรคินทร์ วิริยะบูรณะ. คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘. กรุงเทพฯ : ลูก ศ. ธรรมภักดี, ๒๕๒๑.

_____. เพ็ชรรัตนมหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร. กรุงเทพฯ : ศ. ธรรมภักดี, ม.ป.ป.

_____. ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร. กรุงเทพฯ : ศ. ธรรมภักดี, ม.ป.ป.

สัมภาษณ์

ฉันทิพย์ พันธรักษ์ราชเดช. บุตรชายของพลตำรวจตรีขุนพันรักษ์ราชเดช ผู้เชี่ยวชาญไสยเวทย์.

สัมภาษณ์, ๔ สิงหาคม ๒๕๕๑.

นรินทร์ นริศสุโร, พระ. ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม.

สัมภาษณ์, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๑.

ศรีปริยัติบดี, พระ. เจ้าอาวาสวัดมุ่มป้อม และเจ้าคณะอำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช.

สัมภาษณ์, ๓ สิงหาคม ๒๕๕๑.

สุริยาเทเวศร์, พระครู. พระครูพรหมณี เทวสถานพระนคร. สัมภาษณ์, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ชื่อยันต์ของคนไทยที่ใช้ในการวิเคราะห์
สงวนลิขสิทธิ์

ชื่อยันต์ของคนไทยที่ใช้ในการวิเคราะห์

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๑.	กัณถุ	๒๖.	กัณสะกด
๒.	กรงทอง	๒๗.	กัณหนู
๓.	กรงทอง	๒๘.	กามจร
๔.	กรงทอง	๒๙.	การเวก
๕.	กรงทองทรงเครื่อง	๓๐.	กาสัก
๖.	กระต่ายสามขา	๓๑.	กาสักน้อย
๗.	กระทุ้งเจ็ดแบก	๓๒.	กาสักใหญ่
๘.	กระบี่รช	๓๓.	กาหลง
๙.	กระบี่พาคี	๓๔.	กำเนิดลงใบรัก
๑๐.	กระบี่ยุทธ	๓๕.	กำเนิดลงไส้เทียน
๑๑.	กลีบบัว	๓๖.	กำบัง
๑๒.	กลืนกิน	๓๗.	กำบังนิทรา
๑๓.	กันขโมย	๓๘.	กำแพงจักรวาล
๑๔.	กันไข่	๓๙.	เกราะแก้ว
๑๕.	กันปีศาจ	๔๐.	เกราะแก้ว
๑๖.	กันปีศาจ	๔๑.	เกราะเพชร
๑๗.	กันพราย	๔๒.	เกราะเพชร
๑๘.	กันฟ้ากันไฟ	๔๓.	เกราะเพชรพระพุทธเจ้า
๑๙.	กันฟ้าผ่า	๔๔.	เกราะเพชรพุทธเจ้า
๒๐.	กันไฟ	๔๕.	เกราะเพชรใหญ่
๒๑.	กันภัย	๔๖.	เกษาศิด
๒๒.	กันโรคระบาด	๔๗.	เก้ายอด
๒๓.	กันศัตรู	๔๘.	แก้วจักรพรรดิ
๒๔.	กันศัตรู	๔๙.	แก้วเจ็ดประการ
๒๕.	กันสะกด	๕๐.	แก้วบรมจักรพรรดิ

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๕๑.	แก้วมณีโชติ	๗๕.	จักรแก้ว
๕๒.	ไก่อ่เถื่อน	๘๐.	จักรแตก
๕๓.	ไก่อ่เถื่อน	๘๑.	จักรนารายณ์น้อย
๕๔.	ขอดผ้าโพกหัว	๘๒.	จักรนารายณ์ใหญ่
๕๕.	คกกระพัน	๘๓.	จักรพรรตราธิราช
๕๖.	คกกระพัน	๘๔.	จักรวาลครอบ
๕๗.	คกกระพัน	๘๕.	จักรวาลฟ้าครอบ
๕๘.	คกทน	๘๖.	จิ้งจิ้ง
๕๙.	คกทน	๘๗.	จัดตุพุทธา
๖๐.	คกทน	๘๘.	จัดตุโร
๖๑.	คกทนจิ้งจิ้ง	๘๙.	จัดตุโรบังเกิดทรัพย์
๖๒.	ครอบจักรวาล	๙๐.	จันทรประภา
๖๓.	ครอบจักรวาล	๙๑.	จับมือหญิงมรื่อง
๖๔.	กลอดบุตร	๙๒.	จิณฺฆมนวีกา
๖๕.	ค่าควรเมือง	๙๓.	เจริญทรัพย์
๖๖.	คุ้มกัน	๙๔.	ฉิมพลี
๖๗.	แคล้วคลาด	๙๕.	เฉลวเพชร
๖๘.	แคล้วคลาด	๙๖.	ช้างประสมโขลง
๖๙.	แคล้วคลาด	๙๗.	ช้างประสมโขลง
๗๐.	แคล้วคลาดคกทน	๙๘.	ชาตรี
๗๑.	มะเกลือ	๙๙.	ชายธง
๗๒.	มะเกลือ	๑๐๐.	ชุบด้ว
๗๓.	งบน้าอ้อย	๑๐๑.	ชูชก
๗๔.	งบน้าอ้อย	๑๐๒.	แข่งศัตรู
๗๕.	จตุรทิศ	๑๐๓.	เข่น้ำมันหอม
๗๖.	จตุราอริยสัจ	๑๐๔.	เข่น้ำมันหอม
๗๗.	จระเข้	๑๐๕.	ดวงธาตุ
๗๘.	จระเข้เถรกวาด	๑๐๖.	ดวงประทีป

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๑๐๗.	ดอกจำปา	๑๓๕.	ตะกรุดโทน
๑๐๘.	ดอกบัว	๑๓๖.	ตะกรุดโทน
๑๐๙.	ดอกบัวทอง	๑๓๗.	ตะกรุดโทน
๑๑๐.	ดอกไม้สวรรค์	๑๓๘.	ตะกรุดโทน
๑๑๑.	คั่นพวงจักรวาล	๑๓๙.	ตะกรุดพระนเรศวร
๑๑๒.	ตราพระอิศวร	๑๔๐.	ตะกรุดพระพุทธรูป
๑๑๓.	ตรีโกณ	๑๔๑.	ตะกรุดเพชรสี่ด้านสี่ดอก
๑๑๔.	ตรีนิสิงเห	๑๔๒.	ตะกรุดเพ็ญวันเสาร์
๑๑๕.	ตรีนิสิงเหถอด	๑๔๓.	ตะกรุดมหาจักร
๑๑๖.	ตรีนิสิงเหกลุ่ม	๑๔๔.	ตะกรุดมหาจักร
๑๑๗.	ตรีนิสิงเหใหญ่	๑๔๕.	ตะกรุดมหาจักร
๑๑๘.	ตรีนิสิงเหใหญ่	๑๔๖.	ตะกรุดมหาจักร
๑๑๙.	ตรีเนตร	๑๔๗.	ตะกรุดเมตตา
๑๒๐.	ตรีเพชร	๑๔๘.	ตะกรุดลบถม
๑๒๑.	ตรีศกมภ์	๑๔๙.	ตะกรุดสมเด็จพระนเรศวร
๑๒๒.	ตวาดหิมพานต์	๑๕๐.	ตะกรุดสามกษัตริย์
๑๒๓.	ตะกรุดกันไข้	๑๕๑.	ตะกรุดสี่เกลอ
๑๒๔.	ตะกรุดแก้วสารพัดนึก	๑๕๒.	ตะกรุดสี่ดอก
๑๒๕.	ตะกรุดคงกระพัน	๑๕๓.	ตะกรุดสี่ดอก
๑๒๖.	ตะกรุดคงทน	๑๕๔.	ตะกรุดสี่ดอก
๑๒๗.	ตะกรุดคู่ชีวิต	๑๕๕.	ตะกรุดสี่ดอก
๑๒๘.	ตะกรุดแคล้วคลาด	๑๕๖.	ตะกรุดห้าดอก
๑๒๙.	ตะกรุดเจ็ดดอก	๑๕๗.	ตะกรุดห้าดอก
๑๓๐.	ตะกรุดดอกจัน	๑๕๘.	ตะเพียนทอง
๑๓๑.	ตะกรุดดอกเดียว	๑๕๙.	ตาข่ายเพชร
๑๓๒.	ตะกรุดโทน	๑๖๐.	ตาข่ายเพชร
๑๓๓.	ตะกรุดโทน	๑๖๑.	ตารางเพชร
๑๓๔.	ตะกรุดโทน	๑๖๒.	เต้าทอง

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๑๖๓.	เต่าเลื้อน	๑๕๑.	ทำหุ่นพยนต์
๑๖๔.	เต่าเลื้อนคู่	๑๕๒.	ทำอาถรรพ์ฝังแปดทิศ
๑๖๕.	เต่าเลื้อนทำความ	๑๕๓.	ทำอาถรรพ์เฝ้าบ้าน
๑๖๖.	เต่าเลื้อนน้อย	๑๕๔.	เทพชุมนุม
๑๖๗.	ไตรจักร	๑๕๕.	เทพนิมิต
๑๖๘.	ไตรรัตน์	๑๕๖.	เทพรำจวน
๑๖๙.	ไตรรัตน์	๑๕๗.	เทพจำจวน
๑๗๐.	ไตรรัตน์	๑๕๘.	เทพรำจิต
๑๗๑.	ไตรรัตนวิคุณ	๑๕๙.	เทพรำลึก
๑๗๒.	ไตรลักษณ์	๒๐๐.	เทพรำลึก
๑๗๓.	ไตรลักษณ์	๒๐๑.	เทพรำลึก
๑๗๔.	ไตรโลก	๒๐๒.	เทพรำลึก
๑๗๕.	ไตรสรณคมน์	๒๐๓.	เทพรำลึก
๑๗๖.	ถ่วงความ	๒๐๔.	เทพรำลึก
๑๗๗.	ทศชาติ	๒๐๕.	เทวากานี
๑๗๘.	ทศทิศ	๒๐๖.	เทวาประสิทธิ์
๑๗๙.	ทศเทพ	๒๐๗.	เทียนขุนแผนส่องกระจก
๑๘๐.	ท้าวมหาพรหม	๒๐๘.	เทียนทำคนอิจฉา
๑๘๑.	ท้าวเวสสุวรรณ	๒๐๙.	เทียนปัจจุชาด
๑๘๒.	ท้าวเวสสุวรรณ	๒๑๐.	เทียนปิโย
๑๘๓.	ทำคนอิจฉา	๒๑๑.	เทียนปิโย
๑๘๔.	ทำความ	๒๑๒.	เทียนพระเจ้าส่องโลก
๑๘๕.	ทำความ	๒๑๓.	เทียนพระฉิมพลี
๑๘๖.	ทำความ	๒๑๔.	เทียนพระฉิมพลี
๑๘๗.	ทำความ	๒๑๕.	เทียนพระห้ามสมุทร
๑๘๘.	ทำความ	๒๑๖.	เทียนมหาลาก
๑๘๙.	ทำความ	๒๑๗.	เทียนมหาลาก
๑๙๐.	ทำความใส่หอยโข่ง	๒๑๘.	เทียนเมตตา

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๒๑๕.	เทียนเมตตา	๒๔๗.	นกกาฬ
๒๒๐.	เทียนระเบิด	๒๔๘.	นกกาฬ
๒๒๑.	เทียนระเบิด	๒๔๙.	นกคุ้ม
๒๒๒.	ธงชัย	๒๕๐.	นกคุ้ม
๒๒๓.	ธงชัยนพคุณ	๒๕๑.	นกคุ้มตัวผู้
๒๒๔.	ธงชัยพระเจ้าห้าพระองค์	๒๕๒.	นกคุ้มตัวเมีย
๒๒๕.	ธงชัยพระไตรสรณคมน์	๒๕๓.	นกสาธิตา
๒๒๖.	ธงชัยพระอินทร์	๒๕๔.	นกสาธิตามโหสถ
๒๒๗.	ธงชัยพระอิศวร	๒๕๕.	นพไกร
๒๒๘.	ธงชัยสัตตโคดม	๒๕๖.	นพรัตน์
๒๒๙.	ธงชัยอัฐทิศ	๒๕๗.	นโม
๒๓๐.	ธงไตรรัตน์	๒๕๘.	นโมตาบอด
๒๓๑.	ธงพระนิมิต	๒๕๙.	นโมตาบอด
๒๓๒.	ธงพระนิมิต	๒๖๐.	นาคเห
๒๓๓.	ธงมหานิยม	๒๖๑.	นาคเกี้ยว
๒๓๔.	ธงมหาราช	๒๖๒.	นาคเกี้ยว
๒๓๕.	ธงมหาราชลาก	๒๖๓.	นาคเกี้ยว
๒๓๖.	ธงมหาลาก	๒๖๔.	นาคเกี้ยว
๒๓๗.	ธงมหาอุด	๒๖๕.	นาคเกี้ยว
๒๓๘.	ธงสามชาย	๒๖๖.	นาคเกี้ยว
๒๓๙.	ธงสามชาย	๒๖๗.	นาคราช
๒๔๐.	ธงชัย	๒๖๘.	นางกวัก
๒๔๑.	ธาดุทั้งสี่	๒๖๙.	นางกวัก
๒๔๒.	ธาดุทั้งสี่	๒๗๐.	นางกวัก
๒๔๓.	ธาดุทั้งสี่	๒๗๑.	นางนาคพรหมทัต
๒๔๔.	ธาดุทั้งสี่	๒๗๒.	นารายณ์กลิ่นจักร
๒๔๕.	นกการเวก	๒๗๓.	นารายณ์กลิ่นสมุทร
๒๔๖.	นกการเวก	๒๗๔.	นารายณ์ถอดรูป

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๒๓๕.	นารายณ์ปราบหนทุก	๓๐๓.	ปถมังกำเนิด
๒๓๖.	นารายณ์แปลงรูป	๓๐๔.	ปถมังกำเนิด
๒๓๗.	นารายณ์แปลงรูป	๓๐๕.	ปถมังกำเนิด
๒๓๘.	นารายณ์พลิกแผ่นดิน	๓๐๖.	ปถมังสี่ด้าน
๒๓๙.	น้ำเต้า	๓๐๗.	ประจำแปดทิศ
๒๔๐.	นิมิต	๓๐๘.	ประจุ
๒๔๑.	นิโรธ	๓๐๙.	ประเจียดเปล่งรัศมี
๒๔๒.	บรรจูด้ามพระแสง	๓๑๐.	ประทุมชาติ
๒๔๓.	บันจูปลายไม้	๓๑๑.	ปราบไตรจักร
๒๔๔.	บันจูป	๓๑๒.	ปลาตะเพียน
๒๔๕.	บัวแก้ว	๓๑๓.	ปลาตะเพียน
๒๔๖.	บัวแก้ว	๓๑๔.	ปลาตะเพียนทอง
๒๔๗.	บัวแก้วบัวขวัญ	๓๑๕.	ปัญจมุขี
๒๔๘.	บัวขวัญ	๓๑๖.	ปาราชิก
๒๔๙.	บัวคู่	๓๑๗.	ปิดคอกวัวควาย
๒๕๐.	บัวเทพรำลึก	๓๑๘.	ปิดทวาร
๒๕๑.	บาตรแตก	๓๑๙.	ปิดประตูเรือน
๒๕๒.	บารมีพระเจ้า	๓๒๐.	ปิดประตูหน้าต่าง
๒๕๓.	บารมีพระเจ้าสิบชาติ	๓๒๑.	ปิดปลายเสากันฟ้าผ่า
๒๕๔.	บารมีสามสิบทิศ	๓๒๒.	ปิดฝา
๒๕๕.	เบญจสาขา	๓๒๓.	ปิดโถง
๒๕๖.	ใบพลูทำเสน่ห์	๓๒๔.	ปิดโถง
๒๕๗.	ปฏิสันธิ	๓๒๕.	ปิดหน้าต่าง
๒๕๘.	ปฐุมกัปปี	๓๒๖.	แปดด้าน
๒๕๙.	ปฐุมอักขระ	๓๒๗.	แปดทิศ
๓๐๐.	ปฐุมอักขระ	๓๒๘.	ผ้าประเจียด
๓๐๑.	ปฐุมอักขระ	๓๒๙.	ผูกข้อมือ
๓๐๒.	ปถมัง	๓๓๐.	ผูกข้อมือเด็ก

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๓๓๑.	ผูกข้อมือเด็ก	๓๕๕.	พระกาลผ้นจักร
๓๓๒.	ผูกจิต	๓๖๐.	พระกาฬ
๓๓๓.	ผูกเปล	๓๖๑.	พระคาถาพระพุทธรเจ้าเรียกนางภิกษุณี
๓๓๔.	ผูกหุ่น	๓๖๒.	พระเคราะห์สามชั้น
๓๓๕.	ผูกหุ่น	๓๖๓.	พระฉนเศศวร
๓๓๖.	ผูกหุ่นให้กลับมาหากัน	๓๖๔.	พระจันทร์ผ่นจักร
๓๓๗.	ฝนแสนห่า	๓๖๕.	พระจันทร์เพ็ญ
๓๓๘.	ฝนแสนห่า	๓๖๖.	พระเจ้าเข้านิโรธ
๓๓๙.	พญาไก่เถื่อน	๓๖๗.	พระเจ้าอนโม
๓๔๐.	พญาเต่าเรือนใหญ่	๓๖๘.	พระเจ้าปราบมาร
๓๔๑.	พญาเต่าเลื้อน	๓๖๙.	พระเจ้าเปิดโลก
๓๔๒.	พญาเต่าเลื้อน	๓๗๐.	พระเจ้ายี่สิบแปดพระองค์
๓๔๓.	พญานกการเวก	๓๗๑.	พระเจ้าสิบชาติ
๓๔๔.	พญานกคุ้ม	๓๗๒.	พระเจ้าสิบสองพระองค์
๓๔๕.	พญานกหัสติน	๓๗๓.	พระเจ้าสิบหกพระองค์
๓๔๖.	พญานาคราช	๓๗๔.	พระเจ้าสิบหกพระองค์
๓๔๗.	พญานาคลงแหวน	๓๗๕.	พระเจ้าสิบหกพระองค์
๓๔๘.	พญาราชสีห์	๓๗๖.	พระเจ้าสิบหกพระองค์
๓๔๙.	พญาเสือ	๓๗๗.	พระเจ้าสิบหกพระองค์
๓๕๐.	พญาหงส์ทอง	๓๗๘.	พระเจ้าสิบหกพระองค์
๓๕๑.	พญาหงส์ทอง	๓๗๙.	พระเจ้าสิบหกพระองค์
๓๕๒.	พญาหนูมาน	๓๘๐.	พระเจ้าห้าพระองค์
๓๕๓.	พรหมสี่หน้า	๓๘๑.	พระเจ้าห้าพระองค์
๓๕๔.	พระกณิย์	๓๘๒.	พระเจ้าห้าพระองค์
๓๕๕.	พระกณิย์	๓๘๓.	พระเจ้าห้าพระองค์
๓๕๖.	พระกณิย์	๓๘๔.	พระเจ้าห้าพระองค์
๓๕๗.	พระกณิย์	๓๘๕.	พระเจ้าห้าพระองค์
๓๕๘.	พระกณิย์	๓๘๖.	พระนิมพลี

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๓๘๗.	พระนิมพลี	๔๑๕.	พระพุทธรนิมิต
๓๘๘.	พระนิมพลี	๔๑๖.	พระโพธิสัตว์
๓๘๙.	พระนิมพลีน้อย	๔๑๗.	พระภควัมบดี
๓๙๐.	พระนิมพลีใหญ่	๔๑๘.	พระยากา
๓๙๑.	พระไตรปิฎก	๔๑๙.	พระยากาลนาถ
๓๙๒.	พระไตรลักษณ์	๔๒๐.	พระยาไถ่เถื่อน
๓๙๓.	พระไตรสรณคมน	๔๒๑.	พระยาช้าง
๓๙๔.	พระไตรสรณคมน	๔๒๒.	พระยาเต่าเถื่อน
๓๙๕.	พระไตรสรณคมน	๔๒๓.	พระยาเต่าใหญ่
๓๙๖.	พระไตรสรณคมน	๔๒๔.	พระยานกกาฬ
๓๙๗.	พระไตรสรณคมน	๔๒๕.	พระยานกคุ้ม
๓๙๘.	พระธรรมคุณ	๔๒๖.	พระยายันต์
๓๙๙.	พระนาโลกุตตรธรรม	๔๒๗.	พระยายันต์
๔๐๐.	พระนาหารคุณ	๔๒๘.	พระยาราชสีห์
๔๐๑.	พระนาหารคุณ	๔๒๙.	พระยาราชสีห์
๔๐๒.	พระนาหารคุณ	๔๓๐.	พระยาโสภ
๔๐๓.	พระปาฏิโมกข์	๔๓๑.	พระยาเสือ
๔๐๔.	พระเพลง	๔๓๒.	พระยาหงส์ทอง
๔๐๕.	พระพรหมสี่หน้า	๔๓๓.	พระฤๅษีตาไฟ
๔๐๖.	พระพุทธรคุณ	๔๓๔.	พระวินัยปิฎก
๔๐๗.	พระพุทธรจักร	๔๓๕.	พระวิปัสสิ
๔๐๘.	พระพุทธรจักร	๔๓๖.	พระสังขระจาย
๔๐๙.	พระพุทธรเจ้าสี่สิบแปดพระองค์	๔๓๗.	พระสังฆคุณ
๔๑๐.	พระพุทธรเจ้าสี่สิบหกพระองค์	๔๓๘.	พระสิวลี
๔๑๑.	พระพุทธรเจ้าสี่สิบหกพระองค์	๔๓๙.	พระสุริยาทรงกรด
๔๑๒.	พระพุทธรเจ้าสี่สิบหกราม	๔๔๐.	พระเสมา
๔๑๓.	พระพุทธรเจ้าห้าพระองค์	๔๔๑.	พระหนุมาณเจริญ
๔๑๔.	พระพุทธรเจ้าห้ามัญจาคี	๔๔๒.	พระองค์สามองค์

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๔๔๓.	พระอักขระวิเศษ	๔๗๑.	มงกุฏแก้ว
๔๔๔.	พระอิติปิโส	๔๗๒.	มงกุฏพระกรณีย์
๔๔๕.	พระอิติปิโสไตรจักร	๔๗๓.	มงกุฏพระเจ้า
๔๔๖.	พระอิติปิโสแปดทิศ	๔๗๔.	มงกุฏพระเจ้า
๔๔๗.	พะเนียงแตก	๔๗๕.	มงกุฏพระเจ้า
๔๔๘.	พาหุง	๔๗๖.	มงกุฏแก้ว
๔๔๙.	พิชัยสงคราม	๔๗๗.	มงคล
๔๕๐.	พิชัยสงคราม	๔๗๘.	มงคล
๔๕๑.	พิชัยสงครามมหาอุด	๔๗๙.	มงคลจักรวาล
๔๕๒.	พิสมรสามดอก	๔๘๐.	มงคลจักรวาลแปดทิศ
๔๕๓.	พุทธรจักร	๔๘๑.	มงคลแปดทิศ
๔๕๔.	พุทธรจักร	๔๘๒.	มงคลรัตน
๔๕๕.	พุทธรนิมิต	๔๘๓.	มหากาฬนาคราช
๔๕๖.	พุทธรเมตตา	๔๘๔.	มหากำบัง
๔๕๗.	พุทธรธิคุณ	๔๘๕.	มหากำบังนิทรา
๔๕๘.	พุทโธ	๔๘๖.	มหาคลาด
๔๕๙.	เพชรदान	๔๘๗.	มหาจักร
๔๖๐.	เพชรเลือก	๔๘๘.	มหาจักรอนันตคุณ
๔๖๑.	เพชรเหล็กมหาอุด	๔๘๙.	มหาจิ้งจก
๔๖๒.	เพชรสี่ด้าน	๔๙๐.	มหาชมพูนุติ
๔๖๓.	เพดาน	๔๙๑.	มหาชัยมงคล
๔๖๔.	ไฟสุมขน	๔๙๒.	มหานิยม
๔๖๕.	โกศทรัพย์	๔๙๓.	มหานิยม
๔๖๖.	โกศทรัพย์	๔๙๔.	มหานิยม
๔๖๗.	โกศทรัพย์	๔๙๕.	มหานิยม
๔๖๘.	โกศทรัพย์	๔๙๖.	มหานิยมใหญ่
๔๖๙.	โกศทรัพย์	๔๙๗.	มหาประสะ
๔๗๐.	มงกุฏ	๔๙๘.	มหาพรหมขว้างจักร

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๔๙๙.	มหาพรหมส่องโลก	๕๒๗.	มหาอำนาจ
๕๐๐.	มหาพุทธรักษา	๕๒๘.	มหาอำนาจ
๕๐๑.	มหาเพชรเหล็ก	๕๒๙.	มหาอำนาจ
๕๐๒.	มหาโกศทรัพย์	๕๓๐.	มหาอำนาจ
๕๐๓.	ม้ามงกุฎพระพุทธเจ้า	๕๓๑.	มหาอำนาจหนังสือ
๕๐๔.	ม้ามงคล	๕๓๒.	มหาอุด
๕๐๕.	ม้ามงคล	๕๓๓.	มหาอุด
๕๐๖.	ม้ามงคล	๕๓๔.	มหาอุด
๕๐๗.	มหาระงับ	๕๓๕.	มหาอุด
๕๐๘.	มหาระงับ	๕๓๖.	มหาอุด
๕๐๙.	มหาราช	๕๓๗.	มหาอุด
๕๑๐.	มหารำลึก	๕๓๘.	มหาอุด
๕๑๑.	มหารำลึก	๕๓๙.	มหาอุด
๕๑๒.	มหารำลึกมหาจำเริญ	๕๔๐.	มหาอุด
๕๑๓.	มหาอุด	๕๔๑.	มหาอุด
๕๑๔.	มหาอุด	๕๔๒.	เมตตา
๕๑๕.	มหาละลวย	๕๔๓.	เมตตาตามหานิยม
๕๑๖.	มหาละลวย	๕๔๔.	แม่โพสพ
๕๑๗.	มหาละลวย	๕๔๕.	ไม้ฟ้าผ่า
๕๑๘.	มหาละลวยใหญ่	๕๔๖.	ยมสลักเกลียว
๕๑๙.	มหาละลวย	๕๔๗.	ยอดพระไตรปิฎก
๕๒๐.	มหาลาก	๕๔๘.	ยอดพระม้ามงกุฎ
๕๒๑.	มหาวิเศษ	๕๔๙.	ยอดพระอรหัตตคุณ
๕๒๒.	มหาไว	๕๕๐.	ยอดมงกุฎ
๕๒๓.	มหาสีหนาท	๕๕๑.	ยอดอักษระ
๕๒๔.	มหาเสน่ห์	๕๕๒.	ยะโคตัง
๕๒๕.	มหาเสน่ห์	๕๕๓.	รัตนไตรจักร
๕๒๖.	มหาเสน่ห์	๕๕๔.	ราชสีห์

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๕๕๕.	ราชสีห์แผ่น	๕๘๓.	ลงใบตาล
๕๕๖.	ราชสีห์แผ่น	๕๘๔.	ลงใบบัว
๕๕๗.	ราชสีห์โขน	๕๘๕.	ลงใบพลู
๕๕๘.	ราชสีห์โขน	๕๘๖.	ลงใบพลู
๕๕๙.	ราชสีห์โขน	๕๘๗.	ลงใบพลูอย่างทำเสน่ห์
๕๖๐.	ราชชะ้าง	๕๘๘.	ลงใบรัก
๕๖๑.	ฤาชา	๕๘๙.	ลงใบรัก
๕๖๒.	ลงกระถางรูป	๕๙๐.	ลงใบรักซ้อน
๕๖๓.	ลงกระหม่อม	๕๙๑.	ลงใบรักลารักซ้อน
๕๖๔.	ลงกัณนกก	๕๙๒.	ลงประตู่
๕๖๕.	ลงบนน้ำอ้อย	๕๙๓.	ลงประทีป
๕๖๖.	ลงตลับสีผึ้ง	๕๙๔.	ลงปลาตะเพียน
๕๖๗.	ลงตลับสีผึ้ง	๕๙๕.	ลงปลาตะเพียนเงินตะเพียนทอง
๕๖๘.	ลงตลับสีผึ้ง	๕๙๖.	ลงผง
๕๖๙.	ลงตะกรุด	๕๙๗.	ลงผงมหานิยม
๕๗๐.	ลงตะกรุด	๕๙๘.	ลงผ้าเช็ดหน้า
๕๗๑.	ลงตะกรุด	๕๙๙.	ลงผ้าเช็ดหน้า
๕๗๒.	ลงตะกรุดโทน	๖๐๐.	ลงผ้าเช็ดหน้า
๕๗๓.	ลงตะกรุดโทน	๖๐๑.	ลงผ้าเช็ดหน้า
๕๗๔.	ลงตะกรุดมหารูด	๖๐๒.	ลงผ้าเช็ดหน้า
๕๗๕.	ลงตะเกียง	๖๐๓.	ลงผ้าปิดที่นอน
๕๗๖.	ลงถม	๖๐๔.	ลงฝ่ามือ
๕๗๗.	ลงเทียนทอง	๖๐๕.	ลงฝ่ามือ
๕๗๘.	ลงบาตรแตก	๖๐๖.	ลงฝ่ามือจับหุญ
๕๗๙.	ลงบาตรแตก	๖๐๗.	ลงพิสมร
๕๘๐.	ลงบุหรี	๖๐๘.	ลงเพดาน
๕๘๑.	ลงบุหรี	๖๐๙.	ลงมงคล
๕๘๒.	ลงบุหรีทำเสน่ห์	๖๑๐.	ลงมงคลวิเศษ

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๖๑๑.	ลงลูกสะกด	๖๓๕.	สัมพุทเท
๖๑๒.	ลงลูกอม	๖๔๐.	สัมพุทเท
๖๑๓.	ลงเสื่อ	๖๔๑.	สาริกา
๖๑๔.	ลงเสื่อ	๖๔๒.	สาริกา
๖๑๕.	ลงไต้ยั้งข้าว	๖๔๓.	สาริกามโหสถ
๖๑๖.	ลงไต้ยั้งข้าว	๖๔๔.	สาริกาลิ้นทอง
๖๑๗.	ลงไต้เทียนทำความ	๖๔๕.	สาริกาหลงรัง
๖๑๘.	ลงหนังสือหนังสือ	๖๔๖.	สาวัง
๖๑๙.	ลงหนังสือหน้าผากควาย	๖๔๗.	ตำเภาทอง
๖๒๐.	ลงหนังสือหน้าผากเสื่อ	๖๔๘.	ลืบสองดวง
๖๒๑.	ลงหน้ากลอง	๖๔๙.	ลืบสองทิศ
๖๒๒.	ลงหน้าหินแตก	๖๕๐.	สี่เกลอ
๖๒๓.	ลงหมวก	๖๕๑.	สี่ดวง
๖๒๔.	ลงหมวก	๖๕๒.	สี่ดวง
๖๒๕.	ลงหมวก	๖๕๓.	สี่ยอด
๖๒๖.	ลงหมอน	๖๕๔.	สุกิตติมา
๖๒๗.	ลงห่อรอยเรียกให้กลับ	๖๕๕.	สุกิตติมา
๖๒๘.	ลงหินฝนจันทร์	๖๕๖.	สุริยประภา
๖๒๙.	ลงแหวนเครื่อง	๖๕๗.	สุวรรณสิงห์
๖๓๐.	ลงแหวนพืรอด	๖๕๘.	เสน่ห์
๖๓๑.	ลีลาพระยาราชสีห์	๖๕๙.	เสื่อแผ่น
๖๓๒.	ลูกอม	๖๖๐.	เสื่อโพน
๖๓๓.	สกลชมพู	๖๖๑.	เสื่อฟูบ
๖๓๔.	สกลชมพูทวีป	๖๖๒.	แสนสากเหล็ก
๖๓๕.	สกลชมพูธิบตี	๖๖๓.	โสฬสมงคล
๖๓๖.	สัพพะโกภัท	๖๖๔.	โสฬสมหามงคล
๖๓๗.	สัมพุทเท	๖๖๕.	ไต่กระถางรูปเรียกคน
๖๓๘.	สัมพุทเท	๖๖๖.	ไต่กระถางรูปเรียกคนมาซื้อของ

ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๖๖๗.	ไส้ตะเกียง	๖๕๕.	หัวใจพระศุกร์
๖๖๘.	ไส้เทียน	๖๕๖.	หัวใจพระเสาร์
๖๖๙.	ไส้เทียน	๖๕๗.	หัวใจพระอภิธรรม
๖๗๐.	ไส้เทียนตรีนิสิงเห	๖๕๘.	หัวใจพระอังคาร
๖๗๑.	ไส้เทียนพระนิมพลี	๖๕๙.	หัวใจพระอาทิตย์
๖๗๒.	ไส้เทียนมหาเมตตา	๗๐๐.	หัวใจเสฏฐิน
๖๗๓.	ไส้เทียนเรียกคน	๗๐๑.	หัวใจหญิง
๖๗๔.	ไส้เทียนเรียกให้มา	๗๐๒.	หัวใจอริยสัจ
๖๗๕.	หนุมาน	๗๐๓.	หัวใจอติปิโส
๖๗๖.	หนุมานเชิญธง	๗๐๔.	หัวใจอติปิโส
๖๗๗.	หม้ายขันหมาก	๗๐๕.	ห้ายอด
๖๗๘.	ห่อพระธาตุ	๗๐๖.	แหวนพืรอด
๖๗๙.	ห่อรูปผึ้ง	๗๐๗.	แหวนพืรอด
๖๘๐.	หัวใจกรณีย์	๗๐๘.	องค์พระ
๖๘๑.	หัวใจกรณีย์	๗๐๙.	องค์ศีล
๖๘๒.	หัวใจกาสิก	๗๑๐.	อนันตนาคราช
๖๘๓.	หัวใจชาย	๗๑๑.	อริยสัจ
๖๘๔.	หัวใจตรีภท	๗๑๒.	อริยสัจ
๖๘๕.	หัวใจทศกัณฐ์	๗๑๓.	อริยสัจโสฬสมงคล
๖๘๖.	หัวใจบุรุษแปดจำพวก	๗๑๔.	อสีตคติ
๖๘๗.	หัวใจปถมัง	๗๑๕.	อสุรินทราหู
๖๘๘.	หัวใจปถมัง	๗๑๖.	ออกสงคราม
๖๘๙.	หัวใจพระกรณีย์	๗๑๗.	อะโกจณิมัง
๖๙๐.	หัวใจพระเคราะห์ทั้งปวง	๗๑๘.	อาการสามสิบสอง
๖๙๑.	หัวใจพระจันทร์	๗๑๙.	อาถรรพ์
๖๙๒.	หัวใจพระนพคุณ	๗๒๐.	อาวุธสี่
๖๙๓.	หัวใจพระพหูหัส	๗๒๑.	อติปิโสไตรจักร
๖๙๔.	หัวใจพระพุท	๗๒๒.	อติปิโสแปดด้าน

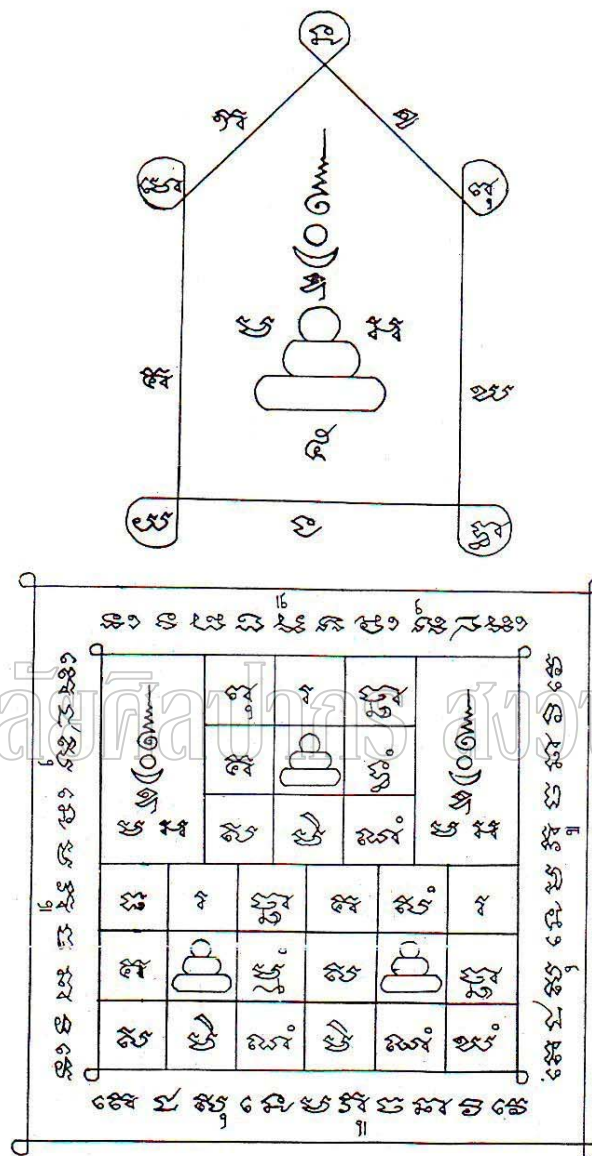
ลำดับ	ชื่อยันต์	ลำดับ	ชื่อยันต์
๗๒๓.	อิติปิโสแปดด้าน	๗๒๖.	อิทธิฤทธิ์
๗๒๔.	อิติปิโสแปดทิศ	๗๒๗.	อิระเจ
๗๒๕.	อิติปิโสหูช้าง		

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างภาพยันต์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนอนุรักษ์มรดก

ตัวอย่างภาพยันต์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

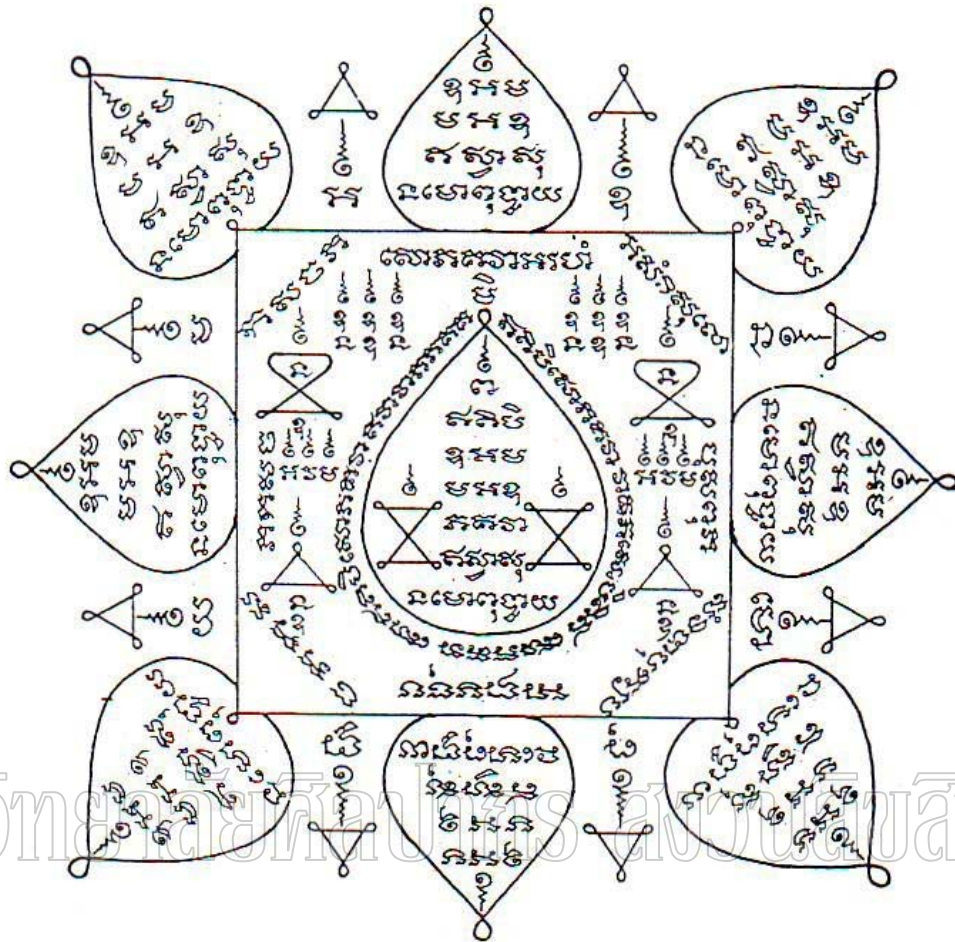

ยันต์ตะกรุดโทน

ภาพที่ ๘ ยันต์ตะกรุดโทน

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุรณะ, ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ศ.ธรรมกัคดี, ม.ป.ป.), ๗๑.

ยันต์นี้ให้ลงเป็นตะกรุดโทน ประทับหน้าหลังให้จึงดี อยู่คงทนต่ออาวุธสารพัดคืนัก และคุ้มกันภัยเป็นจิ้งจกอย่างประเสริฐ

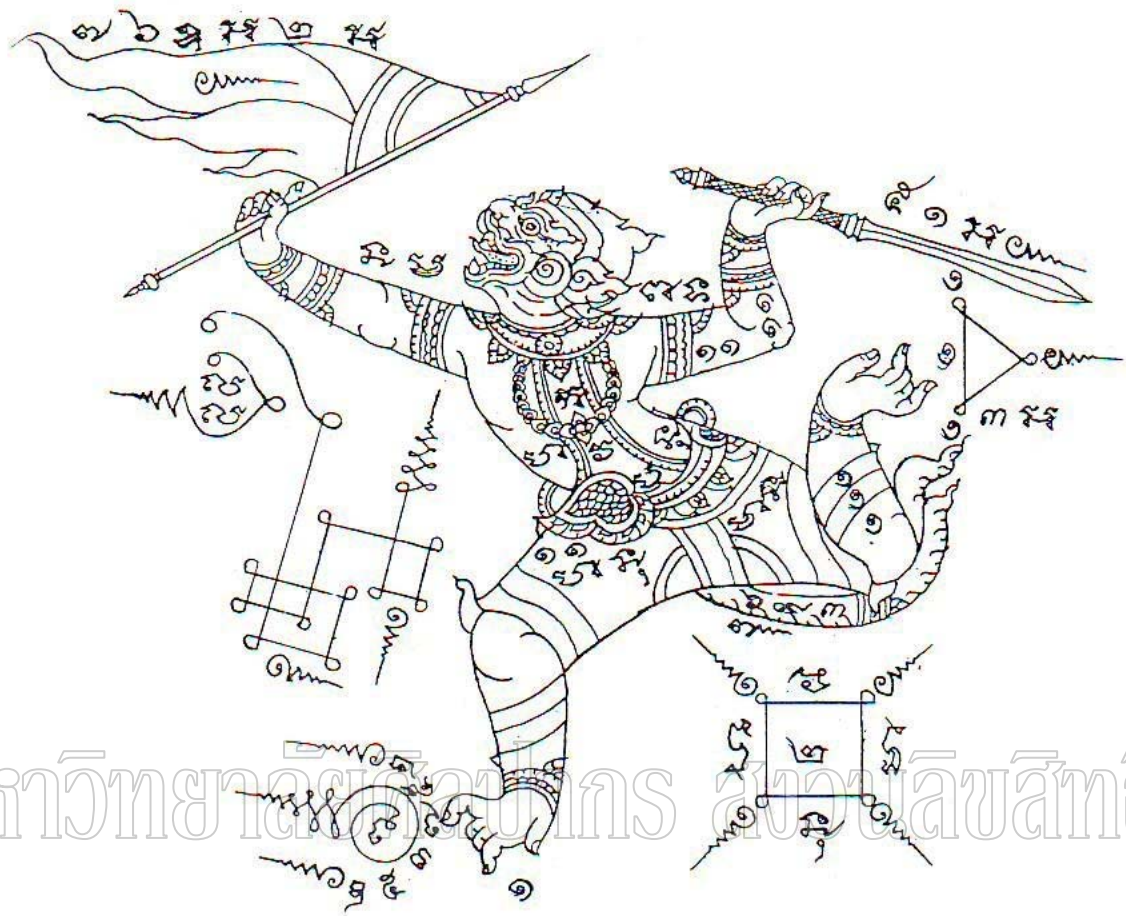

ยันต์องฟ้าเซ็ดหน้า

ภาพที่ ๕ ยันต์ลงฟ้าเซ็ดหน้า

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุญณะ, ๑๑๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ศ. ชรรณภักดี, ม.ป.ป.), ๑๑๓.

ยันต์นี้ให้ลงเป็นฟ้าเซ็ดหน้า ใช้เซ็ดหน้าเวลาเช้าทุกวัน เป็นเสน่ห์แก่คนทั้งหลาย แล
อยู่คงทนด้วย เซ็ดวันหนึ่งอยู่ได้สามวัน เซ็ดสามวันอยู่ไปได้เดือนหนึ่ง เซ็ดเดือนหนึ่งอยู่ไป
อีกปีหนึ่ง เซ็ดปีหนึ่งอยู่ได้สามปีแล

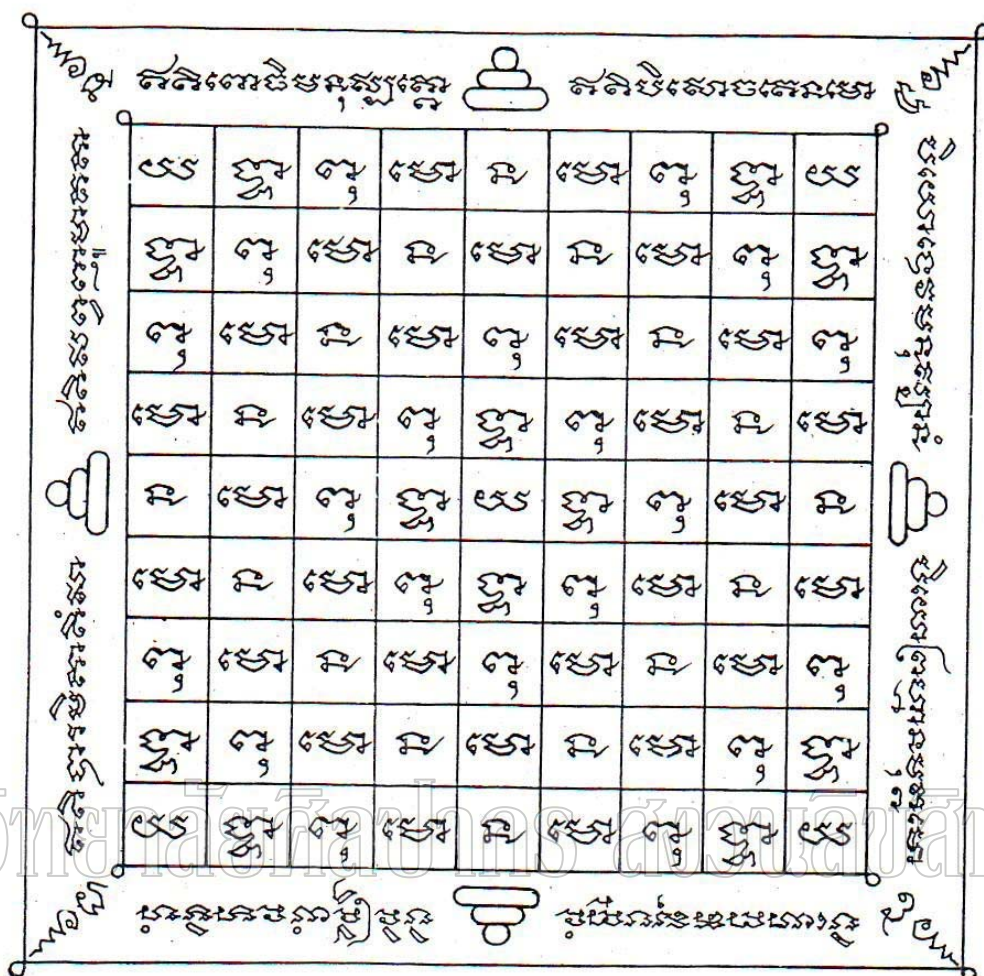

ย่นต์หนุมานเชษฐา

ภาพที่ ๑๐ ย่นต์หนุมานเชษฐา

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุรณะ, ๑๐๘ ย่นต์ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ศ. ชรรณภักดี, ม.ป.ป.), ๑๒๗.

ย่นต์นี้ให้ลงรชนาหน้าทัพหรือจะลงเสื่อกก็ได้ อาวุธยังมีถูกเลย

ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์

ภาพที่ ๑๑ ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์

ที่มา : อุดินทร์ วิริยะบุรณะ, ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ศ.ธรรมกถึก, ม.ป.ป.), ๔๕.

ยันต์นี้จะลงเป็นตะกรุดก็ได้ หรือลงประเจียดเป็นผ้าเช็ดหน้าก็ได้ ดินนั้กแด

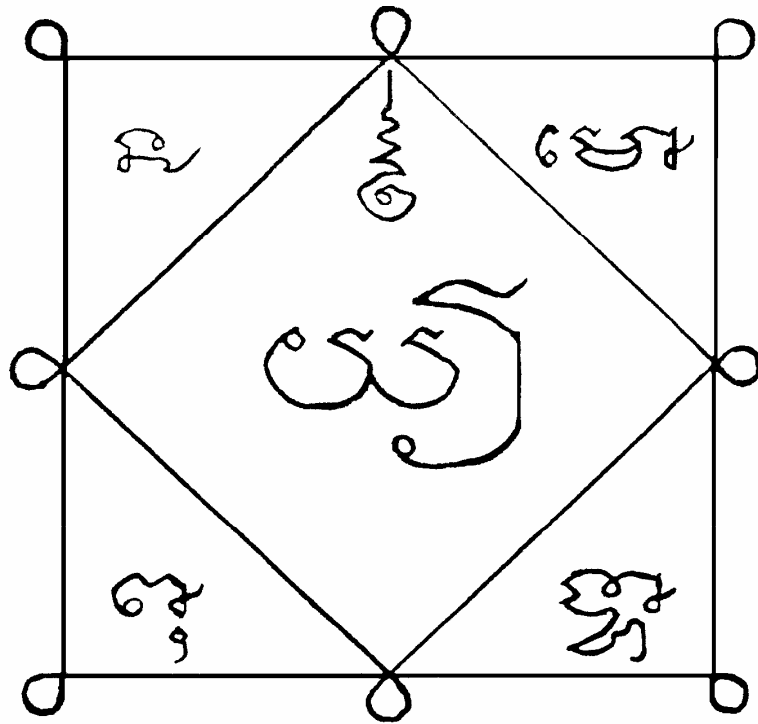
ค	เช	ช	ฌ	ฅ	ฌ
ฌ	ช	เช	ค	ฌ	ฌ
ค	ฌ	ฌ	ฌ	เช	ค
ฌ	ค	ฌ	ฌ	ฌ	ฌ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ ๑๒ ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ, เพ็ชรรัตนมหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ส. ธรรมภักดี, ม.ป.ป.), ๑๖๑.

ยันต์นี้ให้ลงตะกั่วหรือทองแดงก็ได้ ปิดประตูบ้าน กันได้สารพัด

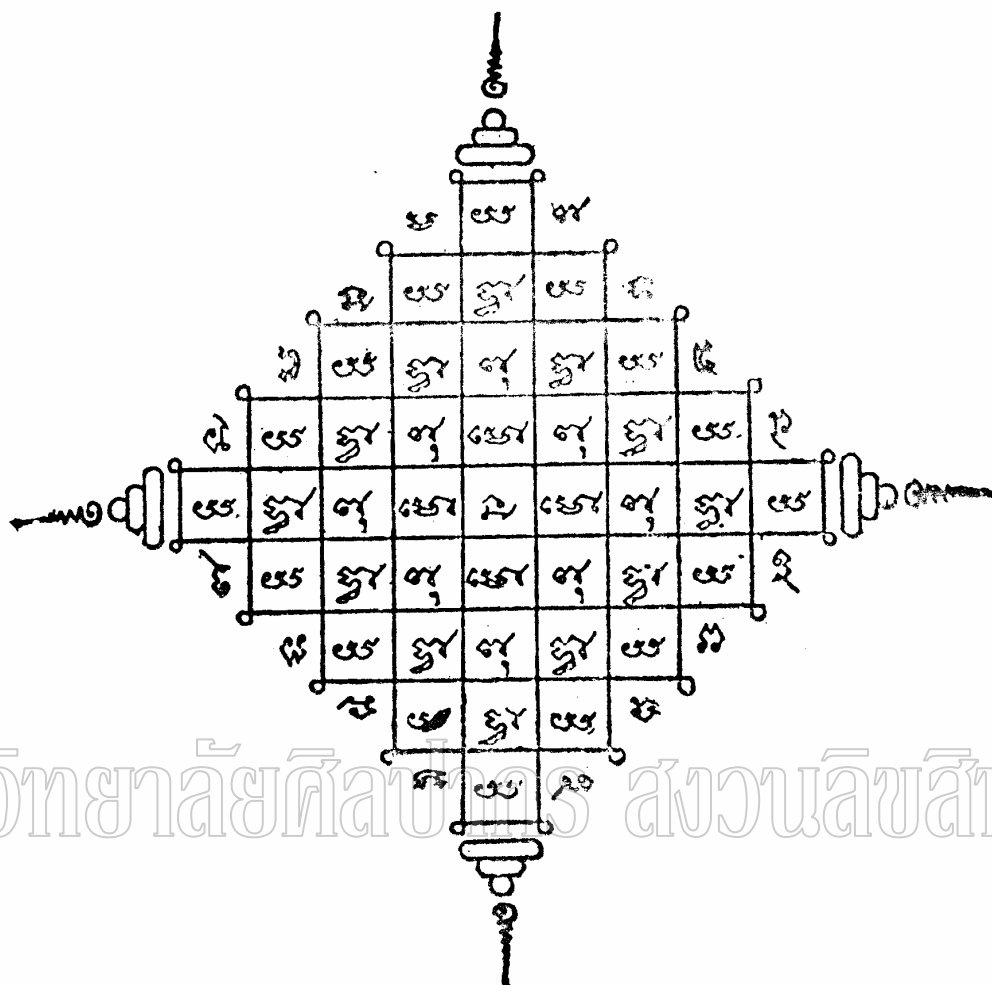

มหาวิทยาลัยศิลปากร ฝั่งวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ ๑๓ ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุรณะ, ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ศ. ชรรณภักดี, ม.ป.ป.), ๑๘๖.

ยันต์นี้ป้องกันภัยทุกชนิด สำหรับลงบนหมวก เสกยารักษาโรค

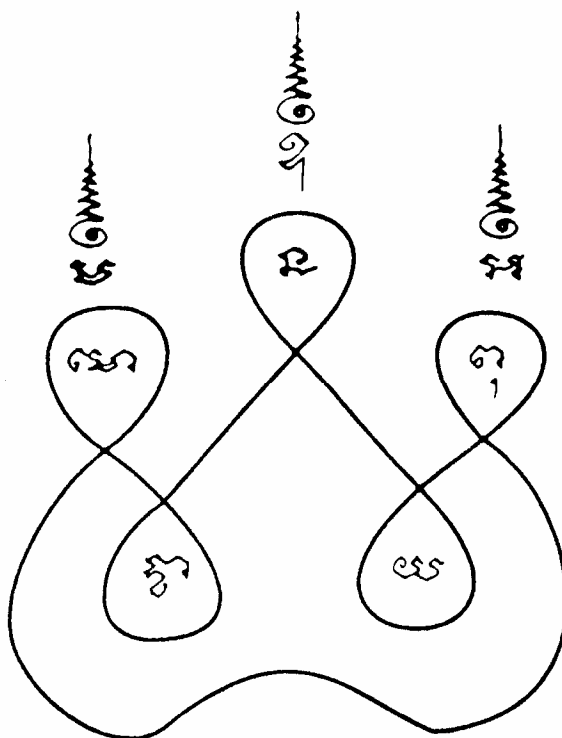

ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์

ภาพที่ ๑๔ ยันต์พระเจ้าห้าพระองค์

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ, คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘ (กรุงเทพฯ : ลูก ศ. ธรรมภักดี, ๒๕๒๑), ๑๐๗.

ยันต์นี้ให้ลงทำเป็นตะกรุด หรือผ้าประเจียดก็ได้ ใช้ได้ทุกประการ

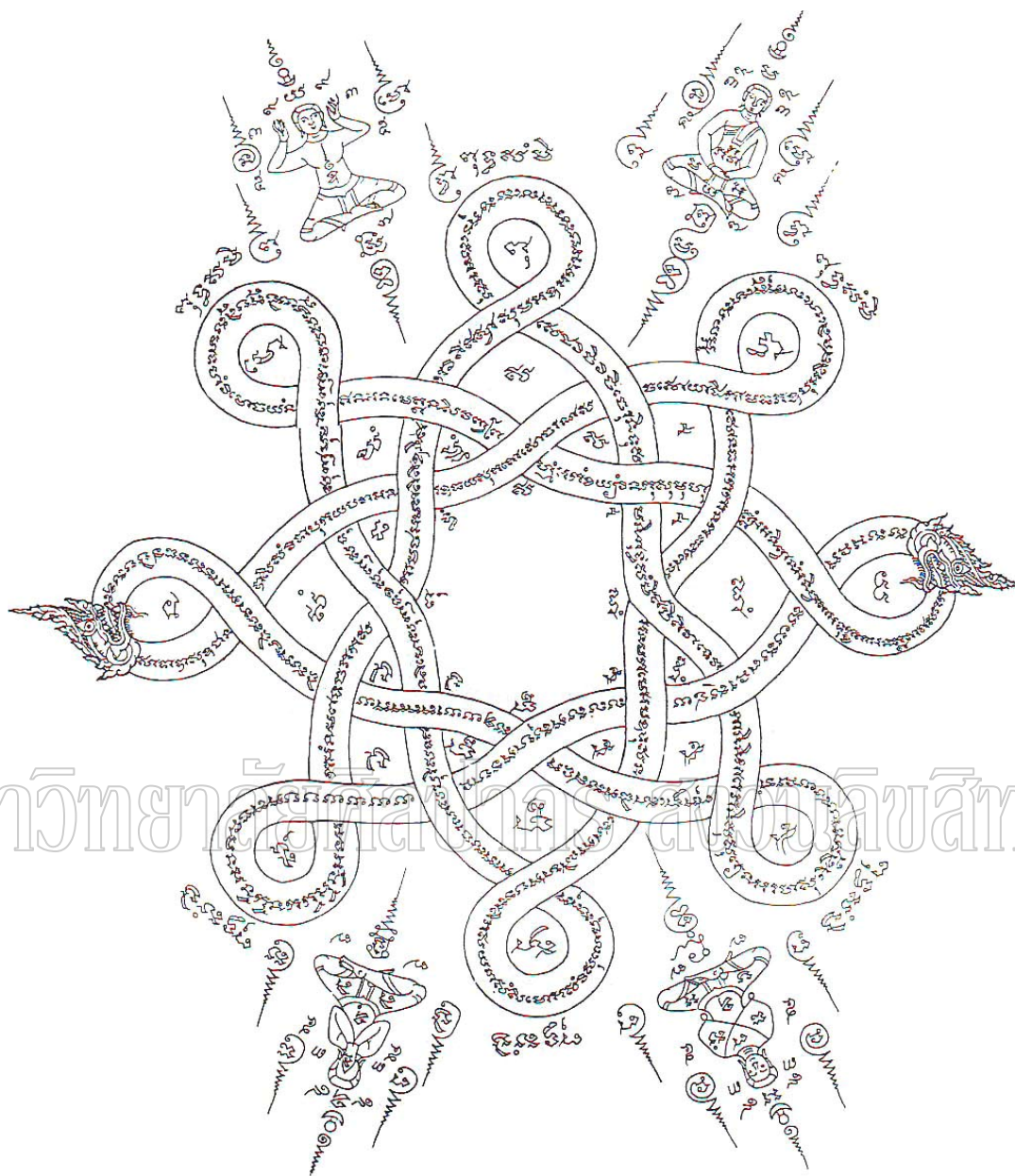

มหาวิทยาลัยศิลปากร งามวลีขสิทธิ์

ภาพที่ ๑๕ ยนต์พระเจ้าห้าพระองค์

ที่มา : เทพย์ สาริกบุตร, ประชุมมหายันต์ ๑๐๘ (กรุงเทพฯ : เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๓๘), ๑๒๖.

ยันต์นี้ให้ลงผ้าประเจียด ผ้าตะแบงมานก็ได้ ท่านให้ลงในพระอุโบสถ มีหัวหมู
บายศรีเครื่องบูชา นิมนต์พระสงฆ์สวดขยันโตด้วย จึงจะเป็นมงคลคั่นเกล้า

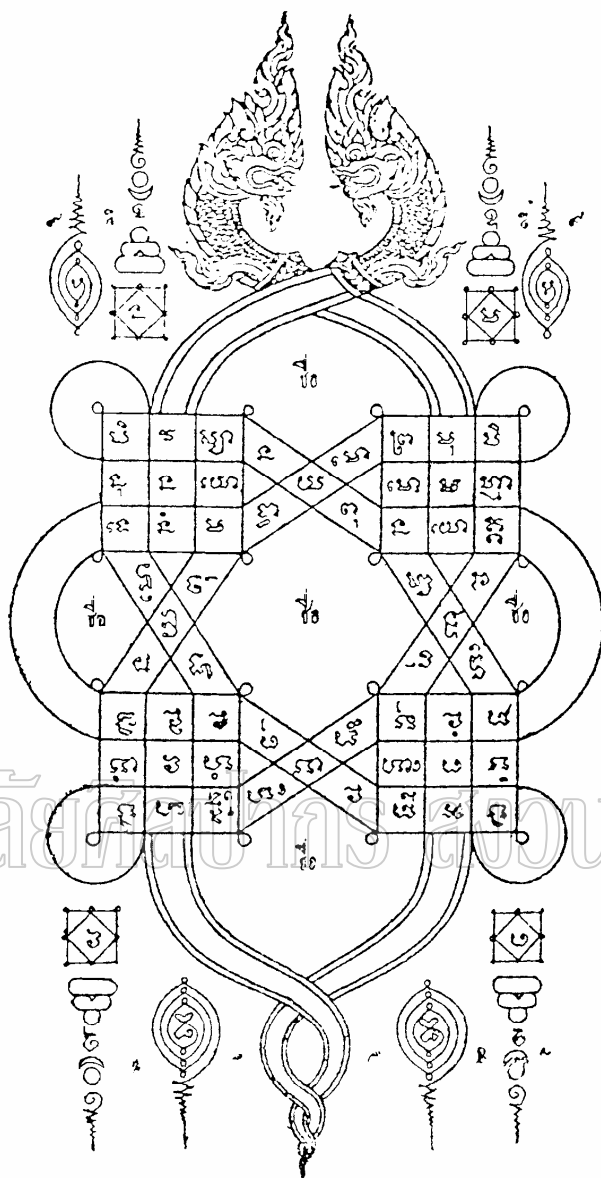

ยันต์นาคเกี้ยว

ภาพที่ ๑๖ ยันต์นาคเกี้ยว

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุรณะ, เพ็ชรรัตน์มหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ส. ธรรมภักดี, ม.ป.ป.), ๒๔๒.

ยันต์นี้ให้ลงทำเป็นผ้าประเจียด เป็นแฉ้วคลาดคงทน และเป็นเมตตามหานิยมดีนัก เป็นยันต์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส

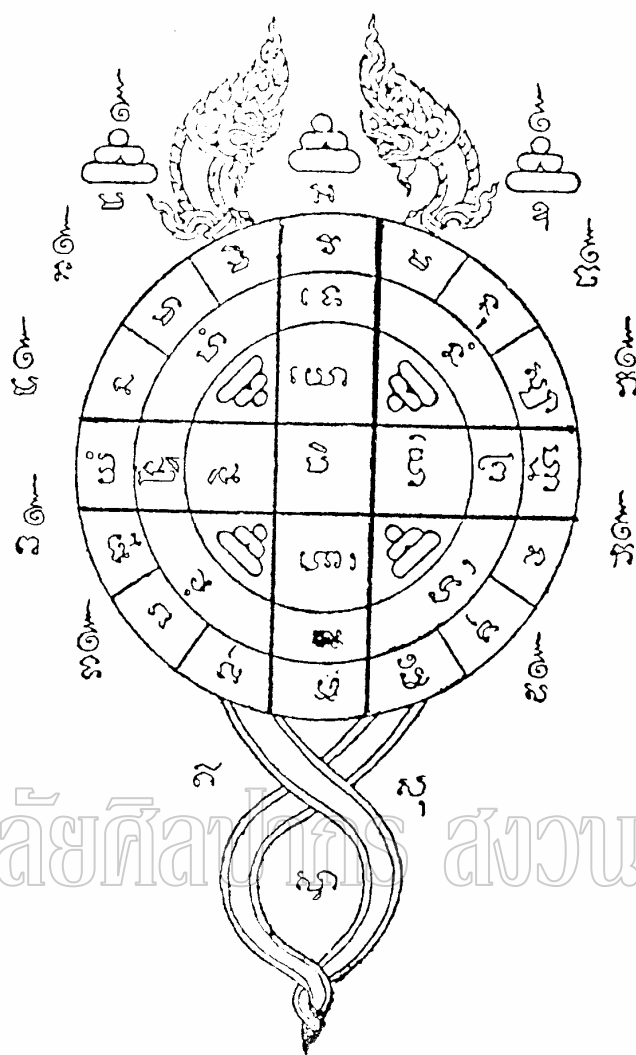

ยันต์นาคเกี้ยว

ภาพที่ ๑๓ ยันต์นาคเกี้ยว

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุรณะ, เพ็ชรรัตน์มหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ส. ธรรมภักดี, ม.ป.ป.), ๕๐.

ยันต์นี้ให้ลงใส่กระดากว่าทำเป็นไส้เทียน เอาขี้ผึ้งมาควั่นเป็นเทียน เอาเครื่องหอม ประพรมยันต์เสียก่อน เทียนเล่มนี้วิเศษนัก เป็นไปได้ทุกประการตามความประสงค์

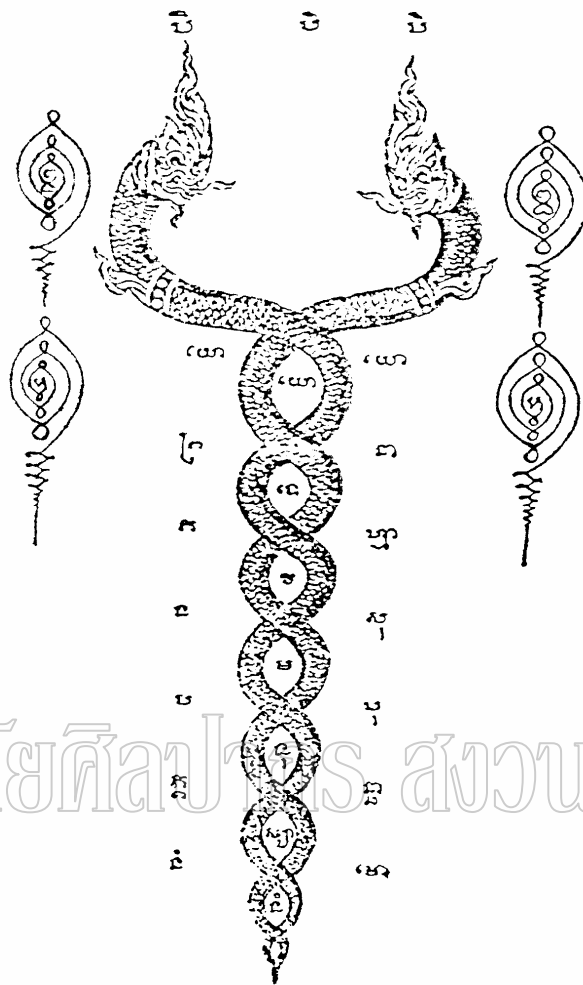

ยันต์นาเกี้ยว

ภาพที่ ๑๘ ยันต์นาเกี้ยว

ที่มา : อุดินทร์ วิริยะบุรณะ, เพ็ชรรัตน์มหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ส. ธรรมภักดี, ม.ป.ป.), ๑๓๑.

ยันต์นี้ให้ลงเป็นไส้เทียน ทำคราวละสามเล่ม ให้เอาทอง เงิน นาก ปิดเทียนทั้งสามเล่ม เล่มละอย่างแฉ่ ตามไหว้พระพุทธเจ้า พระอิศวร นางอุมาวดี เมื่อจะทำบายศรีสำหรับหนึ่งบูชาครูบาธยายแล้วจึงทำเถิดเอาขี้ผึ้งหนักเล่มละ ๑ บาท ค่าย ๗ เส้น เอาเชื้อเขาเชื้อเราลงในกลางยันต์ แล้วให้เอาจุดตั้งบนกะโหลกผี ท่านว่ามีทันหมดเล่มเทียนมาแฉ่

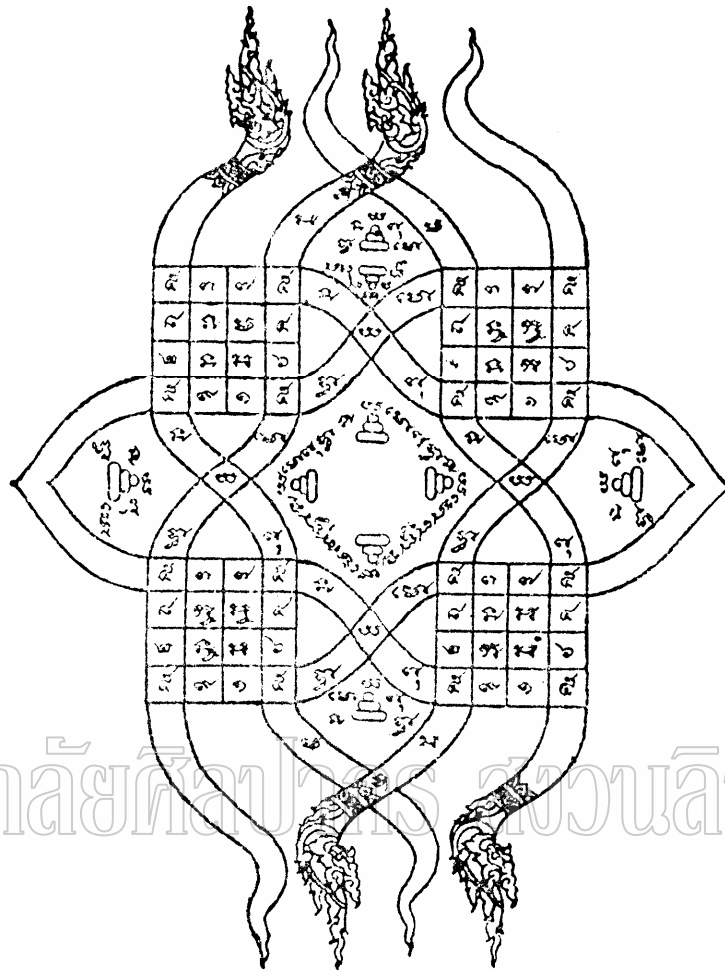

ยันต์นาคเกี้ยว

ภาพที่ ๑๕ ยันต์นาคเกี้ยว

ที่มา : เทพย์ สาริกบุตร, พระคัมภีร์พระเวทฉบับปัญจมบรรพ (กรุงเทพฯ : อุดสาหกรรมการพิมพ์, ม.ป.ป.), ๑๑๓.

ยันต์นี้ทำเป็นไส้เทียน ให้เอาจี๊ผึ้งหนัก ๑ บาท เอามาควั่นเป็นเทียน แล้วบริกรรมไปจนสิ้นเทียนมาหาเราแล

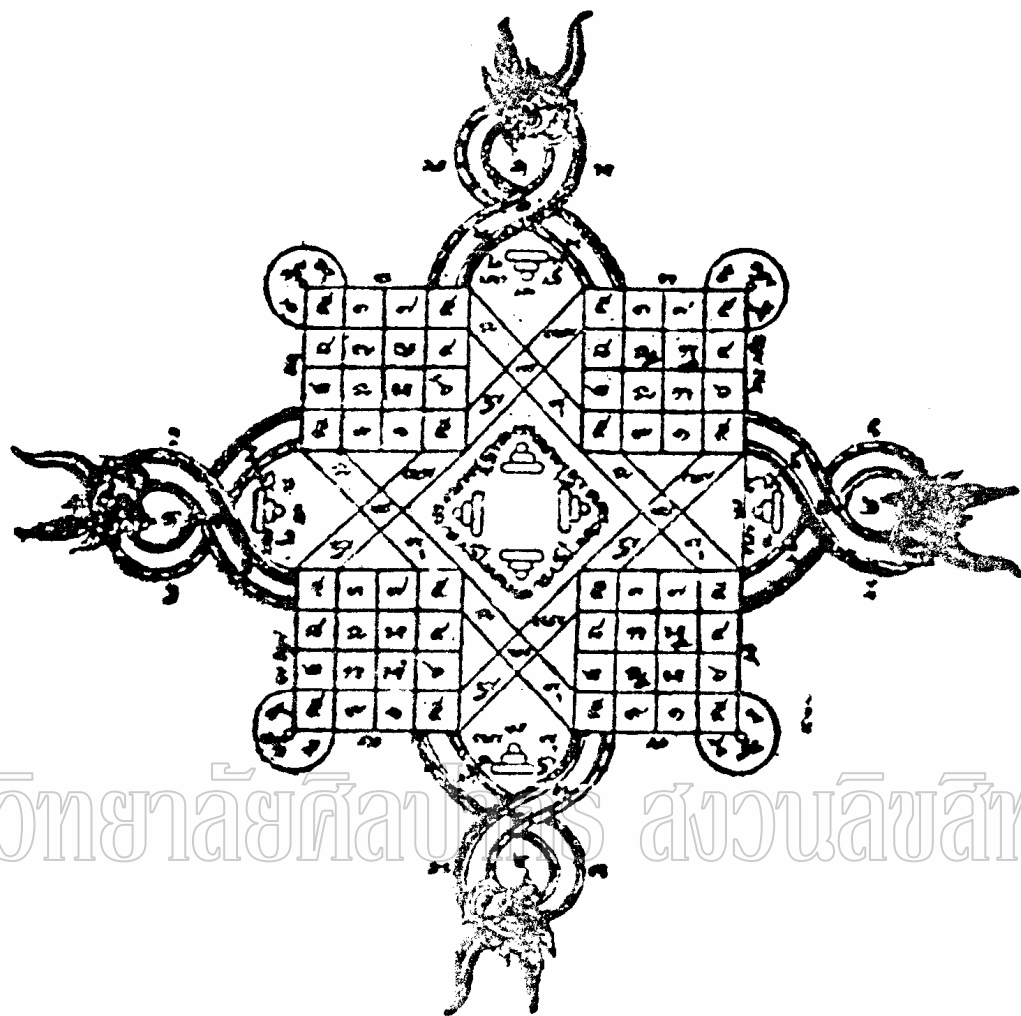

ยันต์นาคเกี้ยว

ภาพที่ ๒๐ ยันต์นาคเกี้ยว

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุรณะ, คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘ (กรุงเทพฯ : ลูก ศ. ธรรมภักดี, ๒๕๒๑), ๗๖.

ยันต์นี้ให้ลงทำเป็นผ้าเช็ดหน้า หรือลงผ้าประเจียดพกติดตัวไป เป็นคงทนแคล้วคลาด
 ดินน้ำแล

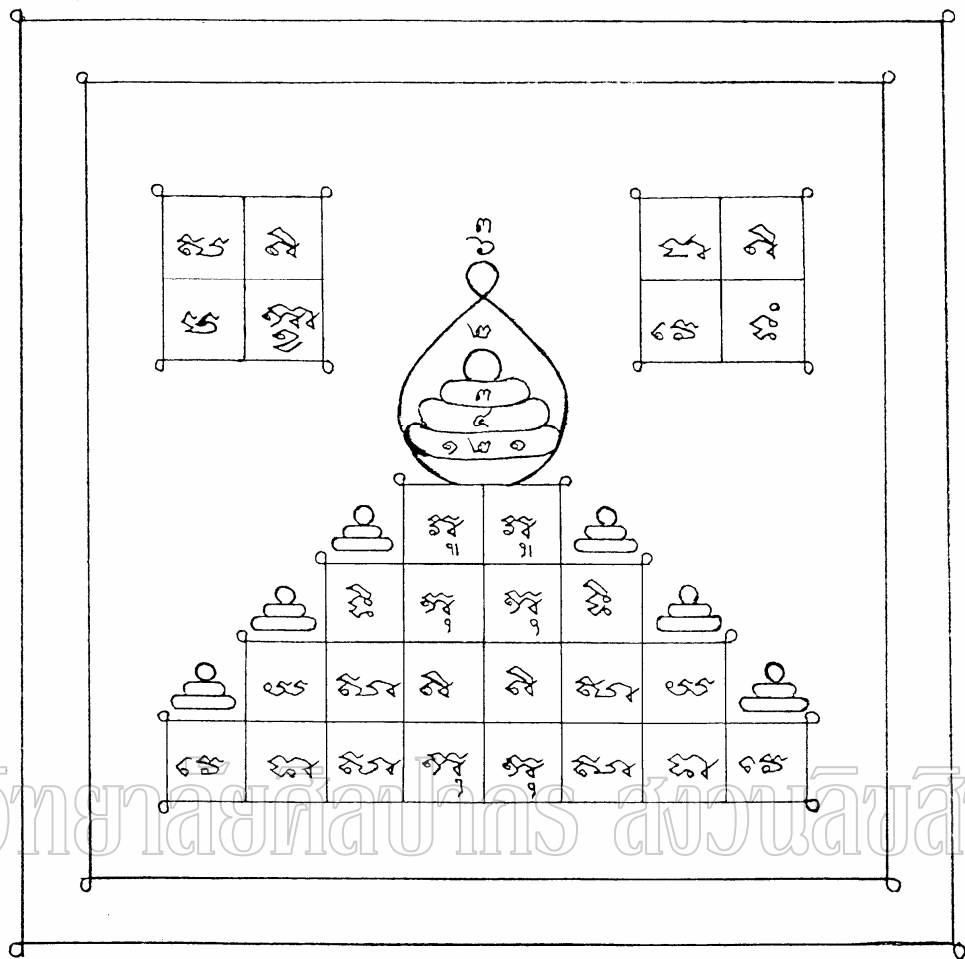

ยันต์นาคเกี้ยว

ภาพที่ ๒๑ ยันต์นาคเกี้ยว

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ, คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘ (กรุงเทพฯ : ลูก ศ. ธรรมภักดี, ๒๕๒๑), ๑๐๕.

ยันต์นี้ให้ลงทำเป็นผ้าประเจียด เป็นเมตตามหานิยม และแคล้วคลาดภยันตราย

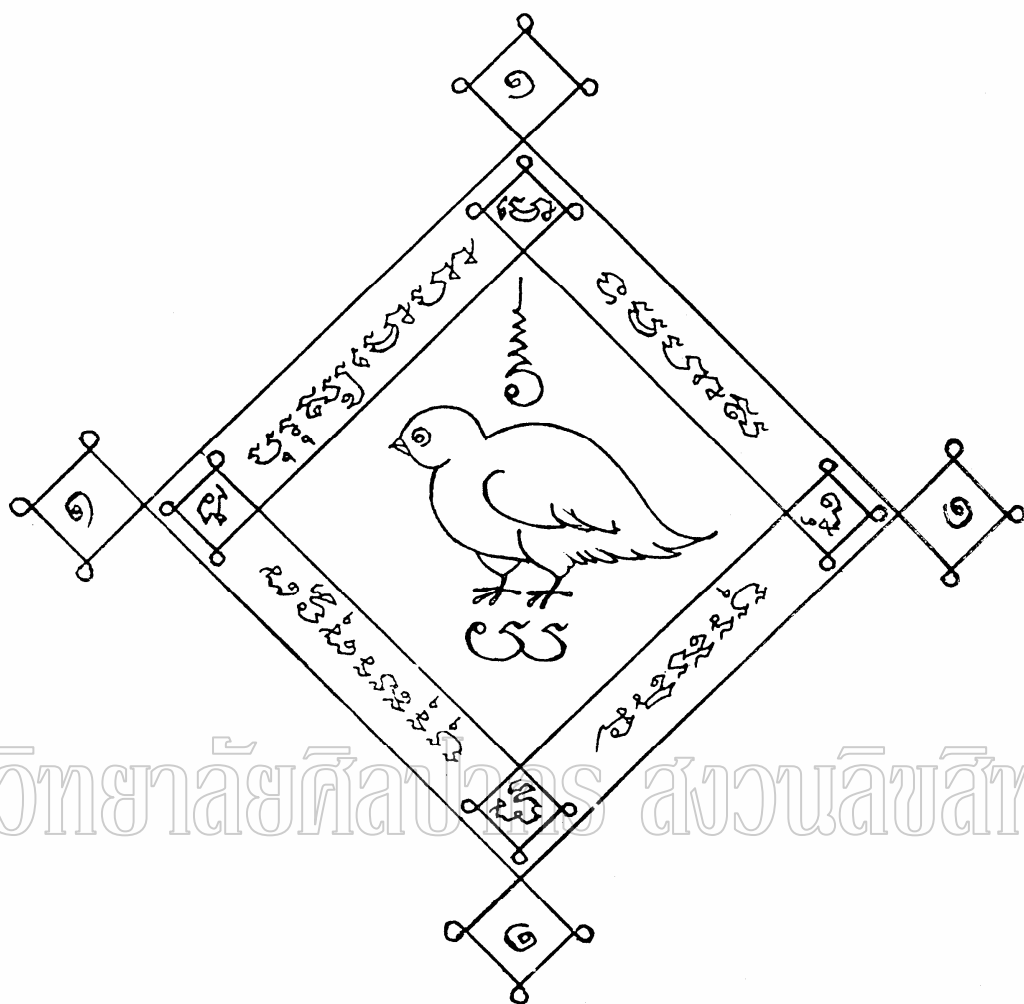

ยันต์นกคุ้ม

ภาพที่ ๒๒ ยันต์นกคุ้ม

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุรณะ, เพ็ชรรัตน์มหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ส. ธรรมภักดี, ม.ป.ป.), ๑๘๓.

ยันต์นี้ให้ลงผ้าขาวปิดเสา กันไฟไหม้เรือน

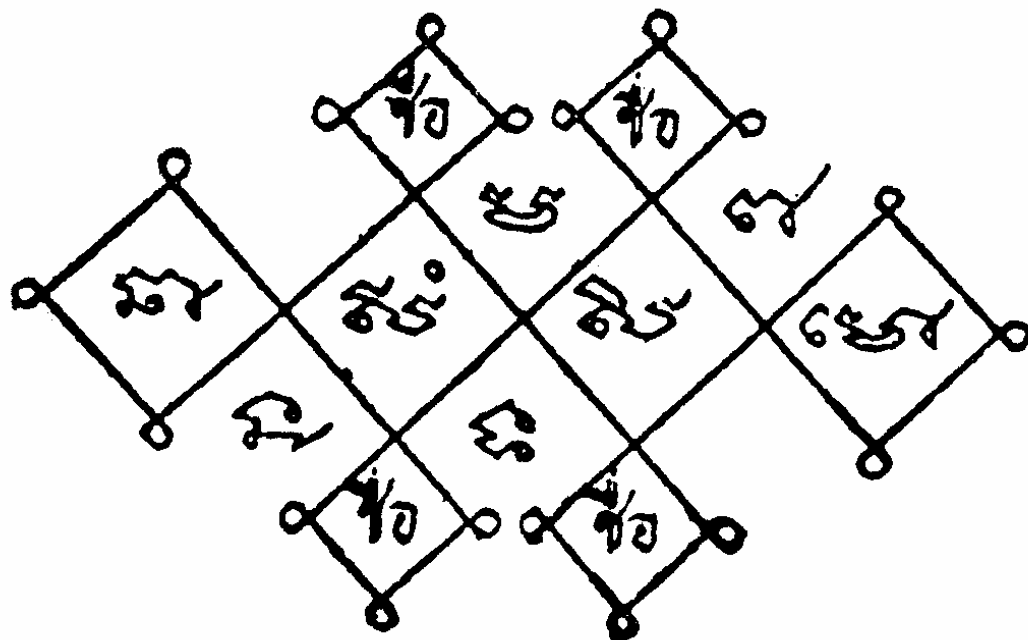

ยันต์นกคุ้ม

ภาพที่ ๒๓ ยันต์นกคุ้ม

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ, ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ศ. ชรรณภักดี, ม.ป.ป.), ๑๘๕.

ยันต์นี้ให้ลงผ้าประเจียดแขวนไว้สักการบูชาในบ้านเรือน ป้องกันไฟไหม้บ้านดินน้ก

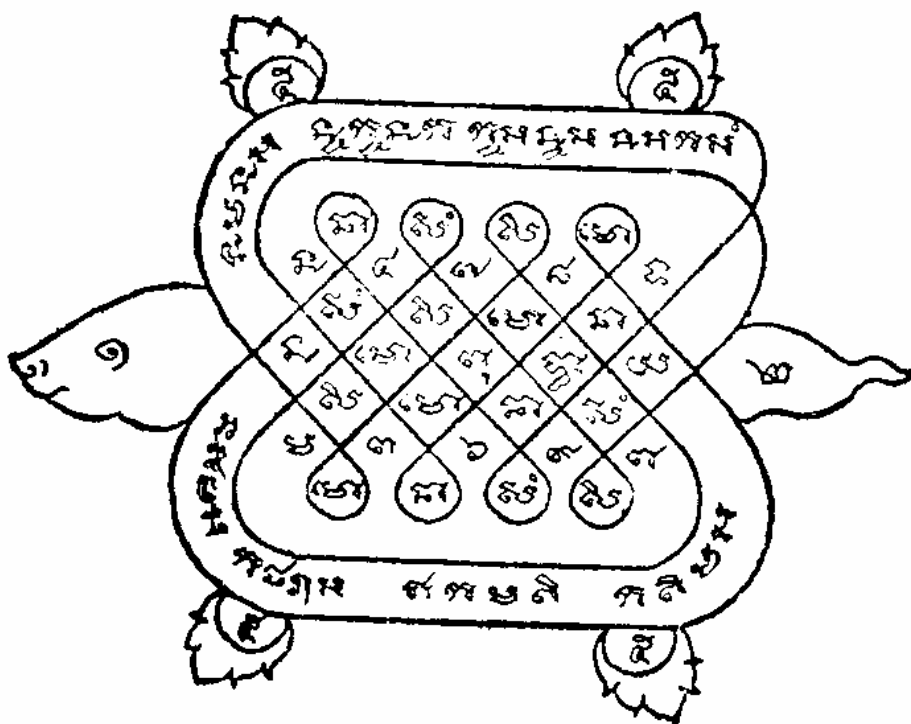

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ ๒๔ ยันต์พญาเต่าเลื้อย

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ, คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘ (กรุงเทพฯ : ลูก ศ. ธรรมภักดี, ๒๕๒๑), ๒๑๗.

ยันต์นี้ให้ลงใส่กระดาษ ทำเป็นไส้เทียน แล้วบริกรรมด้วยคาถาพญาเต่าเลื้อยไปจนสิ้นเทียน ความสูญแล หรือจะลงใส่แผ่นอิฐวัดร้างแล้วทำน้ำมันตรดด้วยคาถาพญาเต่าเลื้อย เอาเท้าเหยียบแผ่นอิฐนั้นไว้ เมื่ออาบน้ำมันตรดเสร็จแล้ว ให้เอาอิฐนั้นไปถ่วงน้ำ อธิษฐานว่า ถ้าอิฐนี้ลอยน้ำขึ้นมาได้ ให้มันว่าความชนะแก่เรา ถ้าแผ่นอิฐนี้ลอยขึ้นมามีได้ฉันใด ขอให้มันว่าความแพ้แก่เรา

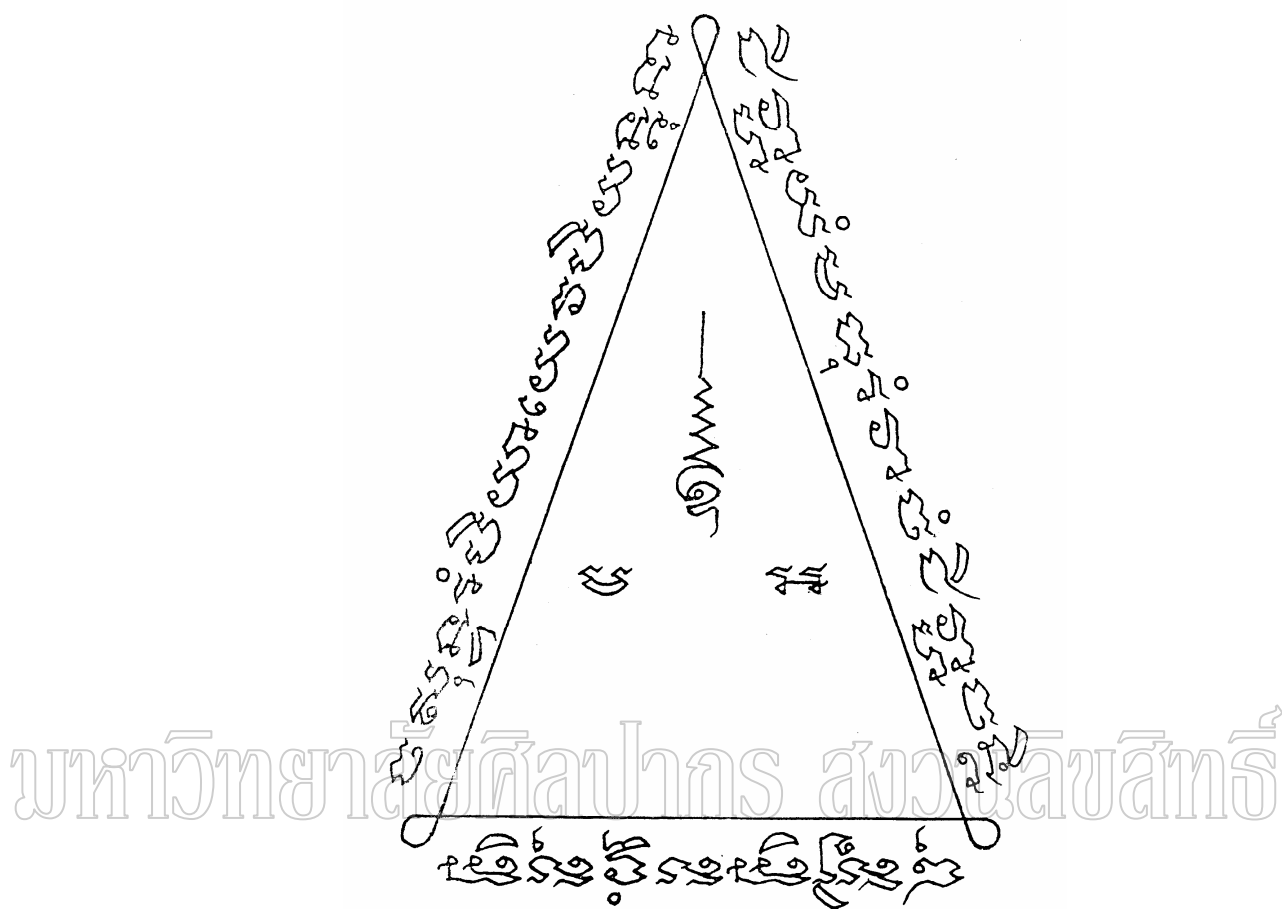

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ ๒๕ ยันต์พญาเต่าเลื้อน

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ, คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘ (กรุงเทพฯ : ลูก ศ. ธรรมภักดี, ๒๕๒๑), ๑๔๔.

ยันต์พญาเต่าเลื้อนนี้ มีอุปเท่ห์วิธีใช้มากมายนัก ลงผงเป็นผงผัดหน้าก็ได้ ถึงแม้เจ้านายจะโกรธสักเท่าใดก็หายสิ้น เมื่อเวลาเป็นถ้อยความกันถึงโรงถึงศาลให้เอายันต์พญาเต่าเลื้อน ผัดหน้าไป คู่ความเห็นหน้าเราเป็นจิ้งจก ถ้าจะแข่งขันในการมหรสพ ท่านให้ลงยันต์พญาเต่าเลื้อนนี้ลงใส่ใบตาลแล้วเอาไปปักไว้ที่ทางน้ำไหล ผู้ที่จะแข่งขันกับเรานั้นจะต้องมีอันเป็นไป มีอาจะแข่งขันกับเราได้ ยันต์นี้ลงใส่ใบตองมวนยาสูบพ่นควันให้ถูกผู้ที่เราปรารถนา จะวงยงหลงไหลเรานัก

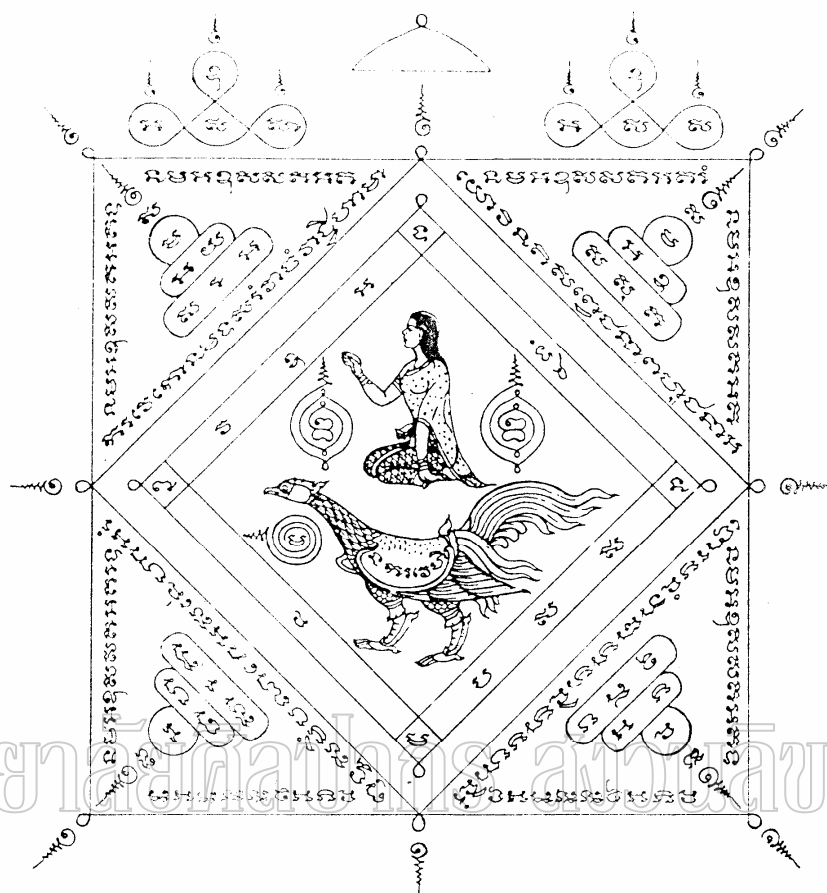

ยันต์นฤการเวก

ภาพที่ ๒๖ ยันต์นฤการเวก

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุรณะ, ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ศ. ชรรณภักดี, ม.ป.ป.), ๖๗.

ยันต์นี้ให้ลงตะกรุด เป็นทางเมตตามหานิยมประเสริฐนักแล

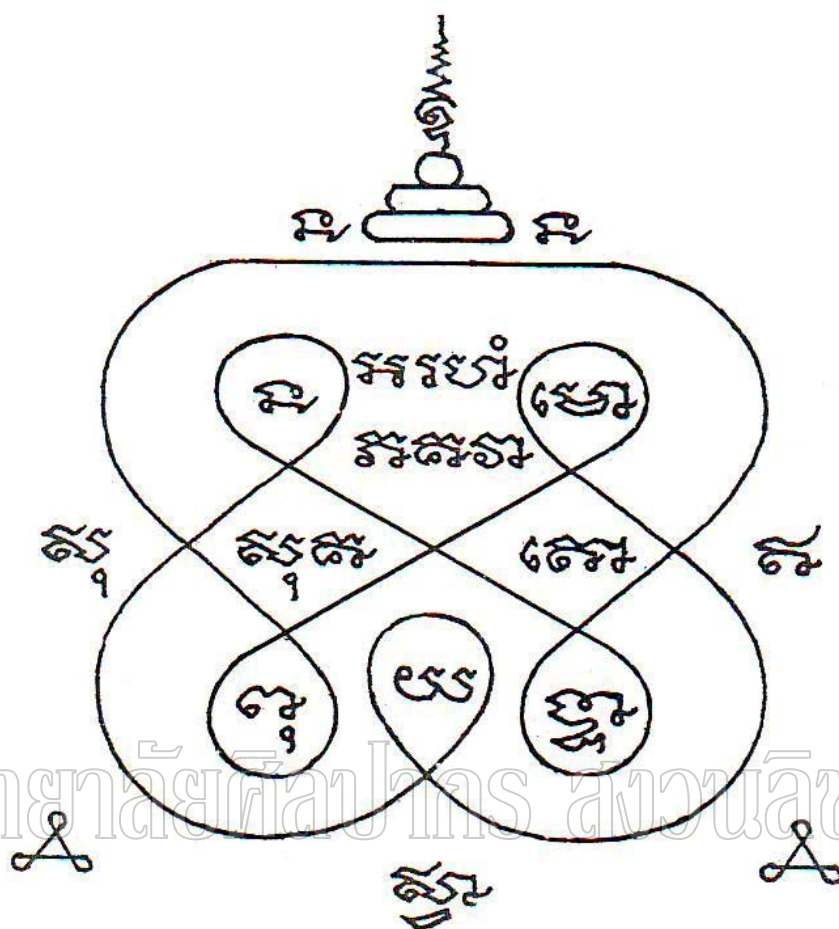

ยันต์นกกการเวก

ภาพที่ ๒๗ ยันต์นกกการเวก

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ, ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ศ. ชรรณภักดี, ม.ป.ป.), ๖๕.

ยันต์นี้ให้ลงผ้าประเจียดปิดไว้ในร้านขายของ หรือลงทองปิดเครื่องใส่ของต่างๆ ท่านว่าค้าขายดีนัก ผูกชนแต่พอได้ยินเสียงก็ให้หลงไหลเข้ามาอุดหนุนเต็มที ซื้อง่ายขายคล่อง แม้จะหาบของไปขาย ร้องขายก็มีเสียงไพเราะเหมือนนกการเวก มีผู้นิยมซื้อเราดีนักแล

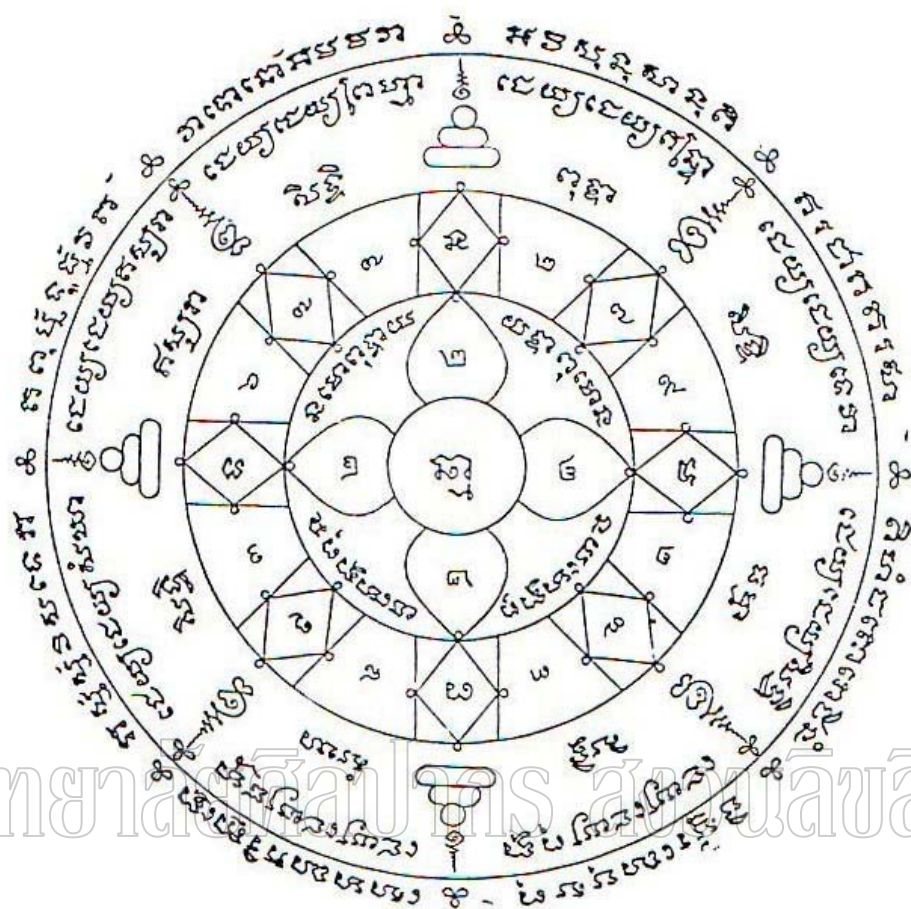

ยันต์แคล้วคลาด

ภาพที่ ๒๘ ยันต์แคล้วคลาด

ที่มา : อรุณรัตน์ วิริยะบุญณะ, ๑๐๘ ยันต์ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ศ.ธรรมกัณฑ์, ม.ป.ป.), ๑๓๕.

ยันต์นี้ให้ลงเป็นตะกรุดดอกเดียว แคล้วคลาดคงทนต่ออาวุธทั้งปวง

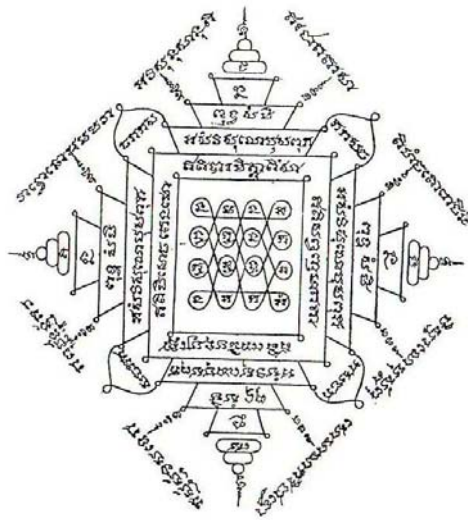

ยันต์มหาละลวย

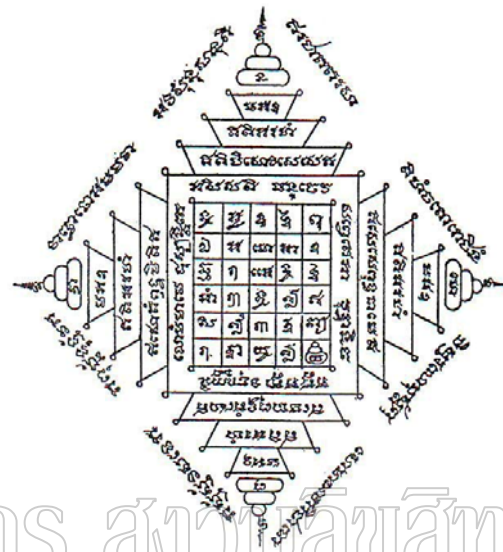
ภาพที่ ๒๕ ยันต์มหาละลวย

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบุรณะ, เพ็ชรรัตน์มหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ส. ชรรณภักดี, ม.ป.ป.), ๖๐.

ยันต์นี้ให้ลงเป็นผ้าเช็ดหน้า ใช้เช็ดหน้าตอนเช้าทุกวัน มีตะบะตะขะดินักแล เป็นที่รักที่ชอบแก่คนทั้งหลาย ใครไม่รู้จักก็มารู้จักเราคงญาติพี่น้องมิตรสหาย มีอำนาจดังราชสีห์ ถึงใครจะทำมาเป็นหาฝนก็มีถูกเลย เป็นมหาอุด กันภัยอันตรายทั้งปวง ใครได้พบยันต์นี้เป็นบุญลาภอันประเสริฐของผู้นั้น ให้ทำให้งดดี ถ้าไม่ทำเป็นคนอาภัพ

ฉงดำงหงั่ว

ฉงดำงหงั่ว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ยันต์ตะกรุดสมเด็จพระนเรศวร

ภาพที่ ๓๐ ยันต์ตะกรุดสมเด็จพระนเรศวร

ที่มา : อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ, เพ็ชรรัตน์มหายันต์ ๑๐๘ ฉบับพิสดาร (กรุงเทพฯ : ส. ชรรณภักดี, ม.ป.ป.), ๑๒๐ – ๑๒๑.

คำรับนี้ได้จากวัดประดู่ทรงธรรม ยันต์นี้ใช้ลงตะกรุดที่สมเด็จพระนเรศวรโปรดเกล้าให้ลงเพื่อติดพระองค์ในงานพระราชสงคราม

ตะกรุดดอกนี้ให้ผูกกับเอวถ้าไปหาผู้หญิงรูปร่างชั่วๆ ไปหาผู้ชายรูปร่างขบถ ถ้าจะหาขุนนางท้าวพระยามหากษัตริย์รูปร่างหน้า เป็นราชเสน่ห มีตบะเคอะกว่าคนทั้งหลาย ถ้าสู้รบรูปร่างหน้า ถ้าหนีรูปร่างหลัง ถ้าเม่นโทษถึงตายให้รำลึกถึงคุณพระพุทธรูปเจ้าเอาตะกรุดแขวนใส่ในขันสัมฤทธิ์แล้วเอาน้ำลูบหน้าเม่นโทษถึงตายก็หายแล

ตะกรุดนี้พระครูเทพมงคลทำถวายสมเด็จพระนเรศวรเมื่อครั้งชนช้างกับพระมหาอุปราชแล้วไปตีหงสาวดีมีชัยชนะแก่พระมหาอุปราชแล้วเข้าศึกทั้งหลายทั้งปวง ท่านดีไว้ค่าควรเมือง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล

นายกิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ

ที่อยู่

๕ ถนนวัดโบสถ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

ประวัติการศึกษา

ปีการศึกษา ๒๕๔๘ สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์)

เกียรตินิยมอันดับ ๑ วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทจิตวิทยา

จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปีการศึกษา ๒๕๔๙ ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์